Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu“

1-2

NR. 1-2 (262-263) • ANUL XXVII • Ianuarie-Februarie 2023
apare din anul 1996

Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale
www.revistasud.ro

teamă veche

de George Astaloș

stau înnorați pescarii
și furtuna
coboară în marea cu pești
și cu alge

se vor schimba din nou
pe mal și pe dig scoicile
e un ritual vechi acesta
pe care copiii îl știu
cum știu nevestele
frica

se-nchid spre țărm lotcile
care mai repede
și nu se mai văd între ele
și parcă au uitat pescarii
cântecul de năvod și-nchinăciunea

peștele pe fundul lotcii
saltă lângă ei
e încă viu sub solzii
inutili acum
și poate că visează întoarcere

o teamă veche
moare în peștii de sticlă
și se ridică în brațele
pescarilor
și în ramele lor trăgând
spre o liniște nouă
de seară cu foc și cu spirtul
rămas
îndoit cu apă

se suie încet numărătoarea
pe cercul știut
și când tace un nume
se murmură un cântec în
apă

adorm târziu pescarii
și-n jurul lor
scheletele peștilor sapă
cu osul alb și apa

vârstă cu foc
vârstă cu teamă
vârstă cu apă

Bolintin – 590 de ani de la prima atestare documentară

Eu, cel în Hristos Dumnezeu, binecredinciosul și de Hristos iubitorul, unsul lui Dumnezeu, Ioan Alexandru mare voievod și singur stăpânitor, domn a toată țara Ungrovlahiei și părților de peste munți și către cele tătărăști și de ambele părți peste toată Podunavia, de la Brăila și până la Porțile de Fier, de asemenea și ducatului Amlașului și Făgărașului, domn. A binevoit domnia mea cu a sa bunăvoință cu inima curată și luminată și a râvnit domniei sfântrăposaților moși și strămoși ai domniei mele, domnilor Basarabi ai Țării Românești și după dânșii sfântrăposatului părintelui domniei mele, Ioan Mircea marele voievod, ca mănăstirile sărăcite și pustiite și slăbite în țara domniei mele, pentru greșelile noastre, domnia mea să le ocrotesc și să le întăresc în ajutorul dumnezeesc.

De aceea a dăruit domnia mea acest atotcinstit și cu frumoasă față și preacinstit, deasupra tuturor cinstelor, hrisovul de față al domniei mele, mănăstirii de la Dealul Mare, unde este sfânta Bunavestire, în vadul rîului Argeș, împotriva Bucșanilor, ca să-i fie satul numit **Bolintinul**, jumătate, de ocină și de ohabă, începând de la vama oilor, de a porcilor, de albinărit, de găleată, de gloabe, de prădalică, de cositul fânului, de copaci, de cărături, de podvoade și de toate dăjdiile și slujbele mici și mari, câte se găsesc în țara și puterea singur stăpânitoare a domniei mele, de la toate acestea să-i fie mănăstirii **Bolintinul** de ocină și de ohabă. Încă a dăruit domnia mea obroc acestei mănăstiri și două butoaie de vin, pe fiecare an, și două găleți de grâu și două sălașe de țigani și jumătate de vad de moară, pe care l-a cumpărat Pavel de la Stoica, fiul său, din Bucșani, și locul către acest vad, cât va așeza mănăstirea case și să-și cosească fânurile de lângă moară. Și aceasta să fie ocina mănăstirii în veci.

Încă și via pe care o are, să nu dea vinărici. Încă și carele mănăstirii, nicăieri să nu dea vamă, ci toate acestea să fie ohabă sfintei Bunevestiri până în viața domniei mele.

Și nimeni să nu cuteze să-i turbure, nici sudeț, nici globnici, nici birari, nici oricare dregători dintre boieri și slugi ale domniei mele, în puterea lor și trimiși după milostenii și slujbele și muncile domniei mele, ci fiecare să se păzească de la Bolintin160 și de la tot ce este [...] ale mănăstirii mai sus scrise să fie de ocină și de ohabă pentru că cine s-ar încumeta dintre boierii domniei mele sau slugi [...] cobo[...] org[...] mănăstirii sau mori sau țigani sau din obroacele pe care le-au așezat domnia mea sau fie din oricare din cele mai sus scrise, și cu un fir de păr, unul ca acela va primi mare rău și urgie de la domnia mea, ca necredincioși și neascultători și batjocoritori ai acestui hrisov al domniei mele, după porunca domniei mele.

Încă și după moartea domniei mele, pe cine va alege Domnul Dumnezeu să fie domn al Țării Românești sau din rodul inimii domniei mele sau dintre rudele domniei mele sau, pentru păcatele noastre, din alt neam, dacă va cinsti și va înnoi și va întări și nu va strica, pe acela Domnul Dumnezeu să-l cinstească și să-i întărească sufletul și trupul în toți vecii și în cei ce vor veni. Dacă va călca și va nimici acest hrisov al domniei mele și nu va cinsti și nu va înnoi toate cele mai sus scrise, pe acela Domnul Dumnezeu să-l batjocorească și să-l nimicească și să-i calce sufletul și trupul aici și în veacurile viitoare și să fie blestemat de Domnul Dumnezeu, a toate țiitorul, și de Preacurata lui Maică și de 318 sfinți și de Dumnezeu purtătorii Părinți, cei de la Nicheia, și de toți sfinții și să fie părtaș cu Iuda și Arie, în vecii vecilor, amin.

Iată și martorii: jupan Albul și jupan Radul al lui Sahac și jupan Stanciul, fratele lui Mircea, și Vâlsan al lui Florea, Dragomir Berindei, fiul lui, Iubitul, fii lui Borcea, Radul, Dimitru și Stanciul vistier și Bușaga spătar, și Vlaicu stolnic și Barbul paharnic și Tatul comis și Cazan logofăt.

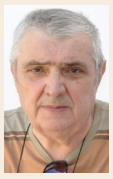
Și Calcio, care a scris în anul 6941 (1433), indictionul 1, „luna“ martie 15 zile, în Târgoviște.

† Io Alexandru voievod, din mila lui Dumnezeu, domn.

Original slavon pe pergament (40,5x23-24,5 cm), cu pecete atârnată cu șnur roșu, căzută, păstrat la mănăstirea Simonopetra, Muntele Athos, Grecia. Textul scris cu cerneală neagră, monograma cu roșu.

Petre Ș. Năsturel, Constantin Bălan, *Hrisovul lui Alexandru Aldea pentru mănăstirea Bolintin (1433)*, în „Revista Istorică”, tom III, nr. 5-6, 1992, p. 477-487.

Nicolae Dan Fruntelată, *Din poveștile „cocoanei” Constanța* pag. 3





Titus Vîjeu, *Exilul de acasă (George Astaloș)* pag. 4

Aureliu Goci, *Poeta Victoria Milescu și „Cronicile Sudului”* pag. 9





Ioana Ruxandra Fruntelată, *Trei raze: expresii ale simbolismului numeric în folclor* pag. 12

Rodica Lăzărescu, *Cartea întâlnirilor fericite (Titus Vîjeu, „Scrinul alb”)* pag. 14





Luminița Cornea, *„D. Bolintineanu, un pelerin romantic valah” (G. Apostoiu)* pag. 14

Gheorghe Dragomir, *Quo vadis humanita ? 2023 – o lume în declin* pag. 16

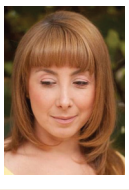




Emil Păunescu, *Tudor Vianu din nou în actualitate* pag. 18

Nicolae Scurtu, *Ștefan Ciobanu și Academia Română* pag. 19





Mona Dobrișan, *„Amadeus”, de Peter Schaffer, regia Toma Enache* pag. 21

George Apostoiu, *Lucian Badea: „Doamna în verde”* pag. 23





Laurențiu-Ștefan Szemkovics, *Medalia „Serviciul Credincios” conferită în 1918 unui sergent din com. Slobozia, Vlașca* pag. 27

circumscrieri

Celălalt



Alexandru Cazacu

Se apreciază aproape unanim că utopiile ieșite din varii lucrări filosofice sau *think-tank-urile* și experimentate *sur vif* de umanitate în ultimele secole nu au adus soluția așteptată. Lumea continuă să rămână un poligon de încercare a modelelor noi de existență. Istoria nu poate fi fericită sau nefericită. Oamenii, însă, da. Fiecare epocă are *part-pris-urile* ei și evenimentele pot fi și o formă de bucurie sau îndurare. Mai ales când nu de puțină vreme victorioșii și perdanții par a fi cam aceiași. Iar „satul global" are ulițele lui, unele mai bine întreținute decât altele.

Efectul narcotic al societății de consum accentuează pulsiunile egoiste de posesie, distrugere și supraviețuire într-o civilizație oricum nepredictibilă și deja supusă la șocuri de tot felul. Iar cadrul ideologiilor pare a transforma omul într-un „om fără însușiri" într-o desfășurare globală ce se aseamănă tot mai mult cu cea descrisă de Robert Musil în cunoscutul său roman. O energie imensă se degajă în multiple dezbateri, analize, idei, opinii, posibilități. Există chiar polemici pătimașe între adepții diverselor viziuni. Se înființează școli de gândire fundamentate pe diverse doctrine ce modelează aproape matematic (nu și exact) un mod de a percepe și influența lucrurile. Totul însă rămâne la stadiul oral sau scriptic. Viteza, interconectivitatea și complexitatea epocii duce la o explozie fără precedent de studii și puncte de vedere ce continuă în fiecare secundă să se depoziteze în numeroase biblioteci virtuale sau fizice, cantitatea de documente stocate depășind cu mult viteza de consultare a acestora.

Puțini vin să propună o mobilizare a energiilor personale într-o direcție convergentă, asocierea cu celălalt și combinarea interesului individual cu beneficiile comunitare, o de-dramatizare și un calm în care să se producă întoarcerea către semenul mai apropiat sau mai îndepărtat, oricare ar fi statutul lor social și profesional. Soluția nu poate fi confruntarea ori judecarea tăioasă ce se oprește la limita decenței ca realitate, dar continuă dincolo de ea ca intenționalitate, ci doar aflarea punctului de echilibru al relației care este colaborarea.

La frontiera orientală a Europei, într-o țară latină și într-un timp al împărțirii ideologice și fizice a continentului, doi scriitori au încercat prin prestația lor profesională, dar și personală, să ofere o legătură sub umbrela revistelor literare, dar și estetic prin propriile lor poeme.

Poet, critic literar și traducător **Victor Felea** (1923-1993) este considerat un reper inconturnabil în istoria revistelor clujene unde a activat, mai întâi la *Steaua*, apoi la *Tribuna*. Extrem de discret și foarte exigent cu sine, fără a face mari concesii epocii, a contribuit mult la ținuta celor două publicații. Criteriile de alegere a versurilor colaboratorilor, rubrica sa de critică a poeziei și prezența lui luminoasă în mediul literar al vremii au instituit un cadru estetic ce a influențat calitatea scrisului confraților săi și nu numai. Analizând faptele mărunte, autorul relevă „adevărate aventuri neînsemnate", exprimate liric printr-un calm și echilibru interior ce nu face abstracție de prezența angoasei, camuflată undeva pe aproape. Confesiunile și decupajele din cotidian reprezintă în lirica lui Felea, acea izolare într-un „cerc deschis" despre care vorbea italianul Luciano Erba, de unde se desfășoară o „sintaxă a liniștii", deopotrivă profundă și tulburătoare: „Ceață – și pete de zăpadă pe acoperișuri/ Strada – o piele de bivol murdară și umedă/ Privirea mea ca lumina unei mici lanterne/ Cercetează golul acesta închis/ Apoi se întoarce la lucrurile apropiate/ Și se odihnește o clipă visând/ Acesta-i numai un aspect al dimineții/ O tatonare mută/ .../ Apoi vor veni măruntele servitoare ale sufletului/ Și vor face curat/ Și se vor perinda mulți necunoscuți/ Cu tablele Științei și ale Neștiinței în mâini/ Și profeți de bună calitate și martori ai Întunericului/ Și pe toți îi voi asculta și voi lua aminte" (*Aspect al dimineții*)

Ioanid Romanescu (1936-1996) a fost un poet emblemă al Iașului, aproape legendar, făcând parte din efervescenta boemă literar-artistică a dulcelui-târg către ultimele decenii ale secolului douăzeci. Aflat în centrul și în atenția lumii scriitorilor, fiind, pentru o lungă vreme, redactorul responsabil pe segmentul liric al prestigioasei revistei *Convorbiri Literare*, a contribuit la cunoașterea și promovarea multor nume. Un autor prolix și un recitator impecabil, considera poezia drept un *modus vivendi* și se comporta în consecință. Scrie de la început într-o manieră modernă, puțin provocatoare și ironică, folosind un ton insurgent ce alternează sarcasmul cu naturalețea. Se apropie mult de „beatnicii" americani cu câțiva ani buni înaintea optzeciștilor prin incluziunea mediului citadin în versurile sale și printr-o asumare acută a suferinței redată în viziuni și sugestii puternice: „E atât de simplu./ Ghemuit ca o lămâie stoarsă/ Eu aștept la intrarea cinematografelor/ .../ Sau intru în baie și dau drumul la duș/ Ca un televizor stricat cada se umple/ De-un melanj difuz de muzică și zgomot/ Al cărei înțeles e că încă n-am murit./ Că încă mai pot crea secunde/ De stupoare în fața ghișeelor/ Când funcționara duhnind a ojă își pierde/ Privirea în mine ca într-un imobil nelocuit." (*Erezia întâi*)

Cei doi poeți au arătat, primul într-o manieră discretă, al doilea poate într-o formă mai extrovertită, cum se poate valoriza semenul și cum nu se poate trăi calitativ decât alături de acesta. Dacă „celălalt" este văzut ca un „dar al existenței", nu ca un motiv de aversiune, interes sau dispreț, atunci se pot construi soluții practice cu impact imediat. Disponibilitatea și interesul provoacă umanitatea, redând oamenilor o șansă în destinul fiecăruia, indiferent de cadrul particular sau general al istoriei.

pretexte

Vasile Zamfir – un remember al metaforelor discrete



Gabriel Dragnea

Pe acest poet îl știu din anii de liceu, dintr-o mică agendă în care erau scrise mai multe poeme care i-au plăcut mamei mele, în anii adolescenței ei. Printre aceste poeme colecționate între cele două coperte roșii, cartonate erau scrise de mână și câteva versuri dintr-o creație care nu surprinde neapărat, dar este o poezie care își lasă cuvintele să se joace atent și cuminte pe filele îngălbenite de vreme: „Câteodată/ mă aștept pe mine însumi/ Mi-e urât de cel care așteaptă/ și dor cumplit/ de cel care trebuie să vină./ Unde rătăcesc oare atunci ?/ Pe ce meleaguri/ pasc turmele înspăimântate./ Poate nu e bine/ să merg înainte,/ dar sigur sînt/ că pot întâmpina/ toate loviturile./ Pleacă cocorii/ Cu zilele mele sub aripi…/ De nu le-ar scăpa/ în oceanul atâtor așteptări !"

Citindu-i versurile se pot observa cu ușurință în structura acestui poet nu doar elemente specifice creatorilor de poezie, cum ar fi visarea și melancolia, dar și caracteristici precum discreția, timiditatea, teama de a păși arogant, îngâmfat și zgomotos prin grădina pestriță a scriitorilor. Fie că vorbim despre perioada anilor '70, fie că ne raportăm la prezentul efervescent, tocmai aceste trăsături improprii lumii artiștilor îl recomandă lumii, devenind astfel, unul dintre acei creatori, care prin atitudinea calmă, mereu în expectativă, asigură frumoasa diversitate a gândurilor și spontaneitate a reacțiilor lirice: „Mă strigă poezia cu slobodă-nșirare/ de stele și luceferi dînd flăcări la izvor,/ mă-nalț spre culmi de aur cu spuma grea de mare, -/ spre templul amintirii cu cei plecați cobor.// Nu-mi fac văleat din turle, nu mă deschid în norme;/ nu-mi rotunjesc nici visul, nici viața după ceas./ Din forme vechi vreau suflet să torn noilor forme./ Dogoare sînt ce urcă spre cer din lemnul ars".

Vasile Zamfir a debutat în 1965 cu volumul de poeme „Sufletul copacilor", la Editura pentru Literatură, urmând apoi noi volume de versuri precum, „Dimineața cu fluturi" (1967), „La marginea lumii" (1970), „Bucurii cotidiene" (1972), „Nervurile toamnei" (1973), „Regăsire la porți" (1976), „Unghiuri mișcătoare" (1977), „Culorile iubirii" (1978) sau „Cântec de alean" (1980), care vin să confirme talentul poetului dâmbovițean, remarcat și de Al. Andrițoiu, Ion Brad sau Nichita Stănescu. Din anul 2001, biblioteca din localitatea Vișina, jud. Dâmbovița poartă numele de Vasile Zamfir, semn de respect pentru întreaga activitate a poetului.

Și, pentru că fiecare „ianuarie" trebuie să îi aparțină celui care a purtat în suflet și lacrimi și oameni, nemărginite doruri și-ndemnuri discrete pentru o metaforă nouă, am găsit potrivită semnalarea poemului „Toamnă cu zei" de Vasile Zamfir, dedicat bunilor prieteni Mihai Eminescu și Ion Creangă: „Mi-e drag, mi-a devenit nespus de drag,/ Când simt în piept parfumul crizantemii,/ Să mă opresc un ceas lângă un prag/ De cârciumă, unde ciocnesc boemii./ La hanul toamnei, când în cramă vinul,/ Oprit din fiert, e doar un zumzet numa,/ Când carul-mare-și scutură ciorchinul/ Și pe acoperiș sclipește bruma,/ Atunci, la ceas târziu, la han de zgură,/ Într-un ungher de târg provincial,/ S-ascult în noapte un zgomot de trăsură/ Și câini lătrând cu glas patriarhal./ Și-aș vrea atunci, mi-ar fi nespus de drag,/ Să se deschidă ușa la dugheană,/ Să treacă umbre sfinte peste prag,/ În ciocnet de pahare și de cană./ Să văd doi domni, venind din altă vreme,/ Rămași așa, ca împietriți în veac,/ Cu plete unul (chipul ca din steme),/ Cellalt în haine groase de șiac./ La mese-apropiate, tăinuind/ Ei doi, sporovăind la ceas de noapte;/ Eu, la o parte, să-i privesc cu jind./ (În oale vin – cât în dugheană șoapte)./ Venind așa, cu ochi înlăcrimați,/ Să îngenunchi pe cea din urmă treaptă,/ Și-n timp ce ei mă vor privi mirați,/ Să le sărut sfințita mână dreaptă."

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT



Nicolae Dan Fruntelată

Recitesc de câteva săptămâni proză din America de Sus și din America de Jos, din America rece și din cea fierbinte.

Ele se întâlnesc numai prin uriașii care stăpânesc în Yoknapatawpha, și Macondo, copilăriile universale imaginate de doi scriitori geniali: Faulkner și Márquez.

Când mi-e dor de copilăria mea, mă întorc la cărțile lor și respir, și visez, și le rescriu așa cum mi-ar conveni mie. Pornind de la Erendira cea nebună și de la bunica ei, pentru a ajunge la Constantina, bunica mea bogată în cuvinte, aproape analfabetă, dar încărcată de subtilitățile unei vieți care a legat Orientul la Gurile Dunării și care a dăruit-o cu balade fantastice și cu puterea de a privi lumea prin fereastra unei stele ce nu răsare niciodată.

Tot ce știu, știu de la bunica, de la mamaia, în fapt mama care mi-a construit toată lumea de povești a copilăriei.

Dar hai să ne venim în fire și să începem de undeva.

Am ajuns, deci, în Bălăcița, în Dăsnățuia, pe centru, oriunde, poți să întrebi de mine, spui simplu, dacă e bărbat, „bă, neică, unde stă a lu' Fruntelată ?", dacă e femeie, „bă, țață", aceeași întrebare. Și, după ce interlocutorul se uită atent la tine, vede că nu ești periculos, n-ai haină de piele, nu te-ai dat jos din vreo Volgă neagră, mai încearcă un ultim test: „Care, a lu' învățătoru' ?" Dacă știi și asta și adaugi deștept, „da, neică (ori țață) a lu' Ion și a lu' Ciza, învățătorii" – gata, oricine se înmoaie și te trimite cu deștiul către casa din cărămidă, cu intrarea principală din *șușa*, unde stau părinții mei, unde au stat părinții mei, până la plecarea lor din sat și, după aia, din viață, unde au stat bunicii mei, Nicu Popescu, arendașul, cârciumarul, contrabandistul, țărănist păgubos de-al lui Mihalache, care n-a râvnit la nicio foncție, dar a dat de băut cât încape la toți țărăniștii de vază. Deci el, Nicu Popescu și nevastă-sa, Constantina, cunoscută drept „cocoana Constanța", bunică-mea, „mamaia", „Grecoaica", armânca din neamul lui Stanciu, mică, albă la față, cu părul lung și negru, frumoasă în tinerețe și făloasă până a murit, că tot păru' negru-l avea și tot „cocoana" i se zicea, deși veniseră la putere ai noștri, „tovarășii", ce mai !

Din poveștile „cocoanei" Constanța

În camera mică, de pe beci, acolo a stat mamaia până în dimineața în care a plecat de tot, cu toate vorbele ei magice, cu toate poveștile ei. A plecat, s-a mutat adică mai la marginea satului, în cimitirul dinspre Oprișor.

Ehei, ce amintiri mai sunt în camera aia, acolo unde veneam, student în vacanța de vară, să fumez o țigară, mă chema mamaia, cea care rămăsese văduvă pe la cincizeci de ani: „Vino, mă, fumează la mine aici să nu te vadă taică-tu, să fie și la mine în cameră miros de tutun, de bărbat !" Acolo-mi spunea ea poveștile satului, cum l-au tăiat Gemăneștii pe Coliță în ziua de Paști, cum s-a omorât Belgianca, nevasta boierului Stoicescu, aruncând-se într-un gâldan adânc din Valea Mare, de dragul doctorului Gaiță care-o părăsise ca un crai și-un farmazon ce era, cum a rămas Dragalina lu' Vâzdâc borțoasă c-a mâncat niște flori de gutui, de ieșise cântecul cu copiii din flori: „La Vâzdâc într-un gutui/ Dragalina a scos pui".

Îmi mai povestea bunica mea, Constantina, că atunci când venea Barbu Drugă – marele moșier oltean care avusese fabrică de pâine și de biscuiți ultramodernă în Craiova, vreo zece mori pe toată întinderea câmpiei, moșii cu mări de grâu în Dolj și în Mehedinți – să-și plătească arendașii, umbla cu o trăsură cu patru cai negri, cu patru arnăuți călări în spate, lângă el, în trăsură, avea un sac de galbeni, ajungea la Dăsnățuia, să zicem, venea logofătul lui Barbu cu dosarul, boierul întreba: „Cum a lucrat arendașul ?" Ăla îi citea din ceaslov. „Bine", zicea atunci moșierul, băga mâna în sac, scotea galbenii, îi arunca în poalele arendașului și încheia: „Să nu-i asupriești pe oameni, că ei ne dau pâinea și fericirea !"

Doamne, când termina poveștile începea mamaia să cânte ușor tremurat, dar cu glas limpede, balada lui Din Costandin, fratele strigoi care se-ntoarce din morți să-și scape sora de turci. Aia îi plăcea ei tare și îngânau amândoi, bunică și nepot, litania sud-dunăreană.

Eram copil, începeam să descopăr lumea, mamaia mi-a zis într-o zi de toamnă: „Mâine e Sâmbăta Morților, te scol de dimineață să mergi cu mine la tămâiat". Așa a făcut, a luat de-acasă tot ce trebuia, ulcica de lut plină cu cărbuni, tămâia, lumânări, chibrituri, a luat sticla de vin roșu, colacii albi cu făină de la Plenița, un pumn de colivă, două mere și două nuci, ne-am dus la cimitirul din vale, dinspre Oprișor, era în zori, tremura aerul de un vânt spre toamnă, acolo am asistat la un spectacol fantastic, total, care mi-a influențat viața și gândirea. Peste crucile din cimitir erau aplecate femeile, legate la cap cu basmale negre, roteau oalele de lut cu cărbuni aprinși, vorbeau, cântau, am auzit poveștile unor vieți, am auzit ce nu se putea spune decât în amintire. Fiecare își povestea viața, necazul, iubirea, durerea, singurătatea de care avusese și avea parte, fiecare plângea și jelea de un dor ce nu se poate povesti.

Te dusăși, Dumitre, mă lăsași singură cu doi copii, bolnavă de dorul tău, de mângâierea ta, mi-e greu, Dumitre, mi-e frig noaptea când nu mă-ncălzește niciun foc, mi-e sete și nu-mi aduce nimeni o cană cu apă !

Să mergem și în curte. Acolo e altă poveste, acolo sunt „ronturile", așa zicea mamaia, că ea n-avea noțiunea de „rond", ronturile de flori, cu gura leului, cu mușcate – că indrușaimul mai boieros era ținut în casă, în *sacsii*, adică în vase de flori – cu dalii uriașe, cu stânjeni, adică irișii, doamnelor și domnilor, vineți și mulți, cu flori de piatră izbucnind din stâlpii scării spre curte, cu migdalul, minunea care acoperea ronturile de flori. Migdalul mediteranean, nu vă jucați, noi suntem aici în siajul Mediteranei, migdalul unic din raionul Vânju Mare care făcea flori alb-vinețiu și multe fructe în coaja lor, pe care eu, copil inconștient, le spărgeam cu un pietroi, deasupra altui pietroi, și le hăpăiam vesel deși erau amărui, ciudate, perverse, dar eu nu știam nuanțele astea. Până mi-a spus bunica: „Nu mânca multe, că te otrăvești", și povestea m-a speriat.

De ce ne întoarcem în acest spațiu ? De ce muncim noaptea să-l înțelegem, să traversăm curtea cu flori nebune a bunicii, coridorul mare, rece și plin de spaime al casei natale, de ce ne așezăm la masă în bucătăria de vară, o cameră de chirpici lângă care se afla cuptorul mare unde se coceau pâinea în țest și magiunul de iarnă ?

Dați-mi voi o explicație și mă închin. Cum și de ce se întoarce visul meu în locul unde nu mai sunt demult, unde totul s-a schimbat până la a fi altceva, altcumva, altundeva ?

Prietenii mei, m-ați găsit, ați fost la mine acasă, dar, de fapt, eu nu eram acolo. Nu știu dacă ați înțeles ce s-a întâmplat.

Acum, că pricepurăți, ieșiți din casă și o să vă duc în lumea mea, veche, nouă, imaginată, reală, dar atât de asemănătoare cu lumea voastră dintotdeauna.

(Va urma...)

BOLINTIN - Istorie în imagini

Ușile mănăstirii de la Bolintin, cu hramul Buna Vestire, danie din anul 1453 a voievodului Vladislav al II-lea



Ușile mănăstirii cu hramul Buna Vestire sunt celebre în istoriografia artei vechi românești, fiind considerate, datorită „sculpturii lor ce se remarcă prin măiestria și noblețea siluetelor, prin felul savant în care e tratată draperia, cât și prin modul veridic în care e tratat peisajul, cea mai valoroasă operă sculptată în lemn din Țara Românească" (George Oprescu, responsabil, *Scurtă istorie a artelor plastice în R.P.R. I. Arta românească în epoca feudală*, București, Editura Academiei, 1957, p. 99).

Ușile au fost găsite în anul 1862 la biserica din Turbați, pe malul lacului Snagov, de către Alexandru Odobescu într-una din peregrinările sale istorice. În momentul descoperirii, „ușa", inițial formată din două canaturi, acum unite, avea partea de jos retezată, iar colțurile de sus rotunjite pentru a se potrivi golului de ușă, mai mic decât cel original, al bisericii satului Turbați.

Ca dimensiuni măsoară 192 cm în înălțime, 120 în lățime (101 cm după altă sursă), iar grosimea lemnului de stejar din care sunt confecționate este de 8 cm. Fiecare din cele două canaturi/uși este împărțit în trei registre conținând scene religioase și sunt înconjurate de un chenar cuprinzând o inscripție slavonă.

În casetele de sus este sculptată scena Bunei Vestiri (conform hramului bisericii căreia îi fuseseră dedicate ușile): în caseta din stânga, arhanghelul Gavriil, având în spate pe profetul Solomon, iar în caseta din dreapta fecioara Maria, având în spate pe Sf. Prooroc David.

În registrul median, în caseta din stânga sunt reprezentați Sf. Ierarhi Vasile cel Mare și Ioan Gură de Aur, iar în caseta din dreapta, Sf. Ierarh Grigorie Teologul și Sf. Ierarh Nicolae, Arhiepiscopul Mirei Lichiei.

În partea de jos se află reprezentați doi sfinți călare, Sf. Gheorghe în caseta din stânga, iar în cea din dreapta, cel mai probabil, Sf. Dumitru.

Deasupra casetelor din mijloc și de jos, pe niște volute, aflăm inscripția votivă în limba slavonă: „S-a făcut acest hram în zilele preacuviosului și de Christos iubitorului Io Vladislav Voievod și Domn al toatei țara Ungrovlahiei. În anul 6916" (1 septembrie 1452 – 31 august 1453).

Amândouă canaturile sunt înconjurate de câte o inscripție slavonă care vorbește despre viziunea reconstruirii templului avută de Iezechiel în timpul robiei babiloniene: „Căci Domnul Dumnezeul lui Israel a intrat în ea" și „să mănânce pâine înaintea Domnului".

(Al. Odobescu, *Pseudo-kynegetikos*, București, Editura Eminescu, p. 49, 79; Dumitru Nastase, *Domnul Țării Românești Vladislav al II-lea și asediul din 1453 al Constantinopolului*, în „Revista Istorică", tom X, nr. 1-2, 1999, p. 85-98)

Ușile mănăstirii cu hramul Buna Vestire de la Bolintin se păstrează în Colecția de Artă Veche Românească de la Muzeul Național de Artă al României din București.



Titus Vîjeu

Flash-back

Exilul de acasă

În vremea aceea mergeam destul de des la Paris și de fiecare dată trăgeam la un hotel liniștit, purtând un nume extras parcă din „frangleza” ce devenea dominantă în Hexagon: *Passy – Home*. După ce eforturile fostului ministru Jacques Toubon de apărare a purității limbii franceze se dovediseră zadarnice, demnitarul Toubon fiind numit în zeflemea Monsieur Allgood, noua „charabia” era tot mai prezentă „sur les grands boulevards”. În mod paradoxal, cei mai înverșunați apărători ai limbii melodioase a lui Voltaire și Rimbaud se dovedeau niște scriitori străini, pe care soarta îi adusese de voie, de nevoie în adoratul Hexagon. Unul dintre aceștia locuia la mică distanță de hotelul pe care-l alesesem din motive profesionale, căci reuniunile la care eram invitat ca membru al Comisiei Radio a URTI (Universitatea Internațională de Radio și Televiziune de pe lângă UNESCO) aveau loc de regulă în sălile se întruniri ale Casei Radio de pe Avenue du Président Kennedy, aflată la o zvârlitură de băț. În același imobil uriaș în formă de melc, se aflau la etajul V birourile Radio France Internationale pe care le frecventam în calitate de „correspondent à l’étranger”, titular al rubricii „Parlez-moi, parlez-moi français”. Dar mai înainte de asta, de cum reușeam să mă acomodez la hotel îi telefonam lui Georges spre a-mi anunța sosirea în Orașul Lumină. Ca și cum atât ar fi așteptat, de fiecare dată la capătul firului, era lansată invitația „la o supă Dracula”. Problema era că la data aceea eu nu suportam supele, fapt ce nu mă împiedica să răspund invitației cu acest scop. În schimb plăcerea unei conversații cu un vechi prieten nu o puteam refuza. Drept care o luam pe *rue* Felicien David (nume de muzician) până la capătul dinspre *rue* Gros (nume de pictor) pe care-o străbăteam repede și apoi, trecând printr-un parc minuscul ajungeam în *rue* de Boulainvilliers (nume de aristocrat, fost *Seigneur du Passy*).



George Astaloș

Cum bine se știe, Passy este supranumele celui de-al șaisprezecelea arondisment parizian, un fel de „perla coroanei” capitalei Franței (și pentru unii chiar a lumii). Blocul de la nr. 13 era unul modern, elegant și fusese ridicat – după cum avea să mi se spună – chiar pe locul imobilului în care viețuise Tristan Tzara. Ce lucru extraordinar, mi-am zis, ca la distanță de câteva decenii doi exilați, scriitori români, să fi folosit aceeași limbă de pământ a Parisului, la doi pași de Sena, fluviul în care murise Paul Celan și în care avea să sfârșească, tot prin proprie vrere, Gherasim Luca.

Astfel încât, de câte ori am păsit în acea clădire cochetă în care până nu demult locuise și Georges Soria, faimosul istoric al revoluțiilor (franceză, bolșevică etc. etc.) și ale cărui piese de teatru fuseseră publicate în a doua parte a anilor ’60 la Editura pentru Literatură eu însumi m-am întrebat ce simțea exilatul român, al cărui tată fusese trimis imediat după război la muncă forțată în URSS, la intersectarea pe scara blocului cu fostul inamic al troțkismului, chemat în Rusia lui Stalin ca oaspete de seamă și care realizase la Radio Moscova interviuri cu Maurice Thorez și alți cominterniști de vază...

Aceasta e Franța, gazdă primitoare pentru toată lumea și el simțise acest fapt încă din clipa în care, primind o bursă de studii din partea sacrosanctului *Institut de France* s-a decis să rămână în Occident. Dacă ar fi valorificat oportun originile germane ale familiei sale (numele Astalosz fusese obținut prin maghiarizare, în timpul imperiului) putea să revendice dreptul la o eventuală stabilire în *Bundesrepublik*, nobilul Vaterland ce știa să-și adune cimotiile, indiferent de cetățenia dobândită în timp. Dar a știut de la bun început că pentru el locul ideal rămâne Parisul, metropola artelor și artiștilor.

Și-ntr-adevăr se simțea la Paris ca peștele în apă. Chiar și după ce trecuse printr-o serie de dușuri calde și reci ale vieții de emigrant. Ca titular al bursei academice, acordate prin grația lui Pierre Emmanuel, marele poet al momentului, avusese parte de o excelentă primire.

Frecventase saloane literare, luase parte la vernisaje, întâlnise o sumedenie de personalități ale artelor lumii. O caldă simpatie se îndrepta către acest june „năzdrăvan al Orientului” în clipele în care Occidentul își amintea încă faptul că în urmă cu doar trei ani, în tragicul august 1968 în care Moscova și aliații ei militari invadaseră Cehoslovacia, România își arătase demnitatea politică, vestejind public năvala tancurilor într-o țară (totuși) suverană.

Coincidența făcuse ca în acel an, 1968, piesa de teatru a lui George Astaloș, „**Vin soldații**”, să fi fost inclusă în repertoriul de examen de la *Casandra* al absolvenților IATC. Iar în contextul istoric în care soldații păreau a veni peste civilizația pașnică ce se reîntrupase după cel de-al doilea război mondial piesa avea să cunoască un mare succes în acel an în care un nou *Pére Ubu*, locatar al Kremlinului, vorbea tot mai insistent despre „suveranitatea limitată” a țărilor din Răsăritul Europei, prinse în năvodul marilor pescari bolșevici. Din păcate, după momentul de glorie înregistrat de Ceaușescu prin incandescentul discurs din august ’68, PCR avea să dea ușor-ușor înapoi, repliindu-se din teama că țara avea să împărtășească soarta Cehoslovaciei.

Piesa a fost scoasă de pe afișul *Casandrei* dar autorul a reușit s-o tipărească într-un volum, alături de alte lucrări dramatice, apărut cam în același timp cu o carte de poeme, întitulată și ea oarecum ludic, „**Șotron**”. Premiat de Uniunea Scriitorilor, George Astaloș începea să fie cunoscut și dincolo de spațiile boemei bucureștene în care-l cunoscusem încă de la venirea mea la facultate, în 1966, grație unui prieten comun, pictorul Mihai Sânzianu, ce avea să împărtășească și el aceeași experiență a exilului. Într-o seară de mai a lui ’73 venise acasă la noi pentru a-și lua rămas bun. Pleca în Italia cu o bursă, aidoma tatălui său, profesorul Mihai Sânzianu care funcționase înainte de război la Accademia di Romania. Din nefericire, după schimbările politice postbelice a fost arestat în țară și condamnat pentru activitatea sa culturală eminentă, desfășurată în vremea în care la conducerea



George Astaloș și Titus Vîjeu

Italiei se aflase Benito Mussolini. (Astăzi, cine pășește în splendida clădire imaginată de arhitectul Petre Antonescu poate citi inscripția ce atestă că la inaugurarea ei, în 1929, luase parte însuși Il Duce). Ca să evite simetria unui destin, fiul a ales să nu se mai întoarcă în România. A părăsit însă peninsula, gemând de artiști și s-a stabilit în Elveția, unde și-a întemeiat o familie și a lucrat intens, dobândind cele mai calde aprecieri de la marele istoric al artei René Berger. L-am revăzut târziu, după 1990 când a sosit la București cu soția pentru a organiza în frumosul apartament din str. Școala Florească nr. 2 o pomenire pentru mama sa, Demetra Sânzianu, fostă profesoară de limba română în mari colegii bucureștene.

În volumul II al cărții sale „**Exil**”, George Astaloș va consemna faptul că pictorul de la Lausanne, „un pictor de excepție a cărui dramaturgie a culorii nu are rival în Europa” ne era foarte prezent în amintire și că el a evocat „geniul lui Sânzianu împreună cu Titus Vîjeu într-o emisiune cu totul specială *Amintiri din micul și marele Paris*”.

Evident, acest lucru avea să se întâmple ceva mai târziu, după întoarcerea în țară a „fiului risipitor”.

Deci, să ne-ntoarcem în timp, în vremea începuturilor sale literare, omologate public. La *Podgoria* de pe Bulevard și la Nea Jerca, mandatarul din str. Povernei el era nelipsit, uneori dând senzația unei ubicuități pe care numai marii dramaturgi o pot oferi personajelor lor. (Poate de aceea, chiar după plecarea sa din țară, în 1971, mulți dintre noi aveau impresia că-l întrezăresc încă prin diverse „locuri de pierzanie” precum spațiile, mai degrabă colocviale decât bahice, ale Bucureștilor.)

De fiecare dată discuțiile din elegantul apartament parizian plecau de aici, prin evocarea unor oameni ce avuseseră un rol în destinul său scriitoricesc. Era cazul actriței și regizoarei Zoe Anghel Stanca, asistenta de la catedra de specialitate a IATC a regizorului Mony Ghelerter. Ea avusese inițiativa montării pe scena *Casandrei* a piesei sale de debut. Sau cel al poetului și prozatorului Benedict Corlaciu căruia avea să-i încredințeze manuscrisele nevalorificate și pe care acesta trebuia să le îngroape, (cu aprobarea mamei autorului) într-un loc foarte sigur. Nu știu nimic despre soarta acelor opere, cert este că Ben însuși avea să plece peste câțiva ani la Paris, fără a se mai înapoia vreodată în România.

Nu puteai să nu asculți această Șeherezadă balcanică (deși cu ascendență teutonică !) vorbind despre câte-n lună și-n stele cu un farmec aparte. L-am numit într-o seară „Le Prince du Détour” pentru vaganța sa epică, aptă să te poarte în timp și în spațiu ca-ntr-un cântec de leagăn. Uneori obținea la propriu efectul soporific al unei „berceuse”. Am constatat faptul în timpul unei vizite făcute prin 1993 împreună cu un cunoscut gazetar și istoric, preocupat de organizarea la București a unei „fundații George Astaloș”. Proiectul a fost repede trecut în revistă, iar gazda a început să ne povestească planul primei sale evadări din România. Avea doar doisprezece ani și gândul de a ajunge în America era tot mai puternic. Și-a luat merinde de drum și a urcat în primul tren, care în loc să-l ducă spre Vest ori, de ce nu, la Constanța, unde în port veneau vapoare din toată lumea și pe care le-ar fi putut accesa, l-a dus la Suceava, punct mort în orice tentativă de a ajunge în Lumea Nouă. Bineînțeles că întâmplărilor din timpul călătoriei li s-au adăugat cele din arestul poliției căci, găsit pe peron fără documente însoțitoare nu putea să nu stârnească suspiciunea autorităților. (Ne aflăm în 1945 într-o țară ruinată de război, cu mii de copii vagabondând precum cei din **Undeva în Europa**, filmul lui Gezá von Radvány.) Cert este că fiecare element narativ se amplifica, izvodind la rându-i alte și alte pățanii pe care el le comenta cu umor dar și cu o trăire pasională ce întreținea interesul ascultătorului. N-a fost însă cazul mai vârstnicului nostru prieten care, obosit de călătoria cu avionul și – poate – de freamătul orașului de pe Sena a adormit în fotoliu, fără a afla deznodământul pateticei aventuri. Povestitorul însuși s-a făcut cu eleganță a nu fi observat incidentul iar când, la plecare, ne-am luat rămas bun, „inițiatorul fundației” i-a declarat că la doisprezece ani era cazul să aibă mai multe cunoștințe de geografie... „Poate de aceea m-am făcut geodez” i-a replicat gazda care a început pe loc, la ușa apartamentului să ne povestească admiterea sa în școala de ofițeri, de specializarea sa în geodezie și topometrie, despre cariera sa militară, nu foarte bogată, încheiată în 1964 cu demisia din rândul apărătorilor patriei. Atunci armata a pierdut un ofițer destoinic și literatura a câștigat un poet și dramaturg hotărât să se afirme acasă și în lume.

Peste ani, trăia la Paris mândria de a fi conaționalul lui Emil Cioran; (considerat unul din marii moraliști ai literelor din Hexagon, cel mai seducător de la Montaigne și La Rochefoucauld încoace), al lui Eugène Ionesco (dinamitardul teatrului clasic și părinte al dramaturgiei absurdului), al lui Gherasim Luca (socotit de Gilles Deleuze „un grand poéte parmi les plus grands”)... Într-adevăr România dăruise Franței sute de scriitori și artiști dintre cei mai valoroși, a căror operă constituie mândria celor două culturi.

Știa că orice autor dornic să se înfățișeze în fața lumii are nevoie de un vehicul care să-i transmită mesajul. Și acest vehicul este o limbă de circulație internațională. El alesese franceza într-un moment în care aceasta încetase să mai fie regina ce stăpânise până la cel de-al Doilea Război Mondial cancelariile statelor, bibliotecile și amfiteatrele universitare. Cu toate acestea, viza o pătrundere și în alte spații, în care francofonia era tot mai puțin prezentă. A făcut demersuri fructuoase pentru a fi jucat în Statele Unite (îmi arăta cu mândrie afișul unui spectacol-coupé Ionesco-Astaloș), Canada ori Marea Britanie.

La Paris, întâlnirea cu Petrică Ionescu, absolvent al secției de regie-teatru de la IATC și emigrant politico-cultural în Occident a condus la montarea „**Soldaților**” pe scena de la Théâtre Adyar, aflat în inima orașului, la doi pași de turnul Eiffel și la alți doi pași (făcuți la dreapta) de *rue* Saint Dominique unde se află Ambasada Română încă din ministeriatul lui Titulescu. Bănuiesc că măcar o parte dintre funcționarii misiunii diplomatice s-au aflat în sală pentru a putea raporta la București ce se putuse naște

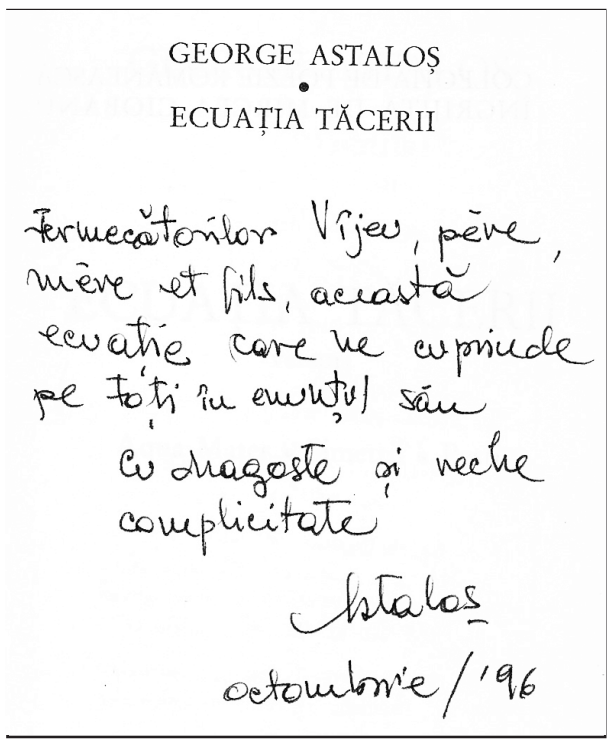
(continuare în pag.5)

(urmare din pagina 4)

din „monstruoasa coaliție” artistică dintre cei doi „transfugi”.

Petrică Ionescu (devenit ulterior Petrika Ionescu) era un spirit nonconformist din naștere, chiar dacă ivirea sa pe lume avusese loc într-un spațiu securizat al noilor vremi. Natura lui era una intens insurgentă și, deși încă din vremea studiilor fusese decretat – alături de Tocilescu și alți câțiva – marea speranță a noii generații ce urma lui Radu Penciulescu, Lucian Giurchescu, David Esrig, Lucian Pintilie ori Valeriu Moisescu, dându-și seama la timp că în țară va fi mereu expus persecuțiilor, a luat calea Apusului fără a mai privi înapoi. Când a decis să rămână în Franța norocul lui s-a numit Fernando Arrabal. Promotor al așa-zisului *théâtre-panique* acest Salvador Dali al scenei și al ecranului a avut deplină încredere în mustăciosul valah, recomandându-l unor companii teatrale din Hexagon și U.K. Cariera regizorului român a fost una explozivă. Fie că a montat piese de teatru ori spectacole de operă, Petrică Ionescu a uluit publicul cu imaginația sa debordantă și cu soluțiile regizorale propuse.

Cam în același timp, piesa urma să cunoască ieșirea la rampă la *Arts Theater* din Londra prin grija lui Ion Rațiu, președinte al Uniunii Românilor Liberi și cuscru al doamnei Tutu Georgescu. Soția marelui dirijor George Georgescu își părăsise casa din strada Washington din București pentru a se stabili în capitala Franței. Această „cea mai frumoasă femeie din București” cum avea s-o numească peste ani Iosif Sava într-una din *Seratele Muzicale* consacrate primelor ediții ale Festivalului George Enescu, avea o energie remarcabilă și o inteligență pe potrivă. Când Astaloș s-a decis să vină în România ne-a făcut o vizită



împreună cu doamna Georgescu – întoarsă și ea cu intenția recuperării unor proprietăți confiscate de comuniști – în apartamentul nostru din Băneasa. A stat îndelung în fața unui tablou de Mihai Sânzianu pe care-l botezasem „Calul nebun” și am evocat încă o dată „anii de ucenicie” din micile locande bucureștene, considerate de el adevărate „redacții formatoare”.

Astaloș se întorcea în România cu o certă aureolă literară, dobândită prin prezența pieselor sale pe diverse scene ale lumii și a cărților de poezii traduse în limbi de circulație. Se mândrea cu realizările de la *Nouvelle Europe* unde era redactor-șef, cooperând îndeaproape cu delicatul Mimmo Morina, scriitor de origine siciliană, stabilit după studii universitare la Palermo și Florența, în Marele Ducat al Luxemburgului. La revista ce apărea aici vulcanicul Astaloș a făcut ani buni echipă eficientă cu timidul Morina, deschizând generos paginile publicației și autorilor (încă) noneuropeni din răsăritul Europei, între care am avut cinstea să mă prenumăr. George se dovedise un excelent camarad pentru confrații rămași dincoace de Cortină și s-a străduit să-i facă oarecum cunoscut Occidentului în care nici el nu avusese parte de primirea eclatantă la care sperase. Mai ales după încheierea bursei academice, avea să-și dea seama că proverbul galic „peu de biens, peu de soucis” (N-ai avere, n-ai nici griji) nu exprima deloc adevărul vieții de toate zilele.

A avut totuși puterea de a înfrunta viața și, chiar fără a rosti vorbele unui celebru personaj balzacian („À nous deux maintenant. À nous deux Paris !”) avea aceeași dorință a afirmării, deși izvorâtă din rațiuni diferite. Căci nu bunăstarea îl interesa cu precădere cât o glorie literară dobândită prin muncă tenace, devastatoare. Dar, ca să reziste, a trebuit să practice pentru scurtă vreme, ce-i drept, unele meserii epuizante precum cea de „cărăuș cu cârca” în faimoasele Hale din inima Parisului, între timp mutate din rațiuni sanitare în afara orașului, la Rungis. Îmi mărturisea cum căra câte o jumătate de bou pe umăr, neuitând să adauge că era învățat cu „boii” încă din România. Aluzia era la „boii bipezi” care-și asumaseră funcții politice importante. Dar asumarea acestei condiții proletare nu-l jena pe intelectualul Astaloș, care continua să scrie febril în puținele ore libere, să cultive contactul cu prieteni literari ori cu instituții de spectacol. N-a fost deloc ușor, dar încet-încet lucrurile aveau să se echilibreze. Iar steaua ce avea să-i însoțească viața s-a numit Hélène, o doamnă delicată și înțeleaptă, care l-a iubit și pe care și el a iubit-o nespus. De la prima întâlnire din *rue* de Boulainvilliers mi-am dat seama de marele respect mutual, susținut de o certă compatibilitate de caracter, în pofida faptului că ea părea a trăi cu modestie în preajma lui, iar el era – ca de obicei – într-o năvalnică ofensivă verbală. Femeia ce condusese cu succes o mare întreprindere din Rouen era acum, la Paris, delicata soție a unui scriitor din îndepărtatul răsărit european, de a cărui genialitate nu părea a se îndoi vreo clipă. Astfel încât i se părea firesc să sprijine prin toate mijloacele literatura acestuia și să suporte cu stoicism vizitele dese și uneori prelungite ale conaționalilor, mai ales după liberalizarea pașapoartelor românești. Era și un sfetnic literar eficient, sugerându-i impetuosului scriitor și traducător variante menite să-i optimizeze travaliul. Dar proba cea mare a adorației ce i-o purta lui Georges s-a dovedit decizia de a-l urma în noua sa aventură românească. Spre deosebire de alți confrați exilați care se grăbiseră să se înapoieze (temporar, ori chiar pentru totdeauna) în România, mulți fiind prezenți în primăvara lui 1990 la prima Conferință Națională a Scriitorilor de după căderea comunismului, Astaloș nu s-a grăbit să o facă. Izbutise să-și aducă mama în Franța, se vedea uneori zilnic cu prieteni ca Jean-Pierre Lazar, un cineast pe care l-am întâlnit în *rue* de Boulainvilliers și care a fost uimit să afle că prestația sa ca asistent de imagine la primele filme ale Elisabetei Bostan ne rămăsese-n memorie sau ca Petre Răileanu fost redactor la Editura Militară care devenise cel mai avizat cercetător al avangardei literare românești din Franța și care avea să-l însoțească, împreună cu un numeros grup de prieteni, pe ultimul drum într-o zi de la sfârșitul lunii aprilie 2014.



Avea optzeci și unu de ani și deși păruse destinat unei existențe centenare se prăbușise brusc după dispariția lui Hélène. Țin minte că i-am telefonat în 23 aprilie pentru a-l felicita de ziua numelui. Mi-a răspuns cu aceeași prietenie dintotdeauna, dar glasul îi era modificat de tristețea pe care o traversa. Am încercat să-l remontez spunându-i că sunt gata să reluăm noua serie a unei emisiuni radiofonice de succes, *Întâmplări din micul și marele Paris*, ce fusese difuzată de Radio România Actualități la o oră de mare audiență. Audiență pe care el reușise s-o sporească prin felul său incandescent de a povesti despre întâmplări mărunte ori grandioase. Am avut prilejul să-i aducem pe ascultători în spațiile a două civilizații puternice. Probabil că aceea a Hexagonului le era mai cunoscută chiar decât cea a Bucureștiului și pe care el o dezvăluia cu o anume frenezie. Se depășea astfel formula limitativă a lui Paul Morand („Bucarest, un petit Paris au milieu d'un grand village”) pentru a pune în lumină contribuția românească la dezvoltarea civilizației europene. Fără excese ale interpretării, dar și fără complexe. Ca urmare, evocarea unor Eliade, Cioran și Ionesco prin prețioase amintiri personale era condusă întotdeauna spre spațiul germinativ inițial al operei lor, aflat în România natală.

Când îi sugeram de exemplu o nouă călătorie, pornind de la epitaful de pe mormântul lui Ionel Jianou, „Savoir vivre, vivre savoir”, se dezlănțuia într-o patetică rememorare a vieții și operei acestui mare critic de artă, exeget inspirat al lui Rodin și Brâncuși, a cărui operă era practic necunoscută publicului român. Avea darul de a pleda în fața eternității pentru identificarea și recunoașterea unor valori pe care România le dăruise lumii întregi.

Sper ca Radiodifuziunea să fi păstrat în arhivă aceste înregistrări, pentru mărturie în timp. Mai ales că instituția din strada General Berthelot a fost o gazdă generoasă a scriitorului româno-francez. Chiar dacă ideea unei fundații culturale care să-i poarte numele (aparținând primului director-general de după Revoluție, dr. Eugen Preda) nu s-a concretizat, Astaloș a fost prezent nu doar în grila de programe radiofonice ci și în planurile editoriale de la Casa Radio. Traducerile sale în franceză din poezia basarabeană („**Versant lirique**”) și din cea bucovineană („**Racines liriques**”) refăceau harta unui teritoriu poetic divizat de o istorie blestemată, dar rămas unitar în simțirea autorilor prezenți.

O culegere de poeme unică în felul ei este „**Derrière les barreux**” (*În spatele gratiilor*). Concepută ca o antologie a poeziei scrisă de deținuții politici români în timpul regimului comunist ea grupează versuri ale unor scriitori români cunoscuți în țară (Vasile Voiculescu, Nichifor Crainic, Radu Gyr, Gabriel Țepelea, Șt. Aug. Doinaș, Ion Caraion, Mihai Ursache), sau mai puțin știuți acasă, unde fuseseră interziși, fiind obligați să emigreze în Occident (Zahu Pană, Dumitru Bacu, Flora Cracea – pseudonim al Andradei Popescu – toți de origine aromână). Cei mai mulți beneficiază și de scurte prezentări ale vieții și operei. Doi autori sunt din păcate privați de acest util demers pentru că, după cum consemnează editura, „l'auteur des traductions n'as pas trouvé la biographie”. I-am reproșat amical lui George Astaloș că nu m-a consultat. I-aș fi putut semnala faptul că Eugenia Mureșanu fusese o poetă transilvană mult prețuită de Lucian Blaga și care împărtășise alături de soțul ei prim, preot și iubitor al artelor, calvarul temnițelor în anii '50. A avut o viață demnă de un roman. La eliberarea din închisoare, soțul a luat decizia de a se călugări, iar poeta și-a refăcut viața alături de marele filosof D. D. Roșca. După divorțul de acesta, a luat decizia emigrării în Statele Unite ale Americii, țara în care văzuse de altfel lumina zilei în anul 1913. Antologia lui Zahu Pană (poet arestat și de regimul generalului Antonescu și de comuniști), apărută dincolo de Ocean („**Poezii din închisori**” – 1982) o include pe Eugenia Adams-Mureșan, iar Astaloș cunoscuse, desigur, cartea.

Cât despre Adrian Hamzea, poet și traducător din germană și maghiară, pe care l-am întâlnit în redacția revistei *Astra* – el fiind brașovean – știu că fusese deținut în tinerețe în mai multe lagăre de muncă și închisori comuniste lăsând celor cu care împărțise calvarul o amintire controversată.

Când i-am adus aceste precizări, Astaloș mi-a recomandat să citesc volumul unu din „**Exil**” ce urma să apară în câteva zile. L-am primit de la el cu o dedicație adresată soției mele: „Virginiei Vîjeu, patronul spiritual al poetului meu favorit”. Iar la pagina 112 a cărții, evocându-l pe Mihai Sânzianu nu uita să consemneze: „grație lui l-am cunoscut pe Titus Vîjeu, cel mai subtil analist al literelor românești”. Evident, era vorba de o exagerare, dar ea vădea marea generozitate a acestui prieten de cursă lungă, care știa să împartă gloria sa literară cu cei din preajmă...

... Nu trebuie uitat nici faptul că Radioul a inițiat prin redacția Teatrul Național Radiofonic o amplă operă de valorificare a creației sale dramaturgice. Una dintre piese („**Caviar, vodcă și bye-bye**”) avea să facă o certă carieră internațională sub conducerea regizorală a lui Dan Puican și în interpretarea unor actori mult îndrăgiți ca Stela Popescu și Alexandru Arșinel. Turneele făcute pe mai multe continente în fața diasporei românești a reprezentat o veritabilă punte între românii risipiți prin diverse colțuri din lume.

Probabil că această lucrare culturală a lui Astaloș, intermediată de radioul național, a recomandat includerea și pe lista restrânsă a personalităților românești distinse de Președintele României cu ordine și medalii la împlinirea a 75 de ani de la înființarea Societății Române de Radiodifuziune. Umorul său nestăvilit funcționa la Cotroceni la fel de bine ca și în cafenelele pariziene. Stăteam alături, așteptând să-și facă intrarea în sală șeful statului. M-a întrebat ce înlesniri derivă din acordarea distincțiilor. I-am răspuns că vom avea drept prin lege la un loc de veci gratuit și la o înmormântare cu onoruri militare. „Dacă-i vorba doar de atât, hai să vorbim cu Președintele să ne aprobe două locuri alăturate. Nu de alta, dar mai vorbim și noi când ne plictisim !”. Era incorigibil. Nicio solemnitate nu-i putea anula predispoziția sa funciară spre comedie.

Când l-am condus pe ultimul drum, împreună cu alte zeci de prieteni și admiratori, am știut că ne despărțim de omul care ne fermecase atâta timp cu glumele și jocurile sale de cuvinte, cu poemele sale (de la „**Șotron**”-ul prefațat de subtilul Eugen Schileru în anii '70, la argoticele de peste veac din „**Cântece de șuriu**”), cu piesele sale însuflețite de o inteligență dramatică unică, cu romanele mărturisind că lumea precară în care trăim tot ce-am moștenit din vechime se adună într-un proverb sordid precum *pecunia non olet* („**Banii n-au miros**”), cu eseurile sale modificând geometria clasică a literaturii.

Îmbrăcat în uniforma de colonel al armatei române scriitorul părea totuși trist. Se înapoiase într-o țară pe care o iubise întotdeauna dar care nu-și lecuise bolile: pizma semenilor, ispita deriziunii în fața proiectelor de ținută, boicotarea valorilor. Fusese înconjurat de o mulțime de oameni dintre care unii știau ce înseamnă el pentru țară, chiar dacă instanțele literare omologate după căderea comunismului păreau a-l evita sistematic. Critica literară *mainstream* l-a ignorat, programatic se pare, fapt pe care nu l-a înțeles niciodată, ca și noi, ceilalți ce-i simțisem unicitatea într-o literatură, din ce în ce mai supusă modelor cu un parcurs dubios.

Trăise frenetic experiența occidentală, focalizată pe durata pariziană îndelungată și se întorsese într-un târziu pentru a rămâne-n țărâna unei capitale europene bezmetice. De acolo, din noul cimitir Ghencea militar, aflat pe o stradă fără sfârșit de la marginea Bucureștiului și numită Drumul Cooperativei (vai, ce titlu de piesă astaloșiană !) prietenul nostru pare a ne trimite din când în când salutul său preferat: *Bises et à bientôt !*



ION CRISTOFOR (pseudonimul lui Cristofor Ioan Filipaș) s-a născut la 22.04. 1952, com. Geaca (jud. Cluj). Absolvent al Facultății de Filologie, Cluj-Napoca, doctor în Filologie. A fost redactor la revistele „Echinox", „Tribuna", „Bucovina literară", „Cetatea culturală", „Orașul". Din 2021, este redactor-șef al revistei „Conexiuni culturale" (Cleveland, Ohio, SUA). Volume de poezii publicate: *În odăile fulgerului* (1982); *Cina pe mare* (1988); *Marsyas* (2001); *Casa cu un singur perete* (2004); *Sărbătoare la ospiciu* (2004); *O cușcă pentru poet* (2007); *Angore et taedio* (2009); *Cine a dat foc Romei* (2010); *Orchestra de jazz* (2012*); Gramofonul de pământ* (2014*); Cronica stelelor* (2018); *Poeme canibale* (2021); *Laureat al norilor* (2022). Poeziile sale au fost traduse în 18 limbi străine. Volume bilingve: *Geamantanul de sticlă/ The Glass Suitcase* (ed. română-engleză, traducere de Dan Brudașcu, 2011); *Nopți de jazz/ Nuits de jazz* (ed. română-franceză, traducere de Letiția Ilea, 2015); *Am Rand der Kaffetasse* (ed. germană-română, traducere de Christian W. Schenk, 2018); *Vida de reserva/ Viața de rezervă* (ed. catalană-română, traducere de Pere Bessó, 2019); *O picătură de sânge/ Una gota de sangre* (ed. română-spaniolă, traducere de Mario Castro Navarette, 2019); *Sesle yikanan sogut*, (traducere în lb. turcă de Alina Feiruz Gerez, Edit. USAR, Istanbul, 2019); *Aki csillagokból Jósol, Versek* (traducere în lb. maghiară de Beke Sandor, Edit. Pegasul transilvan, Târgu Secuiesc, 2020); *Cam valiz* (traducere în lb. turcă de Ayten Mutlu, Edit. Artshop, Istanbul, 2021); *Somewhere a blind child* (traducere în lb. engleză de Andreea Iulia Scridon, Edit. Naked Eye, Anglia, 2021). Autor de eseuri, volume de istorie literară, interviuri. Colaborator la diverse dicționare de literatură. Mai multe premii naționale și internaționale, printre care medalia de argint „Terra Sancta" (Israel). Curgerea firească a poeziei lui Ion Cristofor este în fapt canonul unui profesionist ce elaborează un discurs realist și neliniștitor, redat cu o aparentă detașare și subtilă determinare. (**Victoria Milescu**)

Don Cristofor

ACELE ZILE PLOIOASE ȘI PLICTISITOARE

Acele zile ploioase și plictisitoare
Ce revin cu precizia cu care se închide o cușcă de șoareci
Cu măiestria cu care liliacul ocolește plasa razelor lunii
Când simți că viața nu e decât o jalnică dramă,
o comedie tragică.

E ceasul în care regele fluturilor îți scrie
O scrisoare pe o hârtie albastră
Prin care ceremonios te anunță
Că îți va oferi Legiunea de Onoare.

Dar tu, scrib melancolic al după-amiezii
Vei asculta nepăsător
Apele râului rostindu-și rugăciunea
Sub sălciile plângătoare, sub corcodușii din cimitirul satului
Ce mă privesc cu ochii verzi ai mamei mele.

PĂRUL SĂLBATIC

După ploaie
Părul sălbatic intonează psalmi neauziți de nimeni
Tinerele călugărițe adună în grămezi
Aripile îngerilor prinși între sârmele de telegraf.

Tăcuți ne scăldăm mâinile bătrâne
În lumina limpede a morții
Ascultând mierla cum spală cu cântecul ei
Păcatele noastre adunate peste zi.

CÂNTEC APROAPE OBSCEN

Doar seara îți întâlneam pe atunci
sufletul mic și fierbinte
între pulpe
femeie cu părul roșcat ca de vulpe

Tocmai când regele nostru înnebunise
nordul devenise deodată sud
estul schelălăia ca o maimuță sosită din vest

Dar bunul Marx bătrânul nostru vecin
devenise tot mai surd și mai surd
cenușa morților era pâinea noastră din țest
veacul devenise peste noapte absurd

Grabnic ne-am tăiat atunci degetele cu care scriam
prepuțul ni l-am tăiat, limbile și urechea
pe când poștașul împărțea ordonanțe prin case
doamna dormea îmbrățișată cu strechea

Tocmai atunci am dat ultimii bănuți cămătarului
plătind grabnic cu sudoare și sânge
orice silabă rostită, orice cântare obscenă
javre, lichele, hiene pășeau nestingherite în scenă

Soarele umil își punea capul sub ghilotină
capetele noastre apuneau în jug
facă-se, Doamne, voia-ți divină.

ORIUNDE TE DUCI

Oriunde te duci
dincolo de străzile posomorâte
există o pulberărie părăsită
o casă locuită de pisici și de suspine.

Oriunde te-ai refugia există pereți cu afișe
un om întunecat ce ne deschide inimile cu tirbușonul
o închisoare în care s-a proclamat
o amnistie generală pentru toți naivii
ce-au îndrăznit să rostească adevărul.

Oriunde te duci minciuna plutește pe deasupra apei
ca petele de grăsime ori ca leșurile înecaților
cu ușurința cu care Isus umbla cândva pe valurile înfuriate.

Oriunde te duci e cazul să-ți scoți din cap
pioasa iluzie că adevărurile tale te vor face liber
că bufnițele stau de strajă lângă statuia înțelepciunii.

Oriunde te duci se iscă o larmă generală
o conspirație a prostiei, o tăcere analfabetă
ce-ți înghite de-a valma cuvintele.

Oriunde te-ai duce
doar sânii ei sunt adevărate monumente ale naturii
demne de gloria odelor tale.

TE VISEZ

Arborii pasc pe câmp în apus
luminile se retrag între morți
ca o maree
Oasele lor întreabă de noi pe la porți.

Mi s-a făcut dor de tine femeie
cu palmele mirosind a lut proaspăt
cu tâmplele tale mirosind a cer.

Te visez cum visează un taur
pajiștea verde în mijloc de iarnă
când Domnul începe din dese sitele lui
făină din ceruri să cearnă

Acum când fetele mor bătrâne
nemăritate
ca o țestoasă centenară din Galapagos
răsturnată pe spate

Când sângele strămoșilor s-a urcat în ultimele crengi
în ultimele frunze
în ultimul arac

Doamne îngerii tăi stau ascunși ca păsările-n frunzare
doar tac și tac și tac.

SURÂSUL TĂU

Surâsul tău
ce-abia îți arată albul dinților
îmi amintește un anotimp
în care mărul
dintr-o grădină părăsită a orașului
a fost castelul și bucătăria mea.

Eram un student sărac pe atunci
fericit doar privind
la capătul străzii
cum se ivește părul tău
strălucitor
ca o mină de aur
deschisă în lumina amiezii.

LUMINA OCHILOR TĂI

Lumina ochilor tăi îndepărtați îmi vorbește din umbră
de sub abajurul albastru al veiozei.
Îmi închipui că surâsul tău
capricios ca marea
e acum doar o scară pe care urcă luna.

Tăcerea ta se umple de stele
de zborul catifelat al unor păsări nocturne
de foșnet de elitre, de cărăbuși, de necunoscute miresme.

Stau mut, ca o piatră
pe o terasă de piatră întunecată
ascultând straniul ritual al vântului
pe acoperișurile de tablă ale periferiei
istorisind despre tinerețea
ce dansează nebunatică
goală și despletită
pe o plajă îndepărtată.

În întuneric
ca floarea de soare
se întoarce inima mea înspre tine.

SEPTEMBRIE

Septembrie dă pașapoarte păsărilor pentru plecare
norii gonesc ca o herghelie de cai pe deasupra orașului
Evul Mediu ruginește pe acoperișul de tablă al bisericii
în care se oficiază o nuntă.

Tânăra văduvă nu mai dă niciun semn de viață
mă mulțumesc să constat că merele de peste gard
au un luciu asemănător rujului de pe buzele ei.

Iau lecții de resemnare de la pietrele din gardul cimitirului
de la șopârla verzuie ce face plajă pe un mușuroi
în spatele pâlcului de plopi
ce stau înșirați ca niște ucenici ai vântului.

Doar peste câteva clipe capricioasa ploaie
cu mâini de copilă caută monede de argint
în părul și în barba mea
de proaspăt pensionar.



CLAUDIA VOICULESCU s-a născut la 30 ianuarie 1950 în comuna Corbii Mari, jud. Dâmbovița. Studii: Școala postliceală sanitară Fundeni (București)**;** Școala de ghizi ONT, București; Licențiată a Facultății de Litere, Universitatea București**;** Master, Facultatea de Teologie ortodoxă, București. Membru al U.S.R. (Uniunea Scriitorilor din România); recomandări: Ana Blandiana, C.D. Zeletin, Ion Horea, Al. Baciu, Aurelian Chivu, Ernest Verzea. Membru al S.M.S.P.R. (Societatea Medicilor Scriitori și Publiciști din România) fiind cooptată în Consiliul Național de Conducere al acesteia; PEN-român (recomandări: Annie Bentoiu, Micaela Ghițescu); U.M.E.M. (Union Mondiale des Écrivains Médecins); S.R.I.M. (Societatea Română de Istoria Medicinei); Societatea Scriitorilor Târgovișteni; Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România. Debut în poezie: 1968 în revista „Manuscrise" a Liceului nr. 27, București. Debut editorial: 1978 în „Caietul debutanților" în urma „Concursului de debut în poezie" al Editurii Albatros. Aprecierile critice la grupajul de poezii intitulat „Jocul șotron" s-au datorat poetului Șt. Aug. Doinaș, cât și criticului literar Laurențiu Ulici. Dintre volumele publicate: 1995 – *Rondelul orei fermecate*, prefața Marcel Duță, postfața Cezar Baltag, Editura Insert, București; 1998 – *Arzând anotimpuri*, postfața Petre Popescu-Gogan, Editura Helicon, Timișoara; 2001 – *Dintr-o iubire*, prefața Cezar Baltag, Editura Signata, Timișoara; 2008 – *Sudul târziu*, prefața: Liviu Grăsoiu, Editura Vremea, București; 2012 – *Spre ciuturi*, Opera omnia, Ed. Tipo Moldova, Iași; 2015 – *Vedere prin hublou*, Opera omnia. Publicistică și eseu contemporan, Ed. Tipo Moldova, Iași etc. Colaborări la reviste literare din 1968: *Astra*, *Luceafărul*, *România literară*, *Viața Românească*, *Sud*, *Curtea de la Argeș*, *Bucureștiul literar și artistic*, *Noul Literator* etc.

Claudia Voiculescu

LA CENTENARUL PEN-RO

M-apasă tâmpla unui centenar
Și mai visez cum vremea umblă
Într-un ghem indescifrabil
Înmugurind în risipire...
Prin neuroni se răstignesc poveri
Și libertatea – cal nărăvaș -
Lovește cu copita în obositul timp...
Aceleași cuvinte dilatate
Se-ntorc rănite-n troienitul cerc
Unde lumea pare-ngrădită,
Contorsionată și pierdută-n neguri...
Covid...
Război...
Sărăcie...
Haos, Doamne, haos...

ȘI TREC AMIEZI CU MINE PE PODUL NETRECUT

Din clocotul ce-a fost, mă caut în neștire
Și vechile rostiri se sparg (se pierd) prin labirint
- Cioburi colorate din oglinzile ce mint -
Sensuri neștiute iar să se înșire...

Mă strânge cercul în altă fulguire
Iar clipa, în răstimpii cu clopoței de-argint
Mai încolțește verbii licorilor de-absint
Pe un liman de vis cu altă înrobire.

Și trec amiezi cu mine pe podul netrecut
Rana tot mai doare sub strălucitul scut
De parcă o străină otrăvuri mi-a tot pus...

Din toată căutarea mai pâlpâie un gând
Că-n arcul de sorginte nu voi pieri nicicând
Îmi va toarce Parca povestea pe un fus...

ACUM, CĂ TE-AI DUS...

Acum, că te-ai dus
Fără să mai întrebi de mine
Au rămas pe buze, cu al cenușei gust

Cuvintele ce le aveam de spus.

Tu n-ai știut niciodată
Cum te-așteptam aprinsă de mâhnire
Sub zarzărul amirosind amărui
Iar dragostea mea ferecată

Ascunsă, că te-ai dus
Rămâne rană ca o groapă
Ce-așteaptă neagră ca uitarea
Dorul meu înflorind nesupus...

MI SE ÎNTOAMNĂ GÂNDUL...

Mi se întoamnă gândul către tine
Sunt ca o Vale a Plângerii
Că te-am iubit prea mult
Cu lacrima cât bobul din ciorchine.

De-ai fi știut măcar prin fiu
Ce dureros se zdruncinau
Atâtea universuri visate cu noi doi
Te-ai fi re-ntors, iubire, pe albul bidiviu.

Mi se întoamnă gândul către tine
Peste o vreme, iarna troieni-va
Acest pustiu întins ca o Sahară
Ce ne-a împins pe căile străine...

Ne-om regăsi în liniștea deplină
A altui țărm mai ospitalier
Cu drumul nostru de-nceput
Când Dumnezeul dragostei ne-o mai scălda-n lumină...

N-AM FI ȘTIUT

De toamnă mi-e acum privirea
Când crudul verde-n galben se preschimbă
Și grele-s toate, precum mierea
Ce-n floare-n floare albinele o plimbă

De n-am fi fost în tinerețe noi
În raiul cel imaculat ca norii
N-am fi știut că-n noapte fusem goi
Și-n dimineață ne văzură zorii...

IMAGINI DE-ALTĂ DATĂ...

Se clatină o lume de prin brume
Iar eu, ca-ntr-un somn adânc și îndelung
Mă tot afund în valuri și în spume
Visând că la un țărm tot am să ajung...

Imagini de-altă dată, ca-n albume
Caleidoscopic s-or derula prelung
Și nimeni nu va ști să le dea nume
Vai ! eu străină sunt, cu brațul ciung...

Și n-am cum să mai scriu pe o hârtie
Acel sonet perfect, bijuterie
Și-l văd acum cum se destramă-ncet

Ca o mătase putredă de vreme
Și-aud cum plânge-n sine și cum geme,
Cum rămâne gol, un simplu epitet...

ÎȚI SCRIU, IATĂ, ÎNCĂ UN RONDEL...

Îți scriu, iată, încă un rondel
Poate-mi vei răspunde din departe
Și timpul nu va curge paralel
Privind la noi prin geamuri sparte

Poate va fi să ne-ntregim inel
Sau o poveste într-o carte;
Îți scriu, iată, încă un rondel
Poate-mi vei răspunde din departe...

Și vei fi romantic și fidel,
Visele nu ne-or mai fi deșarte
Și-om pune sus, un semn pe capitel
Să ne păzească zeul Marte

Iată, mai trăim într-un rondel !

SĂ-ȚI POT CÂNTA...

Iubește-mă cumva
Și fă-mi din vorbă pasăre măiastră
Și dorul, cântare a cântărilor să-l faci
Când tu te-ndepărtezi și taci...

Mai fă-mi din coarde struna înapoi
Să-ți pot cânta un cântec deslușit
Și tu, ca-n zbor rotit de porumbel
Să-mi duci acel misterios rondel

DORINȚĂ

E un ecou prelung și dureros
Ce stăruie-n auz gândind la tine
Și toate-mi par anapoda, pe dos:
Te-mpiedicași de-un mărăcine...

N-ai presărat în urma ta cenușă
Să te întorci iar ziditor
În mână să-mi aduci brândușă
S-o pun la ușa noastră ca zăvor...

SĂ NU MAI PLECI...

Să nu mai pleci,
Să nu te caut în neștire
Se deșiră scoarța fire, fire,
Umbra ta unde-o îneci ?

Cuvinte rare
Ți-aș auri râzând
Să-ți fie dor acum și oarecând
De clipe princiare...

Nu mai pleca !
Străinul rost nu te încape
Nici cald pământ să te îngroape...
Te-o plânge pe furiș culbeca...

IUBITE, MAI TREACĂ O DATĂ...

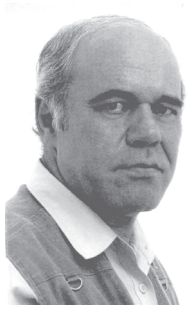
Iubite, mai treacă o dată
Paharul amar al iubirii
Prin viața noastră de acum
Când înfloresc iar calomfirii.

Din vară izvorî o toamnă
Fructul ei se pârguiește-n noi –
Suntem din nou ai amăgirii ?
Greu e bobul când se coc ciorchinii...

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (XXXVIII)

Între topos și atopos

Dl. Nicolae Georgescu sau acribia dusă până la virgulă



Florentin Popescu

În lumea noastră literară, tot mai agitată și din ce în ce mai puțin favorabilă lucrului bine și temeinic făcut, să întâlnești persoane care își consacră toată energia gândului și a sufletului lor unei idei care le umple ceasurile și zilele existenței este aproape un eveniment. Unul dintre acelea în fața cărora rămâi uimit și-ți vine să te prosterni ca la o icoană.

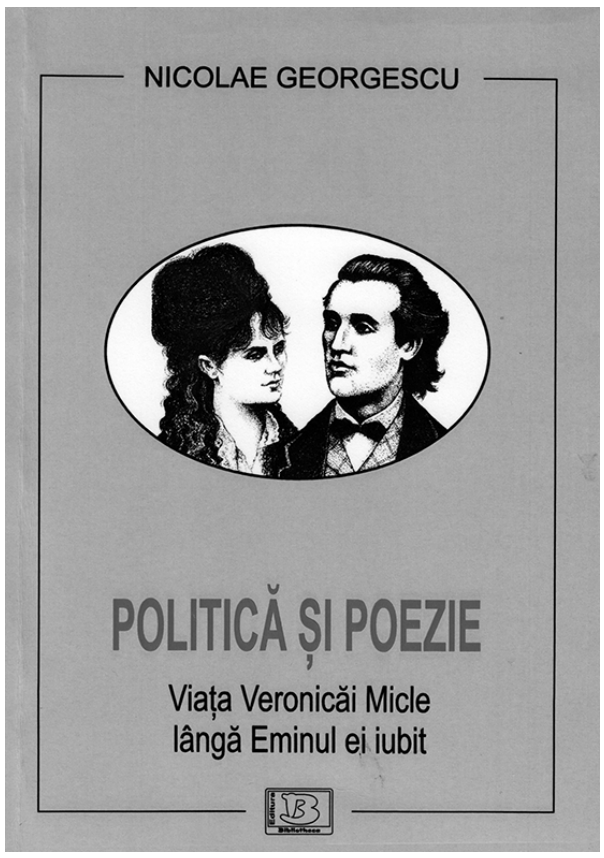
Nu altfel mă gândesc, îndeosebi de două ori pe an (la aniversarea și la comemorarea lui Eminescu, în ianuarie și, respectiv în iunie) când vine vorba de unul din puținii, pe deplin avizați, cercetători ai vieții și operei geniului ivit pe lume la Ipotești Botoșanilor, dl. Nicolae Georgescu, cel care până acum (și sunt semne că o va face și în viitor !) ne-a înnobilat bibliotecile cu volume de mare interes: *A doua viață a lui Eminescu* (1994); *Cercul strâmt. Arta de a trăi pe vremea lui Eminescu* (1995); *Eminescu și editorii săi*, I-II (2000); *Cu Veronica prin Infern*, I-II (2004); *Scenarii de istorie literară. Ediția princeps Eminescu* (2004); *Un an din viața lui Eminescu (martie 1881 – martie 1882)* (2006); *Cartea trecerii: boala și moartea lui Eminescu* (2009); *Eminescu. Ultima zi la „Timpul” (*Dosar de presă, cartea argumentelor) (2001). Acestora li se adaugă și câteva ediții: *Eminescu, Luceafărul* (1999), *Opere*, vol. XVII; *Bibliografie Eminescu, Viața – Opera* (1999) – în colaborare; Eminescu, *Poesii* (2004).

Desigur, bibliografia d-lui Nicolae Georgescu mai cuprinde și alte titluri, cărți care, fără a fi de eminescologie, completează imaginea unui autor complex și prolific, preocupat – pe mai multe planuri – de literatura română clasică și contemporană, de problemele privind raporturile dintre autor și creație, de lingvistică, semantică și multe altele cum sunt: *Recife, Eseuri de oceanografie* (2005); *Hoțul de păgubaș* (2006); *Scrisul, ca o taină: povestea graiului nostru* (2007); *Cuvinte și semne* (2011); *Latențe arhaice în cultura romană. Actualitate și mit* (2020); *Nodul gordian* (2021).

Cine are astăzi și cine va avea în viitor curiozitatea și răbdarea de a citi cu atenție bibliografia d-lui Nicolae Georgescu în ipostaza lui de eminescolog va avea, fără îndoială, revelația că se află în fața unui cercetător care s-a luat pe sine în serios de la prima carte, această seriozitate constând întâi și-ntâi în temeinicia, vastitatea documentării și mai apoi în acribia cu care cercetătorul a parcurs, pas cu pas, cam tot ce înseamnă document, informație, alte căi de acces către adevărul *de facto* și nu doar pe cel postulat, înaintea d-sale, de către alți investigatori ai operei Luceafărului.

Cu o răbdare și atenție pe care le-aș compara cu cele ale unui bijutier de mare finețe, dl. Nicolae Georgescu a reconstituit/reconstituie biografia eminesciană nu edulcorată, nu alterată sau romanțată, cum au făcut unii predecesori, ci enunțând idei și propunând noi unghiuri de înțelegere și de evaluare strict documentate, sugerând noi piste de cercetare, așa încât în cazul său niciodată și nicicând nu ar putea fi întrebat moromețian: Pe ce te bazezi ?

Că acest prieten al meu (și cred că și al tuturor celor care-l citesc și-l iubesc pe Eminescu) merge cu acribia cercetării și interpretările până la virgulă (și nu exagerez !) cum o dovedesc cele mai multe din edițiile de care s-a ocupat, dar cu totul și cu totul în mod deosebit volumul Eminescu, *Poesii*, din 2004



(Editura Academiei Române, București), din al cărui tiraj dl. Nicolae Georgescu abia dacă a apucat să dea câteva exemplare unor apropiați, restul cărților fiind oprit de la difuzare din niște motive extraliterare, pe care n-are rost să le evocăm aci.

Poezie cu poezie și aproape vers cu vers din respectiva ediție au trecut, ca să zic așa, prin filtrul analitic al d-lui Nicolae Georgescu, cu adnotări și comentarii care merg până la stabilirea rolului fiecărui cuvânt, ba, mai mult, al fiecărui semn de punctuație (cum ar fi, bunăoară, virgula – cea care în anume împrejurări și în anume contexte poate schimba sensul unor versuri sau idei).

Rezultanta acestui demers ? O grilă nouă de lectură a textelor eminesciene. O grilă care ori le-a scăpat ori n-a fost observată și pusă în circuitul critic de către eminescologii anteriori, de la celebrul Perpessicius și până la cei aflați aproape de noi.

Extinzând metoda sa analitică și la reeditarea tuturor edițiilor Eminescu (reunite și tipărite într-un necesar și binevenit ciclu de către Tipo Moldova în 2021) dl. Nicolae Georgescu face și acolo o serie de observații, concepute, desigur, în ideea de a respecta numai și numai adevărul – așa cum l-a cuprins Eminescu în poezia lui.

Aceeași metodă prin care se apelează la toate sursele oferite de atestările documentare este folosită și în cazul celei mai recente cărți a d-lui Nicolae Georgescu, *Politică și poezie. Viața Veronicăi Micle lângă Eminul ei iubit* (Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2021), unde cititorul este avertizat încă din introducere că i se oferă o alternativă cu totul nouă la „O biografie rău croită”, având a face, așadar, cu o ediție corectivă față de cele precedente, care, zice autorul „au plecat din mai multe puncte deodată”, fiind „ticluite în mintea și relațiile dintre prietenii și cunoscuții lor, risipindu-se apoi, recreîndu-se unde a fost nevoie de iubire pe de o parte, de omenesc pe de alta”.

Aidoma unui Marco Polo literar, dl. Nicolae Georgescu și-a propus (și cred că a și reușit !) să străbată pe „mările” ce alcătuiesc – din varii unghiuri și pe diverse paliere temporale –, luate la un loc, scrierile vizând biografiile celor doi, Eminescu și Veronica.

Ca și în alte contribuții ale sale la eminescologie, autorul de acum trece în revistă cărțile predecesorilor, le pune în lumină meritele și le amendează acolo unde este cazul, ajutat fiind în documentarea lui de către multele contribuții în domeniu. Contribuții risipite de-a lungul vremii prin volume și publicații. Este ajutat, pe de altă parte, de o serie de surse documentare ieșite la iveală în ultimele patru-cinci sau mai multe decenii. Și pe acestea le însoțește cu binevenite, necesare comentarii.

O notă bună se mai cuvine autorului între altele și pentru faptul că procedează fără prejudecăți și nu ezită să aducă în lumina adevărului „istorii, fapte, întâmplări, evenimente” care și-au pus amprenta pe biografia celor doi. De altfel, scopul mărturisit al cărții mai este și acela de a stabili „liniile și direcțiile de disoluție a imaginii iubirii Eminescu-Veronica, produse în posteritatea acelora și «mecanismul» producerii acestora”.

O carte tulburătoare și captivantă, care n-ar trebui să lipsească din biblioteca niciunui iubitor al valorilor spirituale românești.

O carte după lectura căreia simți că pe Eminescu și pe Veronica Micle îi iubești mult mai mult decât înainte.

Am citit despre...

Scriitori români, văzuți de mari graficieni ai lumii (IX)

Florentin POPESCU

Cronologic judecând lucrările, după Stolnicul Cantacuzino (despre care am scris în numărul trecut al revistei noastre) următoarea mare personalitate a culturii românești imortalizată de mari graficieni ai lumii este luminatul domn Constantin Brâncoveanu.

Acest domnitor, care a ocupat tronul Țării Românești între anii 1688-1714 (una din cele mai lungi domnii din istoria noastră) nu a fost propriu-zis ceea ce cu un termen consacrat numim scriitor, însă extraordinarul lui rol în cultura națională, pe care nu numai că a sprijinit-o, ci, mai mult, a influențat-o fundamental, i-a asigurat unul dintre cele mai importante roluri și pe tărâm literar. Și așa a rămas în istorie.

Pe scurt, acest domnitor a înființat Academia Domnească de la Sfântul Sava (1694), a stimulat activitatea tipografică și a făcut ca de sub teascurile imprimeriilor să iasă volume de mare valoare.

Numele lui Constantin Brâncoveanu se leagă în principal de apariția unui nou stil în arhitectură – *Stilul brâncovenesc* – vizibil și azi la o serie întreagă de lăcașuri de cult sau laice. Un stil care a pus în valoare cele mai bune și frumoase elemente ale arhitecturii românești în combinație cu unele influențe europene din epocă.

Construcțiile brâncovenești (Mogoșoaia, Palatul de la Potlogi, o serie întreagă de biserici) formează o parte importantă a tezaurului arhitectural național, impresionând prin originalitate și măreție, printr-un caracter de neconfundat, neîncetând să-i uimească pe turiștii care ne vizitează țara.

Și fiind Brâncoveanu ctitorul atâtor și atâtor lăcașuri, cu merite incontestabile și în ce privește cultura, nu putea să rămână în afara atenției graficienilor din toată lumea.

Dl. Nicolae Ioniță, în albumul despre care am amintit în mai multe rânduri în episoadele trecute ale serialului nostru, a reținut numeroase și sugestive portrete realizate de graficieni din toată lumea, artiști care au căutat să-l reprezinte pe luminatul domnitor în viziuni pe cât de importante tot pe atât de originale.

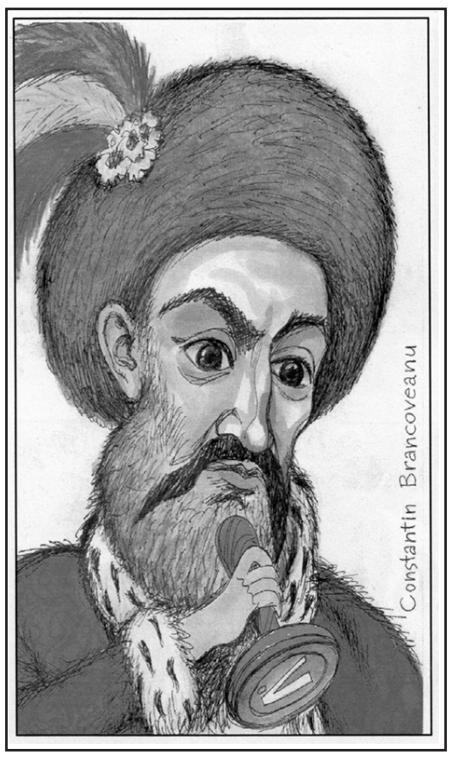
Iată și numele acestora: Adrian Palmas și Nicolas Cordoba (Argentina), Camilo Triana (Bolivia), Amorim, Enrico Ayres și Sergio Raul Morettini (Brazilia), Guaice, Jose Ricardo Perdanoa și Ricardo Contrera Cortes (Columbia), Alejandro Leyva (Cuba), Glemming Aabech (Danemarca), Aswivini Kumar Rath (India), Amir Soghrati (Iran), Carlo Squillante (Italia), Daniel Sahade-Das (Japonia), Tallil Abdellatif (Libia), Ian Baker și Neil K. Kempeli (Marea Britanie), Mahomed Alafia (Maroc), Alexey Kivokoutsev (Rusia), J. Kalvellido (Spania), Ferhat Demirbas și Abdulakadir Demirbindi (Turcia), Nicolaj Kapusta (Ucraina), Andras Halter și Imre Gaspar (Ungaria).

În genere graficienii amintiți au pus accentul pe chipul prelung, ca de prelat eternizat în icoane, al domnitorului, pe barba care îi străjuia partea de jos a chipului și – nici nu se putea altfel ! – pe căciula impresionantă, din a cărei latură de pe partea dreaptă se înălța micul mănunchi de pene – însemn, desigur, de domnitor investit cu mari puteri și recunoscut ca atare și de turci, cărora în vremea aceea le eram vasali.

Puși în fața opțiunii de a ne opri la un singur portret, ne-am fixat atenția supra chipului desenat de Nicolaj Kapusta (Ucraina), care, se pare, l-a impresionat și pe graficianul care a conceput albumul.

Aci, în acest portret, mărit în comparație cu celelalte, domnitorul se remarcă prin ochii larg deschiși (sugerând ideea că privește spre țara lui), prin cușma împodobită cu trei fuioare dintr-o blană de animal rar (în culorile tricolorului), dar și prin hotărârea cu care ține în mână o ștampilă uriașă, gata să fie aplicată pe un hrisov.

Interpretare modernă, sugestivă, care rămâne multă vreme adânc imprimată în memoria privitorului.



Nikolaj Kapusta
(Ucraina)

Poeta Victoria Milescu și *Cronicile Sudului*



Aureliu Goci

Una din primele cărți scoase pe piața literară românească de către editura Sud (una din cele mai noi din România), în anul 2019, este cea a poetei Victoria Milescu, care, ca exegetă, are o veche colaborare, de peste 20 de ani, cu revista cu același nume, aceasta întâmplându-se încă din vremea primului său redactor sef și fondator totodată, regretatul jurnalist și consilier al Ministerului Culturii, Constantin Carbarău. Cartea în cauză este intitulată *Cronicile Sudului*. În ea sunt adunate mai toate prezentările de carte ale poetei, de la începuturile colaborării (de fapt din 1999), până în 2018 inclusiv. Am avut curiozitatea de a ști câte prezentări de carte a realizat autoarea în acest interval de timp, în folosul fiecăruia în parte din deținătorii de volume literare. Ei bine, sunt peste 178. Sunt autori care se regăsesc de mai multe ori în cartea sa. Majoritatea sunt români, puțini sunt străini, în special albanezi – Sali Bashota, Baki Ymeri, Jusuf Zenunaj, Halil Haxhosaj, Luisa Famos, Rut Plouda, Thad Lacinak, Thuk Tompkins, Jim Ballard, Anne Chambers, Mahmoud Darwish etc. Mulți sunt poeți, mai rar prozatori. Aparținătorii de sud domină în carte, fie că țin de revista *Sud*, de sudul țării sau al planetei pe care locuim vremelnic. Fie că sunt mari în ceea ce fac, fie că nu. Dar de obicei bine intenționați, aruncând acul propriu în carul cu fân. Dotați scriitoricește sau mai puțin. Cu mai multă sau mai puțină vizibilitate în spațiul public. Cunoscuți personal sau nu.

Un loc important în economia cărții îl constituie scriitorii aflați sub sintagma „Grupul de la Bolintin". Dintre aceștia remarcăm cu pregnanță pe George Apostoiu care cu a sa carte de proză, *Un Talleyrand pentru România*, se află în primele rânduri ale volumului, carte din care se degajă necesitatea de a avea în aceste momente tulburi ale istoriei mondiale buni conducători, de talia diplomatului francez din secolul al XIX-lea, menționat anterior.

Florin Colonaș, în cartea *Dada – un triunghi epistolar*, apărută la o sută de ani de la apariția dadaismului lansat de un român cunoscut mai mult sub pseudonimul de Tristan Tzara, face cunoscută corespondența (1916-1920) dintre doi români (cel deja menționat și Marcel Iancu) și un italian cu numele de Francesco Meriano. Interesant, textele au fost puse în scenă de George Ivașcu (directorul teatrului Metropolis, ajutat de regizoarea Cătălina Buzoianu și actorul Vlad Ivanov, *care realizează un one-man-show solicitant și de excepție*). Cartea evidențiază spiritul neconformist din Europa de la începutul Primului Război Mondial. Dadaismul, fondat în 1916, la Zurich în Elveția, clama libertatea absolută prin negarea vechilor canoane (lucru care se întâmplă și azi), a tradiționalismului în artă și în viață.

La praguri de ape, antologia de poezie a Alexandrei Firiță, alt membru marcant al „Grupului de la Bolintin", rezumând cărțile sale anterioare în ceea ce au ele esențial (*Nostalgii, Descântând tăcerile, Poeme crepusculare* și *Netihna ceasului fără sfârșit*), la care sunt adăugate câteva poezii necunoscute de noi, ne oferă imaginea scrisă a poeziei sale de până în 2003. Autoarea apare în antologie ca *o vitalistă perfect acomodată în arealul natal*, care se bucură de soare, de miraculosul fir de iarbă și mai ales de *îngerul său verde (plopul)*, frecvent abordat în poezia sa. Este prezent și înaintașul său, Dimitrie Bolintineanu, pe coperta a patra a cărții, ai cărui pași l-au purtat prin locurile călcate de poetă.

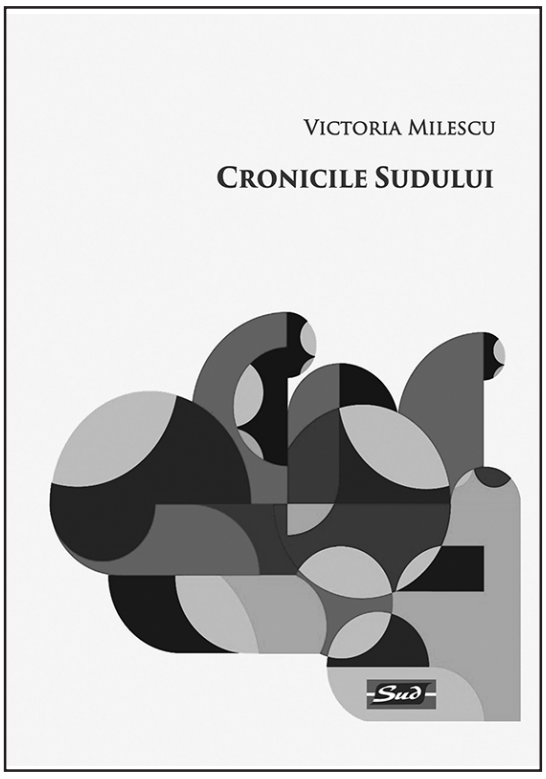
Dan Florică, fost vicepreședinte al Fundației Bolintineanu în perioada 1996-2012, practicant al poeziei scurte, remarcate de Petru Ghelmez, de gen tristih, haiku și mai ales poem într-un vers, perseverent pe urmele lui Ion Pillat, creatorul poemului de un vers, apare pe piața literară în 2003 cu cartea *Cu fiecare stea privim nemărginirea*, în variantă română și franceză, traducătoare fiind Paula Romanescu. *Poemele, de sine stătătoare, oferă o imagine caleidoscopică a lumii contemporane integrată marelui circuit cosmic*. Tematica fiind diversă *conține versuri inspirate de flori, păsări, animale, anotimpuri, astre, sentimente, curgerea timpului, locuri istorice și geografice etc*. Unele din ele sună astfel: *Descopăr veșnicia în firele de iarbă,/ În albe așternuturi stă luna în cireș,/ S-a înnoptat de-o vreme în țipăt de cocoare,/ Când soarele din suflet pălește înserăm,/ De câtă frumusețe e-n stare-nțelepciunea,/ Un răsărit de soare în limpezi ochi de rouă,/ Un fruct ce pârguiește la focul din cuvinte,/ La chinurile lumii de pază lacrima,/ Puținul ce n-ajunge la orice cititor,/ Ce perlă luminoasă a făurit hazardul* etc.

Bogdan I. Pascu, poet prolific și talentat, performer și campion al haiku-ului la un moment dat, *practică poemul tradiționalist, dar și modernist* în volumul *Zăpezi ce nu au fost nicicând,* în care folosește cu predilecție tema iubirii, când tumultoasă când retractilă, resemnată chiar, plină de întrebări fără răspuns. *Cu acest volum, Bogdan I. Pascu revine la marile teme universale, pe care le ilustrează inedit cu harul său*.

Alexandru Cazacu, intrat în „Grup..." recent, urmare prieteniei cu Gabriel Dragnea și altor membri ai acestuia, se dovedește, după 14 ani de absență pe scena literară, un poet experimentat, bine adaptat cerințelor europene (o arată suficient în *Duminica în Est)*, prin profesie și călătorii de voie, de plăcere, în spațiul european ușor vorbitor de engleză, cu impact clarificator. *În cartea sa*, menționată mai sus, *realizează un melanj de istorie, geografie, artă, mitologie*, alunecând între trecut, prezent și viitor ca un bine antrenat. Sugerează în poezia sa, că *dincolo de banalitatea aparentă a unor lucruri se află ceva important, ce ține de esență și poate fi doar intuit*. O face cu emancipare, dezinhibare bazându-se pe personaje de anvergură. Îi dorim să găsească acel ceva important de câte ori are nevoie. Totodată ia distanță față de Est, căruia îi vede lipsurile, chinurile chiar, înșelându-se că fericirea se bizuie doar pe bunăstare.

Alexandra Man, foarte bună prietenă, cândva, cu Alexandra Firiță, este o prozatoare descoperită de *Amurgul Sentimental* al poetului Ion Machidon. *Orașul subteran* (cartea sa de proză din 2002) este o lucrare deosebită, în care *realul și imaginarul* sunt amestecate, generând *o interesantă experiență literară*. E foarte adevărat că între proza sa de acum și trecut s-a aflat o poetă care are destule de spus. Pentru autoare *timpul este o poartă prin care se poate trece* încotro vrei, configurând pe această bază acțiuni suprapuse, ca timp și spațiu. Cartea sa cultivă misterul, abil dirijat pentru ca trecutul să impacteze asupra celor care trăiesc în prezent.

Putem adăuga în continuare pe alți membri fondatori ai Fundației Bolintineanu, care au gravitat în jurul revistei *Sud*, numeroși bucureșteni care au la suflet revista literară menționată, precum și valori literare naționale având posibilitatea a fi recenzați prin această carte: Dumitran Frunză, Florentin Popescu (redactor șef al revistei *Bucureștiul literar și artistic*, dar și redactor șef adjunct al revistei *Sud*), Liviu Capșa, Geo Călugăru, Marin Codreanu, Stan V. Cristea, Nicolae Dragoș, Rodion Drăgoi, Lucian Gruia, Emil Lungeanu, Nicolae Manolescu, Mihai Merticaru, Constantin Miu, George Theodor Popescu, Adrian Dinu Rachieru, Theodor Răpan, Elis Râpeanu, Paula Romanescu, Victor Sterom, Passionaria Stoicescu, Ioana Stuparu, Vasile Szolga, Ion C. Ștefan, George Vulturescu etc.



Dumitran Frunză, poet de valoare, bun prieten cu Constantin Carbarău, ca profesie inițială silvicultor ca și Radu Cârneci, scoate în 2003 cartea sa de poezie intitulată *Viața în labirint*, de fapt o antologie de autor în care își rezumă opt din cărțile sale, apărute în intervalul 1966-2000, *dovedindu-se un autor marcant, cu deplină conștiință a responsabilității actului poetic văzut ca destin.* Cartea nu e structurată cronologic, ci tematic. Natura și dragostea ocupă un loc deosebit în ea. Poezia sa se referă la un anume timp socio-politic, tratat uneori cu ironie și sarcasm. Folosește cu prioritate versul de formă fixă, dar și versul liber, mai bun, mai potrivit atunci când are multe de spus, ca evocare istorică sau a propriei vieți.

Nicolae Manolescu, actualul președinte al U.S.R. cu ale sale *Teme franceze* (antologie de texte privind literatura franceză) își găsește un loc deosebit în cartea poetei Victoria Milescu. În ele (a stat ceva timp în Franța ca ambasador al țării), după spusele autorului, scrie ce-i place, îl pasionează, compensatoriu, în pauza pe care și-o ia după ce scrie ceva obligatoriu (e vorba deseori de un autor cu care nu empatizează). Temele conțin impresii la prima sau a doua lectură, judecăți valorizante, chiar analize psihologice ale personajelor etc. Conține totodată detalii semnificative, anecdotice, paradoxale. Personajul cel mai întâlnit în texte este Don Juan și este tratat comparatist. Cartea relevă erudiția și experiența autorului, dorința sa de informare cât mai amplă.

Florentin Popescu, buzoian de baștină, cu peste 40 de cărți la activ în 2007, unul din criticii noștri de mare amplitudine, scoate o carte de poezie numită, *Elegia cailor pierduți*, conținând poezii din tinerețea sa luminoasă, *cu reverii în peisajul idealizat al naturii ori a satului natal.* Cartea este *omogenă în expresie și structură, poeziile având, majoritatea, o solaritate armonioasă, o enunțiativitate fluentă.* Nu conține *anxietate, angoase contemporane, vulgaritate, căci planul liric se află undeva în trecut...* Dominantă îmi pare *tema copilăriei, a libertății depline sub ropotul repetat al cetelor de cai pe câmpurile satului*. Piese de mare rezistență poetică în carte sunt poeziile intitulate *Bucolică* și *Prințul de grâu*.

Geo Călugăru, *autor de cărți de poezie, de proză, literatură pentru copii etc. își dăruie din timpul și energia sa celorlalți, fie pentru a-i încuraja (...), fie pentru a le oferi un feedback.* În cartea sa, *Răsfrângeri lirice*, sunt cuprinse *portrete lirice* scrise cu aplomb și fină observație cu ocazia diverselor evenimente la care a participat. Stau alături, în bună vecinătate, cei care sunt în viață cu cei plecați în eternitate. Textele sunt compuse cu ușurință, conținând o poantă de efect. Cartea are farmec prin duioșia conținută, prin sentimentalism, prin atașamentul față de prietenie, prețuire, a omului Geo Călugăru.

Nicolae Dragoș este printre poeții români care nu au fost compromiși de perioada comunistă, numărând în țara noastră 43 de ani (1944-1989). Cartea sa, *Cuvinte despre cuvânt*, apărută în anul 2007, vine să ne ofere motive prin care Nicolae Dragoș, oltean sadea, a știut să stea departe, am putea spune, de pericolul comunist. Unul din motive este chiar slujirea cuvântului, totală și necondiționată întreaga sa viață. Însuși cuvântul i-a cerut totală devoțiune. *Tema cuvântului i-a fost întotdeauna la îndemână*, dar și *ispită în contextul livrescului artificios și steril*. Îl putem numi pentru aceasta poet cu viziune. Se simte *legat de el printr-o sacră logodnă, fiindu-i când salahor când împărat*. *Cuvântul este* pentru el *un subterfugiu pentru reflecții asupra vieți, asupra firii umane.* Prin ea *putem vorbi de indisolubila trinitate: cuvânt, poezie, poet,* neamestecată cu politicul.

Paula Romanescu, o insolită poetă și traducătoare, este prezentă în *Cronicile Sudului* cu două prezentări literare, cu referire la două cărți ale sale situate la mare înălțime poetică: *Dar noi, iubire, noi ?* și *Însorit regat.* Amândouă bilingve. Prima semănând a jurnal, tratează despre familie și iubire, relevând chiar amănunte autobiografice, pe care subtil le îmbină cu cele comune și altora. Partea individualizantă o constituie sonetele, unde se simte influența franceză a traducerilor recente din Louise Labe. Titlul, fals ironic, vizează un răspuns dat deja. A doua sa carte, *Însorit regat*, *remodelează în spirit personal texte din clasici sau contemporani, dezvăluind astfel prin contopire miracolul compunerii poetice, uimindu-ne consistent cu profunda sa cunoaștere, cu ideile sale. Tema abordată* cu predilecție *este* firesc *cea a iubirii*. Cel care iubește este pentru sine deopotrivă rob și rege: *Eu, între regi, sunt rob biruitor...*

Emil Lungeanu, alt critic prezent în carte, dar nu atât de mare ca primul, dar tot atât de valoros, se dovedește în perioada 1989-2008 un scriitor prodigios și prolific. Trece cu ușurință de la poezie la roman, la teatru ajungând mult îmbogățit literar, la critică (trei cărți la activ și cu prezenta patru). În cartea sa, *Gramatica tăcerii sau codul poetic al lui Costin Tănăsescu*, o adevărată dizertație a veleităților sale poetice și critice, se dovedește meticulos și metodic, pe exemplul menționat.

Autorului îi repugnă vulgaritatea și trivialitatea ce-și fac simțită prezența în afișe, apoi în spectacole, în reclame promovate de inși debusolați. Extrase din versurile poetului Costin Tănăsescu reușesc să susțină ideile criticului, chiar filme, piese de teatru, evenimente istorice. Poetul Costin Tănăsescu, comparat cu alții poeți, prin textele lor, pătrunde în incinta creației autorului făcând posibile frumoase lecții practice de poezie contemporană.

Autorul promovează *o poezie omisivă, minimalistă* ca gen, *nu ușor de receptat, incomodă și controversată. Și* astfel își câștigă *propria identitate literară.*

Ioana Stuparu, care a împlinit în octombrie curent optzeci de ani, pentru care îi urăm „La mulți ani cu sănătate, fericire și de toate !", olteancă de fel din Mârșani-Gorj, ca mulți alții care au pătruns pe merit în prim-planul vieții socio-cultural-politice românești este cunoscută ca prozatoare (a scris *Clipa de lumină*, *Oameni de nisip* – roman trilogie, proză scurtă cu tentă moromețiană), dar scrie și poezie (inclusiv pentru copii), dramaturgie, face compoziții muzicale, este interpret, grafician pentru cărțile de colorat ale copiilor, membră UZPR, ADR, LSR, cetățean de onoare al comunei Mârșani. Este cunoscută ca urmașă a lui Marin Preda, urmare a romanului care descrie viața satului (și a țăranului român) în zilele noastre.

În *Grădina care s-a urcat la cer* are povestiri (proză scurtă), care se bazează pe elemente autobiografice cuprinse în mărturiile sale. În unele are ceva tragic, în altele personaje pitorești, în celelalte, situații grele din care se iese cu ajutorul unor glume (în stilul șugubăț al țăranului). Dovedește totodată o remarcabilă artă a dialogului și are în ele obiceiuri și tradiții.

Cartea este un omagiu adus comunității rurale zugrăvită cu afect, dar nu idilic.

Ion C. Ștefan, scriitor complex al timpurilor noastre, profesor de limba și literatura română, directorul editurii Arefeana, eseist remarcabil etc., îndeaproape cunoscut al Victoriei Milescu, traducătoare în engleză a uneia din cărțile prezentate în *Cronici...* (e vorba de *Grădinarul cuvintelor*) își așează opera lirică și nelirică, îndeosebi, pe tema generoasă a iubirii, desprinsă din însăși viața sa. Întorcându-se la prima dragoste, după moartea soției, *cunoaște elanuri juvenile și patetisme arzătoare.* Asociază iubirii înflorirea pe care o vede în toată natura care îl înconjoară, fie în cea umană, cu efect regenerator. Ion C. Ștefan *ne oferă o poezie a vieții, de o neașteptată luminozitate și puritate. Cartea de mai sus, scrisă cu rimă sau fără, este prefațată de Radu Cârneci, marele poet al iubirii. Vibrația autentică* cuprinsă în carte *transmite emoție și căldură umană,* nedespărțire *de cuvinte, de iubire, de poezie.*

Cati Motea, originară din Galați, laureată (premiul II, poezie) a Festivalului de creație literară Dimitrie Bolintineanu din 1997, ediția a XVIII-a, scoate în anul 1999 cartea pe care o intitulează

(continuare în pag. 13)



Nicolae Scurtu

CÂTEVA CONTRIBUȚII LA BIOGRAFIA LUI CONST. DINU

Un dascăl, un cercetător al istoriei locale și un publicist, din cei mai onești și riguroși este și Const. Dinu (n. 8 iunie 1899, Bolintin Vale, din fermecătorul ținut al Giurgiului), care s-a impus în conștiința contemporanilor, cât și în posteritate, prin unele fapte și întâmplări ce se cuvin a fi reținute.

Discipol al lui Nicolae Iorga, profesorul Const. Dinu a fost numit de marele istoric în conducerea *Ligii Culturale* pentru a organiza și stimula activitatea *Ligii Culturale* din Găești și a celei din *Bușteni. Prahova*, inițial a activat și la sediul central al Ligii Culturale din București.

În spiritul *Școlii lui N. Iorga*, profesorul Const. Dinu elaborează și publică, împreună cu Mihai Stan, unul dintre colegii săi, o monografie a Bolintinului Vale, care, astăzi, este intruvabilă în bibliotecile publice.

În calitate de secretar general al *Societății academice de turism „România”* solicită o sală profesorului N. Iorga din localul *Ligii Culturale* pentru desfășurarea unor ședințe, consfătuiri și alte manifestări.

Epistolele acestea ce se publică întâia oară reprezintă, de fapt, modul de a colabora și lucra cu fostul său profesor și mentor, care i-a îndemnat, *întotdeauna*, spre un dialog deschis, sincer și fără echivocuri.

Menționez că N. Iorga a colaborat la *Buletinul Societății academice de turism „România”* cu un însemnat număr de materiale privitoare la călătoriile unor domnitori, boieri și negustori.

De asemenea, e necesar să precizez că profesorul Const. Dinu publică, în această revistă un incitant articol – *„România în ajutorul tineretului”*, 1, nr. 10, octombrie 1927, p. 3-5, care stârnește interesul lui George Al. Lefteriu, inspector școlar, completând și apreciind însemnările colegului său, Const. Dinu.

Profesorul și cercetătorul Const. Dinu a fost căsătorit cu Elena N. Dinu, cunoscătoare a limbii lui Voltaire și autoare a cărții *De la viața veche la viața nouă în școală*, București, 1941.

Restituirea celor două epistole se face, acum, deoarece *ele* se constituie în autentice modele de rectitudine morală și profesională.

*

Găești, 11 aprilie 1924

Mult stimate domnule profesor,

Minciuna stă cu d[umnea]voastră la masă. Prea e bine spusă, ca să vă sune fals și apoi privește lucruri și ființe prea neînsemnate, ca să vă îndemne să cercetați.

Ați schimbat Comitetul „Ligii culturale” secției București, îngăduind să se procedeze, așa cum procedându-se la alții, s-a repugnat totdeauna.

Vă scriu această scrisoare, ca să fac să pornească de la d[umnea]voastră îndemnul să nu se părăsească începuturile făcute de către sacrificatul Comitet, fiindcă în afară de neplăcerea personală, pe care ar avea-o foștii lui membri, instituția însăși ar suferi.

1. Să se urmărească acțiunea penală intentată de Liga – secție, prin primul procuror, directorilor de reviste pornografice.

2. Să se pună toată grija în dezvoltarea subsecției studențești a Ligii culturale.

3. Să nu se lase la o parte subsecția elevilor de liceu, grup format cu atâtea nădejdi.

4. Să se deschidă Casa de citire a „Ligii”, pentru care s-au cerut și primit atâtea publicații.

În două luni de zile, cât ne-au permis intrigile să lucrăm, atâta apucasem să facem, angajând se înțelege mai mult instituția decât persoana noastră.

Subsemnatul, care a făcut, împreună cu elevii de la Liceul „Mihai Viteazul”, secțiile Bușteni – Prahova și Vișina – Vlașca ale Ligii culturale, așa după cum vă pot informa actualii lor conducători, și care împreună cu alți prieteni a făcut secția Găești, jud[ețul] Dâmbovița, cu mâhnire vede că sufletu-i îndurerat nu mai are entuziasmul necesar, ca să lucreze alături de instituția, de lângă care a fost îndepărtat.

Regret că deprimarea aceasta vine tocmai când lucrul la Găești era în toi.

Se făcuseră anul acesta vreo zece șezători, un festival, se strânseseră câteva mii de lei, ca să se facă o bibliotecă, se comandase un dulap, se hotărâse facerea unui demers energic în chestiunea respectării repausului duminical, se hotărâse inaugurarea bibliotecii pentru Paști.

Revoltat și chinuit, că în loc de recunoaștere de la cel mai indicat, capăt lovituri, din acelea, care iau pentru multă vreme dispoziția pentru o muncă generoasă, fără puteri sufletești de a duce o sarcină mai departe, mă văd nevoit să vă rog, să binevoiți a-mi primi demisia din cinstea de președinte al „Ligii culturale”, secția Găești.

Rugându-vă să primiți cu totul părintește această neașteptată pentru mine, cu totul dureroasă întâmplare, vă rog să dispuneți cele de cuviință, fiind asigurat de devotamentul meu primitiv, care știe să iubească chiar când e lovit.

Primiți, vă rog, asigurarea deosebitului meu respect,
C. Dinu
Profesor Liceul „Mihai Viteazul”
*
[București], 29 sept[embrie] 1924

Stimate domnule profesor,

„România”, Soc[ietate] academică de turism, vă roagă respectuos, să binevoiți a îngădui să-și facă activitățile sale în localul Ligii culturale, sala goală de lângă biblioteca institutului.

Societatea are la activul său două excursii: una la Constantinopol și alta în Suedia, cu care prilej a răspândit în condițiuni bune jocul, cântecul și cartea românească, provocând în presa țărilor vizitate elogioase articole la adresa României.

Sala, pe care o cerem, ne este necesară pentru ținerea legăturilor cât mai strânse între membrii acestei Societăți, profesori, avocați, contabili, studenți.

Fără nici o îndoială că gândul nostru bun ne va fi ascultat, vă rog să primiți asigurarea celei mai curate stime și iubiri.

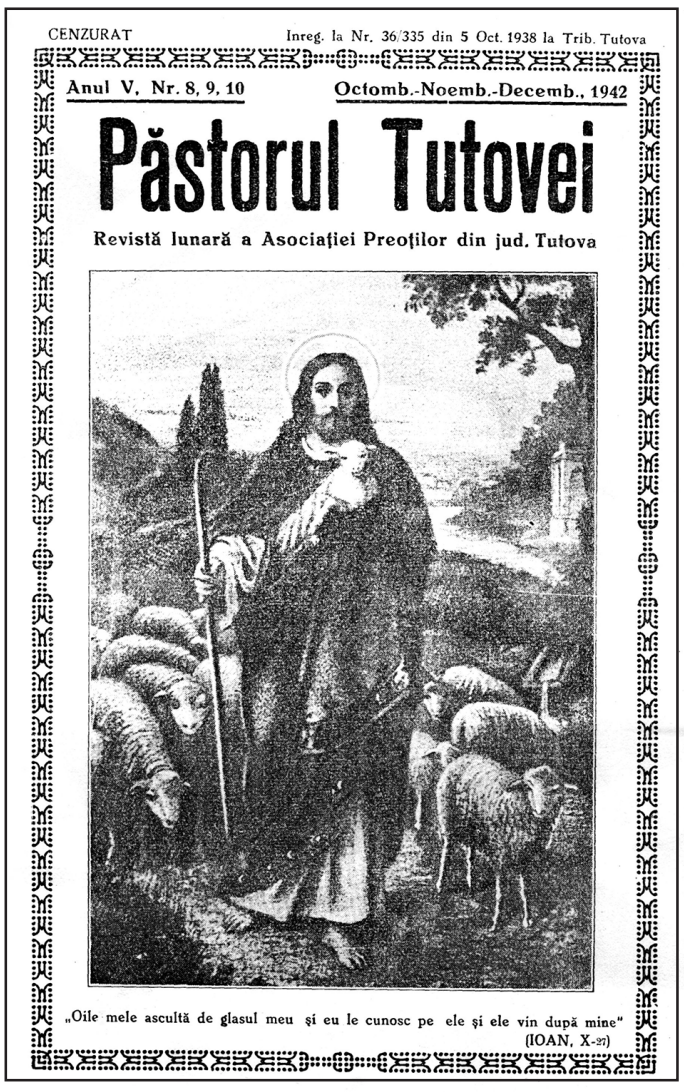
Secretarul general al Societății,
C. Dinu
Profesor la Liceul „Mihai Viteazul” în București

Notă: Originalul celor două epistole se află la Biblioteca Academiei Române, *Corespondență N. Iorga. Volumul 320. Partea 1, f. 85r-v* și *Partea a 2-a,* f. 536r.

I.A. BASSARABESCU ȘI REVISTA „PĂSTORUL TUTOVEI”

Bibliografia prozatorului, gazetarului, traducătorului și memorialistului I.A. Bassarabescu se întregește, permanent, prin identificarea unor noi și interesante colaborări la cele mai diverse publicații periodice sau seriale.

Prezent în cărți omagiale, în volume comemorative și în antologii din cele mai rare, I.A. Bassarabescu,



CENZURAT Înreg. la Nr. 36/335 din 5 Oct. 1938 la Trib. Tutova

Anul V, Nr. 8, 9, 10 Octomb.-Noemb.-Decemb., 1942

Păstorul Tutovei

Revistă lunară a Asociației Preoților din jud. Tutova

„Oile mele ascultă de glasul meu și eu le cunosc pe ele și ele vin după mine” (IOAN, X-27)

deși a fost atent și riguros cercetat de istoricul literar Teodor Vârgolici, se impune a fi *redescoperit* și din alte perspective.

Literatura sa epistolară, deloc convențională, surprinde prin căldura comunicării, prin informațiile așa de valoroase și, mai ales, prin stilul colocvial atât de sincer și profund.

Revelatorii sunt epistola trimisă publicistului bârlădean G. Costandache și microevocarea *Lui G. Tutoveanu*[1], prilejuite de împlinirea a șaptezeci de ani ai lui George Tutoveanu, poet și dascăl așa de prețuit de I.A. Bassarabescu.

Transcriu, aici, din revista *Păstorul Tutovei,* cele două acolade omagiale trimise în plin război din Ploiești spre Bârlad, unde vietuia și crea unul din reputații sonetiști ai literaturii naționale.

*

Ploiești, 17 septembrie 1942

Stimate domnule Costandache,

Mă țin de vorbă și vă trimit de cu vreme făgăduiala.

De Tutoveanu mă leagă o veche și neîntinată prietenie, iar admirația mea pentru opera lui literară nu poate fi pusă la îndoială. Și de aceea m-am gândit să n-o profanez prin laude plate și uscate. Și am preferat tonul glumeț al unei arii pe tema titlurilor volumelor lui.

V-o trimit cu toată încrederea și din toată inima. Aș fi fericit să știu că rândurile mele pentru el vor fi și ele un colțișor de soare în seninul vieții acestui scump prieten, drag mie ca un frate, căruia îi trimit cu prilejul sărbătoririi, prin d[umnea]v[oastră], îmbrățișări călduroase și urări de mulți ani de viață senină, bogată în realizări fericite.

Am primit și a doua scrisoare a d[umnea]v[oastră] și vă mulțumesc mult că mi-ați reamintit.

Cu cele mai alese sentimente,
I.A. Bassarabescu

*

(continuare în pag. 11)

(urmare din pagina 10)

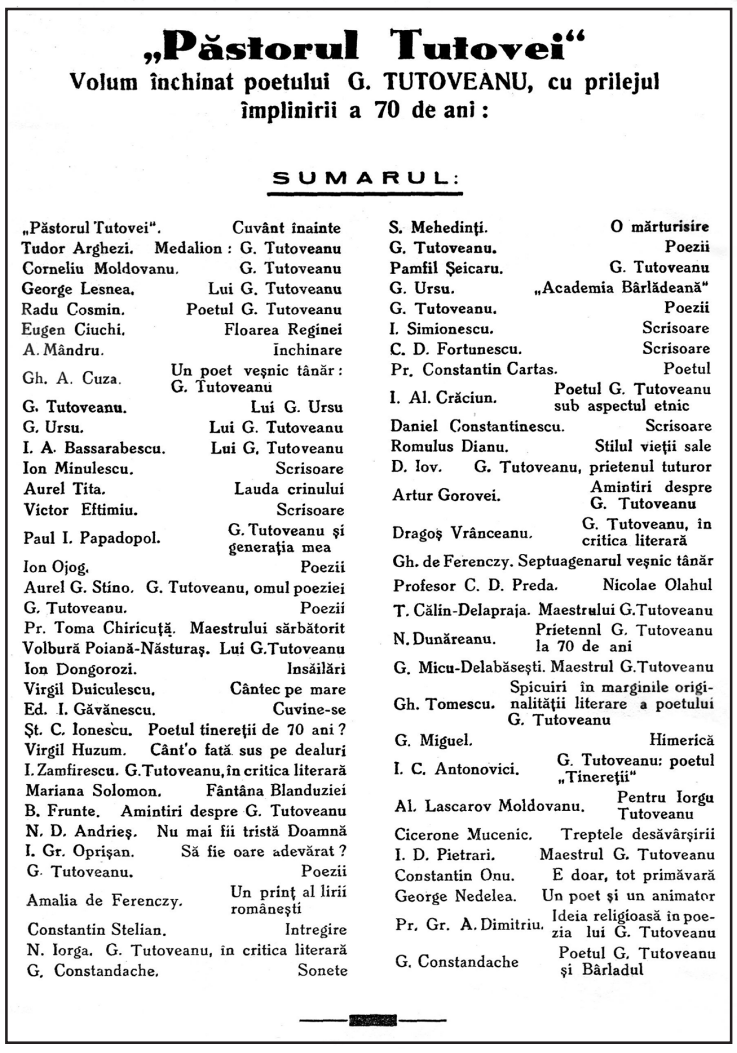
Lui G. Tutoveanu

Cu prilejul... tinereții sale fără bătrânețe, căci, înarmat cu *Sonete* lapidare și talent poetic, sare peste ani, rămânând acelaș[i] tânăr de odinioară printre noi.

Scumpul și eminentul meu prieten din celălalt veac, G. Tutoveanu, cu talentul și optimismul lui plin de *Tinereță*, m-a făcut să văz cerul *Patriei* mereu *Albastru*, iar mireasma primăvăratică a neîntrecutelor lui *Sonete* mă leagănă și acum pe fire aurii de *Balade* și-mi toarnă-n sânge fericirea pe care n-aș da-o decât pe frumusețea *Logodnicei lui Vifor* sau pe aceea a *Poeziilor* lui „alese".

Adevărat „alese !"

I. A. Bassarabescu[1]



„Păstorul Tutovei"

Volum închinat poetului G. TUTOVEANU, cu prilejul împlinirii a 70 de ani :

SUMARUL:

„Păstorul Tutovei".	Cuvânt înainte	S. Mehedinți.	O mărturisire
Tudor Arghezi.	Medalion : G. Tutoveanu	G. Tutoveanu.	Poezii
Corneliu Moldovanu.	G. Tutoveanu	Pamfil Șeicaru.	G. Tutoveanu
George Lesnea.	Lui G. Tutoveanu	G. Ursu.	„Academia Bârlădeană"
Radu Cosmin.	Poetul G. Tutoveanu	G. Tutoveanu.	Poezii
Eugen Ciuchi.	Floarea Reginei	I. Simionescu.	Scrisoare
A. Mândru.	Închinare	C. D. Fortunescu.	Scrisoare
Gh. A. Cuza.	Un poet veșnic tânăr : G. Tutoveanu	Pr. Constantin Cartas.	Poetul
G. Tutoveanu.	Lui G. Ursu	I. Al. Crăciun.	Poetul G. Tutoveanu sub aspectul etnic
G. Ursu.	Lui G. Tutoveanu	Daniel Constantinescu.	Scrisoare
I. A. Bassarabescu.	Lui G. Tutoveanu	Romulus Dianu.	Stilul vieții sale
Ion Minulescu.	Scrisoare	D. Iov.	G. Tutoveanu, prietenul tuturor
Aurel Tita.	Lauda crinului	Artur Gorovei.	Amintiri despre G. Tutoveanu
Victor Eftimiu.	Scrisoare	Dragoș Vrânceanu.	G. Tutoveanu, în critica literară
Paul I. Papadopol.	G. Tutoveanu și generația mea	Gh. de Ferenczy.	Septuagenarul veșnic tânăr
Ion Ojog.	Poezii	Profesor C. D. Preda.	Nicolae Olahul
Aurel G. Stino.	G. Tutoveanu, omul poeziei	T. Călin-Delapraja.	Maestrului G.Tutoveanu
G. Tutoveanu.	Poezii	N. Dunăreanu.	Prietennl G. Tutoveanu la 70 de ani
Pr. Toma Chiricuță.	Maestrului sărbătorit	G. Micu-Delabăsești.	Maestrul G.Tutoveanu
Volbură Poiană-Năsturaș.	Lui G.Tutoveanu	Gh. Tomescu.	Spicuiri în marginile originalității literare a poetului G. Tutoveanu
Ion Dongorozi.	Însăilări	G. Miguel.	Himerică
Virgil Duiculescu.	Cântec pe mare	I. C. Antonovici.	G. Tutoveanu: poetul „Tinereții"
Ed. I. Găvănescu.	Cuvine-se	Al. Lascarov Moldovanu.	Pentru Iorgu Tutoveanu
Șt. C. Ionescu.	Poetul tinereții de 70 ani ?	Cicerone Mucenic.	Treptele desăvârșirii
Virgil Huzum.	Cânt'o fată sus pe dealuri	I. D. Pietrari.	Maestrul G. Tutoveanu
I. Zamfirescu.	G.Tutoveanu,în critica literară	Constantin Onu.	E doar, tot primăvară
Mariana Solomon.	Fântâna Blanduziei	George Nedelea.	Un poet și un animator
B. Frunte.	Amintiri despre G. Tutoveanu	Pr. Gr. A. Dimitriu.	Ideia religioasă în poezia lui G. Tutoveanu
N. D. Andrieș.	Nu mai fii tristă Doamnă	G. Constandache	Poetul G. Tutoveanu și Bârladul
I. Gr. Oprișan.	Să fie oare adevărat ?		
G. Tutoveanu.	Poezii		
Amalia de Ferenczy.	Un print al lirii românești		
Constantin Stelian.	Intregire		
N. Iorga.	G. Tutoveanu, în critica literară		
G. Constandache.	Sonete		

NICHIFOR CRAINIC ȘI „UNIREA" BISERICILOR ROMÂNE

Biografia ca și bibliografia poetului, prozatorului, filosofului, eseistului, traducătorului, memorialistului și excepționalului teolog Nichifor Crainic (1889-1972) conțin o sumă însemnată de *necunoscute* ce se impun a fi identificate, catalogate și decriptate așa cum merită.

Redescoperirea „omului" și a marelui „gânditor" Nichifor Crainic a început destul de târziu, în anii '90, după căderea definitivă a comunismului și a unora dintre ideologii celui mai nociv curent din istoria omenirii.

Unii dintre cei ce s-au ocupat de *restituirea* literară, teologică și culturală nu aveau și nu au nici un fel de inițiere. Cei mai mulți erau în căutarea «senzaționalului» pe care, însă, nu l-au găsit pentru că *el* nu există.

Invitat să răspundă la o anchetă, privitoare la „unirea"[2] celor două biserici românești, de către profesorul, teologul și cărturarul Ioan Georgescu (1889-1968), în anul 1934, Nichifor Crainic, profund cunoscător al vieții monahale de la noi și, fără nici o ezitare, completează cele patru întrebări: 1. Găsiți *oportună* acum, după înfăptuirea unității noastre politice, o încercare de unire a celor două biserici românești: cea ortodoxă, proclamată dominantă prin articolul 22 din Constituția actuală și cea unită sau greco-catolică, recunoscută și ca biserică națională prin același articol din Constituție ?

2. În ce *sens* cugetați că e bine să se facă această unire: orientând viața sufletească a întregului neam românesc spre: orientul greco-slav sau spre occidentul latin ?

3. Care credeți că ar fi *consecințele* culturale, morale, religioase ale noului act ?

4. Care sunt după părerea dumneavoastră *piedicile* esențiale ale înfăptuirii acestei unități, precum și *mijloacele* potrivite pentru înlăturarea lor ?

Opiniile teologului și cărturarului Nichifor Crainic sunt clare, temeinic argumentate și, finalmente, fără reproș. Chemarea poporului spre *a decide* în această «chestiune», așa de delicată, mi se pare a fi calea cea mai democratică din momentul acela.

*

Răspunsul d[omnu]lui Nichifor Crainic

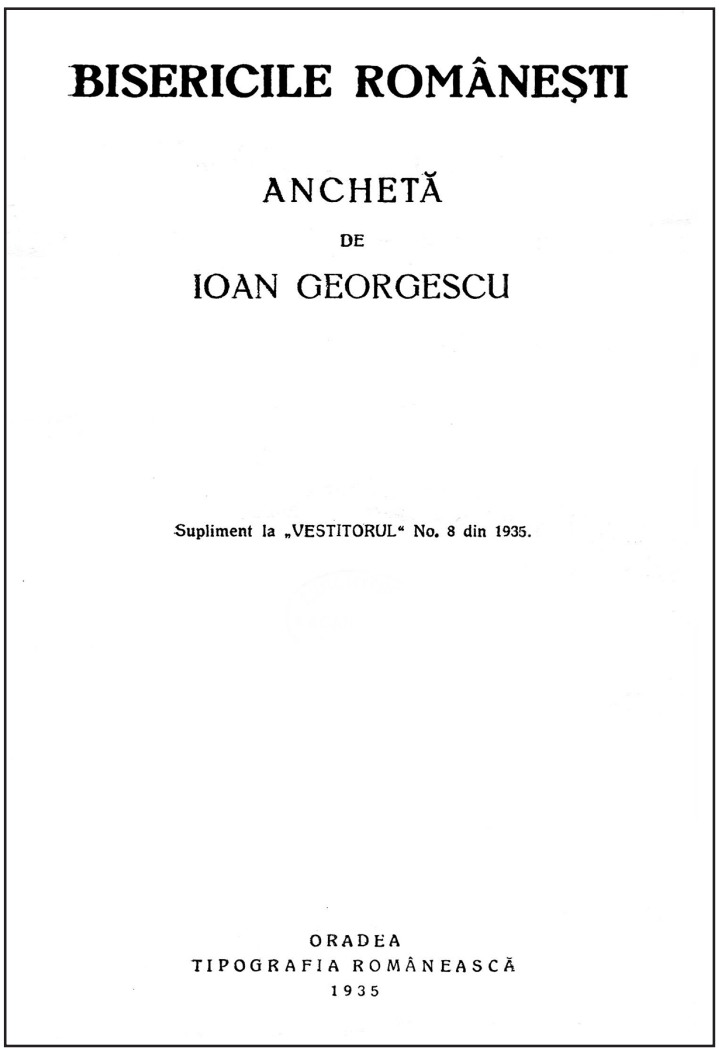
1. O singură biserică națională e tot ce poate îi mai necesar României Mari. Cei peste 4 milioane de minoritari nu pot fi puși în respect de țara aceasta, decât printr-un bloc românesc. Dar bloc românesc nu însemnează numai omogeneitatea biologică. Trebuie un spirit unitar, care să facă, din omogeneitatea biologică, o forță activă, creatoare, covârșitoare. O biserică națională unică îl poate da. De aceea, problema unirii celor două biserici eu n-o socotesc sub raportul simplei oportunități, ci sub raportul existenții noastre, ca neam. Ea e un imperativ al conștiinței naționale, precum e un imperativ al conștiinței creștine.

2. Fiind vorba de unirea bisericilor naționale din cuprinsul României, aceasta nu implică nici o orientare spre stânga, sau spre dreapta, spre occident, sau spre orient, spre latini, sau spre greco-slavi. Nu văd decât o singură orientare posibilă: spre noi înșine, pentru a ne uni și a ne ridica împreună la adevărata doctrină a Mântuitorului. Pentru aceasta e necesară sinceritatea față de noi înșine și față de frații din «strana cealaltă» cum se spune în Ardeal. Orice criteriu extern duce la o mai profundă dezbinare între noi. Experiența istorică stă dovadă.

3. Consecințele acestei uniri ar fi enorme: o singură biserică, un singur crez creștin, un singur suflet românesc.

4. Piedicele sunt: suspiciunile reciproce, disprețul reciproc, animozitățile reciproce, care ne țin în două tabere învrăjmășite. Dar piedica cea mai mare e acel criteriu extern, care se pune de-a curmezișul între noi. Presupunând că aceste piedici au fost înlăturate, și că o sinceră bunăvoință ar exista în ierarhia superioară, n-ar mai rămâne decât o cale: să întrebăm poporul românesc. Dar până acolo, un lucru e necesar în bună regulă creștină: concordia ierarhilor.

Nichifor Crainic



BISERICILE ROMÂNEȘTI

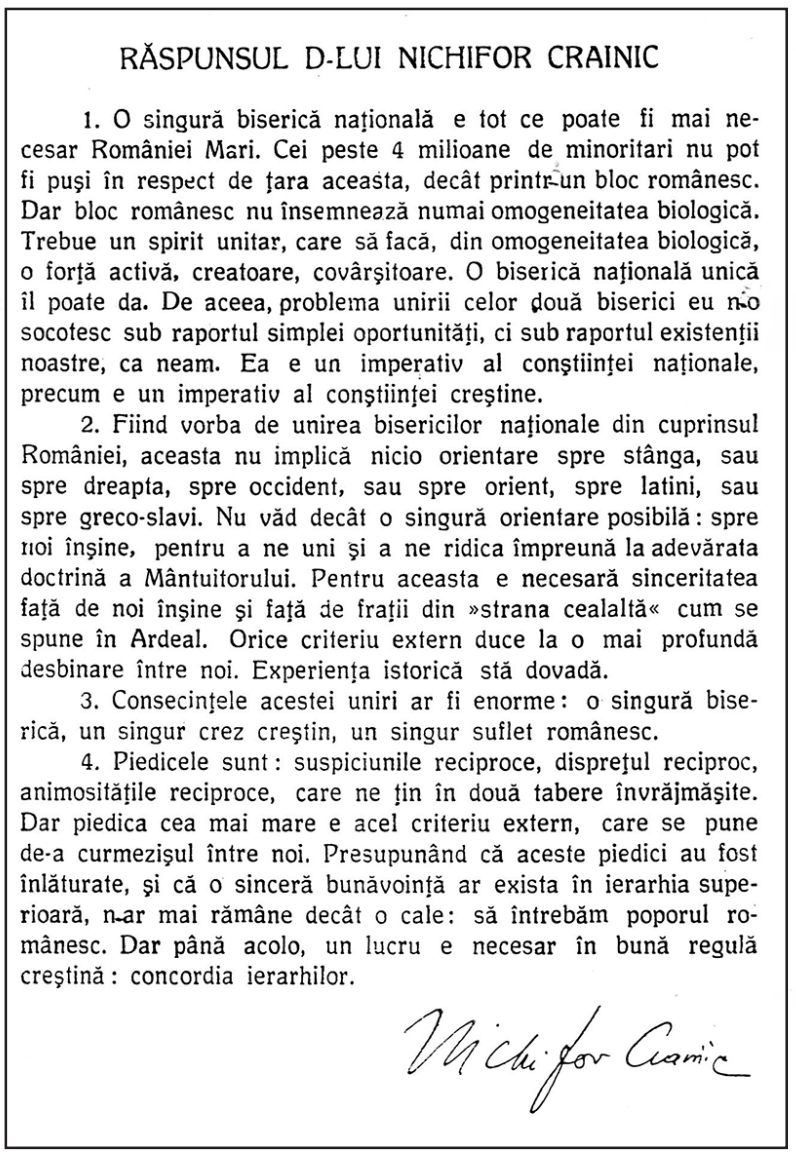
ANCHETĂ

DE

IOAN GEORGESCU

Supliment la „VESTITORUL" No. 8 din 1935.

ORADEA
TIPOGRAFIA ROMÂNEASCĂ
1935



RĂSPUNSUL D-LUI NICHIFOR CRAINIC

1. O singură biserică națională e tot ce poate fi mai necesar României Mari. Cei peste 4 milioane de minoritari nu pot fi puși în respect de țara aceasta, decât printr-un bloc românesc. Dar bloc românesc nu însemnează numai omogeneitatea biologică. Trebue un spirit unitar, care să facă, din omogeneitatea biologică, o forță activă, creatoare, covârșitoare. O biserică națională unică îl poate da. De aceea, problema unirii celor două biserici eu n-o socotesc sub raportul simplei oportunități, ci sub raportul existenții noastre, ca neam. Ea e un imperativ al conștiinței naționale, precum e un imperativ al conștiinței creștine.

2. Fiind vorba de unirea bisericilor naționale din cuprinsul României, aceasta nu implică nicio orientare spre stânga, sau spre dreapta, spre occident, sau spre orient, spre latini, sau spre greco-slavi. Nu văd decât o singură orientare posibilă : spre noi înșine, pentru a ne uni și a ne ridica împreună la adevărata doctrină a Mântuitorului. Pentru aceasta e necesară sinceritatea față de noi înșine și față de frații din »strana cealaltă« cum se spune în Ardeal. Orice criteriu extern duce la o mai profundă desbinare între noi. Experiența istorică stă dovadă.

3. Consecințele acestei uniri ar fi enorme : o singură biserică, un singur crez creștin, un singur suflet românesc.

4. Piedicele sunt : suspiciunile reciproce, disprețul reciproc, animozitățile reciproce, care ne țin în două tabere învrăjmășite. Dar piedica cea mai mare e acel criteriu extern, care se pune de-a curmezișul între noi. Presupunând că aceste piedici au fost înlăturate, și că o sinceră bunăvoință ar exista în ierarhia superioară, n-ar mai rămâne decât o cale : să întrebăm poporul românesc. Dar până acolo, un lucru e necesar în bună regulă creștină : concordia ierarhilor.

Nichifor Crainic

[1] I.A. Bassarabescu, *Lui G. Tutoveanu*, în *Păstorul Tutovei. Revistă lunară a Asociației Preoților din județul Tutova*, 5, nr. 8-10, octombrie-decembrie 1942, p. 436. [Tot în această pagină se publică și epistola – *Ploiești, 17 septembrie 1942*].

[2] Ioan Georgescu, *Bisericile românești. Anchetă,* Oradea, Tipografia Românească, 1935, p. 37 (*Supliment al revistei „Vestitorul", nr. 8 din 1935*).



Ioana-Ruxandra Fruntelată

ETNO-LOG

Trei raze: expresii ale simbolismului numeric în folclor

Cifra „trei” este un element structurant al textelor folclorice, între care basmul îi este cel mai familiar cititorului obișnuit: împăratul are *trei* feciori sau *trei* fete, balaurul are *trei* capete (sau *nouă* sau *douăsprezece*, multipli de trei), eroul trece prin *trei* încercări etc. În general, în analizele din mediul școlar, recurența lui „trei” este explicată prin caracteristica de „cifră fatidică”. Ținând cont de faptul că sensul adjectivului latinesc *fatidicus, -a, -um* (din *fatum-dico*) este acela de persoană „care prezice viitorul, proroc, ghicitor” (M. Stăureanu, *Dicționar latin-român*, Edițiune mare, Editura „Scrisul românesc”, Craiova, 1932, *s.v.*), presupunem că asocierea între „trei” și „fatidic” se datorează numărului implacabilelor Moire ori Parce din lumea Antichității clasice, prezente și în folclorul românesc, în chipul veneratelor Ursitoare și având, într-adevăr, capacitatea de a prezice și chiar „a meni” viitorul oamenilor.



Troiță din satul Mihăilești, Com. Dobra, Jud. Hunedoara. Sursa domeniul public

Însă, raportându-ne la un cadru mai general al simbolismului numeric în cultura europeană, credem că merită să acordăm o atenție deosebită cifrei „trei”, tocmai pentru că este atât de prezentă și fără îndoială, foarte importantă în „aritmetica” tradițiilor.

În volumul al doilea al studiului de referință coordonat de Ioan Bocșa, *Colinde românești* (ordonare și clasificare de Ileana Szenik; transcrieri de Corneliu Bogariu, Adela Țârc, Alina Stan, Florentina Crișan și Petrișor Bruzan; redactare muzicală și tehnoredactare de Áron Fazakas, Ileana Szenik; redactarea textelor și a coperților: Ciprian Mizgan-Danciu, Editura Media Musica a Academiei de Muzică „Gheorghe Dima” Cluj-Napoca, 2 vol., 2003), găsim transcrierea unui text poetic încadrat în grupa VII – „Cosmogonice, mito-religioase”, subgrupa VII 12 – „Sfântul Soare cu razele”: „Scoală, gazdă, nu durmire,/ *Io, flori dalbe, doi, de măr,* [acesta este refrenul care se repetă după primul vers și în continuare, după fiecare două versuri]/ Că de când ai tot durmitu,/ Iacă, Crăciun o venitu,/ Flori pe domnu-o răsăritu/ Și pe față și pe brațe,/ Și pe dalba-i de peliță./ Trei cocoși galbeni cântară,/ Zori de ziuă revărsară;/ Printre zori și Sfântu Soare,/ Sfântu Soare cu trei raze,/ Una rază răzămează/ Colo josu, mai din josu/ Luncile cu grânelere,/ Unde-și coace și răscoace./ Altă rază-mi răzămează,/ Colo susu, mai din susu/ La vârfșoru munțâloru,/ În crucile braziloru./ Altă rază-mi răzămează,/ Dă-n cruciș și dă-n fereastră,/ Dă-n mijloc, Doamne, de masă,/ Că colinda se gătește,/ Cată colac bărbătește;/ Lângă colac și-un cârnațu,/ Scoală, gazdă, și mi-l dațu,/ Și-o plină cu beutură,/ Ca s-o luăm din gură-n gură,/ Să ne facem voie bună./ Că noi, gazdă, ți-o-nchinămu,/ Tot în dalbu-i sănătate” (textul nr. 1225, Bocșa, *op. cit.*, vol. II, p 472, cules în 1983 de la Ioan Moraru, de 44 de ani și Roman Blidaru, de 45 de ani, din satul Mihăiești, com. Dobra, jud. Hunedoara).

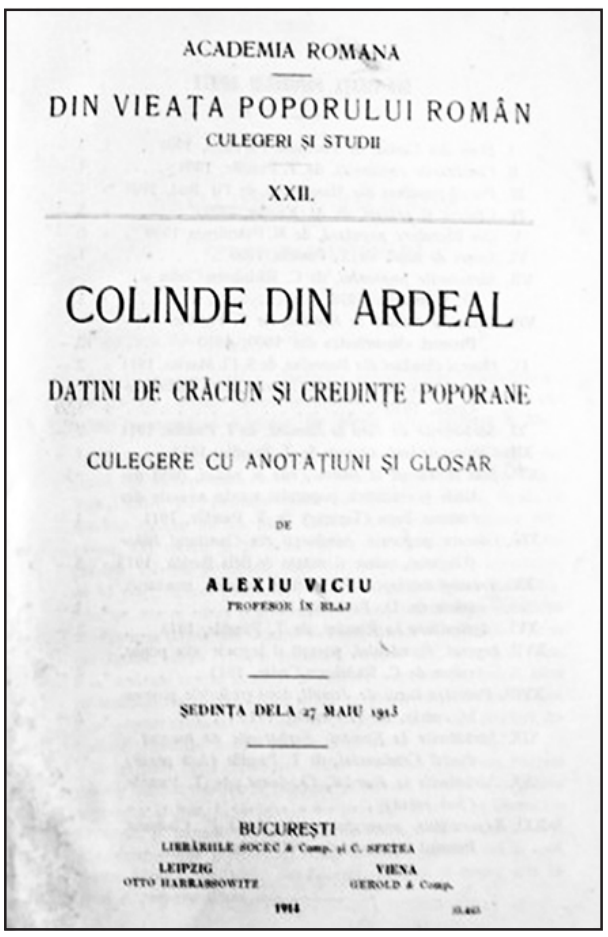
Recunoaștem, în versurile de mai sus, structura ternară a colindelor „mari” de ceată bărbătească, alcătuită din 1) secvențele protocolare (vestirea sărbătorii și urarea directă finală), 2) refren (unde întâlnim adesea în colinde alterări fonetice ale cuvintelor, cauzate de transmiterea în oralitate; în exemplul de față, „doi” din refren pare a fi un astfel de cuvânt „potrivit” după ureche) și 3) urarea indirectă exprimată alegoric. Elementele alegoriei, în textul ales de noi, sunt spectaculoase și în același timp, tipice pentru poezia folclorică rituală: abundența vegetală („Flori pe domnu-o răsăritu/ Și pe față și pe brațe,/ Și pe dalba-i de peliță” – ninsoarea de flori fiind un motiv ce apare în special în colindele pentru tineri căsătoriți, oglindindu-se caracteristic și în lirica erotică eminesciană), motivul trezirii în zori (cocoșii galbeni vestesc apariția soarelui pe cer) și cuprinderea spațiului terestru și a celui domestic în arcurile razelor proiectate pe pământ, în ogor, pe vârful muntelui și prin crucea ferestrei, în casa unde, pe masă, se află colacul festiv, prinos rotund și răsfrângere simbolică a perfecțiunii solare.

Într-o variantă a aceluiași colind, inclusă, de asemenea, în culegerea coordonată de Ioan Bocșa (*op. cit.*, vol. II, p. 472, textul nr. 1126, comunicat în 1982 de către Carol Schramel, de 59 de ani, din Toplița, Hunedoara) alegoria se dezvoltă prin descrierea acțiunii de fertilizare rituală a universului pe care o îndeplinesc colindătorii, în calitatea lor de mesageri ai Sacrului: „Galben soare răsărere/ Galben soare cu trei rază,/ D-una-i raza, raza-i mare,/ Din vârșuri munțâloru,/ Din crucile brazâloru./ De-al doile rază-i mare,/ Din mijlocu lunciloru,/ Din spicele grâneloru./ De-al treilea rază-i mare,/ Din soboru cestor curțu,/ Cestor curți, cestor palături/ Domn d-afară îmi ieșere,/ Doamna din gură-mi grăiere:/ - Ia-mi săriți în cea grădină/ Și vă rupeți flori pă mână/ Și veniți înrăurându,/ Răurând și-mpreunându/ Și pe Domnu pomenindu”.

Stropirea rituală, orientată mai concret, spre împlinirea vieții de familie, apare și în cea mai veche variantă a acestui colind pe care am întâlnit-o până în prezent, „scrisă” de Martin Bratu din Tilișca, jud. Sibiu și publicată de Alexiu Viciu în culegerea lui din 1914 (*Colinde din Ardeal. Datini de Crăciun și credințe poporane*. Cu adnotațiuni și glosar de..., București, Leipzig, Viena. Vol. XXII din seria „Din vieața poporului român. Culegeri și studii” a Academiei Române): „Cocoș gaiu mi-a cântat,/ *Florile-mi dalbe !* [Acesta este refrenul]/ Flori albe s-au revărsat/ Și din flori floare răsare,/ Floare cu trei răzișoare./ Întâia rază ce-mi razămă ?/ Rază-n vârful munților,/ Pe poalele brazilor !/ A doua rază ce-mi razămă ?/ Rază-n cruce de fereastră,/ La fereastră-n astă casă./ A treia rază ce-mi razămă ?/ Rază-n șes/ La holde verzi,/ De le coace, le răscoace./ Și v-alegeți doi din voi,/ Măcar soții amândoi/ Și plecați la rourat/ Ca vara,/ Ca primăvara./ Câți cu rouă ajunge-s-or,/ Cei bătrâni sfinți-se-vor,/ Cei mai mici ma[r]i face-s-or !/ Gazdă, să te veselești/ Și la mulți ani să trăiești !/ Că noi umblăm și colindăm,/ Vouă, gazde, v-o-nchinăm !” (text stabilit de Sabina Ispas în vol. *Colindatul tradițional românesc. Sens și simbol*, Prefață, antologie și glosar de Sabina Ispas, Editura Saeculum Vizual, București, 2007, p. 53).

În tipul de colind pe care-l discutăm, sensul general al coborârii celor trei raze din cer, ca să devină „reazem”, pe pământ, al holdei de grâu, al casei oamenilor, dar și al spațiului ascensional reprezentat de vârful muntelui (un altfel de „triunghi” simbolic, dacă-l privim geometric) este acela de consacrare a creației divine prin refacere a legăturii cu sursa vieții, Creatorul. Asistăm, „în direct”, la miracolul „liturghiei cosmice”, la „transfigurarea pământului” prefăcut de Hristos în rai, căci „în tradiția neamului, Sfintei Liturghii îi revine și o înrâurire cosmică” de care ritualul colindatului și poezia colindelor nu sunt străine. „E atât de familiară în colindă această prezență a raiului pe pământ încât nu se poate trece cu vederea” (Ilie Moldovan, Vasile Bebeșelea Sterp, *Ecouri liturgice din etnogeneza românilor: Colinda creștină din sudul Transilvaniei*, vol. I, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2006, p. 10).

Conform gândirii și trăirii folclorice, cristalizate în creații poetice orale de o densitate interculturală diamantină, ordinea celor trei raze nu pare atât de importantă, atâta vreme cât ele cuprind universul întreg, însă exprimat în mod esențializat, al participanților la ritual. Dacă am lega, însă, cele trei raze de un simbolism al inițierii, asociat transformării ireversibile pe care o presupune orice întâlnire veritabilă cu Sacrul, prima etapă ar trebui să fie aceea a muntelui, a transcendenței, de unde eroii – colindătorii sau soții idealizați – s-ar întoarce acasă, „rourând”/ răspândind puterea pe care au obținut-o asupra tuturor celor ce-i înconjoară.



ACADEMIA ROMÂNA

DIN VIEAȚA POPORULUI ROMÂN

CULEGERI ȘI STUDII

XXII.

COLINDE DIN ARDEAL

DATINI DE CRĂCIUN ȘI CREDINȚE POPORANE

CULEGERE CU ANOTAȚIUNI ȘI GLOSAR

DE

ALEXIU VICIU

PROFESOR ÎN BLAJ

ȘEDINȚA DELA 27 MAIU 1913

BUCUREȘTI

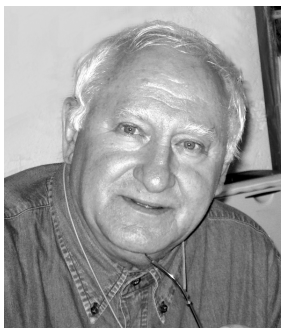
LIBRĂRILE SOCEC & Comp. și C. SFETEA

LEIPZIG — OTTO HARRASSOWITZ

VIENA — GEROLD & Comp.

1914

Pagina de gardă a culegerii lui Alexiu Viciu. Sursa domeniul public



Don Andreiță
– pălmaș cu condeiul –

Jur să fiu credincios...

„Jur de a fi credincios Regelui
și intereselor țării mele !”

Deși păreau cam de-a valma, unele netezite, altele mototolite, hârtiile care urmară respectau, totuși, ordinea temporală stabilită de notar. Emil citi, astfel, primul document care venea la rând:

Ministerul de Interne
Direcția Personalului și Controlului
C E R T I F I C A T
No. 2

*Conform procesului-verbal încheiat de Comisiunea de examen din județul Olt, se certifică de noi că Domnul **Antoniță Marin**, din Com. Perilești, jud. Olt, prezentat în sesiunea de Octombrie 1924, a fost declarat admis, cu notele 7,25 (șapte 25) proba scrisă și 7 (șapte) proba orală.*

*Acest certificat dă Domnului **Antoniță Marin** dreptul de a solicita o funcțiune la orice autoritate din serviciile exterioare ale Minist. de Interne, în calitate de agent – și este valabil până la Octombrie 1926.*

Liberat astăzi, 21 Octombrie 1924
Director General…
Director…

Emil reciti actul – și avu oarecare nedumerire. Revăzu documentul de dinainte – eliberat de Liceul Militar „Mihai Viteazul”, cu ocazia ieșirii din cadrele armatei – și compară cele două date: 2 septembrie 1924 – 21 octombrie 1924; douăzeci de zile ! – și fu uimit de iuțeala cu care tatăl acționase, căutându-și locul sub soare.

Din acest moment, lucrurile se rostogoliră de la sine.

România
Ministerul de Interne
Direcțiunea Personalului și Controlului
Serviciul Personalului Administrativ
No. 002294/19 ianuarie 1925

Domnule Prefect,

*Referindu-ne (la) Raportul Dvs, No. 4916/024, avem onoare a răspunde că Ministerul, în urma avizului conform, dat de Comisiunea Centrală pentru propuneri de numiri și înaintări, în ședința de la 9 Ianuarie 1925, a aprobat numirea Dlui **Antoniță Marin**, reușit la examenul de capacitate, în funcțiunea de notar, cu titlul de agent, la comuna Perilești, în locul notarului Florea Truiculescu, mutat la comuna Floru.*

Se înapoiază actele alăturate la raportul sus citat.
Ministru, Teodor C. Marinescu Director General…
(Se va lua angajament la instalare; (ss) Alimănești eanu)

Domnului Prefect al Județului Olt

Următorul document curge firesc, pe scara ierarhică:

No. 180/21 Ianuarie 1925
Dlui Administrator al plășii Perilești-Olt

*Dl Ministru de Interne, cu Ordinul No. 2294/025, ne comunică că în urma avizului dat de Comisia Centrală pentru propuneri de numiri și înaintări, în ședința de la 9 Ianuarie 1925, Dl **Antoniță Marin** din comuna Perilești a fost numit notar Cl. II cu titlul de agent pe data de 1 Feb. a. c. la comuna Perilești, în locul notarului Truiculescu, mutat la comuna Floru, pe aceeași dată.*

Comunicându-vă cele de mai sus, vă rog a lua măsuri de executarea prezentului ordin, instalând în serviciu pe noul numit; binevoiți a cunoaște că a depus jurământul la această Prefectură, potrivit Art. 11 din Regulamentul pentru aplicarea Legii Statutului funcționarilor publici.

Totodată vi se înaintează și un exemplar din statele de serviciu pentru a fi complectat cu date cerute de sus-numitul.
Prefect: (ss) V. Alimănești eanu Director General…

Emil observă uimit faptul că Perileștii, comună obișnuită atunci, ca și acum, era la vremea aceea centru de plasă, organizare teritorială ce cuprindea opt, zece, poate chiar cincisprezece alte comune din jur. Îl cuprinse un sentiment de mândrie că din acest centru administrativ, care purta numele comunei lui, era condusă viața de obște a atâtor oameni și locuri. Nu avu, însă, timp să mediteze prea mult asupra acestui subiect ce-l făcea să se umfla în pene de mândrie; îi ardea degetele următorul document:

Jurământ

Jur de a fi credincios Regelui și intereselor țării mele, de a respecta în totul Constituția și legile țării, de a executa cu onoare și conștiință funcțiunile ce ‘mi sunt încredințate și de a nu face nimic de natură a periclita ordinea în Stat.

Așa să-mi ajute Dumnezeu !
Marin I. Antoniță

Acest Jurământ s-a oficiat de noi,
Preot Sachelar Gh. Roșulescu
Acest Jurământ s-a depus în fața noastră,
Prefect N. M. Predescu

Ad-ția Plășii Perilești
No. 85/21 ianuarie 1925
***Domnule Notar**,*

Vi se aduce la cunoștință că Ministerul de Interne, prin Ordinul No. 2294/925, ne face cunoscut că ați fost numit în funcțiunea de notar cl. II, în calitate de agent, la Com. Perilești, în locul Dlui Ilie Truiculescu, mutat la Com. Floru; ca urmare, vă veți prezenta la Primărie și veți lua în primire postul, încheind proces-verbal în dublu exemplar, conform dispozițiilor art. 10, al. b, din Regulamentul pentru aplicarea Legii Statutului funcționarilor publici.

De executare veți raporta înaintând un exemplar de proces-verbal.

Adtor: Candid Rădulescu
*Dlui **Marin I. Antoniță**, Comuna Perilești – Olt*

(Pe colțul de sus al actului, cu un scris frumos, caligrafic, sub data de *24 Ianuarie 1925*, mențiunea: *Luat în primire*; semnat *M. Antoniță*)

Emil rămase multă vreme pe gânduri. Citi de câteva ori jurământul și încercă să-și imagineze tatăl în clipa solemnă. Cum va fi fost ziua în care s-a petrecut ? Zi de iarnă, desigur, cu zăpadă multă, cum erau pe atunci iernile despre care-i povestea bunica, de alergau vulpile prin bătăturile oamenilor și lupii urlau la marginea satului. Dar tatăl, cum va fi trăit tata momentul ? Trebuie să fi avut o ținută solemnă, chiar bățoasă, păstrată încă din milităria de care abia se despărțise. El mai depusese un jurământ – Jurământul Militar – alături de ceilalți camarazi, pe care-l îndepliniseră cu onoarea sângelui și laurii victoriei.

Emil își lăsă tatăl în sala de protocol a Prefecturii, unde primea felicitări din partea celor prezenți la eveniment; însuși prefectul îi strânse mâna și-i ură succes. Altceva îi stârni, din nou, nedumerirea. Dacă între ieșirea de sub arme și concursul pentru ocuparea unei activități în civilie trecuseră doar douăzeci de zile, între înaintarea actelor către Ministerul de Interne și avizul acestuia se scurseră trei luni; birocrație și pe vremea aceea, constată Emil – gândindu-se la emoția cu care trebuie să fi așteptat tatăl răspunsul.

Răspuns care veni, ca ultim fuscel – cel mai de jos – al scării ierarhice:

Așadar, pe 24 ianuarie 1925 – exact la împlinirea a 66 de ani de la Unirea Principatelor și a 7 ani de la Războiul ce avea să desăvârșească Unirea prin înfăptuirea României Mari – Marin Antoniță își lua în primire funcția de notar și datoria de a-și sluji semenii cu devotament.

Emil îi ură, șoptit, *succes tată și... mult noroc*.

(Fragment dintr-un posibil, întârziat roman, „Banii miresei”)

Poeta Victoria Milescu și *Cronicile Sudului*

(urmare din pagina 9)

Vreau partea mea de Dumnezeu (ambițios spus, vestind totodată dorința clar exprimată de *a cuceri noi teritorii ale ideaticii și expresivității actului creator*). Cartea este *plină de viață, de energie, de forță* și *degajă o anume vehemență lirică*. Are *doi poli, Dumnezeu și iubirea.* Autoarea consideră că *Divinitatea ne este datoare pentru ajutorul pe care i-l dăm în prefacerea lumii, fapt care e ilustrat de însăși titlul cărții.*

Zaira Samharadze, originară din Georgia, stabilită definitiv la noi în Romania, cauza principală fiind căsătoria cu un român (cu care e fericită și acum, consemnează Victoria Milescu), dovedește veleități literare. Scrie mici povestiri, basme, la început, ajunge apoi la poezie. Chiar traduce în limba georgiană din Victoria Milescu. Este o poetă bilingvă, adevărată ambasadoare a culturii georgiene în Romania. Așa ajunge la *Grădina suspendată*, editată în 2010, în care îi admirăm florile prieteniei, iubirii, generozității. Cartea conține *versuri de o mare simplitate care redau copleșitor un tumult de stări, idei și sentimente. Poeziile doamnei Zaira Samharadze nu aparțin unei dezrădăcinate, ci unei poete care și-a înțeles destinul în proiecție universală, simțind că aparține unei lumi întregi, pe care o slujește, după puteri, oriunde s-ar afla.*

Dintre poeții care practică poezia de formă scurtă (haiku în special și poem într-un vers) autoarea a selecționat pe Ion Găbudean cu *Chemarea în paradis*, 2000*,* poezie, editura Ardealul, pe Cornelia Atanasiu cu a sa carte de haiku al cărui titlu este *Din cuiburi de lumină*, editura Atar, București, 2004, pe Valentin Nicolițov cu *Anotimpul iubirii* (poezie, inclusiv haiku), prefațată de Radu Cârneci, editura Orion, 2003, Romulus Sălăgean cu ale sale *Silabe călătoare*, poezie, poem într-un vers, haiku, editura Rhabon, Târgu Jiu, 2004, pe Dan Florică cu poeme într-un vers cuprinse în cartea numită *Cu fiecare stea privim nemărginirea*, editura Amurg sentimental, București, 2003. Prezența lor, am putea zice, ținând de haiku și poem într-un vers, spune ceva despre acestea în sensul de a ști de unde vin, cu ce se însoțesc, cât de mult sunt prezente în literatura națională. Poezia de mici dimensiuni, de tip haiku sau poem într-un vers, se afla în plină dezvoltare după anul 2000, anunțând o proliferare fără precedent, spunând dintr-o suflare ceea ce simte că se întâmplă, lapidar, în esență, în natură și societate.

Am să redau câteva exemple din cărțile menționate: *lumina-n cuiburi-/ viscolitele tufe/ veste-ntru floare* (Cornelia Atanasiu), *Întorc clepsidra,/ dar timpul curge mereu/ în același sens* (Valentin Nicolițov), *Un țipăt mut în noaptea cea albă-a veșniciei* (*Poetul*, Romulus Sălăgean), C*e perlă luminoasă a făurit hazardul,/ Un fruct ce pârguiește la focul din cuvinte* (*Poemul într-un vers*, Dan Florică). Este de înțeles reticența cu care este primit haiku-ul în literatura română, chiar autohtonizat, însă poemul într-un vers care a fost conceput de un român, care exprimă o performanță mondială ca scurtime și esență, nu o merită.

Sali Bashota este unul din cei mai importanți poeți albanezi din Balcani. El este născut în Kosovo. Abia cu a noua sa carte, *Exilul sufletului*, poezie, editura MLR, București, 2004, se prezintă publicului român, în ediție bilingvă însă, conținând poeme selectate și traduse de Baki Ymeri. *Poezia lui are o fluență sincopată în care elementele concrete ale unei realități prezente se întrepătrund cu ecourile dureroase ale unui trecut albanez de lupte și suferințe. O poezie delicată și puternică în același timp.*

Baki Ymeri, albanez după tată, român după mamă, născut în Macedonia la Șipkovița, este redactorul sef al revistei *Albanezul,* traducător bilingv a peste 50 de poeți, prozatori și eseiști români. În cartea sa, *Lumina Dardaniei*, se *arată impetuos, tânăr, atras de gingășia femeii, vibrând în fața frumuseților naturii*, purtând pecetea unei *istorii pline de pitoresc și dramatism. Farmecul poeziei e dat de franchețea exprimării și de armonia semantică. Versurile sunt de un erotism exaltat*.

Nici poeta și exegeta Victoria Milescu, vrea sau nu vrea, nu-și uită rădăcinile vlaho-ilire aduse la suprafața zilei de poeții albanezi de origine aromână (în special de Baki Ymeri), nici pe cele vlaho-gruzine (eram cândva rude apropiate cu geții mari de acolo, de unde și este Zaira Samharadze și de unde a venit atâta inteligență în România), nici cele vlaho-romanșe (retoromană din Elveția). În secolul al XVII-lea când au apărut tipografiile noi, românii, am beneficiat de contribuția lui Antim Ivireanu și la sfârșit de secol XIX și început de secol XX, chiar mai devreme, am primit mulți aromâni după genocidul suferit la Moscopole... Să ne amintim de Gojdu, Haret, de contemporanii Caragiu, Caramitru etc.

Printre scriitorii prezentați în cartea de *Cronici...* a poetei și exegetei Victoria Milescu se află și poetele romanșe Luisa Famos (vorbitoare și de limbă franceză) și Rut Plouda, cu cărțile lor de poezie *Poesias – Poezii* (Editura Kriterion, Cluj-Napoca, 2005) și respectiv *Parcă n-a fost nimic* (Editura Saeculum I.O., 2000*).* Amândouă cărțile de poezie relevă *lucruri fundamentale care se petrec firesc*, conțin multă poeticitate. *Exprimarea e simplă, versul e liber, modern, răspunzând unui elan vitalist.*

În această carte de cronici poeta Victoria Milescu se dovedește „o exegetă expresivă, rezolută, creativă și bună judecătoare a fenomenului literar. (...) Din poezia acidă, de o luciditate sarcastică, se poate bănui o conștiință critică profundă. (...) Poeta este una din conștiințele scriitoricești cele mai profunde ale fenomenului literar contemporan (...), care și-a cristalizat un tip de discurs personalizat, definit prin austeritate și simplitate, dar și printr-o anume detașare glacială față de lumea pe care tocmai a inventat-o.” (Aureliu Goci, *Poezia românească de la Dosoftei la Nichita Stănescu*, Editura Academiei Române, 2019)

Cartea întâlnirilor fericite



Rodica Lăzărescu

La finele lui 2022, pe „ulițele” Târgului Gaudeamus, Titus Vîjeu mi-a oferit o carte „ciudată” (am citat din dedicație) a unui „autor care, nemaiprimind scrisori, devine tot mai melancolic” (am citat din prefață), al cărei titlu – *Scrinul alb* (Editura Sud, Bolintin Vale, 2022) – trimite imediat gândul la un alt scrin literar.

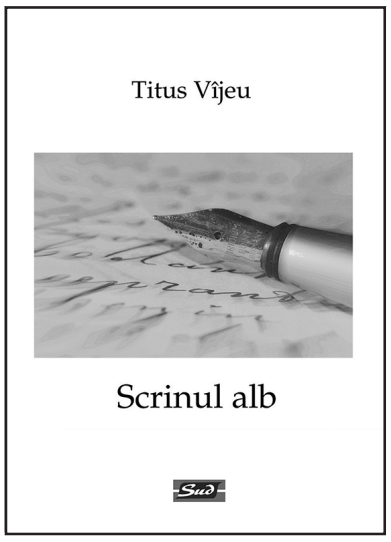
De fapt, e mai puțin o carte, cât o stare de suflet, o „întoarcere în timp” (după cum se justifică autorul în argumentul intitulat *Scurta poveste a Scrinului Alb*), în vremurile când oamenii scriau de mână, comunicau prin epistole, pe când „imperiul Internetului nu ne colonizase sufletul”, iar telefonul mobil nu ne „transformase în anexe ale unui dreptunghi cu ecran și milioane de active conexiuni care nu știu de se opresc pe pământ sau în iad”.

La fel de bine, aș putea-o numi o carte **a întâlnirilor fericite**. În primul rând (sau poate în final, încununându-le pe celelalte), aș menționa întâlnirea dintre un rasat cărturar („un enciclopedist”, îl numea Călin Căliman) și o publicație culturală, revista *Sud* care apare la Bolintin Vale și care i-a găzduit seria de evocări adunate acum în opul intitulat *Scrinul alb*.

Apoi, întâlnirea, pe aceeași pagină de carte, a criticului și istoricului de cinema cu criticul și istoricul literar. Și a amândurora cu omul de radio și cu profesorul. Și, desigur, cea dintre un talentat scriitor și un cineast de primă mărime. Putem vorbi și de întâlnirea unor spații culturale, complementare sau divergente, dominantă fiind cea dintre spațiul românesc și cel francez. Apoi, de întâlnirea culturii române de acasă cu cea de dincolo de fruntarii, atâta vreme pusă sub obroc, ocultată. Întâlnirea textului (comunicarea prin cuvânt) cu imaginea. Întâlnirea documentului cu amintirea. Întâlnirea cititorului cu personalități mai puțin sau deloc cunoscute sau cu ipostaze neștiute ale acestora… și enumerarea ar putea continua.

Să nu uităm nici inedita întâlnire (nu ciocnire !) dintre imaterialul titlu călinescian *Scrinul negru* („masivul roman […] mă fascinase prin «jocul dragostei și-al întâmplării» în care maestrul dezvăluia viața sentimentală a unui personaj feminin fascinant…”) și materialitatea unui obiect de mobilier a cărui istorie o aflăm în prefață („un dulap de farmacie pe care l-am așezat undeva la mansardă”, în locul unui scrin adevărat, pe care meșterul tâmplar refuzase să-l confecționeze în lipsa lemnului alb necesar: „mi-a spus că un scrin este un «obiect cu suflet»” ce „nu suportă jignirea vopselei care să-l albească”). În ciuda inconsecvenței (doar în titlul argumentului Titus Vîjeu îi scrie numele cu majuscule – *Scrinul Alb*), îmi place să cred că aceasta a fost intenția autorului ! Să facă adică din obiectul comun, de mobilier farmaceutic, metalic, sărăcăcios, rece, fie un topos, fie un personaj, oricum, depozitar al documentelor și liant al evocărilor ce urmează.

Împletind textul cu imaginea, în primul rând reproduceri a numeroase dedicații, apoi fotografii ale protagoniștilor, coperte, câteva desene ș.a., volumul lui Titus Vîjeu este un omagiu adus unor personalități (scriitori, editori, artiști plastici, profesori, actori, chiar și „prietenului nostru Pif”), de aici și de departe, de acum sau mai de demult. Într-o vreme a negării, a anulării, a murdăririi, a atacului josnic, a înjosirii valorilor naționale, sunt chemați din amintire Ștefan Baciu, Ben. Corlaciu, Geo Bogza, Nichita Stănescu, George Astaloș, Ion Brad, Emil Botta – „făptură spiritualizată intens, tatonând grație unui radar interior contururile contondente ale realului”, Virgil Teodorescu cel „rămas în eternitate copil”, Liviu Ciulei și „stăpânul păsării Colibri” Florian Pittiș – „tânăr prinț, invulnerabil la trecerea anilor”, Petre Cârdu din Banatul sârbesc, „un cărturar strălucit și un poet remarcabil”, și „Vieru cel drag”. E repus în drepturi *l'enfant prodigue*, primul copil al lui Tudor Arghezi, pe numele de naștere Eliazar I. Theodorescu, iar pe cel de exil și de artist fotograf Eli Lotar.



Nu sunt uitate personalități din lumea largă (precum José Cabrero Arnal – „părintele” lui Pif, lusitanul David Mourão Ferreira – „un mare cărturar, bun cunoscător al scrierilor lui Mircea Eliade” ș.a.m.d.), poate tocmai pentru a evidenția, subtil, că românii se află (cel puțin) pe picior de egalitate cu aceștia, că se încadrează perfect în spiritualitatea europeană și nu numai.

Sunt dezvăluite preocupări mai puțin știute de publicul larg, un fel de față ascunsă a lunii, ale unora dintre cei evocați: Marin Sorescu pictorul, *ce gaillard* Jean-Claude Carrière desenatorul ori Pierre Seghers poetul.

Este evocată „academia poetică liberă” dintr-un orășel de pe Loire, cunoscută sub numele de *Școala poetică de la Rochefort*, „unul dintre ultimele reazimuri ale suprarealismului”.

Dar, mai ales, volumul este un omagiu adus Scrisorii, acestei forme de comunicare căzute azi în desuetudine. De aici, melancolia de care se declara cotropit autorul în prefața deja citată. Poate și lipsa cancanurilor, a anecdotelor, a întâmplărilor hazlii – în a căror depozitare și relatare la momentul potrivit Titus Vîjeu (un actor ce și-a ratat vocația !) este maestru. Cu o singură excepție – fiind unica, îmi permit s-o amintesc. Unui vremelnic lider, evident politic, al Radioului postdecembrist a trebuit să i se explice că Perpessicius nu fusese un autor latin, cum i se păruse lui, ci era pseudonimul literar „glorios” al lui Dumitru Panaitescu.

În acest fermecător *mélange* de erudiție, har al evocării, artă a narațiunii, literatul se subordonează cineastului, Titus Vîjeu dovedindu-se, **programatic**, omul vizualului, începând chiar cu abordarea istoriei literaturii („…dacă ne vom învăța ochii **să vadă** istoria literaturii noastre nu doar ca pe un imens cimitir, cu monumente funerare mai mari sau mai mici, ci ca pe o livadă întinsă…” [s.m. RL]), continuând cu arhitectura textului și ajungând la nivelul expresiei (Nichita „masiv și suav totodată, poetul acesta mereu visător cerceta cu privirea treptele amfiteatrului de la Heracleea Lyncestis, statuile, mozaicul cuprinzând imagini fabuloase și savant colorate.”).

Astfel, multe dintre cele 28 de texte pornesc de la o imagine (librăria doamnei Soare din orășelul natal; „o fotografie din iarna anului 1944"; [călător într-un tren personal pe Valea Prahovei „am observat pe bancheta din față] o tânără doamnă cufundată în lectură”; un film închinat războiului româno-ruso-turc; promontoriul carstic de la Orheiul Vechi de unde privește „cum se răsfira în vale apa Răutului”), uneori, emanând chiar adieri balzaciene: „În fiecare zi de miercuri urcam treptele blocului masiv din strada Radu Cristian nr. 1. În fața ușii de stejar de la etajul întâi mă aștepta el [Romulus Vulpescu], cu un zâmbet înalt. Intram în imensa bibliotecă…” etc.

Arhitectura fiecărui text trimite tot la vizual, autorul proiectează parcă un maiestuos copac, cu o abundentă încrengătură, ce se desface în alte mlădițe și rămurele pentru a se aduna, rotunjind în final „coroana” evocării. Ca exemple de evocare ramificată, aș cita medalionul consacrat unui „apropiat poet de departe” – Ștefan Baciu (încărcat de bogate „fișe” dedicate actriței Silvia Ghelan, revistei *Mele*, revistei *Contimporanul* și avangardiștilor din jurul ei – Victor Brauner, Marcel Iancu, M.H. Maxy, Sașa Pană, Lucian Boz ș.a.m.d.), ori pe cea a poetului Virgil Teodorescu (cu informații despre Dolfi Trost și Paul Păun, ale căror desene „năstrușnice” se aflau în holul locuinței lui VT; casa de la Breaza; grupul artiștilor care au poposit în orașul prahovean etc. etc.).

Această trecere lină, această alunecare de la o informație la alta, ține tot de arta cinematografică. Iată, de pildă, cum comentând proza de călătorie, „publicistica confesivă”, a Anei Blandiana din *Coridoare de oglinzi*, Titus Vîjeu vorbește de „stilul generic” și gândul alunecă, asemenea camerei de filmat mânuită de un operator profesionist, către un film al lui Orson Welles (*Doamna din Shanghai*), unde „intriga polițistă a peliculei îl conducea pe erou într-un atare imperiu al oglinzilor din care era cu neputință să evadeze”.

Totuși, ca om de radio, autorul se lasă sedus și de auditiv, fiindu-i imposibil să nu înregistreze/caracterizeze/definească vocile: cea „sensibilă” a lui Florian Pittiș, cea a lui Liviu Ciulei, „precis în rostire”, ori cea „astrală”, venind „de pe tărâmuri îndepărtate, unde frigul, ploaia și plânsul n-au nicio putere”, a lui Emil Botta: „aerul cântă sub textul declamat subtil ori năvalnic de acest mare poet-actor”.

Închid cartea lui Titus Vîjeu dintre filele căreia răzbate ca un ecou gândul autorului: „cu trecerea anilor devenim copleșiți de memorie pentru a ne transforma în niște făpturi mai frumoase decât oricând”. Privesc o fotografie recentă a poetului-cineast: într-adevăr, e mai frumos ca oricând…

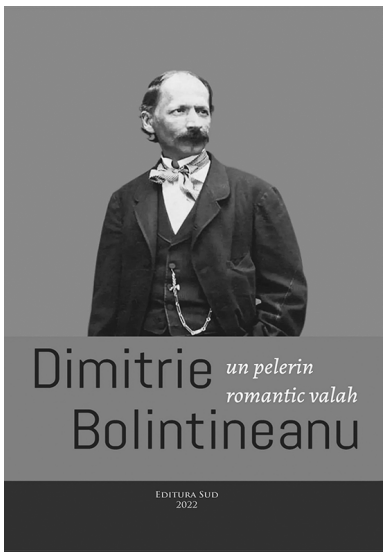
Dimitrie Bolintineanu, un pelerin romantic valah
(G. Apostoiu)

Luminița CORNEA

În anul 2022, poetul Dimitrie Bolintineanu (1825-1872) a fost omagiat de *Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu* prin diverse manifestări cultural-literare prilejuite de comemorarea a 150 de ani de la moarte. Unul dintre cele mai importante proiecte în cadrul acestui eveniment a fost publicarea volumului *Dimitrie Bolintineanu, un pelerin romantic valah*, eseu de G. Apostoiu, la editura Asociației, respectiv, Editura Sud, Bolintin Vale, 2022.

Cartea evidențiază valențele operei și activității poetului născut la Bolintin, prin referiri la atmosfera epocii pașoptiste în care s-a format, la creațiile scriitorilor contemporani lui Bolintineanu, prin apelarea permanentă la cercetări mai vechi și mai noi ale istoricilor literari, insistând asupra elementelor de noutate.

Volumul este subintitulat modest pe foaia de titlu „eseu de G. Apostoiu”, dar sumarul ne dovedește existența a unsprezece eseuri de sine stătătoare, la care se adaugă patru capitole cu fragmente semnificative din „Bolintineanu despre: Dreptul la opinie, Dreptul poporului de a guverna, Alegerea lui Al. I. Cuza”, altul cu amintiri despre Dimitrie Bolintineanu, apoi, o biografie și o bibliografie selectivă. Prin urmare, ne putem închipui un arbore-eseu din care ramurile arborelui constituie tot atâtea eseuri, unul mai interesant decât altul. Titlurile originale ale acestora sunt în strânsă legătură cu activitatea și opera lui Dimitrie Bolintineanu.



La porțile modernității, primul eseu din volum, evidențiază clar ideea că nu trebuie să așteptăm capodopere din epoca primilor romantici români, citând și părerea lui Nicolae Manolescu: „Niciun poet din generația pașoptistă nu s-a încercat într-o mai mare diversitate de specii vechi sau noi decât Dimitrie Bolintineanu și totodată într-un spirit romantic mai pur” (p. 12).

Eseul *Briza Orientului* cuprinde concluzia că Dimitrie Bolintineanu rămâne o vreme între Orient și Occident. *Politica și poezia în redingotă* este un titlu sugestiv prin bogăția informației istorice și literare din perioada pașoptistă, atunci când obiectivul sincronizării cu Occidentul era îndepărtat, deși au existat eforturi lăudabile prin apropierea culturală de Occident ale scriitorilor pașoptiști importanți.

Desprinderea de Orient este un consistent eseu prin care D. Bolintineanu este prezentat pe planul creației literare, într-o largă relație cu scriitorii contemporani lui, ca profitând de contactul direct cu romanticii francezi.

Deosebit de semnificativ pentru ceea ce înseamnă astăzi în istoria literaturii române Bolintineanu este capitolul *Critica: generații și viziuni diferite*. Sunt evidențiate și comentate părerile celor care s-au ocupat de viața și opera scriitorului de la Bolintin: Titu Maiorescu, Ion Roman, Eugen Simion, Teodor Vârgolici.

Concluzia capitolului („Romanticul Bolintineanu este unul dintre primii noștri scriitori moderni”) face trecerea spre următorul capitol: *Romantismul, poezie în stare de ebuliție*. Într-adevăr, poezia se află în stare de fierbere, de efervescență în epoca romantismului, înainte de Eminescu. Citatele din poezia bolintineană sunt exemplare, dovedind că Bolintineanu își însușește firesc lecția poeților romantici.

G. Apostoiu în cartea sa are în vizor nu numai poezia, ci și proza. Ne referim la romanul *Manoil* din capitolul *Manoil, sugestii pentru biografie ?* Concluziile comentariilor sunt clare și corect argumentate: romanul este epistolar (primul în literatura română), social, mai mult, este numit primul roman modern „cu structură și filozofie adecvate”, este un roman autobiografic (cu elemente biografice strecurate deliberat). Observăm că romanul *Manoil* anticipează toate temele abordate de scriitorii interbelici.

Din capitolul *Romantismul de la meditație la satiră*, reținem în mod special interpretarea analizelor istoricilor și criticilor literari care s-au ocupat de opera lui Bolintineanu. Interesantă este „fotografia valorică a poeziei românești” de la 1867, când autoritarul Titu Maiorescu anunță ascensiunea lui Eminescu, numindu-l „poet, poet în toată puterea cuvântului”, unde Bolintineanu este plasat imediat după Alecsandri, acel „rege al poeziei” al momentului. Se cuvine să remarcăm comentariul pertinent al lui G. Apostoiu referitor la curentul romantic în literatura europeană și în literatura română cu exemplificări adecvate.

În capitolul *Un alt Bolintineanu ?,* G. Apostoiu își expune părerea referitoare la volumul *Un alt Bolintineanu – gânduri despre natura poeziei*, semnat de universitarul Mihai Dinu și publicat în anul 2011, cu un „Cuvânt înainte” elogios semnat de profesorul Mihai Zamfir. Nici mai mult, nici mai puțin, Mihai Dinu, după cum afirmă G. Apostoiu, „propune un exercițiu de modernizare a limbii, de ajustare chiar a prozodiei lui Bolintineanu și realizează echivalente personale (...) a unora dintre poeziile lui Bolintineanu. De unde și ideea unui „alt Bolintineanu”. Bineînțeles, G. Apostoiu se miră (cel puțin) că profesorul Mihai Zamfir „laudă acest recurs”, continuând ideea că ceea ce face Mihai Dinu „transferându-l pe Bolintineanu într-o altă haină este discutabil”. Împărtășim întru totul părerea lui G. Apostoiu. Dimitrie Bolintineanu reprezintă o epocă importantă a literaturii române sau, cum scrie autorul volumului pe care îl prezentăm, „ilustrează o vârstă a scrisului românesc. Una respectabilă”.

Continuând această idee, în capitolul *Moștenirea pelerinului valah,* G. Apostoiu afirmă cu certitudine că „Locul lui Bolintineanu va rămâne cel al unui scriitor așezat la temelia literaturii române. Este un loc meritoriu cucerit, cu siguranță, ca primul nostru poet modern.” Mai mult, pe opera lui se clădește o întreagă literatură. Deși nu dorim să insistăm asupra citatelor, se cuvine să menționăm sinteza autorului privitoare la părerile unor mari istorici literari: „Maiorescu îl privește pe Bolintineanu cu admirație, Călinescu pare cucerit de unele dintre producțiile lui, rămânând, totuși, parcimonios în aprecieri; istoricul literar Dimitrie Păcurariu vede în el un concurent la gloria contemporanului său Vasile Alecsandri; Ion Roman sesizează o latură importantă a poeziei sale când afirmă că „senzualitatea poate aprinde în poezia lui arome tari”, iar Teodor Vârgolici, cel care a îngrijit publicarea operei complete a scriitorului, restabilește atent meritele politice ale acestui curios produs valah, devenit european prin aderarea la ideile pașoptiste și prin spiritul romantic pe care îl aduce de timpuriu în literatura română” (p. 71).

Lectura volumului *Dimitrie Bolintineanu, un pelerin romantic valah* de G. Apostoiu ne dovedește faptul esențial că Dimitrie Bolintineanu nu este un scriitor depășit. Cu trecerea timpului, literatura română a evoluat și s-a îmbogățit. Chiar dacă Bolintineanu este astăzi mai bine cunoscut de o generație care trece, el are locul bine fixat în istoria literară, iar cercetătorii îl descoperă de fiecare dată printr-o altă latură a operei sale.

Menționăm dedicația pe care George Apostoiu o așează pe prima pagină a volumului: „Omagiu Profesorului Ion Carbarău” – cinstirea acestui mare dascăl al Bolintinului este de apreciat. De asemenea, remarcăm cu interes ilustrațiile din volum legate de omagierea poetului în localitatea natală. Meritele par a fi ale Editurii Sud, dar și ale istoricului literar G. Apostoiu, care, desigur, nu a devenit întâmplător cetățean de onoare al orașului Bolintin Vale. Acest volum, de o certă valoare, o dovedește. Îi dorim sănătate și putere creatoare pentru a continua cercetarea de istorie literară și pentru a ne oferi continuarea demersului despre pelerinul romantic valah care a fost Dimitrie Bolintineanu, un scriitor ce se cuvine a fi mereu redescoperit și restituit literaturii române.



Marian Ilie sau ispravnicul antonpannesc

Șerban Codrin

Un poet cu totul altfel decât îl prezintă propriile sale jocuri ironice până la sarcasm este bonomul, jovialul, în orice caz, derutantul Marian Ilie. Probabil, în alt secol, ar fi fost bun prieten al genialului țârcovnic Anton Pann, amândoi semănători și secerători de poezie orientală, unul mai aproape de moralistul-dansator Rumi, cel care credea că a iubi înseamnă să ajungi în preajma lui Dumnezeu și să te rotești împrejurul propriului corp precum planetele împrejurul soarelui, altul, contemporanul nostru, se autoprezintă cu orgoliu „singur și unic și cuc/ parcă mi-e bine astfel/ blând și trufaș și rebel/ ard pe oriunde mă duc" (*Celei care pleacă*).

Turcolog de performanță, într-un mod ciudat, Marian Ilie este aproape străin de toate urmele răsădite de cultura turcă/ orientală din Peloponez până în munții Carpați, așa zisul balcanism, din contra, nu cultura cărților, a obiceiurilor, a costumației, a cafelei și a fumatului din narghilea îi orientează viziunile, ci apa, focul, aerul, pământul copilăriei, totul prelungit în viața activă a unui om care acceptă și se orientează tranșant între a ști și a face: „Faptele mele sunt faptul zilei/ și-al nopții fulgurante/ descântec de mijit pentru zori/ coborâri și urcușuri pe jos ori călare/ în șeile-acelea-n cădere crucișă/ dintre cuvintele ce se vor/ ale trecerii Lumii/ atât cât o putem noi cuprinde/ aici și ceva mai încolo/ de noi" (*Descântec de mijit*). Acest „atât cât putem noi cuprinde" ne sugerează totul, viața l-a obligat pe Marian Ilie să devină inclusiv om de cultură, faptele vieții îl-au adus cu picioarele pe un pământ foarte ferm, poezia vieții îl conduce spre mărturisire: „Limba mamă doar ea/ se învață cântând din naștere/ pe tine însuți clădindu-te/ când din aer cuvintele-ți iei/ și din apă răsunetul trup/ de pământ temelie aflându-ți/ pe tine clădindu-te –/ să te tot crești să te înalți/ să te bucuri că ești" (*Poeteasca*). De ce l-ar fi luat în brațe Anton Pann ? Amândoi au cultul vorbei deștepte, al cuvintelor răsturnate în cascade și cascadorii. Marian Ilie o spune pe șleau și foarte pe scurt, fără să apeleze la gigantica poveste a vorbei antonpannescă: „Banii mei sunt cuvintele/ cele din care sinele mi l-am clădit/ cu nedisimulată migală și/ prin subtile trocuri cu Dumnezeu/ mi-am rânduit grădină munți/ câmp cer – spațiul unde respir/ reverberând la pulsația Cuvântului." (*Sunt bogat*) Aceste cuvinte clădesc însăși lumea, cultura ei comunicativă, filozofică, religioasă: „Nu, cuvintele nu-s precum banii/ din care-ți clădești dinafara/ cea fără de Dumnezeu –/ din cuvinte se clădește Sinele/ cel deja plămădit la Facerea Lumii/ și lumea însăși dintru cuvinte/ se reclădește în necontenitul său/ Început..." (*Sunt bogat*) Nu e de mirare că poetul dedică multe poeme cuvântului și limbii natale ca tezaur al acelor cuvinte care nu alcătuiesc alte tezaure natale: „Așa am trăit și trăiesc Doamne răsfirat/ din zori în apus răsfirat/ din apus până-n zori răsfirat/ prin poienile Limbii Române/ duc spre cer cu privirile mele balistice/ blânde cufundări în eteruri/ între iubite și mari lăutari/ între Patrie și dedesubtul de gând/ între bucurie și deznădejde – trăiesc/ poezia ființei care nu se mai satură de bucurat..." Pe de o parte Dumnezeu, pe de altă parte umbra mâinii care scrie, așa că poetul are pentru ce se lăuda: „Sunt dintre cei ce fac/ umbră pământului", și mai departe: „Aș îngenunchea să-mi apăr/ conturul și aș săruta umbra/ mâinii ce scrie acest poem/ care vă caută pe voi/ tot mereu/ tot pe voi", până când timpul devine un obiect concret, utilitar, sublimat într-o splendidă întruchipare a imaginarului poetic: „Timpul ține-mi-l/ lasă-l cumva pe aproape/ să-l adun să pot să mi-l prind/ cum aș prinde de toartă/ ulciorul și aș bea/ și-aș tot bea/ până mi-aș ostoi/ până și/ umbra" (*De îngenunchetură*). Dedicat întru totul imaginarului, poetul se întruchipează în romancier trudind „la romanul acela despre ghimposul salcâm", unde este chiar eroul principal, „Făt-Frumos/ căutătorul de cosânzeană/ pe sub ochi pe sub sprânceană", așa că trage miraculoase concluzii: „Ah, ce veri fastuoase-am mai/ curs – eu cu sinele meu/ dimpreună prin târguri lumești/ în eternă schimbare de noimă – / ce era mâine era azi și era ieri/ și era parcă un vis/ cu tot ce ar fi tot fost să fie/ cu apă moartă cu apă vie/ cu lupi disimulați în oi/ cu pace trasă la război/ și cu iubiri – ah, ce iubiri/ gem tufele de trandafiri..." (*Încă mai scriu*). Concluzia este una singură și poetul și-o asumă; „E greu să trăiești sentimentul ierbii asediate/ mai ales în diminețile de toamnă" (*Toamnă militară*), dificultate transferată către două personaje, unul este Lazăr din biblie sau Lazăr bunicul, ambiguitate asumată: „Am trăit, Lazăre, visul Învierii/ încă de pe când se vestea Mesia/ de s-au speriat imperii și ginți și oculte/ și s-au zvârcolit și au cotropit și au urgisit/ și au întinat pe cer diadema solară/ arcuită de-un Zeu pe nedrept alungat/ dinăuntru de noi – / Câtă înălțare, Lazăre, parcă tot atâta/ blestem al surpării de ziduri și multă derută în sufletul pur/ vrednic iubitor lăptos/ foșnitor de frunză verde – " (*Trecere*); celălalt personaj este Walt Whitman, bardul Americii; poetul român nu aude cum cântă America (*I hear America singing*), ci „cum se scufundă/ America-n sufletul meu – continentul/ acela mustos nu-și mai are contur/ sufletul meu de țăran preistoric/ și postacademic și post/ zic de veghe în prea frământată/ Curbura Carpaților da/ își trăiește lucid singuratic/ amărăciunea..." America democrației whitmaniene este obosită, „nu cum cântă aud ci/ cum se scufundă odată cu mine/ cu tot cu legendele ei/ se scufundă America", a cărei fundamentală legendă „Democrația ah democrația/ acel postulat cu puterea popoarelor/ teribilei lor neputințe robite/ și spaimei că moartea-i cumva/ altceva decât moartea cea moarte/ povești despre lei săritori de bariere/ și bieți cățelandri târându-se-învinși/ pe sub dedesubtul istoriei..." (*Aud America*) Concluziile bardului român de această dată sunt pesimiste, ba chiar apocaliptice...

Am schițat un portret al unui poet obligat să nu devină înaripat mai presus de reverii, din contra, aruncat mai prejos, în colții realității și răbdării în fața istoriei: „Să fi fost după inima mea/ eu nu dărâmam plânsul/ Zid al Berlinului Doamne/ tocmeam meșteri mari/ să-l străpungă cu porți/ să graveze în lemnul cu fibră/ vibrând de durerea Pământului/ un tandru discurs planetar/ dedicat așteptării..." (*Aud America*).

Dacă Anton Pann l-ar invita la un zaiafet pantagruelic, balcanic, cu scripcari, fluierași și cu mulțimi de petrecărești, campioni balcanici la băutură și la zvârlitul fripturilor pe gât, să zicem, într-un han peste ruinele căruia timpurile au zidit sediul actualei Bănci Naționale a României, Marian Ilie ar așeza pe masă, drept dovadă de prieteșug, „Ce pana corbului lui Poe, jurnal de ispravnic la Poșta redacțiilor", zicere plină de *bunătățuri* preparate din cuvinte mustoase la grătar și băute în loc de vinul *disblehuet* al casei. Dezlănțuitul Marian Ilie se joacă într-un alt fel decât Anton Pann, dar se joacă de nu se mai oprește, în scurte, subțiri în spirit, inteligente, elegante, date în draci sau în pana corbului poesc povești ale vorbelor. De fapt, despre ce este „vorba" în noua poveste ? Marian Ilie se preface într-un distribuitor de cărți la masa de joc, trimite prin e-mailuri revistele în variante electronice pe toate adresele din portofoliu, însă nu oricum, ci însoțite, mai mult sau mai puțin parodic, mai mult sau mai puțin ironic, mai mult sau tot mai mult antonpannesc, batjocurilor, de texte însoțitoare, adevărate ghemotoace de hârtie zvârlite în bocancii celor prea serioși din fire și încheiați la toți nasturii în zăpușeala verii. Spectacolul este de circ ambulant, rupt în coate și-n genunchi, însă cât se poate de săltăreț din vorbă spumoasă în vorbă despicată în patru. Așezate cap la cap, jocurile devin cele mai fascinante invazii de artificii deștepte, de le privești sau mai degrabă le citești cu gura căscată de poftă pentru ce urmează. Anton Pann e fericit, iată-l jubilând, nu amețit sub masă, ci zăpăcit de câte îi trec prin minte, deblă, căpățână ispravnicului din alt secol: „Vai, mintea mea cea de poet, ciudato/ De șase luni colinzi – dând sfară-în țară –/ Reviste, doar Arena literară/ Unde apari frecvent, n-ai colindato !// Și ce povești – cu Împăratul Roșu'/ Prințese/prinți ca Păsărin/ Lungeanu/ Doar grava ta persoană, numai ea nu/ Își găsi loc când a cântat cocoșu'/ Și s-a ouat mândrețea de revistă/ În jurul cel frumos al editurii/ Ce dă un nou fior literaturii/ În alandala ei post modernistă (...) Cât despre mine, menestrel ispravnic/ La poșta cu adresa-n virtual/ Vă spun atât, că șaua pun pe cal/ Și plec să mai colind, că-s tare harnic..." (*În jurul cel frumos al editurii*)

Cu o poftă uriețească de a vorbi, de a pălăvrăgi, de a scrie și de a o face pe poștașul „virtual", Marian Ilie ne propune, de data aceasta parodic, un fastuos, haios, fabulos, năbădăios bâlci cultural, unde numele revistelor nu sunt imaginate, nici ale redactorilor sau ale colaboratorilor poeți, prozatori critici literari, ci devin jucării în mâinile marelui prestidigitator antonpannesc. Cartea, în întregul ei, este cel mai delicios ospăț de versuri și rime și aluzii și paradoxuri într-un han cu haiduci contemporani puși pe un chef infinit, unde naivi poeți-lăutari în gura mare și un „ispravnic la poșta redacțiilor" își strigă, bat cu pumnul în masă, își cântă oful, lume, lume, lume literară !... Să ne lăsăm, așadar, în seama bardului de la Potlogi, de unde și-a extras, din cazanul de țuică sau din dicționarul cu minuni, un pseudonim în doi peri, cu atât mai cunoscut de lumea literară, Pot-Logaru: „Vina asupră-mi o port/ cine se teme de nea/ lase-mă-n candida mea/ stare de minim confort" (*Celei care pleacă*). Aferim, potlogarule din povești cu poeți și reviste și cărți de poveste !

Marian Ilie*, Tristeți pontice*, poezii (ediție româno-turcă), Editura Betta, București, 2017.

Marian Ilie*, Ce pana corbului lui Poe, jurnal de ispravnic la Poșta redacțiilor*, Editura Betta, București, 2021.

Iuliana Paloda-Popescu sau credința ca dimensiune a conștiinței

„De asemenea, ca și (sic !) revoltatul romantic, deznădăjduind de dreptatea divină, Maldoror va alege răul. Să induci suferința și astfel, să suferi, acesta este programul. Cânturile sunt adevărate litanii ale răului." (Albert Camus, *Omul revoltat*, Polirom, 2019)

Litania este o „scurtă rugăciune". În marele poem al lui Lautréamont, rugăciunea capătă proporții epopeice, dar mai ales de neagră blasfemie, de un retorism exaltat, fără limite, de maximă extindere a voinței revoltate, unde poetul se dovedește „bulversat la gândul de a-l vedea pe Dumnezeu ca dușman, beat de singurătatea puternică a marilor criminali" („eu singur împotriva omenirii"), Maldoror se va lansa împotriva creației și a autorului ei. Cânturile exaltă „sfințenia crimei"... (Omul revoltat)

Mi-am permis această introducere, aparent hazardată, tocmai cu scopul de a surprinde însăși esența celor 33 de litanii propuse de Iuliana Paloda într-o rafinată arhitectură a ideilor, cu toată aparența de lejeritate a discursului liric. Poeta rupe aparent brutal legăturile cu anterioarele cărți de poezie sub semnătură proprie („Semnul îngerului", „Sfera de cristal", Cu privighetoarea pe umăr", cu importantele poeme „Rozariu" sau „Porumbelul alb") și se lansează dintr-odată orbitor, puternic, într-o luminoasă aventură numai după ce făcuse, cu siguranță, martore sunt versurile prin verva și lipsa lor de stăpânire, cunoștință cu halucinantul *infern* în varianta misteriosului Isidore Ducasse comte de Lautréamont.

Infernul dantesc pare mai degrabă fizic, geografic, ba chiar îmbietor turistic, infernul ducassian este metafizic, paranoic, de o mârșăvie extremă. Iuliana Paloda, cu energia unor gesturi, nu o întreb de unde atât de antagonice, oximoronice, întoarce negrul pe dos, însă nu nimerește peste o retorică a albului, a binelui, a creativului, a frumosului, a luminosului, a sacrului, ci peste o „cealaltă" (în sens existențialist) poezie de o puritate primordială, mitologic vorbind, de dinaintea primului cuplu adamic. Iată „sfințenia" în viziunea poetei: „Din pomi cad/ mere purpurii și sfere de/ lumină-mi par, ce lunecă prin/ ierburi arse și răspândesc miresme/ dulci, pe-un orizont cu flori de jar./ Agale, prin grădină vine mama și/ cu sfială se apleacă să culeagă/ mere, în timp ce tata ține-n/ palme o ramură// din mărul înflorit/ a doua oară, iar eu privindu-i/ pe părinți, îmi pare că-n grădina/ noastră văd o icoană cu doi sfinți/ când tata-mi pune-n brațe flori/ și mama îmi oferă mere, dar/ nu-nțeleg ce vor să-mi/ spună, fiindcă în/ taină/ / îmi șoptesc,/iar mama-mi pare mai/ frumoasă, sub mărul care se rotește și/ înflorește-n ochii noștri deschiși în/ cântece de îngeri înălțate-n zori/ și-n ruga mea dintru această/ carte gătită parcă pentru/ sărbători !" (*Litania merelor*) „Litaniile" poetei sunt, de fapt, simbolic, ale verii, cireșelor, durerii, îndurării, plecării, înserării, încrederii oarbe, de la iubire și Facere la Înviere, urmărind cu acribie un proiect, o schiță ușoară pentru fresca densă la orizontul unei lumi însetate după coerență, îngrozite de absurditate și brutalitate. „Amăgit de o flacără albă,/ rătăceai prin crengi, alergai spre/ luminile-aprinse !... Uite, acela e/ drumul cel bun – îmi spuneai, în/ timp ce te adunai lângă mine și/ îmi promiteai că vom// merge-mpreună spre casă ! Atât de puțin mai aveam, însă/ tu nu puteai să atingi calea, parcă/ te topeai și odată cu tine eu mă/ topeam, iar cuvintele noastre/ rătăceau prin aburii nopții, (...)" (*Litania înserării*) Poemele ar trebui citite și citate în întregime, tocmai pentru extraordinara forță a binelui și albului în nesfârșite nuanțe, având în vedere că numai răul și negrul sunt infinit de sugestive. Paradoxal, albul, luminosul nu devin monocorde, plictisitoare, banale, ca plictisitele glasuri popești pe cale de a adormi, cu mormăituri, în strana mănăstirii. O cauză ascunsă ar fi întrebuințarea verbelor, mai ales a verbelor de mișcare; în „Litania îndurării" opt verbe în forme afirmative și negative fac să vibreze meditația din șase versuri, procedeu repetat din când în când (se poate număra frecvența), însă extrem de dificil de întrebuințat, mai ales în poezie. Iulianei Paloda îi reușește !

Un artificiu de mare efect este organizarea versurilor în caligrame circulare, în cercuri pline. Dacă preluăm afirmația că, la Dante, cercul denumește sfera, avem tot dreptul să credem că procedeul/desenul poetei este intenționat și ne îndreaptă gândurile spre simbolistica sferei, de la minimum atomic la maximum universal. Capul heruvimului este o sferă (inclusiv pe coperta volumului), așa cum *Împărăția lui Dumnezeu* nu poate fi decât o sferă, altfel ar fi imposibilă, atât în viziunea cosmogonică a lui Ptolemeu cât și a urmașilor lui Copernicus. Dacă ar fi să intrăm în alte speculații, sferele dumnezeiești sunt roșii, albastre, verzi, după cum simbolizează iubirea, înțelepciunea, creația. Poeta cunoaște aceste subtilități și le sugerează în poeme, așadar acționează în domenii unde este profund inițiată. Să nu uităm cealaltă latură a personalității sale: Iuliana Paloda este, primă expresie profesională a unui magic talent, pictor, licențiat în arte, doctor în istoria artei, cercetător științific, expert în conservarea și restaurarea icoanelor pe lemn și sticlă, bunuri cu semnificație artistică din secolele XVIII-XX. Cu un asemenea enorm bagaj intelectual poeta ne propune scheme, proiecte, iar cu talentul ne țese magia schemelor, fascinația proiectelor, până la corpul complet al unei creații, fie un poem, fie o icoană. Restul este alcătuit din secretele pe care un cititor sau altul, un privitor sau altul nu le poate descifra, o adâncime unde se ascund ceea ce numim categorii estetice ca secrete ale operei de artă. În această viziune, desăvârșitul, absolutul artist este Dumnezeu, iar umbra sa pământeană, un mic artizan capabil numai de mărunte performanțe: „Doamne,/ minunate sunt facerile/ Tale – Cerul și Pământul, Apele,/ Aerul, Focul !...Tu în chip minunat ai/ însuflețit o fărâmă de lut cu Suflarea/ Ta și ai zămislit Omul !...Pe toate cu/ dragoste le-ai creat, le-ai dat nume/ și le-ai chemat, pe toate cu Duh/ Sfânt le-ai binecuvântat, toate/ de la Tine au plecat și/ la Tine se vor// întoarce – ființe/ de lumină înveșmântate-n/ văluri albe, aidoma pruncilor ce/ adorm în cântecul apelor și visează/ cum se ivesc mugurii și înfloresc, cum/ se-împlinesc roadele și se topesc în/ amurgul de foc, precum frunzele/ galbene, frunzele roșii legănate/ în pădurile toamnei, pe/ aripile Păsării/ de fum !" (*Litania Facerii*)

Într-adevăr, o poetă dăruită cu har într-o carte de mare preț al sufletului, fără semnele unei religii anume, ci numai ale *credinței* ca una dintre dimensiunile conștiinței omenești.

Un ghid de lectură prin universul rugăciunii propune, cu desăvârșită competență teologală și literară, Theodor Damian în prefață, la rândul său schimbând altarul sacerdotului cu masa de scris a poetului într-o aceeași „Litanie a inimii": „Cine mai știe/ cum picură roua pe cireșul/ de mai, când iubirea topește colbul/ de nea cernut peste noi și palmele se unesc/ în parfumul crinilor albi, în cântarea de îngeri și/ așteaptă Lumina Înălțării Domnului !..." O culegere de poeme memorabile !

Iuliana Paloda-Popescu, *Litanii*, prefață de Theodor Damian, editura Rawex Coms, București, 2020.

QUO VADIS UMANITA ?
2023 – o lume în declin



Gl. BG.(r)
Gheorghe
Dragomir
Președintele Centrului de Etică și Strategii

• O lume a rivalităților și conflictelor care anunță sfârșitul universalismului american, reculul democrațiilor occidentale, trezirea imperiilor și progresul indigenismului.

• Războaie hibride: comerciale, monetare, armate, dar cele mai periculoase se vor dovedi războaiele spirituale – vor genera noi alianțe și reașezări geostrategice la nivel planetar.

• Secolul XXI marchează, deja, trecerea la o nouă etapă a evoluției civilizației post-umane, care impune adaptarea, sau mai exact supunerea voluntară sau forțată la geopolitica izolării, populismului și globalizării I.A. și a noilor tehnologii ale cunoașterii ce vor modela societatea viitorului.

• Securitatea cibernetică va deveni tot mai mult o problemă prezentă pe agenda politicienilor și în strategiile de securitate națională și internațională, ceea ce presupune o abordare coordonată și adoptarea unor reguli generale de comportament etic și de acțiune în spațiul virtual.

• Reîntoarcerea la persecuțiile ideologice și religioase care amintesc de perioade negre care au marcat istoria umanității.

Motto: *Lobby-ul ofensiv american susținut de o uriașă mașină de propagandă și dezinformare, în care au fost incluse NATO, OCDE, QUAD, Japonia, Australia, Coreea de Sud și UE, pentru a îndepărta grupurile tehnologice chineze de pe diverse piețe publice, rămâne un obiectiv prioritar al strategiei de securitate cibernetică americane. A nu face nimic în acest domeniu, ar însemna că anumiți adversari străini ar putea amenința securitatea tehnologiilor viitoare de genul celor folosite în organizarea orașelor inteligente.* (Jeremy FLEMING, șeful serviciilor de informații britanice GCHO, însărcinat cu interceptări și securitatea comunicațiilor)

Astăzi, în numeroase țări se răspândește atitudinea de negare a religiei, de ostilitate față de creștinism. Ce se întâmplă în realitate ?

Evoluția gândirii progresiste a timpurilor moderne și a științelor a produs un spirit susceptibil, a face să fie crezuta „ipoteza lui Dumnezeu" (pentru a relua o expresie a lui Laplace) este superfluu. Omul gândește acum în termeni „clari" că poate să facă el însuși tot ceea ce aștepta să facă Dumnezeu, deci de ce ar mai fi nevoie de El ?

În acest model de gândire pretins a fi științific, chestiuni precum credință par a fi arhaice, mitice, ce aparțin unei civilizații depășite. Religia – cel puțin cea creștină – este considerată o relicvă a trecutului. (Jean Baptiste Noe, *Le declin du monde*)

Problemele societății umane nu s-au diminuat pe măsura avansului tehnologic, ci ele pun cu mai multă urgență întrebări privind maniera în care concepem viața noastră:

Care sunt valorile noastre, care ne sunt reperele ?

Cu ce ne ocupăm noi în realitate ?

Cum vrem să trăim noi mâine ?

Vedem astăzi că lumea riscă să încline spre haos. Că nu suntem economic debarasați de orice protecție care poate să se transforme într-un capitalism prădător care înghite valori imense. Faptul că trăim într-o mare viteză, nu numai că ne stresează, dar ne face să ne pierdem reperele. Că alături de această societate vitezomană s-a dezvoltat o societate dezorientată care nu mai accepta astăzi ceea ce părea încă just ieri și care va tinde mâine să considere ca fiind o greșeală ceea ce este astăzi, este o realitate tangibilă, ce face parte din relativismul vieții noastre cotidiene.

Se poate observa aceasta în nebunia eficientizării și optimizării care a cuprins grupuri mari profesionale la care a apărut stresul la locul de muncă, căruia nu-i mai dăm de cap, în paralel cu provocarea care stă în fața părinților îngrijorați de izolarea socială a copiilor determinată de atașarea lor de noile tehnologii și de I.A. Nu trebuie neglijată nici dominația media care a dezvoltat o cultură a rupturii tabuurilor, de îndobitocire și abrutizare morală. Să nu mai vorbim de media digitală care distruge și manipulează în mod sistematic calitățile noastre umane.

Societatea liberală de astăzi nu mai tolerează niciun fel de critică, ea îndepărtează cu brutalitate omul de adevărata realitate, îl orientează în direcția acceptării criteriului științific drept criteriu suprem, renunțându-se la a mai cerceta misterul, divinul, cu convingerea că mai devreme sau mai târziu știința va reuși să descifreze toate tainele pe care nu le înțelegem încă azi. Deci, credința în mister, în acțiunea lui Dumnezeu, în orice caz în dimensiunea religioasă, a devenit caducă, pentru că este „non-științifică" și de aceea nu trebuie să-și găsească loc în gândirea modernă a secolului XXI.

Reîntoarcerea la persecuțiile religioase și ideologice

Un studiu realizat de Universitatea din Nevada (2018) evidențiază că 70% din tinerii aparținând generației Mileniului III se pronunță pentru înlocuirea actualului sistem de guvernanță, bazat pe democrație și stat de drept, cu un sistem de organizare a societății occidentale bazat pe principii neo-marxiste care cer revizuirea istoriei popoarelor și rescrierea ei prin „ochelarii" tineretului miop de azi: renunțarea la familia tradițională și promovarea căsătoriei gay; renunțarea la tradiții și la identitatea culturală și credința străbună; promovarea transgendrismului și transumanismului; desființarea proprietății private etc.

Noua ideologie atacă simbolurile naționale, constituția țării, legile eticii și moralei după care se ghidează societățile umane, nu recunoaște instituțiile statului, inclusiv Parlamentul, neagă rolul și locul partidelor politice în funcționarea societății, încurajează conducerea societății exclusiv prin ONG-uri care să preia funcțiile statului, promovează viața în comunități închise (triburi) etc. Este interesant că aceste noi „principii" de organizare au fost rapid „însușite" de actuala elită occidentală, care se află la conducerea instituțiilor naționale și internaționale și în dorința lor de a-și salva pozițiile dobândite s-au transformat peste noapte în promotori activi și intransigenți ai „noii ideologii".

Din păcate, asistăm la „globalizarea" neo-marxismului așa cum și-au dorit fondatorii bolșevismului și internaționalismului socialist la scara universală sub lozinca: „Proletari din toate țările, uniți-vă".

Apariția acestui miraj al egalitarismului comunist, ca alternativă la capitalismul corporatist hulpav și rapace, are toate ingredientele să fie astăzi reînviat în condițiile în care crizele fără sfârșit și conflictele militare au erodat încrederea în instituțiile statului, au generat haos și sărăcirea unor mase mari de oameni și popoare, la nivel planetar.

Sub amenințarea „terorismului ecologic"

Mișcările globaliștilor de „salvare a Planetei", reducere a poluării și control al modificărilor climatice, finanțate în secret de unele corporații cu interese în promovarea industriilor producătoare de „energie verde", s-au transformat treptat în adevărate organizații „ecoteroriste" care în contextul crizei energetice actuale au generat propria criză ce amenință omenirea cu întuneric, sărăcie și haos, producând convulsii sociale, tensiuni politico-diplomatice și conflicte militare regionale.

Recenta reuniune la nivelul șefilor de state și guverne la care au participat mii de reprezentanți ai ONG-urilor „ecologiste", găzduită de stațiunea elitistă Sharm el Sheikh, a evidențiat, dacă mai era cazul, ipocrizia liderilor lumii care pe cheltuiala corporațiilor s-au întâlnit pentru a „socializa" și a propune soluții dintre cele mai fanteziste privind viitorul „verde" al Planetei „albastre". Cred că ar fi fost mai nimerit ca sumele cheltuite pentru această „paranghelie" să fi fost direcționate către țările sărace care se luptă cu foametea, lipsa apei potabile, a medicamentelor, cu analfabetismul și penuria de energie.

Această „reuniune" ar fi putut fi dedicată păcii, dezarmării nucleare și convenționale, combaterii poluării terestre, a mărilor și oceanelor, dar și spațiului cosmic, generate de cursa aberantă a militarizării acestor medii care mențin echilibrul ecosistemului planetar și al universului. Campaniile de „combatere a poluării" nu se aplică studierii temeinice a efectelor dezastruoase ce decurg din militarizarea mărilor și oceanelor care distruge fauna și flora acestora, într-un cuvânt distruge viața și afectează o sursă valoroasă de alimente și materii prime ce ar putea constitui în viitor salvarea de la foamete și sărăcie a civilizației umane.

Să nu uităm că, deja ne hrănim cu metale grele și otrăvuri emanate de mișcările „strategice" ale navelor de război și submarinelor, sau în urma unor accidente nucleare de genul Fukushima. Să luăm aminte că majoritatea deșeurilor rezultate din activitățile nucleare și industriale, din activități civile și militare, sunt deversate sau „depozitate" în adâncurile mărilor și oceanelor, producând adevărate catastrofe ecologice trecute însă cu vederea de mass-media aservită corporațiilor din domeniului industriilor de armament sau a celor din zona exploatării gazelor naturale și țițeiului.

Așadar, trăim vremuri de mari încercări, de cruce a destinului planetei și civilizației umane, când cele opt miliarde de suflete care populează Terra realizează că drumul spre „raiul ecologic" promis de globaliști este o nouă iluzie dezamăgitoare, de aceea este necesară o abordare realistă a modului de organizare a civilizației viitoare, în armonie cu legile imuabile ale Universului.

Tot mai des, în cadrul conclavurilor elitiste (Davos, Bilderberg, G-7, G-20 s.a.) se evidențiază „îngrijorarea" celor bogați că planeta este supra populată (ceea ce înseamnă și o creștere necontrolată a poluării) și trebuie luate măsuri pentru a se reduce semnificativ „efectivele umane și animale", pentru a se putea asigura hrană și apă potabilă celor aleși să-și continue viața pe acest tărâm binecuvântat de divinitate.

Pe un alt plan, ni se prezintă ca „model" al civilizației viitoare opulența și mirajul civilizației orientale din Golful Persic, unde în disprețul crizelor de tot felul care apasă asupra Occidentului, Campionatul Mondial de Fotbal repartizat Qatarului prin manipulare și corupție, viața este desprinsă din „O mie și una de nopți".

Întrebarea care îmi vine în minte se referă la atitudinea acestor monarhii bogate față de frații lor musulmani care au migrat spre Occident din cauza războaielor și crizelor alimentare, sanitare, energetice, de ce nu au sărit în ajutorul acestor năpăstuiți ai sorții pentru a-i primi cu brațele deschise în propriile țări, ci au preferat să plătească *voiajul* lor spre Europa ? Răspunsuri sunt multe și subînțelese de toată lumea, de aceea nu insist asupra subiectului. Doresc însă să subliniez că în Coran, cartea sfântă a Islamului, se vorbește despre ajutorul frățesc acordat celor aflați în suferință, dar care astăzi este acordat și la musulmani și la creștini cu anumite condiționări care nu au legătură cu etica și morala religioasă.

De altfel, nu este nimic nou sub soare (cum ne amintea în Biblie un mare prooroc), așa s-a întâmplat și în timpul civilizațiilor care au viețuit pe Terra din timpuri imemoriale, în Egipt, Mesopotamia, Babilon, care deși aveau un nivel tehnologic și spiritual avansat, au sfârșit printr-un destin implacabil, prin a fi acoperite de furtunile de nisip, devenind peste milenii „minuni arheologice" ale deșertului.

Cauza declinului și prăbușirii acestor imperii o regăsim în corupția, lăcomia, aroganța, trufia elitelor conducătoare, o minoritate care și-a manifestat disprețul față de divinitate, protecția echilibrului ecosistemelor, inclusiv cel social. De-a lungul istoriei zbuciumate a umanității schimbările de etapă, cu profunzimile lor, au fost posibile numai la presiunea și revoltele mulțimilor dornice de libertate, recăpătarea respectului de sine și asigurării unui trai decent.

Excepționalismul și universalismul civilizației occidentale reprezentate de neo-liberalismul de sorginte nord-atlantică nu mai constituie o atracție ca mod de viață și organizare spirituală a societății, fiind înlocuit cu exotismul civilizației orientale și asiatice bazată pe regimuri autoritare și pe reîntoarcerea la rădăcinile identitare, într-o adaptare modernă. Reuniunea G-20 organizată în insula indoneziană Bali a evidențiat încă odată că hegemonismul american apune treptat, menținându-se cu greu în zona militară, fiind înlocuit cu o Nouă Ordine Mondială bazată pe multipolarism, sub bagheta „magică" a Chinei și a țărilor emergente din Asia-Pacific, monarhiile din Golful Persic și țările bogate în resurse energetice și minerale din Asia Centrală. Astăzi, mai mult ca oricând, suntem în fața unor provocări ciclice care s-au manifestat în perioade de tranziție de la o etapă la alta a civilizației umane, de această dată progresul rapid al noilor tehnologii ale cunoașterii și I.A. fiind motorul care accelerează trecerea spre societatea post-umană, hibridă, a fuzionării omului cu mașina. Această revoluție tehnologică, cu beneficiile și capcanele ei, și-a întins tentaculele acaparând cu abilitate toate domeniile, de la cele cu aplicație civilă, la cele de caracter militar, operând transformări profunde inclusiv în conceperea strategiilor de purtare a războaielor viitorului. Nu este exceptat ecosistemul social, spiritual și economico-financiar, la nivel planetar. Dar, drumul rămas până la trecerea pragului spre noua civilizație este presărat cu sacrificii, fiind marcat de conflicte militare, prăbușirea alianțelor și actualelor imperii, apariția de crize suprapuse, modificări climatice, calamități naturale, războaie în spațiul virtual și extra-terestru, reașezări geopolitice, geostrategice și geoeconomice. Toate aceste evoluții influențează comportamentul uman, crește sau scade vibrația pământului, care periodic cunoaște momente de renaștere „din propria cenușă" contribuind la resetarea Creației Divine.

Declinul celor mari. Cum se prezintă lumea la sfârșitul acestui ciclu ? Ce se pregătește în 2023 ?

• Menaj în Trei. Dragoste cu năbădăi între o Americă obosită de atâtea „legături primejdioase", o China emancipată, „jucăușă" și nestatornică și o Rusie frustrată și geloasă. Europa, care până mai ieri era „damă de companie", mândrețea „burghezului gentilom" american, astăzi și-a pierdut strălucirea și atracția. Este o cocotă ofilită de atâtea amantlâcuri și sulemeneli, fiind considerată frigidă și folosită de armata americană pe post de vivandieră pe câmpurile de luptă, pentru „ridicarea" nivelului moral și pentru „spălarea" rufelor murdare.

Ce se va alege de acest „triunghi amoros" și de amanta sedusă și abandonată, nu este greu de anticipat, dar, ce este tragico-comic în aceste scandaluri amoroase e că în urma lor „farfuriile" și „geamurile sparte" sunt suportate de „chibiții" care privesc prin gaura cheii și se „distrează", uitând că în final factura va fi achitata de ei.

Cum a ajuns Europa, vizionară și cu proiecte ambițioase la nivel global, să cântărească tot mai puțin ca influență și implicare în jocul geopolitic planetar își găsește explicația în declinul evident din ultimele două decenii, când UE, de altfel un proiect economico-politic îndrăzneț și generos, s-a transformat într-un bazar de interese oculte, un fel de Fanar unde se tranzacționează de către samsari soarta și modul de spoliere a bogățiilor și resurselor vasalilor.

Dacă se va continua cu asemenea practici, adică de a ascunde sub preș flagelul corupției generalizate a elitelor și instituțiilor (legislative, executive și judecătorești), ipocrizia, cinismul și dubla măsură în aplicarea și respectarea de către toți membrii, de la mic la mare, a directivelor și tratatelor, atunci vom asista la valuri de revolte și manifestații de stradă tot mai radicale pentru eradicarea sărăciei, încălcarea drepturilor și libertățile cetățenilor, pentru respectarea demnității umane, credinței și identității naționale. Pe acest fond de neîncredere și suspiciune, haosul și reînvierea vechilor traume generate de frontierele trasate după Primul și al

(continuare în pag.17)

(urmare din pagina 16)

Doilea Război Mondial se vor activa și vor arunca în aer întregul continent. Reformele „profunde” și o nouă arhitectură instituțională promise de președintele francez Macron și de către alți lideri europeni s-au dovedit a fi doar exerciții de „spălare” a propriilor imagini și nimic altceva. Recentele cazuri de corupție, numite „Qatargate” și „Marocgate”, au evidențiat breșe majore în sistemul de securizare a informațiilor și deciziilor ce se iau privind relațiile politico-diplomatice, economice și militare cu țări din afara spațiului comunitar, cât și vulnerabilități serioase ale comportamentului și caracterelor celor care ne conduc.

Pe acest fond, putem să afirmăm că asistăm la o adevărată „colonizare” a aparatului politic și executiv al UE și NATO de către influențe externe oculte și de agenți ai serviciilor de informații deghizați în firme de lobby. În aceste ape tulburi, cum să mai ai tupeul să condamni serviciile de informații rusești sau ale altor state că reușesc penetrări informative la asemenea niveluri.

• Asia și Extremul Orient, cu exotismul și cu puterea lor spirituală revigorată, continuă să fie punctul de atracție pentru noile tehnologii și I.A. și un model de organizare a societății viitoare în cadrul Noii Ordini Mondiale care se plămădește sub ochii noștri.

• Africa și America Latină, cu resurse naturale încă neexploatate, prin folosirea înțeleaptă a noilor tehnologii vor deveni rezervoare de hrană și materii prime pentru economia viitorului, contribuind și la menținerea echilibrului ecosistemului planetar.

• Asia Centrală, cu bogățiile sale imense și rădăcinile spirituale în cultura și tradițiile turcice, va contribui alături de Turcia la refacerea Marelui Califat la care visa Soliman Magnificul, semiluna urmând să fluture deasupra unei Europe laice, care și-a negat rădăcinile creștine.

• Orientul Mijlociu Extins, incluzând Arabia Saudită și monarhiile din Golful Persic, vor continua să îmbrățișeze cu mult interes și admirație noile tehnologii și I.A., transformând zonele deșertice în adevărate oaze de prosperitate, megapolisurile inteligente devenind modele ale civilizației viitorului, realizându-se o sinergie între tradiție și modernitate, iar religia islamică va suporta profunde transformări în concordanță cu noile realități ale vieții musulmanilor.

• Lupta pentru supremație regională între puterile emergente și fostele metropole va continua printr-o creștere a competiției și dinamicii dezvoltării care pe lângă prosperitate va genera și războaie hibride, asimetrice, ce vor îmbrăca forme din ce în ce mai sofisticate.

Cum va arăta 2023 ?

Pentru 2023, Universul ne transmite un mesaj clar că vom fi părtași la un fenomen cosmic care se produce ciclic și anume de trezire a inteligenței materiei, care influențează și potențează creșterea vibrației Terrei cu efecte directe în ridicarea conștiinței colective la nivel global, ce se manifestă printr-o amplificare a respectului de sine al popoarelor în fata nedreptăților și abuzurilor de putere, îngrădirii drepturilor și libertăților, sărăciei și inegalităților de tot felul.

Așa cum se spune în folclor, este momentul în care „regii” (elitele conducătoare) își vor arăta goliciunea sufletească, iar măștile sub care se ascundeau vor cădea, chipurile schimonosite de aroganță și dispreț față de vulg, vor apărea în fata reflectoarelor. Scandalul Qatargate va ocupa cu generozitate paginile mass-media și televiziunilor euro-atlantice, transformându-se într-o mișcare a globaliștilor transgendriști și transumaniști de răzbunare pentru „tupeul” acestui mic, dar bogat și puternic emirat, de a refuza să promoveze la Campionatul Mondial de Fotbal acest model de organizare societară și mai „grav”, că nu a permis „noului Messia”, actorașului Zelenscki, să se adreseze lumii la deschiderea evenimentului.

De altfel, Qatarul a mai fost ținta unor acțiuni de boicot din partea globaliștilor democrați de la Casa Albă, sub administrația Obama, care solicita țărilor din Golf și Arabiei Saudite să atace acest emirat sub pretextul că finanțează terorismul internațional. Se „uită” concluzia comisiei de anchetă a Congresului american privind atentatele din 2001, în care 16 din cei 18 teroriști implicați proveneau din Arabia Saudită, considerată finanțator al terorismului și obligată să plătească despăgubiri familiilor victimelor și companiilor afectate. În realitate, era vorba de refuzul Qatarului de a achiziționa armament modern numai din SUA, excluzând din competiție companiile din Rusia și China. Ulterior, sub administrația Trump, embargoul asupra Qatarului a fost ridicat imediat după semnarea unui contract substanțial de achiziții de armament cu firme americane și a unui aranjament între companiile americane și qatareze privind exportul în comun a gazului lichefiat spre Europa, știindu-se că acest emirat are cea mai modernă infrastructură în domeniu. În privința Arabiei Saudite s-a procedat după același model, administrația Trump a semnat mai multe contracte de export armament și echipamente militare moderne în valoare de câteva sute de miliarde de dolari, astfel că s-a renunțat a mai considera acest stat responsabil de atentatele din 2001 și de învinuirile aduse prințului moștenitor, de implicare în asasinarea ziaristului cu cetățenie americană Kasogi în Consulatul saudit din Turcia.

Acum a venit rândul Europei să cadă în capcana americană după aplicarea sancțiunilor împotriva Rusiei, când a renunțat la gazul rusesc, dar fiind dependentă acum de livrările de gaz lichefiat din SUA și Qatar, la prețuri de 2-3 ori mai mari față de cel rusesc, ceea ce a stârnit „mânia” și dezamăgirea europenilor în frunte cu președintele Macron, însă fără rezultate încurajatoare. Dacă UE, sub presiunea neo-marxiștilor globaliști, va trece la acțiuni politico-diplomatice de boicotare a intereselor economice ale Qatarului în contextul actualului scandal de corupție își va semna sinuciderea economică, recesiune, haos și faliment financiar. Cu siguranță că Rusia va folosi cu abilitate această oportunitate pentru a izola energetic Europa, limitându-i accesul la sursele de aprovizionare din zona Golfului, țările OPEC și Rusia având înțelegeri în acest sens.

Anul 2023 va prefigura noi conflicte asimetrice, ce vor abate atenția de la războiul din Ucraina care deja a obosit comunitatea euro-atlantică și nu numai, de la Arctica, până în Asia Centrală (Armenia-Azerbaidjan, Turcia-Grecia, Serbia-Kosovo) și lista poate fi „îmbogățită” cu alte stări de tensiune și amenințări de izbucnire a unor războaie locale. De fapt, în spatele acestor conflicte se afla goana după acapararea și devorarea resurselor planetei de către giganții industriali care dispun de forță financiară de multe ori mai mare decât PIB-urile unor țări dezvoltate. Exemplul concludent îl poate constitui „războiul rece”, care se duce pe tăcute în Arctica, considerată de specialiști ca deținând jumătate din rezervele de hidrocarburi ale planetei și minereuri bogate în metale rare necesare industriei aeronautice, telefoniei mobile și a tot ce se leagă de noile tehnologii, cât și pentru armamentul ce se pregătește pentru războaiele viitoare bazate pe I.A. și nanotehnologii.

Vom asista în acest an la declanșarea unei adevărate curse a înarmărilor cu tehnologii de ultima generație, competiția între marile puteri devenind extrem de dură și nemiloasă. Asistăm la revenirea în forță a Japoniei în această confruntare, având ambiții clare de a deveni a treia putere militară a lumii după SUA și China. Pentru aceasta, guvernul Kishida a hotărât la aprobarea bugetului pentru 2023 să dubleze cheltuielile pentru înzestrarea și modernizarea forțelor armate, iar în următorii cinci ani să atingă 2% din PIB. Este de fapt expresia noii politici nipone de a renunța la postura strict defensivă impusă după al Doilea Război Mondial, noua sa doctrină strategică prevede achiziționarea de capacități ofensive de contra-atac pentru a fi în măsură să lovească teritoriul inamic în adâncime. Este reacția față de amenințările de securitate venite din partea Chinei și Coreei de Nord, situație care anunță modificări majore în geopolitica zonei Asia-Pacific.

În SUA se vor amplifica scandalurile de corupție la nivelul diverșilor notabili la nivel local din diferite state, inclusiv cu implicarea unor politicieni de rang înalt din Congres și Senat. Astfel, la 17 noiembrie 2022, FBI, după ani de investigații și verificări a reușit arestarea a 17 rabini și notabilități locale din New-Jersey acuzați de corupție, trafic de organe umane, trafic de părți din organe de bebeluși, spălare de bani, cotrafaceri de produse de lux, folosindu-se de fundații „caritabile” evreiești, majoritatea sumelor provenind din Israel prin intermediului unui bancher din Elveția. Șeful unității de luptă anti-corupție din FBI, Ed Kaher, a declarat presei că: „Problema corupției în New-Jersey este una dintre cele mai complexe, statul în cauză este considerat ca cel mai corupt, iar scandalul are ramificații enorme. De altfel, în 2009 au fost arestate 44 de personalități locale, politice și religioase sub acuzația de trafic de organe umane, spălare de bani (dolari ascunși în cutii cu cereale etc.), însă crima organizată nu a fost complet eradicată, situația continuându-se în toată această perioadă, în ciuda numeroaselor arestări pe parcursul anilor 2012-2015.” Fără comentarii !

Europa va rămâne în continuare primul client la petrolul rusesc, achitând zilnic o factură de 640 milioane de euro, indică un raport întocmit recent de Center for Research on Energy and Clear Air (CREA) din Finlanda, iar General Motors, Ford, Google și alte companii americane s-au asociat pentru construirea de centrale electrice virtuale. Am subliniat doar câteva evenimente care vor debuta în 2023.

Ce se va întâmpla cu România în 2023 ?

În 2023, România va continua să fie în linia de mira a prădătorilor economici euro-atlantici ce vor continua a jefui ceea ce a mai rămas din bogățiile solului și subsolului și de promovare a unor politici guvernamentale de depopulare planificată a țării, generând un sentiment de dezamăgire și lehamite, mai ales în rândul tinerei generații, fapt care-i determină să plece din țară în căutarea unui loc de muncă care să le asigure un trai decent. Cine va lua locul românilor ? Este simplu de constatat că, în ultima perioadă, se face o campanie abilă pentru „salvarea” domeniilor construcții și horeca prin aducerea de forță de muncă din Filipine, Pakistan, India, Vietnam s.a., iar în scurt timp vom asista la o „revigorare” a agriculturii prin finanțarea unor proiecte guvernamentale de încurajare a agriculturii inteligente care va scoate din ecuație micii fermieri români și instituirea unor reguli stricte care să împiedice creșterea în gospodăriile individuale a animalelor și păsărilor, atât prin condiționări fito-sanitare aberante, dar și printr-o creștere nejustificată a prețului hranei acestora. Țăranul român va fi obligat să devină un client fidel al marilor magazine străine pentru a-și cumpăra un pui congelat, ouă contaminate cu tot soiul de chimicale, lapte „pasteurizat” (adică lapte praf cu zer de lapte în cele mai fericite cazuri), legume și fructe de import modificate genetic și pline de substanțe generatoare de boli precum cancerul.

Vecinii, de la est la vest, își vor înteți atacurile la adresa României, fiecare revendicând părți din actualul teritoriu, inclusiv „frații noștri” din dreapta Prutului visează la o Moldova Mare, revendicându-l pe Ștefan cel Mare și tot ceea ce este legat de istoria și cultura Moldovei. Actuala conducere basarabeană, formată din alogeni globaliști în frunte cu președinta Maia Sandu, va fi sprijinită în acest demers cu abilitate de oculta occidentală pentru a forța conducerea țării să facă noi concesii corporațiilor străine, oferindu-le facilități fiscale de care nici nu ar putea fi vorba la ele în țară sau în alte țări europene. Ungaria, condusă de premierul Orban, a anunțat că analizează posibilitatea părăsirii UE dacă se continuă condiționările privind accesul la fondurile europene, ceea ce înseamnă că nu va mai avea nici cea mai mică apăsare să nu-și intensifice măsurile anti-românești și să-și realizeze visul de creare a autonomiei Ardealului. La vest, Serbia, sub presiunea conflictului cu „provincia-stat” Kosovo, va încerca să reactiveze iredentismul bănățean, iar Bulgaria să se „decupleze” de România pentru a fi primită în spațiul Schengen.

Cum vor reacționa instituțiile statului român la aceste amenințări, nu este greu de anticipat, dacă se vor menține la butoanele puterii personaje lipsite de demnitate și respect față de sacrificiile înaintașilor noștri, care s-au jertfit să păstreze intact acest trup al țării și așa plin de amputări și răni nevindecate. Ne putem aștepta la o atitudine de servilism binecunoscută nouă, când după evenimentele sângeroase din decembrie 1989 emanații au decis liber la jefuirea țării pe care „dictatorul odios” a lăsat-o fără datorii, cu visteria în lei plină, cu creanțe externe de peste trei miliarde de dolari, cu o industrie retehnologizată și o agricultură performantă care hrănea cu alimente proaspete și de calitate superioară atât Europa de Vest, cât și cea de Est.

Menținerea în continuare a trupelor aparținând statelor puternice din NATO pe teritoriul României are nu numai scopul de a contribui la „întărirea apărării pe flancul estic al Alianței” în fata amenințărilor Rusiei și în viitor a unei Ucraine dezmembrate și haotice, ci și pentru a urmări cu discreție protejarea intereselor corporațiilor occidentale care activează în spațiul românesc și ucrainean. De altfel, este știut că în strategia de securitate americană și a celorlalte state occidentale, prezenta militară în țările aflate în sfera de interes a corporațiilor reprezintă o garanție pentru noi investiții și relocări de unități de producție.

Întrebarea care mă preocupă este dacă în situația izbucnirii unor conflicte interne provocate de organizații extremist-iredentiste maghiare sprijinite de guvernele de la Budapesta și Moscova, sau pe frontiera de est cu Basarabia și Ucraina, forțele NATO staționate în România vor interveni alături de armată română și forțele de ordine pentru anihilarea inamicului, ori vor asista pasiv, pentru ca ulterior să se transforme în trupe de ocupație care vor „garanta” starea de fapt rezultată în urma conflictului după modelul Kosovo ?

În concluzie, România va rămâne în continuare prinsă în menghina intereselor geopolitice, geostrategice și geoeconomice ale marilor puteri, care vor modela după bunul lor plac evoluția societății românești, vor rescrie istoria, vor inventa noi tradiții, obiceiuri, sărbători, vor săpa cu spor la rădăcinile ortodoxiei pentru a goli sufletele de credința strămbună.

Din păcate, vom fi martori și victime directe ale unui nou tip de război hibrid, mai periculos decât celelalte, care vizează ștergerea identității culturale și spirituale a popoarelor. Este vorba de războaiele spirituale, care își vor pune amprenta asupra viitorului civilizației umane în era globalizării I.A. și noilor tehnologii ale cunoașterii.

În încheiere, tabloul prezentat la lucrările Forumului Economic Mondial de la Davos (16-20 ianuarie 2023) de Nouriel Roubini, premiul Nobel pentru economie, care a prevăzut criza economică din 2008, cu cele **10 amenințări care pun în pericol ordinea mondială și democrațiile,** identificate de acesta drept cele **„zece porunci”,** numite de el „Megamenace” se referă la:

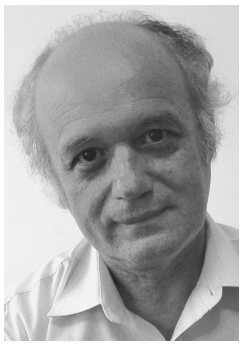
O creștere economică mondială slabă; creșterea inflației; mama tuturor crizelor, creșterea datoriei publice care a atins în unele țări dezvoltate și 420% din PIB; eșecuri publice și private; bomba cu efect întârziat – demografică; capcana banilor câștigați ușor și sfârșitul boomului economic; marea stagflație; prăbușirea monedelor și instabilitate financiară; sfârșitul mondializării; amenințările Inteligenței Artificiale; noul război rece; schimbări climatice care vor transforma Terra într-o planetă nelocuibilă.

(Schimbările climatice ne vor distruge, deja cauzează pagube grave în SUA, Asia, America Latină din cauza secetei, ceea ce se va reflecta într-o creștere aberantă a prețurilor la alimente și la materiile prime care stau la baza industriei agro-alimentare.)

Tot în acest cadru, directoarea generală a FMI, Kristalina Georgieva, a ținut să atragă atenția că asistăm la **„o confluență a calamităților reprezentând cel mai important test de la cel de-al Doilea Război Mondial”.** Deci, așa cum am menționat și eu în conținutul materialului, situația la nivel global este la punctul terminus și impune luarea unor măsuri urgente comune pentru a supraviețui „tornadei” care va mătura totul în calea sa.

Drept urmare, dragi cititori ai revistei „Sud”, vă îndemn să priviți cu atenție și discernământ la promisiunile amăgitoare venite din partea politicienilor, care timp de peste trei decenii „luptă și iar luptă” pentru prosperitatea și demnitatea poporului român, având drept performanță notabilă creșterea sărăciei și inegalităților sociale, limitarea drepturilor și libertăților cetățenești, umilirea cetățenilor prin birocrație excesivă și justiție, fără dreptate.

La mulți și binecuvântați ani, frați români, cu lumina în suflet și nădejdea că Bunul Dumnezeu ne va însoți și apăra și de această dată, ca totdeauna în vremuri de cumpănă, care ne amintesc de reîntoarcerea la persecuțiile din perioada Creștinismului timpuriu !



Emil Păunescu

TUDOR VIANU DIN NOU ÎN ACTUALITATE

Unde dai și unde… crapă

Recent, în *Fals tratat de muzeologie*, am povestit și repovestit eforturile făcute în 1997 (de mine și de mulți alți cetățeni care au împărtășit aceleași convingeri) pentru a onora împlinirea unui secol de la nașterea lui Tudor Vianu. De aceea, nu voi rememora aici victoriile și înfrângerile din epoca amintită, dar voi reproduce largi pasagii dintr-un articol apărut pe prima pagină a săptămânalului „Cuvântul liber” (nr. 433 din 4 decembrie 1997).



Tudor Vianu

„Un eveniment cultural, care ar fi trebuit să domolească patimile politice și să reunească iubitorii de frumos și admiratorii idealurilor înalte, dovedește – prin modul cum a fost receptat în viața cetății și în zona presupuselor ei elite – că marasmul în care se zbate societatea noastră nu este întâmplător și nu este străin de dominația semidocților și sfertodocților înmulțiți în așa zisa epocă de aur”.

Dintre multele gângănii ieșite ori revenite la suprafață în epoca postdecembristă m-a provocat atunci „megaeditorialistul” Ion Cristoiu. Într-un articol din cotidianul „Național” el a criticat Guvernul că aruncă banii pe fereastră, referindu-se la modul cum cheltuie bugetul Departamentul de Informații Publice. Deși nu simpatizam coaliția aflată la putere și eram chiar în conflict cu unii reprezentanți ai Guvernului în teritoriu, aș fi rămas impasibil la problemă, dacă înfumuratul gazetar nu ar fi adus drept probă a incompetenței funcționarilor guvernamentali înscrierea între proiectele prioritare a Centenarului Tudor Vianu !

„Aici atoateștiutorul Cristoiu a dat-o binișor cu oiștea-n gard ! Demonstrând că ale sale cunoștințe de literatură română se opresc la nivelul vechiului manual de liceu și că marii scriitori se termină cu Sadoveanu, nesățiosul ziarist nu ține cont de *poziția în clasament* a celui pe care crede că îl supraevaluează atunci când îl numește *distinsul critic*. Bănuim că nu a auzit până acum nici de ***estetician***, nici de ***filosoful culturii***. Mai credem că habar nu are despre rolul jucat de marele cărturar în cadrul **UNESCO** și nici la importanța existenței unui astfel de ***Profesor*** în anii grei ai proletcultismului nu s-a gândit ! Nu subvenționarea din banii publici a editării și propagării operei unui mare european este greșită, ci raportul defavorabil între suma alocată și cele rezervate unor acțiuni mai puțin importante sau chiar dubioase ! Considerăm deplin justificat înaltul patronaj al Președinției, având de reproșat doar faptul că se explică prea puțin importanța acestuia. De aceea îi sfătuim pe cei care abordează subiecte culturale, fără a avea cunoștințe îndestulătoare, să observe că sensul exact al zicătorii *mulți văd, puțini pricep* presupune totuși și existența unor cunoscători !”.

După cum se poate lesne observa, textul nu și-a pierdut actualitatea. Presupun că a avut o consecință, nemărturisită până acum. De altfel, eu am renunțat la o continuare a luptei mediatice ce se întrezărea, considerând că eram prea mic spre a da eu lecții la nivel central. Totuși, la sesiunea academică din ziua următoare apariției acelui articol, în prezența Președintelui țării și a Ministrului Culturii, l-am împărțit la vreo 30 de membri ai înaltului for. Nu știu câți academicieni l-au citit și nici dacă a ajuns sub ochii ori la urechile împricinatului, dar se pare că nu mult după aceea el a devenit un cititor fervent al Bibliotecii conduse cândva de Tudor Vianu !

O carte deschizătoare de drumuri

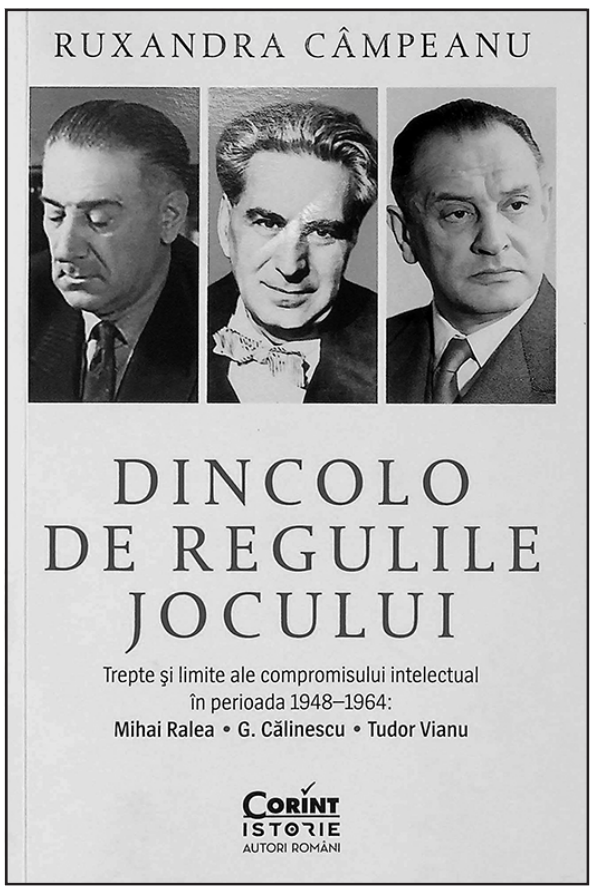
Editura Corint a publicat în 2022 o carte deosebită, ce poate deveni fundamentală pentru înțelegerea ultimelor două decenii din viața lui Tudor Vianu. Este vorba despre opera unei cercetătoare în curs de afirmare, scrisă pe baza tezei sale de doctorat, teză susținută cu doi ani înainte la Facultatea de Litere a Universității București. Autoarea se numește Ruxandra Câmpeanu, iar debutul ei editorial are un titlu incitant: *Dincolo de regulile jocului. Trepte și limite ale compromisului intelectual în perioada 1948-1964: Mihai Ralea, G. Călinescu, Tudor Vianu.* Volumul a apărut în seria „Istorie. Autori români”, cu sprijinul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc.

Lucrarea a fost recomandată, printre alții, de cunoscutul critic și profesor Mircea Martin, care afirmă lapidar: „Probitate, inteligență, talent; rareori o carte de debut conține atâtea certitudini și promisiuni”. Într-adevăr, ea abordează cu curaj o temă dificilă și delicată a istoriei noastre culturale din a doua jumătate a secolului al XX-lea, cu precădere cea din perioada „proletcultistă”.

Ruxandra Câmpeanu se dovedește bine înarmată teoretic pentru a ataca tema „trădării cărturarilor”. Ea trece în revistă posibilitățile și limitele unei sociologii a responsabilității morale, definește termeni precum „câmp” și „aparat”, comentează politizarea lumii literare în perioada de trecere la Republica Populară Română, reconfigurarea canonului literar și estetic în primii ani ai noului regim. Personal m-a interesat mai cu seamă punerea în discuție a exceselor avântului justițiar de după 1989 (practicat deopotrivă de unii scriitori anticomuniști, dar și de tot soiul de nechemați !), excese ce au dus la discreditarea problemei compromisului intelectual ca temă de studiu cel puțin pentru două generații. De asemenea am apreciat modul în care este prezentată posteritatea celor luați în discuție, cu deosebire cea a discipolilor și detractorilor lui Călinescu și Vianu, precum și concluziile referitoare la problema modelului intelectual și moral. O carte în care abundă sugestii fertile pentru cercetări viitoare !

După 25 de ani

Anul recent încheiat a fost „An jubiliar Tudor Vianu”, căci s-au aniversat cinci sferturi de veac de la nașterea ilustrului om de cultură, probabil cea mai complexă personalitate cu obârșie în orașul Giurgiu. Pentru marcarea cum se cuvine a evenimentului, am făcut și eu câte ceva. Împreună cu secția de istorie memorială a Muzeului județean „Teohari Antonescu” am realizat trei expoziții (în ianuarie, în mai și în septembrie). Sub auspiciile Asociației „Sfântul Gheorghe nr. 98" am participat la un simpozion comemorativ, alături de filosoful Constantin Stoenescu și de istoricul literar Nicolae Scurtu. În primăvară am tatonat dacă Teatrul ce-



i poartă numele va organiza vreo manifestare spre a-și onora patronul, dar am constatat cu stupoare că managerul parașutat acolo nu are de gând să se complice cu asemenea răspunderi.

În chip simbolic, în zilele de 15 și 19 decembrie, am apelat la bunăvoința directorilor Colegiului Național „Ion Maiorescu” (Lucica Ababei) și Liceului „Tudor Vianu” (Adelina Sârbu) spre a susține câteva prelegeri în fața elevilor, fără a le tulbura procesul instructiv-educativ. Am găsit înțelegerea cuvenită atât din partea dumnealor, cât și din cea a profesoarelor Cristina David, Adriana Preotu și Cristina Bugoi. Aș fi putut extinde experimentul, dar nu am vrut să forțez nota…

Probabil că și în alte centre culturale din țară anul jubiliar nu a trecut neobservat. Știu doar că, în Capitală, Muzeul Național al Literaturii Române a organizat la 15 decembrie un colocviu cu o denumire generoasă („Pe unde a trecut a făcut lumină”) pentru a sărbători cei 125 de ani de la nașterea lui Tudor Vianu. Unul dintre materialele prezentate acolo, cel al Andreei Teliban, a stat la baza articolului publicat de aceasta în primul număr al revistei „Observator cultural” din 2023, având titlul *Luciditatea admirației. Tudor Vianu către Al. Macedonski, în două documente epistolare inedite*. Informațiile descoperite de autoare îmbogățesc și nuanțează în chip fericit ceea ce știam despre relația dintre maestru și tânărul discipol giurgiuvean și despre vizita marelui poet în orașul nostru, cea din vara anului 1916. Articolul reprezintă un frumos omagiu la aniversare și dovedește că subiectul este departe de a fi epuizat.

A fost și este de datoria intelectualilor giurgiuveni să popularizeze „modelul” Tudor Vianu. Așa cum s-a mai spus, acest remarcabil cărturar umanist este un ***exemplu*** și „un îndemn la echilibru, stabilitate și temeinicie”, iar studierea vieții (inclusiv a ascendenței și descendenței familiale) și a operei sale, continuă să fie izvor de învățăminte pentru cei ce vin după noi.

Firide basarabene

Ștefan Ciobanu și Academia Română

Nicolae SCURTU

Biografia și, mai ales, bibliografia[1] profesorului și istoricului literar Ștefan Ciobanu (n. 24 noiembrie 1883, Tălmaza, Tighina – m. 2 februarie 1950, București) sunt, în continuare, lacunare și, desigur, neconvingătoare chiar pentru cei inițiați în tainele cercetării și cele ale istoriei literare.

Instruit și format la școala kieveană, unde preda arhicunoscutul profesor Vladimir Peretz, autor al unor cărți fundamentale de cercetare și estetică literară, Ștefan Ciobanu *scrie* și *publică* câteva tomuri, care i-au eternizat profilul de autentic cărturar.

Menționăm, aici, *Cultura românească în Basarabia sub stăpânirea rusă* (1923) și *Istoria literaturii române vechi* (1947), care se constituie în cărți *esențiale* ale culturii române.

Publicistica lui Ștefan Ciobanu răspândită, cu atâta dărnicie, în presa literară și nonliterară din Basarabia și România, precum și literatura sa de frontieră, dacă s-ar cunoaște integral, ar augmenta în chip fericit imaginea unui creator, care, în toate împrejurările, a făcut *istorie*.

Un aspect al activității sale literare și culturale este cel privitor la relațiile cu Academie Română, unde a fost membru între anii 1918-1950, iar timp de șapte ani a îndeplinit și funcția de vicepreședinte al acestei prestigioase instituții de cultură națională.

În cadrul Academiei Române, profesorul și istoricul literar Ștefan Ciobanu a desfășurat o intensă și consecventă activitate literară, culturală și administrativă.

A susținut comunicări privind Basarabia și oamenii acelor locuri și a publicat în *Analele Academiei Române* rapoarte, referate și diverse alte materiale extrem de valoroase și, firește, echilibrate. O dovadă elocventă, în acest sens, este și recomandarea pe care o face Academiei Române, ca istoricul literar și cărturarul Nicolae Cartojan să fie ales membru activ al acestei instituții, la *Secția literară*, în locul lui Nicolae Drăganu, de curând decedat.

Această recomandare este integral elaborată de Ștefan Ciobanu și contrasemnată de Const. Rădulescu-Motru și Mihail Sadoveanu.

Este un model de analiză și caracterizare a operei lui Nicolae Cartojan și nu a mai fost, până acum, reprodusă[2] în vreo altă contribuție referitoare la cărturarul din Călugăreni-Uzunu, ținutul Giurgiului.

*

Recomandare

Menținem și în anul acesta cu toată tăria – propunerea făcută în anul trecut pentru alegerea ca membru activ a d[omnu]lui N. Cartojan pentru următoarele motive:

I. D[omnia] sa a fost dintre vechii noștri membri corespondenți cel mai zelos colaborator la *Analele Academiei Române*, unde a publicat monografiile sale valoroase care au deschis capitole noi în cultura veche românească și care au găsit ecouri din cele mai simpatice în marile reviste de specialitate ale Occidentului: *Romania*, *Archivum Romanicum, Giornale storico della letteratura italiana, Byzantinische Zeitschrift* și altele. «Profesorul N. Cartojan, unul din cei mai învățați și serioși cercetători ai literaturii române vechi, a devenit un specialist în cercetarea raporturilor dintre literaturile medievale ale Occidentului și în special ale țărilor romanice cu literatura română» astfel începe *Giornale storico della letteratura italiana*, recenzia despre «Fiore di virtù în literatura românească», apărută în *Analele*, la 1928. «D[omnu]l N. Cartojan, profesor la Universitatea din București, un erudit de o lectură vastă și de o metodă perfectă a făcut o descoperire care se poate califica, fără exagerare, de *senzațională*», scria cunoscutul bizantinolog Henry Grégoire în revista sa *Byzantion*, *1*935, (p. 392).



Ștefan Ciobanu

Academia nu poate închide ochii peste munca atât de prețioasă cu care membrii corespondenți participă la *Analele* noastre. Nu este nici drept și nu e nici în interesul ei să o ignoreze. Ci dimpotrivă, trebuie să ținem seamă în primul rând de aceasta pentru a-i stimula și pentru a obține de la ei colaborări din ce în ce mai valoroase spre a menține la un nivel cât mai ridicat prestigiul *Analelor*.

II. D[omnu]l N. Cartojan s-a făcut de mult cunoscut în lumea bizantinologilor și a romaniștilor prin faptul că d[omnia] sa nu s-a cantonat în hotarele literaturii vechi românești, mărginindu-se să măsoare manuscrisele cu centimetrul, să le descrie și să le fixeze caracterele lingvistice, ci d[omnia] sa, fără să neglijeze studiul lor filologic, descoperind în depozitul de manuscrise al Academiei noastre teme necunoscute până la dânsul, le-a studiat în legătura lor cu literaturile bizantino-slave sau cu cele romanice, până la originea lor. În deosebi, i-a succes să descopere în cultura veche românească o serie de romane cavalerești din evul mediu francez pe care le-a urmărit de-a lungul literaturii italiene și al literaturilor balcanice, pe căile care au mers până au intrat în literatura noastră. În deosebi, descoperirea izvorului occidental al celebrei poeme cretane, *Erotocritul* – izvor care era căutat de mai bine de 100 de ani de toți bizantinologii și eleniștii – a izbutit să-l impună atenției bizantinologilor și romaniștilor. «D[omnu]l N. Cartojan, care ocupă cu atâta autoritate catedra de istorie a literaturii române vechi la Universitatea din București, aduce *soluțiunea* unei probleme care a *preocupat mult* pe *savanții cei mai eminenți:* anume izvorul *Erotocritului*», scrie în *Byzantion* profesorul grec M. Lascaris, membru corespondent al Academiei noastre.

III. D[omnu]l N. Cartojan a început cu un ciclu de monografii temeinice, bine prețuite la vremea lor. «Cum în deceniul din urmă – scria d[omnu]l coleg Sextil Pușcariu în prefața la ediția a II-a a *Istoriei literaturii române vechi*, din 1929 – au apărut contribuții importante, datorite mai cu seamă d[omni]lor N. Cartojan, N. Drăganu și P. P. Panaitescu, am căutat să pun cartea la curent cu cele din urmă cercetări». Aceasta acum 12 ani. Dar de atunci d[omnu]l Cartojan a publicat studii mai solide și mai ales – aceasta voi: să subliniez – s-a ridicat de la stadiul de monografii la stadiul de *sinteze mari.* Lucrarea sa *Cărțile populare în literatura românească,* concepută pe un plan cu totul nou față de Gaster și Hasdeu și întemeiată pe studiul a sute de manuscrise, a adus la lumină multe texte noi; a stabilit legături cu totul nebănuite între literaturile occidentului medieval și între folclorul nostru (de exemplu *Stabat mater dolorosa* a lui Iacoppone da Todi în colindele de stea românești) sau între izvoarele literare scrise și producțiile populare versificate (prototipul în proză al orațiilor de nuntă). Ea constituie un izvor bogat de informații asupra folclorului și artei populare. Capitolele despre gnosticism și bogomilism cu reflexele asupra tradițiilor și colindelor religioase deschid perspective interesante asupra problemelor privitoare la metafizica poporului român și înlesnesc în mare măsură studiul psihologiei populare. Această mare operă de sinteză, în 2 volume, de peste 300 de pagini fiecare, este ultimul cuvânt asupra uneia din ramurile cele mai bogate ale literaturii vechi românești; și va trebui să treacă zeci de ani până ce alt material și monografii noi vor putea face posibilă altă sinteză. Despre această operă Mario Roques în *Romania* (LVI) scrie: «se găsesc aceleași calități de claritate, de ordine, de informație minuțioasă și largă și de precizie, care disting lucrările precedente ale acestui *excelent* cunoscător al literaturii vechi românești».

Dar această operă de sinteză îi era necesară lui Cartojan pentru o altă sinteză mai mare asupra întregii literaturi vechi concepute pe planul vast al unei istorii a culturii românești – și din care d[omnia] sa a dat până acum volumul I. Asupra acestei ultime opere de sinteză, profesorul Carlo Tagliavini, de la Universitatea din Bologna, membru corespondent al Academiei Române și colaborator al *Analelor*, scrie în revista *Archivum Romanicum a d[omnu]lui* Giuglio Bertoni, profesor la Universitatea din Roma următoarele:

«Această nouă operă a lui Cartojan e de o importanță capitală, pentru că puțini au în România cunoștința pe care o are el, dobândită prin lungi și răbdătoare studii, despre enorma comoară de manuscrise din Biblioteca Academiei Române, așa că asemenea lucruri noi vin aci pentru întâiași dată semnalate cercetătorilor. Afară de aceasta, chiar când Cartojan expune note și fapte cunoscute, punctul său de vedere, judecata sa critică, încadrarea istorică este aproape întotdeauna originală și nouă... (urmează expunerea cuprinsului) și încheie: Scrisă cu mare competență și obiectivitate de unul din cei mai valoroși specialiști, această carte este desigur de clasificat printre operele fundamentale ale istoriei literare românești și nu ar trebui să lipsească din nici o bibliotecă a nici unui institut de filologie romanică și a nici unui cercetător al istoriei comparate a literaturilor neolatine» (*Archivum Romanicum*, XXIV, nr. 2–3).

IV. Domnul Cartojan a creat cu elevii săi o adevărată școală, care mergând pe drumurile deschise de d[omnia] sa și întemeindu-se în bună parte pe materialul inedit din Biblioteca noastră, aduce la lumină material nou sau dezleagă probleme nerezolvate încă din cultura veche românească. Dintre elevii săi: d[omnu]l Dan Simonescu, custodele Secției noastre de manuscrise, continuă *Bibliografia românească veche* a regretatului I. Bianu; d[omnu]l Emil Turdeanu este lector de limba română la Sorbona și s-a consacrat mai mult problemelor de artă veche românească și de relații culturale cu slavii sud-dunăreni; d[omnu]l Chițimia, bursier la Varșovia, se îndreaptă mai mult către chestiuni privitoare la raporturile cronicelor noastre cu istoriografia polonă; d[omni]șoara Camariano lucrează mai mult în domeniul greco-român. Cu ajutorul acestor elevi ai săi și al altora, Cartojan a publicat până acum 4 volume de *Cercetări literare* care au fost bine primite nu numai de revistele din țară, dar și de revistele de specialitate străine: *Revue des études slaves, Romania, Byzantinische Zeitschrift* și altele.

V. În sfârșit, d[omnu]l Cartojan și-a câștigat merite și pe calea difuzării literaturii naționale. D[omnia] sa a creat, acum 10 ani, colecția «Clasicii români comentați», care a ajuns acum la aproape 50 de volume și care are ca principii călăuzitoare: 1) restabilirea textelor autentice ale marilor scriitori, alterate prin numeroase ediții de comercializare și 2) prezentarea vie a operei prin încadrarea ei în curentele literare, prin viața scriitorului și prin comentarii.

Colecția a apărut într-o vreme când operele scriitorilor care au pus temelia literaturii naționale, nu se mai citeau și nici nu se mai găseau în librării – căci fuseseră nimicite în război – și când case de editură străine se luau la întrecere pentru a pune în mâna tineretului o literatură imorală. Ea a împlinit astfel o lacună adânc simțită în cultura tinerelor generații și foloasele ei sunt îndeobște recunoscute. Chiar Academia noastră a premiat anul trecut volumul C. Negruzzi.

VI. Unul din titlurile de glorie ale Academiei noastre este bogata colecție de manuscrise: circa 800 manuscrise slavonești; 1066 grecești și peste 6000 de codice românești. Nici o Academie străină nu are un tezaur de cultură veche așa de bogat cum avem noi. Dar aceste manuscrise nu sunt toate catalogate. Aproape 2000 de manuscrise românești (nr. 1061–2939) nu sunt nici măcar inventariate și nu se știe ce sunt. Este datoria secției noastre să pună cât mai curând în valoare această comoară – care reprezintă 5 veacuri de cultură românească – și aceasta cât mai curând. Cel mai indicat să ne ajute în această privință este Cartojan, care în studiile sale a dovedit, alături de cunoștințe filologice și de familiarizare cu literaturile străine, și calități de metodă și claritate.

Pentru toate aceste motive, pentru monografiile sale temeinice, pentru lucrările sale de sinteză, pentru reputația pe care și-a stabilit-o în cercurile științifice din Occident, pentru școala de elevi pe care a creat-o, pentru opera de ridicare a culturii literare a tineretului, pentru ajutorul pe care ni-l poate aduce în secție prin cunoașterea adâncită a depozitului nostru de manuscrise – pentru toate aceste motive, propunem alegerea lui ca membru activ[3].

C. Rădulescu-Motru, Șt. Ciobanu, M. Sadoveanu.

[1] Radu Ștefan Vergatti, *Ștefan Ciobanu. Un savant profesor luptător neînfricat pentru unirea Basarabiei cu Regatul României,* [București], Editura Semne, [2008], 317 pagini + 24 ilustrații în afara textului (*Fundația europeană Titulescu – Colecția Centenar, nr. 4*).

[2] Amintim, aici, două dintre contribuțiile unde era imperios necesar să apară – Gheorghe Mihăilă, *Nicolae Cartojan. Discurs de recepție la Academia Română* în *Manuscriptum*, 5, nr. 2 (15), 1974, p. 131-145 (*Restituiri*) și Nicolae Cartojan, *Din tainele literaturii românești. Conferințe radiofonice și alte cuvântări, 1930–1944. Ediție îngrijită și documentar audio de Nicolae Florescu,* București, Societatea Română de Radiodifuziune, 2004, p. 115-134 (*Biblioteca Radio. Ediții sonore*).

[3] *Analele Academiei Române. Dezbaterile, Tomul 61*, 1940-1941, p. 170-174 (*Ședința de la 26 mai 1941*).

Lumea așa cum este

Iepurele



Vasile Szolga

Mi-a povestit un fost coleg de liceu, care, între timp, a lucrat în domeniul protecției pădurilor (motiv pentru care îl numeam, între noi: „Pădurarul") o întâmplare hazlie. Iată despre ce era vorba.

Cică vine în vizită la ocolul silvic un mare mahăr comunist (întâmplarea se petrecea prin anii '80 ai secolului trecut). Este primit protocolar, chiar slugarnic, de slujbașii ocolului, printre care se afla și un prieten bun, vânător și el. După masa copioasă cu vânat proaspăt și palincă (doar erau într-o zonă harghiteană) stau ei la taifas. La un moment dat mahărul îi spune prietenului:

– Ascultă Gigele, adu-mi și mie un iepure să fac acasă o masă pentru un neam care s-a exprimat că îi place mult carnea de iepure.

Amicul promite, dar, după plecarea mahărului, uită de promisiune. Zilele trec și după un timp același mahăr sosește din nou la același ocol silvic. Unul din invitați, întârziat, vine spre seară și în lumina farurilor (doar nu credeați că acei oameni umblau pe jos) apare un iepure care înmărmurit în lumină este lovit de mașină. Cetățeanul coboară din mașină, ia iepurele mort și pleacă mai departe. Ajungând la întâlnire scoate iepurele din mașină și-l oferă, evident, mahărului. Acesta primește iepurele din mâna celuilalt se întoarce spre amicul lui și îi spune cu dojană în glas:

– Vezi măi Gigele, tu mi-ai promis un iepure și nu te-ai ținut de cuvânt, pe când el (și arată spre cel întârziat) nu mi-a promis nimic și totuși mi-a adus unul.

Atunci amicul, care nu-și pierdu cumpătul la dojana superiorului, răspunse:

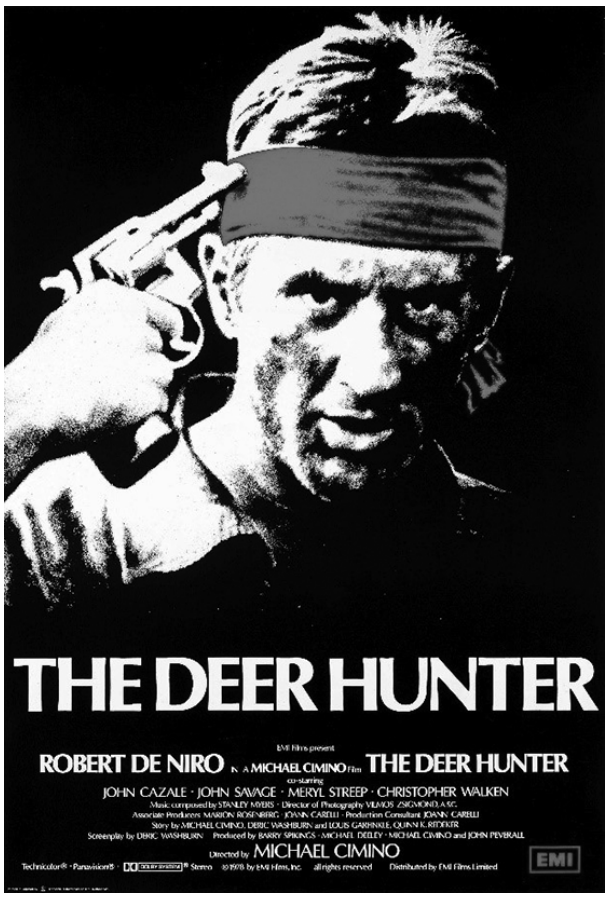
– Să știi că acel iepure era trimis de mine să vină direct aici la tine, întârziind s-a dat acestui tovarăș al meu. Deci iată că m-am ținut de cuvânt.

Ultimele vorbe se pierd într-un mare hohot de râs amplificat și de palinca deja băută de cei prezenți.

Răspunsul majorității tăcute

Alexandru CAZACU

Între decembrie 1978 și februarie 1979 a fost distribuită în cinematografele din Statele Unite ale Americii o peliculă care a suscitat imense dezbateri, iar acum, după 45 de ani de la premieră, a fost readusă în discuție în unele cercuri culturale dată fiind tematica ei. Drama de război „*The deer hunter*”, regizată de americanul **Michael Cimino** (1939-1996), a cărui întreagă carieră, dar și viață personală a fost dominată de excentricitate, deține nu mai puțin de cinci premii Oscar pentru regie, imagine, interpretare într-un rol secundar, sunet, editare. Nominalizat la încă alte patru categorii ale aceluiași râvnit trofeu, filmul va avea un un imens succes de critică și de box-office. Un triumf cinematografic care reușește și astăzi să pună întrebări și să provoace spectatorul la o profundă reflecție asupra unor teme fundamentale. Acțiunea de peste trei ore a filmului, desfășurată într-un triptic secvențial al



Afișul original al filmului

locațiilor, alternează impactul emoțional cu apelul la o umanitate care transcede spațiul și timpul desfășurarii evenimentelor. Realizat de compania EMI, cu britanicii Michael Deeley, Barry Spikings, John Peverall și regizorul Michael Cimino producători delegați, filmul este distribuit de Universal Pictures. Scenariul, achiziționat inițial de la Louis Alan Garfinkl și Quinn Redeker, este modificat substanțial de Michael Cimino și Deric Washburn, spiritul textului având afinități importante cu romanul lui Enrich Maria Remarque „Trei camarazi”. Imaginea este semnată de Vilmos Zsigmond, iar editarea a fost opera lui Peter Zinner**.** Muzica aparține compozitorului englez Stanley Myers, iar piesa „Cavatina”, interpretată de chitaristul John Wiliams, devine un hit care contribuie mult la mesajul emoționant al peliculei.

Față de alte filme care au tratat subiecte similare, „The deer hunter” reușește să puncteze pe durata vizionării, în momentele cheie, un singur mesaj lipsit de echivoc, văzut din mai multe unghiuri de vedere: inutilitatea, absurditatea și decăderea umană propusă de orice tip de conflagrație.

Mike (interpretat magistral de **Robert de Niro**), Nick (jucat de **Christopher Walken** în rolul ce-i aduce confirmarea) și Steven (întruchipat fără cusur de **John Savage**) sunt trei prieteni dintr-o comunitate cu origini slave din Clairton, statul Pennsylvania de Vest, care lucrează în condiții dure la o oțelărie din oraș. Se adaugă grupului lor alți trei: Stan (John Cazale la ultima sa prezență pe ecran) care poartă în permanență în buzunar un pistol ca să se simtă puternic, John (George Dzundza, carismatic și jovial) patronul barului în care toți vin după orele de program și Axel (Chuck Aspegren, actor neprofesionist care se achită cu brio de misiunea încredințată) un muncitor pe care toți se pot baza. De remarcat că John Cazale (cinci filme din cele șapte în care a jucat au obținut premiul Oscar) a interpretat rolul având cancer în fază terminală, el, dealtfel, nu va apuca să vadă filmul terminat. Liderul recunoscut al întregului grup este Mike, un tânăr puternic, enigmatic și stoic, un erou nietzschean pe măsura extraordinarelor încercări la care este supus. Cei trei sunt mobilizați în armată în Vietnam, iar cu ocazia nunții lui Steve cu Angela (actrița Rutanya Aldaface reușește aici un rol episodic, dar edificator), Nick o cere în căsătorie la rândul său pe Linda (**Meryl Streep** în rolul ei de consacrare). Toți participă la evenimentul fastuos al nunții, unde se respectă tradițiile comunității ortodoxe ilustrându-se legătura strânsă dintre membrii ei. Se duc apoi la o ultimă vânătoare de cerbi, devenită pentru cei trei un ritual ce capătă de această dată o semnificație în plus dată fiind înrolarea lor ce va avea loc curând. Mike ia totul în serios. El poate ținti cu o singură lovitură (one shot) cerbul vânat, aceasta făcând parte din ritualul și codul său de onoare. Apoi se întorc în barul amicului John unde ascultă nocturna de Chopin cântată la pian de acesta, trăind o adevărată bucurie a fraternității, realizându-se între ei o legătură tăcută și emoționantă ce ține loc de rămas bun microclimatului lor edenic-patriarhal. Într-o secvență cheie, totuși se insinuează și viitorul amenințător. Un militar al forțelor Green Beret aflat la bar este întrebat cum este acolo, în război, iar acesta răspunde cinic utilizând un epitet ireproductibil.

După scenele paradisiace de la nuntă urmează cele infernale de pe câmpul de luptă din Vietnam unde toate mijloacele posibile de asalt sunt folosite. Ajungând printr-o conjunctură să fie împreună, cei trei prieteni sunt luați prizonieri de către trupele inamice, puși în cuști de bambus și ținuți în apa infestată de șobolani și cadavre. Sunt abuzați fizic și torturați psihologic, scoși la suprafață doar pentru a juca „ruleta rusească” și a-i distra pe gardienii ce-i pălmuiau pentru amuzament și pariau pe moartea lor. Steve și Nick cedează psihic, iar primul, fiind rănit, este trimis înapoi în cușca parțial imersată în lacul insalubru pentru a fi ucis ulterior. Mike se dovedește ingenios realizând maximul în contextul dat. Printr-un truc ce sugera triplarea șanselor de a fi împușcat, menținerea a trei gloanțe în locul unuia în revolver, el reușește să folosească armele pentru ca împreună cu Nick să-și elimine adversarii și să evadeze. Scena filmată într-un ansamblu de formate *close-up* și *zoom-shot* este una de o tensiune dusă până la paroxism, reușind să transmită spectatorului teroarea și sentimentul că viața unui soldat depinde de o singură decizie luată în condiții de nesiguranță și stres imens.

Contestate de unii critici pentru violența ilustrată, aceste secvențe transmit spectatorului fragilitatea existenței, zona ei limită, lăsată la latitudinea unei imense și epuizante concentrări de energie umane.

După evadare, cei trei încearcă să se salveze agățându-se de un elicopter în care doar Nick reușește să rămână, căci Steve cade, iar Mike se aruncă să-l salveze. Rănit grav și adus la Saigon de către Mike, Steve este trimis într-un spital unde va realiza că nu mai are posibilitatea de a merge și de a folosi unul din brațe. Nick este grav marcat psihic și psihologic. Discuția dintre acesta și medicul care îl examinează, mai bine zis tăcerea, plină de semnificații în care se amestecă absurditatea și cruzimea inutilă a războiului ce marchează pe viață combatanții, a contribuit decisiv la primirea Oscar-ului pentru interpretarea unui rol secundar de către Christopher Walken. Nick nu se mai întoarce acasă și profund afectat de un PTSD (tulburare de stres post taumatic) dezertează din spital și intră, la sugestia unui dubios om de afaceri francez, în lumea promiscuă a celor care joacă pe bani ruleta rusească, devenind un profesionist al acestui joc oribil, trimițând sume mari din câștigurile sale lui Steve.

Mike se întoarce în oraș, dar refuză ceremonia pregătită pentru el, preferând să înnopteze într-un hotel din apropiere. Scena singurătății acestui om puternic în camera de hotel indică subtil o a doua înfruntare pe care este nevoit să o ducă odată ce se întoarce. La fel de dificilă și epuizată precum cea din Vietnam printre flăcări, gloanțe și napalm. Trauma trăită de cel care rămâne să aștepte și cel care pleacă, neștiind dacă se va mai întoarce, este cel mai bine înțeleasă de Linda. Între ea si Mike, care avusese mereu pentru ea o slăbiciune, se adună mai degrabă compasiune reciprocă decât iubire. Tot timpul Mike poartă costumul de sergent decorat ca un simbol al faptului că nu poate uita ce s-a întâmplat în război. Între el și vechii prieteni se instaurează o răceală din cauza incapacității acestora de a înțelege experiența lui în Vietnam. Deși se duc iar la o vânătoare de cerbi, de această dată Mike, printre peisajele bucolice, nu mai poate trage în ființa dinaintea lui. Viața și sfârșitul ei capătă o altă dimensiune pentru veteran, iar vechiul său ritual se alienează din cauza experienței avute. Tot din acest motiv, Mike îi arată într-un mod brutal lui John gravitatea faptului de a folosi o armă, jucând cu acesta ruleta rusească și apăsând trăgaciul pistolului fără cartuș pe țeava cilindrului acelui revolver, pe care John din teribilism îl purta cu el. Deasemenea Mike îl vizitează pe Steven la spital, într-o scenă ce subliniază atât drama celui care se află mutilat, cât și pe aceea a prietenului care îl vizitează. Fără dubiu, performanța interpretativă a lui Robert de Niro reușește un adevărat tur de forță pe toată durata filmului. Mike intuiește că Nick îi trimite bani lui Steve și pleacă la Saigon în căutarea lui, așa cum îi promisese în seara nunții acestuia din urmă. Îl găsește într-o stare limită de indiferență din cauza șocului avut pe front și consumului de heroină. Dealtfel, toată acea umanitate căzută din sala de joc, fiecare personaj fiind „a victim emptied of himself” este rezultatul indirect al conflictului militar după sfârșitul acestuia.



Actorii principali ai filmului

O nouă autodistrugere, generată de traumele războiului, continuă grotesc ca un „fin du monde aprés fine du monde”. Mike și Nick stau față în față jucând funestul joc, primul încercând zadarnic să-i reamintească celui de-al doilea cine este și să-l recupereze. Nick pare vag că-și reamintește de prietenul său și de lumea de acasă, la auzul cuvintelor „one shot”. Dar este prea târziu, duce pistolul la tâmplă, apasă pe trăgaci și arma se descarcă fatal. Filmul se încheie cu funeraliile lui Nick pe o vreme închisă și rece. Toți foștii prieteni și cunoscuți cântă „God Bless America” în același bar unde înainte cântau muzică ușoară și jucau biliard. Pe fețele răvășite și în vocea lor stinsă există conotații deopotrivă tragice și pline de speranță, durerea fiind însoțită de nădejdea că generațiile care vin nu vor mai trece printr-o asemenea experiență.

Schimbarea de ton și ritm a scenelor din Vietnam cu cele din Clairton oferă privitorului un mod lipsit de scrupule atât în ce privește violența, cât și empatia. Totul se reduce aparent la rezistența la presiune a trei oameni simpli, care sunt puși în situații extraordinare și la modul în care ei reacționează. Replica lor, ce include efectele fizice și psihologice ale unui asemenea șoc, este universal-valabilă. Ruleta rusească este în film o alegorie, iar intreg filmul o parabolă. Dealtfel, toate organizațiile prizonierilor de război P.O.W (Prisoners of war) au negat existența unei asemenea tratament, dar organizarea întregului



Robert de Niro și John Savage într-o secvență din film

scenariu în jurul acestui simbol indică arbitrariul la care este supusă existența în condiții de conflict armat. Mulți au considerat această peliculă o „blue collar symphony” ce se poate auzi oriunde și oricând nu doar în America aflată la ora implicării militare din Vietnam. Un blockbuster atipic, „The deer hunter”, rămâne o celebrare a demnității individului obligat de circumstanțe independente de propria voință să participe la dezumanizarea lui și a celorlalți semeni. Un film ce propune spectatorului, acum la început de 2023, ca și în 1979, o experiență răvășitoare, un răspuns al majorității tăcute ce îndură consecințele luării unor decizii absurde.

Ateneul din Iași prezintă: „AMADEUS” de Peter Schaffer, regia Toma Enache



Mona Dobrișan

De ce-l iubim pe Mozart și când ?

Când ne bucurăm că trăim, celebrând viața sau când privim spre moarte ?

Dincolo de viață e moartea și dincolo de moarte e doar iubire ?

Deus

Deus meus

Amadeus (Dragostea lui Dumnezeu)

Omagiem, de două sute de ani și mai bine, una dintre cele mai înzestrate ființe umane. Omagiem geniul, atât cei conștienți, cât și cei mai săraci cu duhul. Cei care aud, cât și cei care-și rotesc în minte avalanșe de note scrise fără greșeli, fără ștersături, fără suprascriere.



Ne întrebăm, noi, cei umili, de ce iubim muzica lui ?

... pentru că sensibilitatea umană detectează geniul care trăia înaintea timpului său ?... pentru că ființa umană află grația și perfecțiunea cucerită de claritatea, transparența, ritmul și melodicitatea creației mozartiene sau pentru că starea de bine, emoția și lacrimile creează în sufletul nostru puntea către Divinitate, pe care, cândva, vom dori să o urcăm cu toții ?

Mozart nu l-a slăvit pe Dumnezeu, Mozart a slăvit dragostea, explozia clipei care este viața, născându-se om, pentru ca arta sa, ca-ntr-o oglindă a Universului, să reflecte ceea ce Mozart a crezut: că adevărata frumusețe se află aici. Și s-a priceput să exprime aceasta prin sunete pe care omenirea le-a primit crezând că i se cuvin.

Eu cred că nu...

Eu cred că Mozart, compozitorul fără copilărie, care a cântat la curți nobiliare și împărătești, nu ne aparține. El aparține universalității sale, geniului său, armoniei perfecte din operele sale în care seninătatea mozartiană învăluie.

Sigur că era la îndemână să invidiezi un asemenea compozitor, dar Salieri, contemporanul și rivalul său artistic, nobilul influent de la curtea împăratului, un talent al timpului și un bun compozitor, adorat de iluștrii săi elevi (Franz Liszt, Franz Schubert, Ludwig van Beethoven), nu a făcut-o.

„Rivalitatea” dintre cei doi era una artistică, amicală.

Salieri își închinase creația lui Dumnezeu. Intuise, ca și tatăl lui Mozart, Leopold, superioritatea ființei copilului-minune și cu înțelepciune lăsase loc nu dușmăniei, ci admirației și cordialității. Când Amadeus îl invită la „Flautul fermecat”, îl aplaudă sincer.

Sunt dovezi istorice că nu Salieri îl ajută pe Mozart să termine *Reqviemul*, ci un discipol de-al său, că nu el îl otrăvește și că tentativa lui de sinucidere se datorează nu remușcărilor, ci începutului de demență senilă, tragică pentru orice vârstnic.

Peter Schaffer, autorul piesei „Amadeus” (1979), alege să-l înfățișeze pe micul geniu ca un bufon copilăros, jucăuș, plin de energie și de o disperare subliniată, iar pe Salieri plin de ură, de invidie, ascultând încântat și resemnat o muzică ce el, amuțit, nu o putuse crea.

Tema Amadeus – Salieri devine, așadar, în piesa lui Schaffer, una din rivalitățile finale ale teatrului, rezultând monologuri superbe, ce ne descriu muzica și nebunia.

De ce este geniul considerat nebun ?

Pentru că face lucruri pe care noi nu cutezăm a le face, pentru că arta este dusă la sublim, pentru că niște abilități intelectuale excepționale ale unui om, care se plimbă pe străzi ca oricare în secolul al XVIII-lea, ni se par de neatins ?

Mozart avea capacitățile unui geniu în orice alt domeniu intelectual. Capacitatea sa analitică, de a memora, de a trage concluzii, de a lucra perioade mari de timp, de a schimba teme banale în acorduri fantastice, aparține geniului. Darul de a compune arii pentru ca a doua zi să le reproducă după o singură audiție, de a crea fără greșeală simfonii întregi ca și cum cerul și pământul s-ar fi unit într-o picătură de cerneală în condeiul ce așternea rapid notele și detaliile unice, aparține geniului.

Salieri era un om inteligent, un intelectual fin al vremii sale. Certându-se fictiv în piesa lui Schaffer cu divinitatea căreia îi promisese totul pentru un har pe care, însă, Mozart îl primise, nu face decât să-și lege pentru eternitate numele de tânărul-minune.

În realitate, cei doi se admirau reciproc, slujeau arta. Salieri se pare că a fost și tutorele unuia dintre băieții lui Mozart. Pentru personajul lui Schaffer însă, este foarte profitabil să iasă din mormânt, să se certe cu Dumnezeu, să blesteme, să urască, să renege și să iubească în numele artei chiar și pe cel care și l-a ales să-i fie dușman.



Cine interpretează Salieri în piesa „Amadeus” trebuie să fie un virtuoz.

Piesa nu este despre Mozart (de altfel, ca și în filmul regizat de Milos Forman în 1984, cu Tom Hulce și F. Murray Abraham – premiu Oscar pentru cel mai bun actor), ci despre „rivalul” său.

Regizorul Toma Enache montează piesa, despre care m-am hotărât să scriu, la Ateneul ieșean cu un actor „greu” în rolul lui Salieri: Claudiu Bleonț. Oscilând între un Salieri tânăr, entuziast, care-și închină castitatea și arta unui Dumnezeu trădat mai târziu și un Salieri „bătrân”, frământat de remușcări, dar spovedindu-se la finalul vieții pentru toate uneltirile, crimele făcute și nefăcute, gândite sau visate, luându-și asupră-și toată ticăloșia lumii, dezlegându-se în fața unui Dumnezeu pe care nu-l mai voia al lui.



Claudiu Bleonț trăiește pe scenă un destin pecetluit. Nu știu dacă mă face să-l urăsc pentru că uneltea împotriva carismaticului, jucăușului, gentilului, bunului Mozart sau să-l iubesc.

Geniul nu obosește ?

Geniul este binecuvântat de Dumnezeu, orice ar fi să însemne aceasta ?

Geniul aude în minte și simte în palme creația sa înainte de a o naște ?



Posibil, dar însoțită de multă muncă.

Mozart la patru ani compusese primul său concert, la șapte prima simfonie. Copilul fără copilărie, îngrijit și adorat de tatăl său care-l dusese să cânte pe la curți împărătești pentru ca valoarea fiului său să fie recunoscută, copilul care studiase o viață și care, probabil, avea o oarecare imaturitate emoțională, studiase toate compozițiile marilor compozitori ai vremii. Muncind enorm pentru fiecare dintre partiturile sale ș-a dorit să atingă perfecțiunea.

„Amadeusul” ieșean îl are în rolul lui Mozart pe Codrin Dănilă, un tânăr actor care face un personaj jucăuș, cu un umor acid, intolerant cu mediocrițățile, curtat de femei și neapărat chicotind ca personajul lui Hulce. De fapt, Mozart nici nu chicotea așa de des precum arată filmul.

Constance Weber, soția iubită și săracă, este interpretată suav de Erica Moldovan.

Directorul de Operă – Alexandra Păftală, originală, iar Iosif al II-lea, Împăratul Austriei, este interpretat de unul dintre preferații publicului din acea seară – Dumitru Florescu. Mulți alții completează spectacolul plin de dinamism și culoare al regizorului Toma Enache. Costumele – Alina Dincă-Pușcan, proiecții – Silviu Apostol, dau spectatorului senzația unei montări vivace, de calitate, moderne, pentru ca spectatori de toate vârstele să asimileze cu plăcere producția, dramatică și plină de umor în același timp.

Muzica lui Mozart, a lui Salieri, învăluie sala și face spectatorul să se simtă aidoma cu privilegiații contemporani ai acestora.

Remarcăm revolta lui Salieri împotriva lui Dumnezeu (minunat recitalul lui Claudiu Bleonț, lucru care nu ne miră și ne desfată), pentru că Mozart, omul, nu are grația compozițiilor sale, pentru că „darul lui Dumnezeu” fusese hărăzit nu lui Salieri, ci caraghiosului, vulgar pe alocuri, sentimentalului neînțeles și omului extraordinar de „pământean”, de viu, de atent, de iute, de vesel și deloc rău.

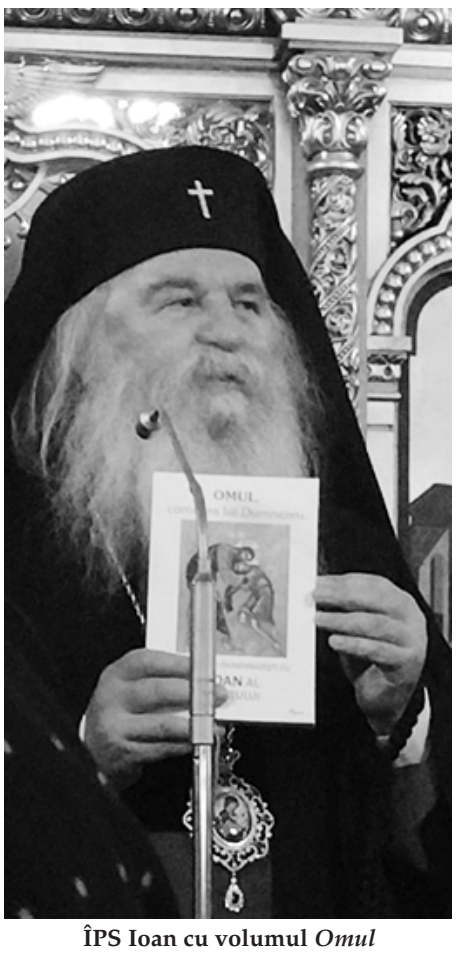
Wolfgang Amadeus Mozart, mort la 5 decembrie 1791, pe un ger cumplit, e aruncat într-o groapă comună, special parcă pentru a fi uitat. Dar muzica sa, cu note dezarmant de simple, cu misterul tehnicii creatoare de emanație universală, răzbate peste secole desenând linii între noi și cer, desenând scări pe care Mozart, alesul, le-a urcat deja și le-a lăsat coborâte pământenilor pentru ca să știe că dacă viață e, cam așa ar trebui să sune.

Noi convorbiri duhovniceşti cu †Ioan al Banatului (VII)

„Dumnezeu a promis că nu-l va părăsi pe om, chiar dacă căzuse în păcat.”

Luminița Cornea: Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, după cum știm din calendarele noastre ortodoxe, în duminica dinaintea sfintei sărbători a Nașterii Domnului, se pomenesc Sfinții Părinți după trup ai Domnului sau, altfel spus, *Genealogia Mântuitorului* (Matei 1, 1-25). Aș dori să discutăm acum despre ceea ce ne-ați transmis, într-un cuvânt de învățătură la pericopa din această duminică, anume că avem în *Sfânta Carte* mai multe mărturii despre *Venire*.

Înaltpreasfințitul Ioan: Căutați în *Sfânta Scriptură*, la *Facere*, capitolul 3, versetul 15, și să vedem cine a spus aceste cuvinte: „*Dușmănie voi pune între tine și între femeie, între sămânța ta și sămânța ei; Aceasta îți va zdrobi capul, iar tu îi vei înțepa călcâiul.*” Pronumele „*Aceasta*”, scris cu literă mare, cu ce nume îl vei putea înlocui ? Cu numele Mântuitorului Iisus Hristos. Citiți acum: „Dușmănie voi pune între tine și între femeie, între sămânța ta și sămânța ei. *Hristos Iisus* îți va zdrobi capul, iar tu îi vei înțepa călcâiul.” Vedeți cum un pic de gramatică ne lămurește totul. Aceste cuvinte au fost numite de teologi „*prima evanghelie*”, prima veste bună din *Sfânta Scriptură*, după căderea protopărinților noștri Adam și Eva.



ÎPS Ioan cu volumul *Omul comoara lui Dumnezeu*

L.C.: Prin urmare, Părinte Mitropolit, cine a rostit această primă veste bună ?

Îps. Ioan: Această protoevanghelie, prima veste bună, n-a fost rostită nici de profet, nici de un înger, ci de însuși Tatăl cel Ceresc. Dumnezeu a rostit aceste cuvinte și *Dumnezeu*, cum se spune în popor, *se ține de cuvânt*. Și S-a ținut de cuvânt și L-a trimis pe *Acesta*, pe Fiul Său, ca să omoare, pe cine ?, moartea. Despre moarte este vorba acolo. În decursul istoriei, în *Sfânta Scriptură*, avem consemnate *trei legăminte* pe care le-a făcut Dumnezeu cu oameni aleși din poporul Israel. Mai întâi, legământul făcut cu Noe. Ce legământ a făcut Dumnezeu cu Noe, după potop ?

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, vă rog să-mi permiteți să citesc eu, din *Biblie*, acest legământ: „*Și închei acest legământ cu voi, că nu voi mai pierde tot trupul cu apele potopului și nu va mai fi potop, ca să pustiască pământul*” (*Facerea* 9, 11)

Îps. Ioan: Să vedem ce legământ a făcut Dumnezeu cu Avram, apoi ce legământ a făcut Dumnezeu cu Moise. Vă rog să căutați la *Facere* 17, 4 și 10-11.

L.C.: Da, legământul cu Avram: „*Eu sunt și iată care-i legământul Meu cu tine; vei fi tată a mulțime de popoare*”; „*Iar legământul dintre Mine și tine și urmașii tăi din neam în neam, pe care trebuie să-l păziți, este acesta: toți cei de parte bărbătească ai voștri să se taie Împrejur. Să vă tăiați împrejur și acesta va fi semnul legământului dintre Mine și voi*” (*Facere* 17, 4 și 10-11).

Îps. Ioan: Iar legământul lui Dumnezeu cu Moise: „Zis-a iarăși Moise către Dumnezeu: „Iată, eu mă voi duce la fiii lui Israel și le voi zice: Dumnezeul părinților voștri m-a trimis la voi... dar de-mi vor zice: cum Îl cheamă, ce să le spun ?” Atunci Dumnezeu a răspuns lui Moise: „*Eu sunt Cel ce sunt*”. Apoi i-a zis: „Așa să spui fiilor lui Israel: *Cel ce este* m-a trimis la voi !” (*Ieșirea* 3, 13-14)

Vă rog să priviți la icoana Mântuitorului. Acolo, pe aureolă, sunt trei litere în limba greacă. Acele litere reprezintă: *Cel ce este*, *Cel ce sunt*. Acestea reprezintă numele lui Dumnezeu. Deci, Dumnezeu i-a descoperit lui Moise care este numele lui: *Cel ce este*, *Cel ce sunt !*

Prin profetul Isaia, care a trăit prin anii 735-695, a grăit Dumnezeu despre venirea în lume a Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Profetul Isaiia ne-a vorbit despre nașterea din Fecioară a Mântuitorului. El a spus: „*Iată Fecioara va lua în pântece și va naște fiu și vor pune numele Lui Emanuel care se tâlcuiește: «Dumnezeu este cu noi»*” (Isaia, 7, 14). Dacă vom căuta, găsim la toți profeții versete care arată venirea în lume a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, dar profetul Miheia vestește locul unde avea să se nască Mântuitorul, și anume Viflaimul.

Firul acesta roșu care trece prin *Vechiul Testament* i-a pregătit pe evrei și ne arată și nouă cum *Dumnezeu a promis că nu-l va părăsi pe om, chiar dacă acesta căzuse în păcat*. Iată, a spus și despre locul unde se va naște Hristos.

Dar oare ce credeți că face astăzi Dumnezeu ?

L.C.: Îmi amintesc că Înaltpreasfinția Voastră ați pus această întrebare într-o predică. Răspunsul preotului căruia v-ați adresat a fost că Dumnezeu stă și contemplă propria creație, așteptând întoarcerea fiecăruia dintre noi. Aceasta, pentru ca noi, fiecare în parte, să-L primim pe Dumnezeu în inimile noastre.

Îps. Ioan: Gândind mai profund, oare cum am răspunde la această întrebare ? *Auziți ce face Dumnezeu acum: iubește, iartă și transmite*. Acestea sunt stările lui Dumnezeu a cărui pleoapă nu cade niciodată în jos. Dumnezeu, permanent, ne iubește, ne iartă, și L-a trimis, și-L trimite și astăzi pe Hristos în stare de jertfă pe altarul bisericii, al tuturor bisericilor din lume unde săvârșitu-s-a sfânta liturghie. Deci și pe tine te iubește Dumnezeu, te iartă aducându-I lacrimile pocăinței, și-L trimite încă pe Hristos, nu în peștera din Betleem, ci pe altarul bisericii, în sfântul potir. Este o acțiune permanentă a lui Dumnezeu. De n-ar iubi o clipă Dumnezeu lumea, s-ar stinge, ar pieri, dar continuu Dumnezeu iubește și în orice clipă un om de la o margine a lumii, alt om de la altă margine a lumii, plânge, se pocăiește și iartă. Astăzi îl iartă pe unul din Timișoara care a plâns pentru păcatele lui, peste două clipe este unul în altă țară, în alt loc, care plânge, și iartă. Așa că Dumnezeu unește aceste trei fapte: iubirea, iertarea și trimiterea la tine și la mine a Fiului Său, încă în stare de jertfă, în potir.

Iată, legăminte față de Noe, de Avram și de Moise ! Dumnezeu, făcând legământul, și l-a împlinit.

L.C.: Dar avem oare în *Vechiul Testament* și niște personaje care, prin viața lor, îl prefigurează pe Hristos ?

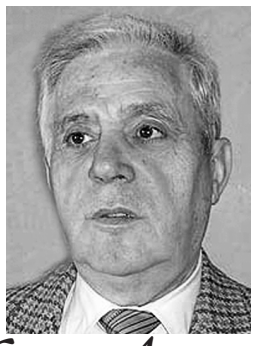
Îps. Ioan: Cu siguranță, avem. Sunt mai multe personaje: Iosif, atunci când este prigonit de frații săi; Isaac care este adus ca o prefigurare a jertfei de către Avraam; Iona care stă trei zile în pântecele chitului – iată trei personaje din *Vechiul Testament* care sunt prefigurări ale Mântuitorului. Dar dacă am începe cu nevinovatul Abel care a fost ucis de fratele său, Cain, din invidie ? Iată un om nevinovat care a fost ucis de fratele lui ! Lui Hristos i-a găsit cineva vreo vină ? Păcat, nu i-a găsit. Apoi, să ne gândim la Isaac ! Avram a fost chemat să-l aducă jertfă pe unicul său fiu, Isaac. Cine este Hristos ? *Unicul* fiu al lui Dumnezeu. Trecem, apoi, la Iosif care a fost vândut de frații săi egiptenilor. Ajungând în casa lui Faraon, pe când frații săi au ajuns la mare necaz, i-a salvat din foamete. Ce-a făcut Hristos ? Ne-a salvat și El pe noi.

Ne-am putea gândi, apoi, și la șarpele de aramă spânzurat pe lemn în pustiu. Vă aduceți aminte, în vremea lui Moise, când au trecut printr-o zonă unde se aflau mulți șerpi, cei ce priveau șerpii erau mușcați și mureau. Ca să salveze poporul, s-a rugat Moise lui Dumnezeu, întrebându-L ce să facă. Dumnezeu i-a spus să facă un șarpe de aramă și să-l spânzure pe un lemn, iar toți cei care vor privi spre șarpele acela de aramă, chiar dacă vor fi mușcați de șerpi, vor trăi.

Ce s-a întâmplat cu Hristos ? N-a fost și el pironit pe lemn ! Și toți aceia care privesc cu credință la jertfa Mântuitorului, toți se vor vindeca de moarte. Auziți ! ? nu numai de o boală oarecare... Cei care privesc cu credință la jertfa lui Hristos, la răstignirea Lui, se vindecă și de bolile acestea trupești, dar se vindecă și de cea mai grea boală. N-a apărut încă un medic care să te poată vindeca de moarte și, iată, a venit Hristos Domnul.

Prin urmare, Dumnezeu s-a ținut de cuvânt. Și vom vedea, cu ajutorul lui Dumnezeu, de vom trăi, duminică în ziua sfântă a Nașterii Domnului, când nădăjduim să ajungem cu toții la Betleem.

A consemnat Luminița Cornea



George Apostoiu

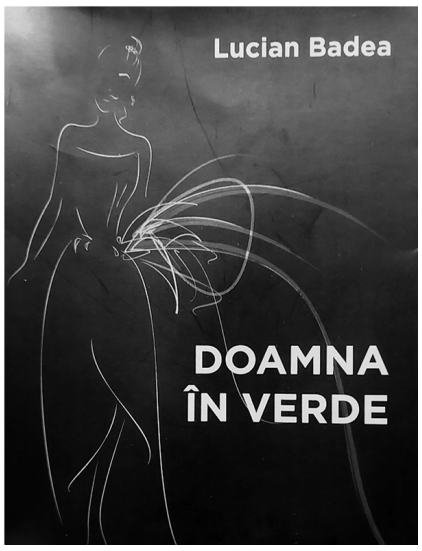
Pornind de la romanul polițist...

Lucian Badea: *Doamna în verde*

Ca specie literară, romanul polițist are doi stăpâni: ficțiunea și estetica. Adică: fantezia de a închipui o realitate posibilă și măiestria de a folosi virtuțile cuvântului. Și o condiție: să capteze interesul lăsând cititorului libertatea de a considera că tot ceea ce este inventat poate fi – nu să (și) fie – adevărat. Un roman polițist bun nu poate exista în afara regulii de aur a literaturii: scrisul frumos. Nici a propriei condiții, cea de a declanșa ceea ce latinii numeau *captatio benevolentiae*, o capcană a cititului relaxat. Căci ritmul acțiunii unui roman polițist nu este compatibil cu precipitarea grăbiților. Autorii de romane polițiste uzează de supralicitarea enigmei pentru ca pedepsirea vinovatului – aceasta este miza – să apară ca ultimă consecință a logicii anchetei și să devină o cauză a justiției.

Deși are o vârstă respectabilă, de un secol și jumătate, romanul polițist nu-și găsește locul în orice istorie literară. Excesul de sobrietate ar putea explica această rezervă. Dar, marele roman polițist nu se află în afara condiției literaturii. Tabloul american realizat de englezul Conan Doyle în *Studiu în roșu* este, literar vorbind, la fel de valoros ca și cel al americanului Theodore Dreiser în *O tragedie americană.* Personajele romanelor lui Conan Doyle, Agatha Christie, Georges Simenon vin din aceeași lume a eroilor lui Dickens, Balzac, Dostoievski. Particularitatea constă în o anume schemă a construcției literare. Romanul polițist este așezat pe cheia unei anchete. O crimă sau mai multe se află în centrul construcției romanești. Rețeta presupune descoperirea mobilului crimei de către un detectiv iscusit și oferirea dovezilor peremptorii necesare justiției. Autorii celebri de literatură polițistă sunt mari scriitori. Investigația lui Hamlet pentru lămurirea împrejurărilor uciderii tatălui-rege are toate atributele unei anchete profesioniste, Shakespeare dovedindu-se, iată, un maestru al genului. Alexandre Dumas – tatăl, în *Contele de Monte Cristo,* aduce în literatura universală un erou fascinant, romantic și justițiar, Edmond Dantès. Edgar Allan Poe, poet, nuvelist, romancier, dramaturg, cel care ne fascinează cu celebrul poem *Corbul*, este considerat părintele romanului polițist gândit ca gen autonom. Romanul bun polițist este un seismograf al sănătății unei colectivități. Juridic vorbind, între o crimă din dragoste și una pentru bani, de ex., nu există diferențe; pragul violenței este trecut din motive diverse – bani, afaceri, complicații amoroase etc. – pe fondul unei evidente întunecări a minții.

Este încă de actualitate romanul polițist ? Iată o întrebare pertinentă la care un răspuns simplu ar fi: da. Atâta timp cât natura umană, de la biblicii frați Cain și Abel până astăzi nu s-a schimbat fundamental, literatura polițistă are locul ei în cetate. În zona de interes creat în jurul acestui gen literar, cu succes la public, a apărut *thriller-ul,* specie comercială exersată pe gustul îndoielnic al amatorilor de spectaculos gratuit. Între romanul polițist și thriller există diferențe și acestea nu sunt de neglijat. Autorii de thriller aruncă violent într-un spațiu ficțional personaje de gumilastic întărit ce par scăpate dintr-un accelerator, non-ființe care fac bravuri lipsite de sens în numele unor cauze stupide. Credibilitatea unor astfel de creaturi atinge în toate cazurile punctul zero.



Romanul polițist urmărește o cauză, are un univers, o morală. Și o credibilitate verificabilă nu doar juridic, ci și istoric sau social. Cineva a avut ideea de a reconstitui harta Londrei pornind de la romanele lui Dickens. S-a constatat că străzile bătute de eroul lui Conan Doyle, Sherlock Holmes, sunt cele în care au trăit eroii marelui romancier !

*

Notele de mai sus mi-au fost prilejuite de apariția unui nou roman al scriitorului Lucian Badea, enigmatic pus sub titlul *Doamna în verde.* Un roman populat cu reprezentanții faunei parazitare de azi, ivită pe cocoașa libertății. O lume cu aspirații fără susținere morală și socială, de frustrați ce refuză să trăiască alături de plebe. Acțiunea se petrece într-un mare port, urbe în care veleitarii aspiră permanent la o viață de împrumut în raiuri închipuite. *Doamna în verde* continuă ciclul deschis de *Abel, unde e fratele tău ?* (trei volume): același tip de personaje, destul alcov și suficiente porniri ce se înfundă în crimă. Riscurile traiului la marginea sau în afara legii sunt ignorate, Personajele sunt chilipirgii al norocului, o speluncă torturată de ieșirea cu orice preț la un liman al huzurului. Delirul boemei îi îmbată pe belferii norocoși ai timpului bezmetic și de împrumut pe care îl trăiesc. Prima victimă a acestui model de viață este un top-model, Ruxandra Plopeanu. Comisarul Fonogea, un Maigret român, împreună cu adjunctul lui, Vintilescu, demontează mașinăria pusă în mișcare de acești frustrați inventivi cu onomastică pe măsură: Mitzi Kalomfirescu, doamna Clara, Tereza, Armand, Vittorio, Alec, Grișa etc.

Calitatea unui roman polițist este de a stârni interesul, de a captiva, iar *Doamna în verde* întrunește această condiție. Despre veleitari sau rataţi care se socotesc insultați de soartă există o întreagă literatură. Atractivitatea romanului polițist vine de la tehnica specifică a desfășurării narațiunii care presupune devoalarea progresivă a mobilului crimei și protejarea, până în final, a identității criminalului. Trucuri ! Anchetatorul caută dovezi, inclusiv în amănunte fără greutate, le leagă într-o anumită logică. Cititorul se lasă antrenat și, din când în când, are impresia că este pe calea bună a descoperirii enigmei. În *Doamna în verde,* un ziar de scandal avansează o concluzie cu pretenția de a fi în măsură să indice cauza morții ultimei victime: „Dacă în privința celorlalte asasinate pot plana dubii, sinucidere sau crimă, apoi de data asta nu poate fi vorba decât de un singur lucru: crima ! Actorul Alec Buzescu a fost asasinat. De ce ? Ca și în celelalte cazuri se bănuiește, adică se bate pasul pe loc, adică… Ce face Poliția ? Alec a fost asasinat pentru convingerile sale politice sau din alte motive ușor de bănuit. Să le spunem cititorilor noștri, care probabil nu știu, că Alec era amantul soției lui…”. Ei, bine, ipoteza istețului gazetar nu este de neglijat, dar nici de luat prea mult în seamă. Ancheta se complică pe măsură ce o crimă atrage după sine altă crimă. Nu voi dezvălui finalul ! Ceea ce pot adăuga este faptul că, pe tot parcursul lecturii romanului *Doamna în verde,* cititorul crede că a descoperit mai devreme criminalul. Ei bine, autorul își protejează abil finalul. În *Doamna în verde,* când totul pare că se limpezește, surpriza vine pe neașteptate. Apare o nouă doamnă în…

*

În marginea acestei cronici, sunt tentat să semnalez și volumul de teatru scurt pe care Lucian Badea l-a publicat în 2019, în care personajele au o poezie a lor. Sunt visători romantici, nu departe de nefericire. Cele opt piese din volumul *Teatru scurt*, cu subtitlul *Piese polițiste cu iz de absurd sau piese absurde cu iz polițist* aduc în atenție un nou tip de ficțiune. Într-o prefață a Mariei Tudor la volum, suntem îndemnați să privim lumea ce populează teatrul scurt al lui Lucian Badea drept o posibilă ipostază în care cititorul se poate, la rândul lui, integra.

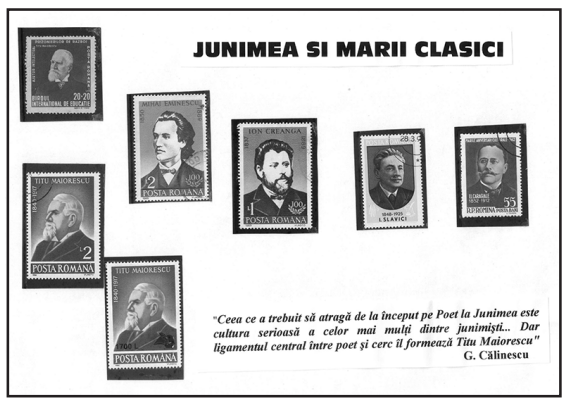
Desigur, recomandarea privește o lume diferită de cea din romanul *Doamna în verde.*

Să nu ne pierdem de Eminescu !

Luminița CORNEA

Ca întotdeauna, în mijloc de gerar, ne gândim la aniversarea lui Eminescu, Poetul nostru de suflet. Ne gândim cum să facem ca să nu ne pierdem de Eminescu, să nu ne pierdem de tradiția noastră strămoșească. Dacă trăim întru Eminescu, trăim întru tot ce înseamnă tradiție, limbă, credință. Trăim în identitatea noastră. Dacă ne pierdem de toate acestea, dacă ne pierdem de Eminescu, este vina noastră.

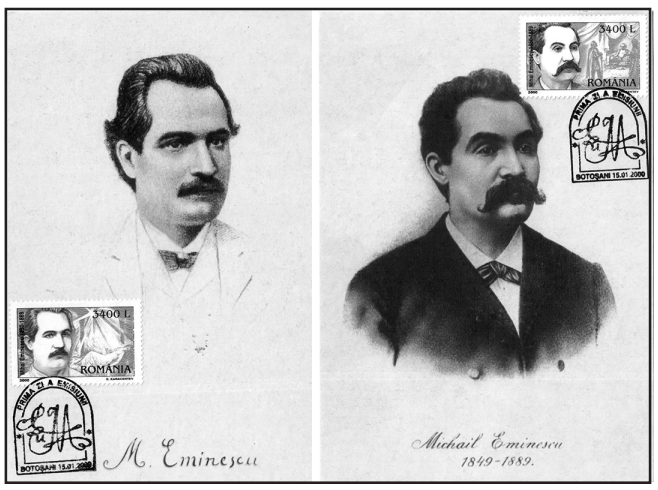
Îl citim astăzi pe Eminescu ? Îi recitim poeziile ? Ne învățăm copiii și nepoții să-i prețuiască opera, spre a-i îndemna s-o citească ? Există în manualele de română poezii de Eminescu asupra cărora elevii trebuie să fie, cu iubire, învățați a se apleca pentru a le descifra semnificația, pentru a le memora. Știu. Este important să avem în vedere că fiecare generație a avut și va avea un anumit mod de a-l privi pe Eminescu, un anumit mod de a-l recepta, de a-l înțelege, un anumit mod de a-l reprezenta grafic și sculptural... mă gândesc acum la numeroasele busturi și statui răspândite nu numai pe străvechile meleaguri românești, ci și pe meleaguri mai mult sau mai puțin îndepărtate, unde, duși de valurile vieții, locuiesc români – locuri sfințite de pașii Poetului: Botoșani, Ipotești, Galați, Iași, Cernăuți, Blaj, Oradea, Brașov, Viena, Odessa, Chișinău sau alte numeroase localități, care, recunoscându-i genialitatea, i-au înălțat spre cinstire monumente. Toate dovedesc, așa cum mărturisea Octavian Goga, în 1930, că Eminescu este cel mai mare dintre români al cărui creștet primește binecuvântare din Cer, dar ale cărui picioare sunt înfipte până la glezne în pământul strămoșesc. Mai mult decât oricare altul, Eminescu a crezut în neam, l-a simțit în adâncime, l-a înțeles în misiunea lui istorică.



Filatelie „Junimea și marii clasici”

Putem afirma cu certitudine că fiecare român îl percepe într-un fel propriu pe Eminescu. Astfel, unii îl citesc frecvent, alții, mai puțin, alții nu-l citesc, dar au auzit, știu de Poet. Unii îi recită poeziile, alții nu, unii cunosc mai multe poezii de Eminescu, alții doar *Luceafărul* ori ... *Somnoroase păsărele* sau nici atât. Unii îi cunosc și opera în proză, alții chiar și publicistica și teatru, mulți au citit și corespondența (Doamne, ce modele minunate pentru scrisori de dragoste sunt cele scrise de Eminescu și de Veronica Micle !), unii colecționează cărți, diverse exponate, inclusiv exponate filatelice despre Eminescu. Oricât de multe presupuneri am face, ajungem la concluzia că Eminescu este în sufletul românilor. Eminescu este al nostru !

Eminescu nu va fi niciodată un subiect epuizat, afirmă într-un interviu criticul Alexandru Ștefănescu. De ce ? Opera eminesciană a reprezentat foarte bine spiritul românesc, dar mai important este că au fost influențați de Eminescu și cei care i-au citit opera dar și ceilalți care s-au lăsat cuceriți de prestigiul poetului. Cum se explică ? Opera eminesciană a transmis un anumit spirit românesc și universal inconfundabil. Literatura română îi datorează enorm lui Eminescu. S-a afirmat că după Eminescu nu se mai poate scrie fără să ții seama de opera sa. Nu negăm că se poate ridica și s-a putut ridica altcineva la fel de măreț, care va scrie în alt fel, care va avea un alt tip de discurs, dar care l-a asimilat pe Eminescu. Cunoaștem poezia românească, îi simțim mari și vii, prin opera lor, pe Lucian Blaga, Tudor Arghezi, ...pe Grigore Vieru, însă când privim spre Eminescu, ne amintim versul lui Aron Cotruș: „Iată-l *viu* cum altul nu-i”. „Viu”, dătător de viață literelor românești, l-a considerat dintru început Titu Maiorescu, afirmând că „Eminescu este un om al timpului modern. Cultura lui individuală stă la nivelul culturii europene de astăzi” (1872).



Filatelie și cartofilie Mihai Eminescu

Chiar dacă un nume precum Alexandru Vlahuță nu spune nimic astăzi, sau nu spune nimic generației tinere, noi îl simțim și ni-l prețuim și ne alăturăm acestuia, deoarece ne înmiresmează sufletul prin afirmațiile lui referitoare la Eminescu: „oameni ca Eminescu răsar la depărtări de veacuri în existența unui popor”.

Cititor pasionat, el este unul dintre cei mai adânci/profunzi cunoscători ai limbii, literaturii și istoriei noastre din cele mai întunecate vremuri. Clasici ai literaturii române i-au ridicat monumentale biografii poetului și savante comentarii asupra vastei și variatei opere: G. Călinescu, Perpessicius, Eugen Lovinescu, Sextil Pușcariu, D. Vatamaniuc, Al. Oprea, Petru Creția, C. Noica, Zoe Dumitrescu-Bușulenga...

Apoi, cinste studentului Elie Cristea, viitorul patriarh Miron Cristea care a explorat pentru întâia oară universul eminescian într-o teză de doctorat, Budapesta, 1895. Eminescu are profilul unui geniu care, dacă ar fi fost munte, ar fi avut Caraimanul și Ceahlăul la picioarele lui, afirma preotul Ioan Morar. Flacăra sfântului preacurat al ghiersului românesc, cum îi spune Arghezi, a aprins sufletele urmașilor. Nichita Stănescu consideră că Eminescu este atât de mult al nostru, încât noi, din nebăgare de seamă, am început să devenim ai lui.

Ioan Alexandru, care și-a luat un doctorat cu o temă Eminescu, într-una din poeziile sale, îl anunță că din stranele ardelene i se mai atașează încă o lacrimă. Grigore Vieru îl numește pur și simplu „Domn”. Metafore revelatoare folosește Aron Cotruș în minunatul poem *Lui Eminescu* (1959); îl numește legendar, „Ștefan cel Mare al cuvântului”, „Dante valah” sau „un nume viu pe-o carte fără moarte”. Putem continua, dar ne oprim aici cu afirmațiile noastre. Cunoscând toate acestea, cum am putea să ne pierdem de Eminescu ? ! Fie ca steaua lui Eminescu să lumineze peste noi în vecii vecilor. Amin.

Municipiul Giurgiu, Gerar 2023, dimineață rece. Un bloc de locuințe din centrul istoric, aproape de Turnul Ceasornicului. În interiorul acestuia, un spațiu privat mic, ocupat majoritar de cărți, multe cu legătură personalizată, ordonate într-o bibliotecă veche, cu geamuri de cristal. La birou, Emil Păunescu, giurgiuvean de trei generații, muzeograf cunoscut la nivel național, care a împlinit recent 73 de ani. Alături, semnatarul acestor rânduri, înconjurat de cărți și periodice, unele încărcate în cutii, altele grămădite deasupra lor. Atmosferă de loc destinat studiului, potrivită pentru un dialog cu nuanțe de interviu, discuție inedită despre oameni, întâmplări și locuri din viața interlocutorului meu. O viață trăită la Giurgiu, „oraș mic", care îi trezește amintiri și îl îndeamnă să vorbească despre vremurile când asculta povești și conducea armate de „nevăzuți".

Amintiri din copilăria unui vechi giurgiuvean Convorbiri cu muzeograful Emil Păunescu

Gelu Brîncoveanu (G. B.): *Cum ați perceput vremurile copilăriei dumneavoastră ? Dar vremea, anotimpurile: cum erau, spre exemplu, iernile din acea epocă ?*

Emil Păunescu (E. P.): Mica mea copilărie a coincis cu *vremuri* de restriște, pe care unii le-au denumit „obsedantul deceniu". Al șaselea deceniu al secolului trecut a fost o epocă de sărăcie și teroare pentru majoritatea românilor, având drept țel suprem consolidarea regimului comunist sub conducerea lui Gheorghiu-Dej, sprijinit de prezența armatei sovietice. Numai că noi, copiii, habar nu aveam despre asemenea sentințe formulate ulterior de istorici și trăite atunci de cei mai mulți dintre părinții și bunicii noștri. Cei din generațiile lor – care fuseseră martore la cum se instaurase regimul, care aveau termeni de comparație cu perioada anterioară și, mai ales, aveau membri ai familiilor, colegi și cunoscuți deportați și torturați, aruncați în lagăre și închisori – îi fereau cât puteau pe cei mici de cunoașterea acelor realități.

În ceea ce privește evoluția *vremii*, am avut de foarte mic ocazia să simt caracteristicile clasice ale celor patru anotimpuri, descrise azi mai mult prin cărți. Am prins teribila iarnă din 1953, când am văzut nămeții până la streașina casei, am fost martor nedumerit la spaima giurgiuvenilor în fața iminenței unei inundații catastrofale în urma blocării Dunării de ghețuri, dar îmi amintesc cu plăcere de iernile „normale", când aveam zăpadă din belșug, săniuțe și patine, bătăi cu bulgări și povești la… gura sobei.

G. B.: *Care este cea mai veche amintire din primii ani de viață și cât de importantă a fost ea pentru destinul personal ?*

E. P.: Printre cele mai vechi amintiri mi-este greu să fac o ierarhie, dar pot povesti una care mi-a rămas bine întipărită în minte și care mi-a influențat percepția realității din mai multe puncte de vedere. Astfel, în vara anului 1954, familia noastră a primit vizita unui cumnat al mamei, însoțit de unica lui odraslă, în vârstă de doi ani și jumătate. Eu mi-am luat în serios rolul de gazdă și am ieșit cu vărul meu pe stradă, decis să-i prezint cartierul nostru. După ce am ajuns în rondul de la Biserica Sf. Gheorghe – limita sud-vestică a orașului cunoscut de mine până atunci – am pătruns însoțit de micul meu companion în cartierul „Verde", îndreptându-ne spre fosta „Moara Doamnei". Ajunși în actuala piațetă a Fabricii de pâine, oboseala mersului neîntrerupt ne-a răzbit și ne-am așezat pe treptele de ciment ale unei prăvălii de țesături. Acolo ne-au remarcat cei doi căruțași ce tocmai descărcau baloturi de marfă dintr-un „camion" tractat de cai. Ne-au întrebat ai cui suntem și ne-au luat alături de ei pe capră, aducându-ne înapoi pe strada Ștefan cel Mare, la câteva case distanță de locuința mea. Între timp se dăduse „alarma" în cartier, casnicele și pensionarii din rândul vecinilor patrulând prin împrejurimi în căutarea dispăruților. Am explicat pe loc că am simțit datoria de a-i prezenta orașul micului meu musafir, foarte mândru de fapta mea. Unchiul i-a aplicat imediat o corecție aceluia, iar mama l-a domolit pe soțul venit alertat de la Tribunal că nu este cazul să facă același lucru, căci m-a urecheat ea destul. În realitate nu m-a bătut nici atunci și niciodată, chiar dacă uneori aș fi cam meritat-o. Această întâmplare, când am făcut primul meu ghidaj turistic unui public ce cunoștea de puțină vreme poziția bipedă, a fost începutul câtorva mii de ghidaje efectuate de-a lungul vieții, deopotrivă în expoziții și în afara lor.

G. B.: *Cum s-au implicat părinții în educația unicului lor fiu ? Erați recompensat când aveați reușite ? Ce sancțiuni ați primit pentru năzbâtii făcute în copilărie ?*

E. P.: Aș putea spune, fără să exagerez, că într-un grad apropiat de absolut ! Modul lor de a-mi face educație consta în a-mi oferi permanent *exemplul* unui comportament public responsabil și al unei căsnicii armonioase, care se bucurau de stima și admirația celor din jur (probabil și de invidia câtorva). În familia noastră reușitele copilului erau tratate drept lucruri firești, ce nu trebuie recompensate în chip special. După caz, din când în când, ele erau prezentate rudelor și cunoscuților, formă de popularizare ce-mi aducea laude din partea altora.



Emil Păunescu la vârsta de 3 ani și 3 luni, 1 mai 1953

Mama și-a întrerupt cariera didactică timp de nouă ani spre a mă crește cu multă afecțiune, cu tact pedagogic și cu o exigență ce-i era caracteristică, iar tata mi-a acordat multă încredere, tratându-mă deseori ca pe o persoană adultă. Atunci când greșeam nu primeam pedepse constrângătoare, nu mi se adresau cuvinte jignitoare, nu urmau interdicții și nu deveneam victima unor violențe. Mama m-a atins de câteva ori cu palma peste gură atunci când m-a auzit drăcuind ori folosind vreun cuvânt obscen, învățat de la alți copii. De obicei, când eram vinovat, o privire încărcată de reproșuri din partea ei era cea mai mare pedeapsă. Tata m-a lovit o singură dată, demonstrativ, peste părțile moi, atunci când – jucându-mă cu focul (la propriu !) – era să incendiez gardul vecinilor. Ambii părinți țineau mult să mărturisesc și să-mi recunosc greșelile. Am înțeles destul de repede că ei nu precupețesc nimic pentru a-mi oferi condiții cât mai bune și m-am străduit să le aduc bucurii, așa cum am putut și cum m-am priceput.

G. B.: *Cine a mai contribuit la formarea dumneavoastră ?*

E. P.: Am explicat, în amintiri publicate, că la educația mea din copilărie au contribuit atât persoane apropiate de familie, cât și o serie de vecini și cunoscuți, deoarece într-o societate ancorată încă în ideea de comunitate (pentru care nu dispăruseră cu totul tradițiile obștii țărănești !) locuitorii unui cartier se simțeau responsabili pentru toți copiii trăitori în el. Un noroc extraordinar a fost pentru mine substituirea bunicilor ce nu mai trăiau de o pereche vârstnică din vecini (alcătuită dintr-o olteancă aprigă și un evreu „pâinea lui Dumnezeu" !), care m-au „adoptat" și m-au răsfățat, iubindu-mă necondiționat. Am avut noroc și cu o învățătoare excepțională (Maria Răsuceanu), dar și cu mulți colegi buni, care m-au ajutat să-mi corectez defecte ascunse și să-mi potențez calități nebănuite. Menționez și că norocul acesta m-a urmărit în următoarele trepte de învățământ: la gimnaziu, la liceu, la facultate. Pe măsură ce m-am maturizat, am devenit conștient de el și am căutat să profit pentru formarea mea multilaterală.

G. B.: *Ce rol a avut ludicul în copilăria lui Emil Păunescu ? Dar poveștile ?*

E. P.: În anii preșcolari și în clasele primare joaca era prima la ordinea zilei, dar nu mă deosebeam de copiii vecinilor ori de colegii de școală. Eram un minicampion la „semne de bună purtare" (vânătăi, julituri, zgârieturi etc.), dobândite în urma escaladării unor garduri, cățărării în pomi fructiferi, căzăturilor de tot felul ori „războaielor" cu grupurile altor străzi. Asemenea celorlalți băieți făceam risipă de energie pe stradă, pe maidanele din apropiere, prin curțile din zonă (cu sau fără voia proprietarilor). Mai târziu, joaca aceasta haotică a fost înlocuită cu întreceri sportive și cu „jocuri de societate", iar timpul afectat lor s-a redus treptat în favoarea cărților, filmelor și... obligațiilor școlare. O componentă ludică am păstrat toată viața, inclusiv când am ajuns la manipularea auditoriilor de diverse vârste și calibre ori la… jocurile seducției. Ceea ce m-a deosebit de la bun început de cei de vârsta mea a fost atenția acordată poveștilor și punerii lor în scenă.

De foarte mic am fost un avid ascultător de povești, mai întâi cele citite ori spuse de părinți și de apropiații familiei, apoi cele auzite la micul radio procurat de tata în anii războiului. La radio – pe lângă emisiuni de tipul „Noapte bună, copii !" și „Un tăciune și-un cărbune" – eram fascinat de piesele de teatru, fie ele din repertoriul clasic, fie dramatizări despre viața oamenilor de seamă. Audițiile teatrale în familie m-au îndemnat să-mi organizez propriul teatru de păpuși, amplasat sub biroul de lucru al tatei. Aveam o drăguță păpușă antebelică, dăruită de una dintre colegele mamei, iar de la un vecin (a cărui fată ajunsese deja la liceu !) am împrumutat un păpușoi, ce întruchipa parcă un clovn. Dintr-o perdeluță ponosită am încropit un soi de cortină, două sfeșnice cu lumânările asigurau luminile scenei, iar textul în numele căruia mânuiam cele două personaje (chircit în spatele biroului) izvora din talentul meu de improvizator și avea marea calitate de a nu fi lung. Dar, după numai câteva „reprezentații", am sistat spectacolele, căci intuisem cruda realitate că aplauzele generoase ale asistenței erau mai mult de complezență… Înzestrat cu un exces de imaginație comparativ cu ceilalți copii și dorind să compensez lipsa unor frățiori, am inventat o armată de „nevăzuți", cu care i-am terorizat câteva săptămâni pe colegii de la grădiniță. Mama, cu rezerve îngerești de răbdare, îmi tolera diversele trucuri ce le scorneam pentru a-mi atinge scopurile. Deseori intra în jocurile mele, lăsând deschisă ușa camerei să poată trece „nevăzuții" sau amânând diversele treburi casnice spre a-mi citi o poveste, pe care nu mă deranja să o ascult chiar și pentru a zecea oară !

G. B.: *Câți ani aveați când ați învățat să scrieți și să citiți ? Ce personaje, titluri și autori din literatură v-au impresionat atunci ?*

E. P.: Părinții mei au considerat că, o dată ajuns la școală, este mai bine să fiu atent la predarea alfabetului, decât să mă învețe ceva mai înainte. Nici eu nu simțisem nevoia, căci – așa cum am amintit – nu dusesem dorul poveștilor. După ce am învățat să citesc, la șapte ani am trecut spre a devora toate cărțile de basme ce-mi cădeau în mână, începând cu cele din biblioteca părintească, din casele vecinilor și cunoscuților. Un an mai târziu am devenit și cititor fidel al Bibliotecii orășenești, de unde împrumutam cărți cu povestiri și legende istorice, lectura cărora mi-a deschis indubitabil pasiunea pentru domeniu. Țin minte că m-a impresionat culegerea lui Eusebiu Camilar intitulată *Poarta furtunilor*, scriitor pe care am

(continuare în pag.25)

(urmare din pagina 24)

avut șansa să-l cunosc personal la o întâlnire a sa cu cititorii giurgiuveni. Aflându-l traducător al celor *1001 de nopți*, m-am cufundat apoi cu mare plăcere în lumea Șeherezadei și a lui Harun al Rașid. La nouă ani am citit pentru prima dată *Contele de Monte Cristo*, am fost cucerit de soarta lui Edmond Dantès, ulterior revenind la romanul lui Dumas de nenumărate ori pe parcursul adolescenței și tinereții. Dintre autorii români primul care m-a atras către genul aventurilor de călătorie a fost Radu Tudoran, al cărui de neuitat roman *Toate pânzele sus* a fost ecranizat în mintea mea cu mult înaintea serialului Televiziunii Române.

G. B.: *La vârsta inocenței locuiați într-un imobil de pe strada Dorobanți, aflată în perimetrul istoric al municipiului Giurgiu, în apropiere de „Farfurie”. Cum era atmosfera acelei zone și care erau asemănările și deosebirile dintre centrul și periferia localității ?*

E. P.: Despre strada Dorobanți am amintit deja în *Fals tratat de muzeologie*, fragment pe care l-am publicat în avanpremieră chiar în revista „Sud”. Zona orașului în care m-am născut a rămas mulți ani neschimbată, căci Giurgiul din epoca Republicii Populare Române evolua extrem de lent, economic și demografic, fiind retrogradat administrativ din postura de reședință a județului Vlașca la cea de capitală a unui mic raion. În diversele lui cartiere, pe străzile fără unități publice importante ori lipsite de prăvălii, viața comunității păstra un iz patriarhal. Cele mai animate erau zonele comerciale: artera care venea în Centru de la Gară; celebra „Farfurie”; străzile care duceau la Piață (Olari și Independenței); începutul străzii Oinac. Forfotă era și în preajma principalelor instituții, pe micul „Corso” ce avea în capăt Parcul Alei (stradă ce primise numele sinistrului ministru sovietic Molotov), la fostele cinematografe „Europa” și „Modern” (rebotezate „Olga Bancic” și „Ilie Pintilie”), la fostul Ateneu Român „Nicolae Bălănescu” (al cărui patron fusese schimbat cu Gheorghe Vasilichi). În perimetrul central se aflau mai multe școli „generale”, spre care se îndreptau zilnic sute de prichindei ca mine, dar și mulți adolescenți, care frecventau cele două școli „medii” sau pe cele profesionale (agricolă, mecano-navală, de construcții, de confecții etc.).

Într-o vreme când numărul posturilor telefonice nu era foarte mare, o simplă ieșire în *Centru* la ora potrivită îți permitea – de cele mai multe ori – să te întâlnești cu persoana căutată. În diversele puncte aglomerate dădeai și peste unele figuri pitorești (precum Fița, Vâj, Titole și alții), care aveau diverse handicapuri și povești de viață mai mult ori mai puțin știute. Aceste personaje erau tolerate deopotrivă de populație și de Miliție, pe când nu se vorbea de oameni ai străzii și despre dizabilități. Mai puțin toleranți erau o serie de copii răutăcioși, care-i batjocoreau uneori pe acei năpăstuiți ai soartei. Caracterul cosmopolit al orașului se diluase cu începutul după război, dar mi s-a întâmplat să cunosc destul de mulți concetățeni greci și evrei, dar și familii cu origini în alte țări ale continentului (bulgari, sârbi, turci, italieni, germani, unguri, ruși). Am învățat de mic să-i respect pe toți, mai abitir pe minoritari, pe cei tratați cu suspiciuni neîntemeiate pentru diferențele de rasă, de religie, de vârstă ori de sex. Deși prea mărunt pentru a înțelege prezența consilierilor sovietici, am apucat să-i văd pe câțiva (înainte de retragerea lor în urma dispoziției lui N. S. Hrușciov).

Înfățișarea majorității locuințelor avea un aer mic-burghez, puține epatând însă printr-o arhitectură mai deosebită. Orașul antebelic fusese dominat de o „clasă de mijloc”, care îngloba mici negustori, meseriași, funcționari, practicanți ai profesiilor liberale și alte categorii. Câțiva aristocrați aveau case la București, iar muncitorii constituiau încă o minoritate. Foștii agricultori din împrejurimi și cei fără profesii clare, mânați la oraș de „colectivizare” și de sărăcie, se stabiliseră la periferii, acolo unde se aciuiseră și grupuri de țigani, alții decât cei sedentarizați mai demult.

G. B.: *Dintre simbolurile principale ale orașului Giurgiu (ne referim aici la Cetatea din Insulă, Turnul Ceasornicului, Portul) care v-a atras atenția în mod deosebit încă din copilărie ? Cum arătau acestea atunci ?*

E. P.: Obișnuit încă din primii ani de viață cu silueta singuratecă a Turnului Ceasornicului (dar și cu piața rotundă bordată cu tei, cu caldarâmul din dale de granit, cu forfota oamenilor și trăsurilor din jurul lui), nu țin minte dacă voi fi întrebat ceva despre istoria lui și ce anume. Se pare că ocupanții ori slugile lor locale îi puseseră în vârf și o stea roșie… Abia în 1958 l-am perceput ca fiind monument istoric, cu ocazia aniversării centenarului mărcii poștale românești. Atunci am văzut în mâna unchiului Gicu, directorul Muzeului, câteva plicuri pe care era imprimată silueta Turnului, așa cum



Centrul orașului Giurgiu în 1960

apare ea în celebrul desen al lui Raffet, plicuri cu care mergea la Poștă, spre a le trimite „cu diligența” la București. Puțini știu astăzi că în cinstea acelui eveniment a fost reconstituită cursa istorică a unui poștalion. Peste vreo trei ani țin minte că, împreună cu alți strengari de vârsta mea, împingeam pe lângă Turn un cărucior pentru butelie, încărcat cu bucăți de fier vechi. Fapta se petrecea într-o seară de toamnă, iar noi încercam să câștigăm întrecerea pionierească în materie feroasă cu ajutorul unei osii defecte, șterpelită de lângă depoul Gării.

Când am văzut prima dată locul Cetății din Insulă nu am fost impresionat în nici un fel, deoarece imaginea era dezolantă: sub un dâmb de pământ împânzit de bălării abia dacă se mai distingeau câteva pietre. Eram mult mai atras de balta ce se zărea dincolo de acea ridicătură: Veriga. Am mers de câteva ori cu colegii de școală să ne scăldăm, dar eu nu intram decât în locuri cu apă mică, căci nu știam să înot. Nici nu am mai încercat să învăț, după ce am fost marcat de tragedia unuia dintre veri, care s-a înecat la plaja amenajată pe malul Dunării. M-au impresionat atunci bătrânele sălcii și ceilalți copaci crescuți de-a lungul șoselei ce ducea în Port, șosea pe care am parcurs-o mai târziu de multe ori, după ce căpătasem o bicicletă.

G. B.: *Vă solicit un exercițiu de memorie care vizează spiritualitatea, latură a existenței mai puțin plăcută conducătorilor de atunci ai României. Ce rol a jucat religia, cum ați luat contact cu artele, cu știința și tehnica, cu domeniul cultural în general, la acea vârstă fragedă ?*

E. P.: Când eram o gâgâlice am învățat *Tatăl nostru…*, am mers la biserică împreună cu „bunicii” (căci salariații se fereau de a fi văzuți că o frecventează), dar nu am fost îndoctrinat în niciun fel. Odată, când a venit popa cu botezul, aflat la vârsta „de ce”-urilor, i-am pus asemenea întrebări încât acela a preferat… să spele putina. Maturii din jurul meu au căutat însă să-mi transmită tradițiile de Crăciun, de Paște, de la alte mari sărbători, cât mai puțin alterate de noile mode. Era vremea ateismului „științific”…

Dintre atracțiile copilăriei, de departe pe primul loc se situa venirea circului. Existau mai multe trupe ambulante, care vizitau periodic orașul. Ele aveau la dispoziție câteva terenuri virane, dintre care unul se afla chiar în cartierul meu, la intersecția străzilor Libertății și Jiului (azi Preda Buzescu). Cel mai solicitat teren era însă velodromul eșuat din spatele Gării, unde pe lângă cortul arenei exista spațiu și pentru găzduirea menajeriei în care erau ținute animalele. Momentul așteptat de toți giurgiuvenii – adulți și copii deopotrivă – era în luna august, când la Obor se instala tradiționalul bâlci de Sf. Maria. Pe măsură ce controlul statului a limitat mișcările celor neînregimentați – atât ale artiștilor liber-profesioniști, cât și ale meseriașilor și producătorilor individuali – bâlciul a pierdut din dimensiunile și strălucirea de altădată.

Am fost îndrumat să-mi cultiv eventualele talente. Dacă pe cel la muzică al tatei nu l-am moștenit, o înclinație către desen și un gust estetic superior le am de la mama. De aceea am și urmat trei ani cursurile clasei de pictură cu profesoara Silvia Jelescu, frecventând în paralel mai multe cercuri de la Casa Pionierilor (cu deosebire pe cel de radiofonie). Am fost inclus în spectacolele școlare, am participat la expoziții și concursuri, am fost încurajat să urmăresc evenimentele culturale și sportive și să devin pasionat de teatru și cinema.

Despre relația cu cărțile și bibliotecile, cu filatelia și cu muzeele am mai scris. Despre contactul cu presa pot spune că a depășit constant nivelul de receptare al vârstei. Mă uitam atât în ziare și reviste centrale, când acestea îmi cădeau în mână, cât și în cel local („Lupta noastră”) ori în cel regional („Steagul roșu”). Țin minte că la 12 aprilie 1961, ieșind într-o după-amiază de la cinematograf, auzul mi-a fost izbit de strigătele celor ce împărțeau o ediție specială a „Informației Bucureștiului”, prin care se anunța că Iuri Gagarin se întorsese din Cosmos.

Aș încheia cu câteva considerații retrospective despre viața culturală a urbei copilăriei mele. Subliniez că în perioada de strictă cenzură ideologică a regimului Gheorgiu-Dej ea a depășit cu mult statutul orașului (retrogradat și marginalizat comparativ cu poziția sa anterioară), probabil și în compensație pentru reculul și stagnarea economică. Îndrumători școliți în epoca interbelică și promoții ale unui tineret cu „liceul făcut pe bune” au alimentat o valoroasă mișcare artistică de amatori, care a obținut performanțe pe țară (la felurite festivaluri și concursuri) și care făcea săli pline, bucurându-i pe giurgiuveni.

După nefericita punere în aplicare a sistematizării ce a condus la distrugerea „Farfuriei”, o situație aparte a reprezentat-o investiția în noul local al Casei de cultură orășenești. Primăria nedispunând de fonduri suficiente, s-a aplicat formula chetei publice, intelectualii și funcționarii cotizând multe luni pe statele de salarii sume apreciabile pentru construirea viitorului edificiu. La inaugurarea lui, într-o sală arhiplină, cinci liceeni fruntași au beneficiat de locuri pe strapontine, printre ei numărându-mă și eu. Așa s-a făcut că am avut norocul să asist la un spectacol al Operei Române (ce-i avea capete de afiș pe Valentin Teodorian, Magda Ianculescu și Nicolae Herlea), să-i văd în „carne și oase” pe mulți cântăreți și actori celebri, pe care începusem să-i cunosc de la televizor. Era toamna lui 1966 și societatea românească (inclusiv cea giurgiuveană) fremăta de optimism…

Întrerup aici dialogul cu Emil Păunescu, în speranța că acesta va continua cândva, poate cu informații din acea etapă a vieții sale despre care a vorbit la final. Îi mulțumesc pentru amintirile depănate cu talent oratoric special, vreme de aproape trei ceasuri. Îl salut, ies din imobil. Afară, frigul s-a mai domolit.

Ianuarie 2023, municipiul Giurgiu, centrul istoric.

A consemnat Gelu Brîncoveanu

Anul 2023 marchează o bornă importantă în istoria Bolintinului, căci se aniversează 590 de ani de la prima sa atestare documentară. Hrisovul voievodului Alexandru Aldea din 15 martie 1433 îl situează printre „cele 514 sate și târguri ce apar până la 1500" în Țara Românească, având o vechime ce coboară cel puțin în vremea Întemeierii, a voievodului Basarab I. (Dinu C. Giurescu, *Țara Românească în secolele XIV și XV*, București, Editura Științifică, 1973, p. 27)

Contextul în care Bolintinul și mănăstirea cu hramul Buna Vestire fondată pe teritoriul său își fac apariția în documente este foarte interesant și a lăsat să curgă multă cerneală, atât din partea specialiștilor, cât și a profanilor.

Odată cu articolul de față, începem publicarea unor documente inedite menite să contribuie la o mai bună cunoaștere a istoriei arealului bolintinean. Cele prezentate în paginile de față aduc în atenție una dintre ultimele grupări de moșneni care mai rezista în apropierea Capitalei în vremea Regulamentelor Organice.

Pătimirile moşnenilor bolintineni cu marele logofăt Emanoil Băleanu

Vasile GRIGORE

I.

Cinstitei Mari Vornicii din Lăuntru

Vestindu-mi-să de la moșiia mea Bolintinul din Vale din județ Dâmbovița cum că iarăși moșnenii din bolintineni au îndrăznit a tăia în silnicie lemne din zăvoaele după moșiia mea și vrând pădurarul orânduitu a lua zălogu de la un diiaconul Manolache, pă care-le l-au găsit tăind lemne, nu numai că nu s-au supus a da zălogu, ci împotrivă, au bătut foarte rău pă pădurarul și pă fiul lui, luându-le și zăloage.

Mă rog plecat de cinstita Vornicie a să face punere la cale a să înfrâna și a să pedepsi acest diiacon Manolache răzvrătitoru spre pilda și altora. Căci, nefăcându-să punere la cale a să cerceta prin cinovnic al Vornicii și a să pedepsi călcătorul hotarului i hrăpitorul lemnelor din păduri streine și cel care bate oameni streini, nici epistatul, nici chear eu nu voiu fi sigur de viața mea. Căci și în [timp] trecut, față aflându-se și suptocârmuitorul și stolnicul Ioan Drugănescul, era să bată pre epistatul moșii mele.

(ss) Manolache logofăt Băleanu

1835 martie 27

(Sursa: Arhivele Naționale Istorice Centrale, Fond Vornicia din Lăuntru, 268/1835.)

II.

Către cinstita suptocârmuire a plășii noastre Bolintinu, noi aleșii satului Bolintinu, dinpreună cu Vlaicu păduraru al dumnealui marelui logofăt Manolache Băleanu,

Fiind dumnealui suptotcârmuitor la fața locului în satul nostru spre cercetarea tăierii lemnelor din zăvoaele moșii dumnealui Manolache Băleanu și prin jalbă arată că s-ar fi tăiat dă un diiaconu Manolache moșnenau, la care cercetare față fiind noi toți cei jos iscăliți, s-au dovedit că viind diiaconu Manolache cu vitele slobode în zăvoi piste Argeș cu cuvânt ca să pască boii, s-a întins diiaconu cu mâna dă au rupt dintr-o salcie lăstari și au dat boilor spre mâncare. S-au întâmplat dă au venit băiatu pădurarului și văzând pă diiaconu rupând sălcii l-au ținut dă rău. Diiaconu, cu răspuns zicând ce treabă ai tu cu moșiia Băleanului și dându-să diiaconu din salcie jos și luându-l dă păr i-au dat palme și i-au loat pălăriia și un anteriu și le-au ținut trei săptămâni, sub ce temeiu nu știu, iar alte lemne nu s-au tăiat nici dă către diiaconu, nici dă alți moșneni. Și pentru această cercetare ce am făcut noi toți ne iscălim.

1835 maiu 10

Eu Dobre Panait ales adeverez

Eu Gheorghe Ivașcu ales adeverez

Eu Mihaiu ales adeverez

Eu Vlaicu păduraru adeverez

Eu Ion vătășelu adeverez

Eu Ioniță, logofătu satului, scriitoru, am scris după învățătura numiților și martor.

1835 maiu 27

(Sursa: Arhivele Naționale Istorice Centrale, Fond Vornicia din Lăuntru, 268/1835.)

III.

Cinstitului dumnealui Otcârmuitor al acestui județ Dâmbovița

Suptocârmuitoru plășii Bolintinului

Răportuiesc cinstitei Otcârmuiri că după porunca de supt no. 1539, scrisă de la aprilie 2 trecut, împreună cu copiia de jalbă a dumnealui biv vel logofăt Emanoil Băleanu ce au dat-o cinstitului Departament arătând că bolintinenii moșneni au îndrăznit a călca hotarul și a tăia lemne din zăvoaele după moșiia a pomenitului boier și vrând păduraru orânduit a luoa zălog de la un diiaconu Manolache, pă care să coprinde în jalbă că l-au găsit tăind lemne, și că nu numai că nu s-au supus a da zălogu, ci în împotrivă, ar fi bătut păduraru.

Următor fiind și mergând în fața locului, făcând cercetare prin aleșii satului și chear prin păduraru numitului boer pentru cele coprinse în jălbi, am dovedit că alți moșneni bolintineni n-au tăiat lemne din acele zăvoaie, fără numai pomenitul diiacon, fiindu peste Argeș cu doi boi slobozi și întrând în zăvoiu s-au suit într-o salcie de au rupt rămuri cu mâinile, dând mâncare boilor. Atunci viind și [un] fecior al pădurarului și zicând diiaconului de ce dărâmă salciia, diiaconu au zis că ce treabă ai tu cu moșiia Băleanului și dându-să diiaconu din salcie jos l-au luoat de păr, i-au dat palme și au luoat pălăriia i antăriu. Și au ținut acele zăloage trei săptămâni.

Pă care, [scriind] ș-adeverință dă împrejurarea urmată de la săteni, însoțindu-să pă lângă această, să trimite și pomenitul diiacon la cinstita Otcârmuire.

Iar eu după datorie n-am lipsit a răportui.

Suptotcârmuitor (ss) Iancu Ciocârlan

1835 maiu 26

(Sursa: Arhivele Naționale Istorice Centrale, Fond Vornicia din Lăuntru, 268/1835)

IV.

Primită 1835 iunie 2

Cinstitului Departament al Pricinilor din Lăuntru

Otcârmuitoru județului Dâmbovița

Porunca cinstitului Departament cu no. 457, pă lângă care țin în alăturare și copie după jalba ce au dat cinstitei Dvornicii dumnealui biv vel logofăt Manolache Băleanu pentru moșnenii Bolintineni ce au îndrăznit în silnicie a tăia lemne după moșiia dumisale Bolintinu din Vale, cu plecăciune primindu-să, s-au văzut cele poruncite într-aceia.

În urma căriia, plecat să face cunoscut cinstitului Departament că numaidecât, prin formăluita poruncă no. 1539, puiind la îndatorirea suptocârmuitorului părții locului ca să facă cercetare în fața locului și pă cei ce să vor dovedi împotriviți și răzvrătiți bunelor orânduieli ale proprietății să-i trimiță aici, raportuindune curgerea pricinii cum și dă ce lemne au tăiat din pădurea dumnealui logofătului, ca după aceea să să încunoștiințeze cinstita Dvornicie.

Pomenitu, întocmai urmând, prin raport cu no. 2217 îmi încunoștiințează tot cursul aceștii împrejurări, alăturându-mi totdeodată și un înscris [al împăciuitorilor] i altor săteni din numitul sat atingător de curgerea aceștii pricini. După care, scoțându-să copie atât după raportul suptocârmuitorului, cât și după acest înscris, cu supunere să alătură pă lângă aceia cinstitului Departament pentru mai bună înțelegere.

Otcârmuitor (ss) C. Crețeanu

1835 maiu 31.

(Sursa: Arhivele Naționale Istorice Centrale, Fond Vornicia din Lăuntru, 268/1835.)

V.

Primită 1836 octomvrie 29

Cinstitei Mari Vornicii a Trebilor din Lăuntru

Epistatul moșii mele Bolintinu, trimițându-l în zioa de Sfântul Dimitrie pă un Ioniță țiganul și Mihaiu al lui [Berechet] ca să dea de știre sătenilor din satul mieu, Bolintinu din Vale, de a eși a dooa zi, marți, la clacă și să îm plătească vreo câșva rămășițuri, un băcan anume Dumitru și alți moșneni, pă lângă care s-au alăturat și unii din lăcuitorii micei, au bătut pă mai sus numiții doi țigani rupându-le hainele și pierzând unul din ei un cuțit. Mergând după această bătaie și epistatul moșii mele, Niculaie, spre a cerceta în fața locului cele întâmplate, s-au sculat asupra lui un diiaconu Manolache moșneanul să-l lovească și chear păli cu parul.

Luându-se aceste mai sus arătate în de aproape băgare de seamă, mă rog plecat de cinstitul Departament a trimite un ispravnic cinovnic să cerceteze pricina cu scumpătate și să pedepsească la fața locului pă cei vinovați, împlinind și pagubile ce să va fi pricinuit.

De prisos socotesc că este de a mai însemna cinstitei Vornicii ce urmări poate să aibă aceasta de nu să va pedepsi strașnic moșnenii din Bolintinu din Vale care sunt știuți de răzvrătitori. Nu numai că drepturile proprietății nu mai voiu putea înplini și a da ascultare sătenii la chemarea clăcii, dar încă va îndrăzni a mă necinsti și chear pă mine, după cum avem nenumărate pilde.

(ss) Logofăt Manolache Băleanu.

(Sursa: Arhivele Naționale Istorice Centrale, Fond Vornicia din Lăuntru, 300/1836)

VI.

Primită 1836 noemvrie 9

Cinstitului Departamentului Trebilor din Lăuntru

Plecat raport

După porunca cinstitului Departament supt no. 7368, ce mi s-au dat însoțită cu jalba în copie a dumnealui logofătului Emanoil Băleanu, poruncitoare ca să merg la satul Bolintinul din Vale și să cercetez pretențiia ce face dumnealui de gâlceava întâmplată la pomenitul sat, plecat supui în cunoștință cinstitului Departament că mergând în fața locului mai întâiu am făcut cunoscut suptocârmuitorului plășii Bolintinului din sud Dâmbovița de au venit a să afla de față la cercetare și prin iscodirile ce am făcut în pricina aceasta, istoriia gâlcevii este într-acest chip.

Trimițând epistatul moșii dumnealui logofătului Băleanu pă doi țigani, anume Ion și Mihaiu, la Bolintinul din Vale ca să ridice pă unii din clăcași ce erea datori zile de lucru și pă alți pentru datorii de bani, din care luând pă unul cu datorie de bani ca să-l trimiță la epistat, au sărit asupra țiganilor trei moșneni, tot dintr-acel sat, și anume Marin Dobrișan, Petre Dobrișan și Ioniță Bâ[rlac] și prinzându-i i-au bătut cât au vrut, umplând dă sânge pă Ion țiganu, căruia i-am și văzut cămașa sângerată și ruptă i un cojoc și un [cortel] rupte, lipsindu-i și un cuțit.

Așadar, trimițiind suptocârmuitorul să-i aducă pă numiții a să înfățișa cu țiganii la cercetare și ei, din ceasul ce am mers eu acolo cu suptocârmuitorul, s-au făcut nevăzuți. Stăruiind patru zile într-acel sat, căutându-i cu dorobanți și nu s-au văzut a își la cercetare, decât în urmă au ișit Ioniță [Bârlac], unul dintr-ânșii, făcându-să bolnav și neputincios, pe care cercetându-l de față cu țiganii n-au tăgăduit că au bătut pă țigani el cu ceilalți doi dosiți, însă supt pricinuire că acel datornic clăcaș pe care îl luase țiganii să-l ducă la epistatul moșii ar fi fost cumnat cu dânsul și fiind beat s-au luat după dânșii ca să-l scape din mâinile țiganilor. Și că din păcatele lui [zise] s-au făcut această gâlceavă.

Ci fiindcă numiții au dosit dă cercetare ca niște vinovați și eu neavând mai multă putere, ca să nu mai stăruesc zadarnic în pomenitul sat, căci și suptocârmuitorul s-au dus la trebile sale și totdeodată am îndatorat pă pârcalabu și pă județii satului ca să-i găsească pă acei dosiți și să-i aibă supt a lor pază, împlinind tot de la dânșii și lei treizeci și șase, banii progonului, aducându-i în canțalariia cinstitului Departament.

Iar pentru acești îndărătnici nesupuși și întârâtători de gâlcevuri ce apururea fac cu oamenii dumnealui logofăt Băleanu, spre a lor înfrânare și dăspăgubirea lucrurilor dă mai sus rămâne a să chibzui de către cinstitul Departament precum va găsi de cuviință.

După datoriia pusă asupră-mi nu lipsesc plecat a reportui.

(ss) Ioan Mavrodin.

Anul 1836 noemvrie 9.

(Sursa: Arhivele Naționale Istorice Centrale, Fond Vornicia din Lăuntru, 300/1836)

Câteva precizări.

Marele logofăt Emanoil Băleanu (1794-1862) a fost unul dintre cei mai de seamă boieri ai timpului său. Fiul al marelui ban Grigore Băleanu și al Mariei Brâncoveanu, Emanoil ducea mai departe numele bunicului matern, Emanoil Brâncoveanu. Prin urmare, prin vinele lui Emanoil Băleanu curgea sângele adevăraților Brâncoveni și așa se explică faptul că mari posesiuni brâncovenești, printre care Potlogii, vor ajunge în proprietatea Bălenilor.

Moșia de la Bolintin a lui Emanoil Băleanu se întindea de la râul Ciorogârla (la răsărit) și până peste Argeș (la apus), la circa 1-2 km de malul drept al acestuia. Această mare proprietate, în anii când se petrec evenimentele descrise în documente, avea o caracteristică specială, în sensul că se întindea în trei județe: Ilfov, Dâmbovița și Vlașca. De aici rezultau dificultăți administrative, atât pentru proprietar, cât și pentru locuitori și autorități. Problema va fi rezolvată de „comisia catagraficească pentru periodul al doilea", în anul 1838, când întreaga moșie deținută de Emanoil Băleanu la Bolintin va trece la județul Ilfov.

Diaconul Manolache, moșnean bolintinean din ramura Știrbeștilor Portărei, era născut în deceniul 1780-90, fiind înrudit, printre alții, cu boierii Bolintineanu și familia Dobrișan. Diaconul Manolache, om dârz și opozant de temut oricărui adversar, indiferent cât de potent ar fi fost, era posesor de cârciumă în sat și își avea casele pe „Linia Portărei", loc unde pe la anul 1912 încă se păstra toponimul „Fundătura Diaconul Manolache". Respectiva arteră bolintineană poartă azi prozaica denumire de „Strada Agricultori".

Fâșia de pământ aflată în posesia moșnenilor era lipită de moșia boierului Băleanu și trecea și ea pe malul drept al Argeșului. Era o vecinătate dificilă, presărată de incidente prin care puternicul neam boieresc încerca să se impună vecinilor mai slabi.

De asemenea, trebuie remarcat rolul țiganilor ca element de forță, de presiune pentru îndeplinirea voinței proprietarului. Prin intermediul lor se exercita controlul atât asupra clăcașilor de pe propria moșie, cât și asupra vecinilor mai slabi, cum era cazul moșnenilor bolintineni. Suntem convinși că țiganii nu aveau posibilitatea de a refuza executarea ordinelor primite de la proprietar, tot așa cum credem că dobândeau unele avantaje din exercitarea acestei slujbe mizerabile. Asemenea confruntări au contribuit, fără îndoială, la percepția negativă a țăranilor români despre consătenii lor din această etnie.

Medalia „Serviciul Credincios” conferită în 1918 unui sergent din comuna Slobozia, județul Vlașca

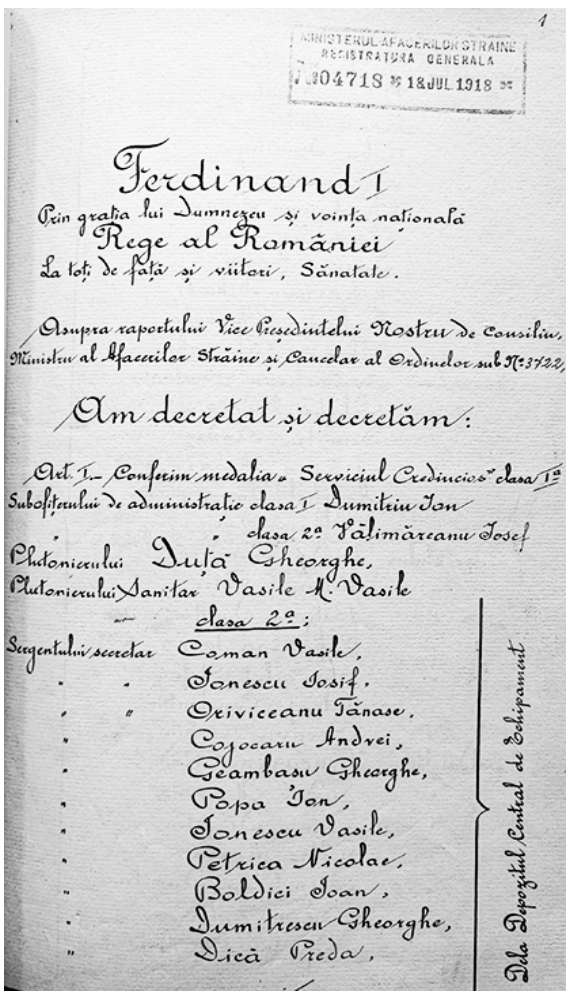


Laurențiu-Ștefan Szemkovics

Urmare a raportului lui C. C. Arion, ministrul Afacerilor Străine, cancelar al Ordinelor, nr. 3722 din 1918, regele Ferdinand I a semnat în Bicaz, la 18 iulie 1918, decretul nr. 1.823 (aflat la Arhivele Naționale Istorice Centrale, *Ministerul Afacerilor Externe. Cancelaria Ordinelor*, dosar nr. 217/1918), prin care a conferit lui Țăranu Dumitru, sergent de la Depozitul Central de echipament, precum și altora, Medalia „Serviciul Credincios” clasa a II-a. Conform adeverinței de primire a brevetului Medaliei „Serviciul Credincios” clasa a II-a, semnată în 3 ianuarie 1919, Țăranu Dumitru s-a născut la 24 decembrie 1894 și își avea domiciliul în comuna Slobozia, județul Vlașca.

Prezentăm, apelând la faleristică, la heraldică și la sigilografie, descrierea medaliei și reproducerile documentelor și decorației care provin de la Arhivele Naționale Istorice Centrale din București și de la Muzeul Național de Istorie a României (inventar nr. 150797).

Medalia „Serviciul Credincios” a fost instituită în anul 1878 și se acorda „drept răsplătire a serviciilor civile și militare aduse Statului în toate ramurile activității publice”. Conform *Regulamentului pentru instituirea Crucii și Medaliei „Serviciul Credincios”*, sancționat prin Decretul regal nr. 3.507 din 11 octombrie 1906 (aflat, sub formă de copie, la Arhivele Naționale Istorice Centrale, *Ministerul Afacerilor Externe. Cancelaria Ordinelor*, dosar nr. 642), medalia avea două clase: clasa I din metal galben și clasa a II-a din metal alb. Decorația era de formă rotundă, cu diametrul de 30 mm și grosimea de 2,5 mm. Pe avers, pe centru, avea gravată, în relief, stema României de la 1872, dar fără pavilion, iar pe revers, gravate tot în excizie, între două ramuri de laur și de stejar așezate circular și prinse jos cu o fundă, cuvintele: **SERVICIU / CREDINCIOSU**. Medalia era surmontată de coroana regală de care, printr-un inel, se trecea panglica de moar albastru-deschis, cu câte o dungă argintie pe fiecare margine.



MINISTERUL AFACERILOR STRĂINE
REGISTRATURA GENERALĂ
№ 30471S ✕ 18 IUL 1918

Ferdinand I
Prin gratia lui Dumnezeu și voința națională
Rege al Românilor
La toți de față și viitori, Sănătate.

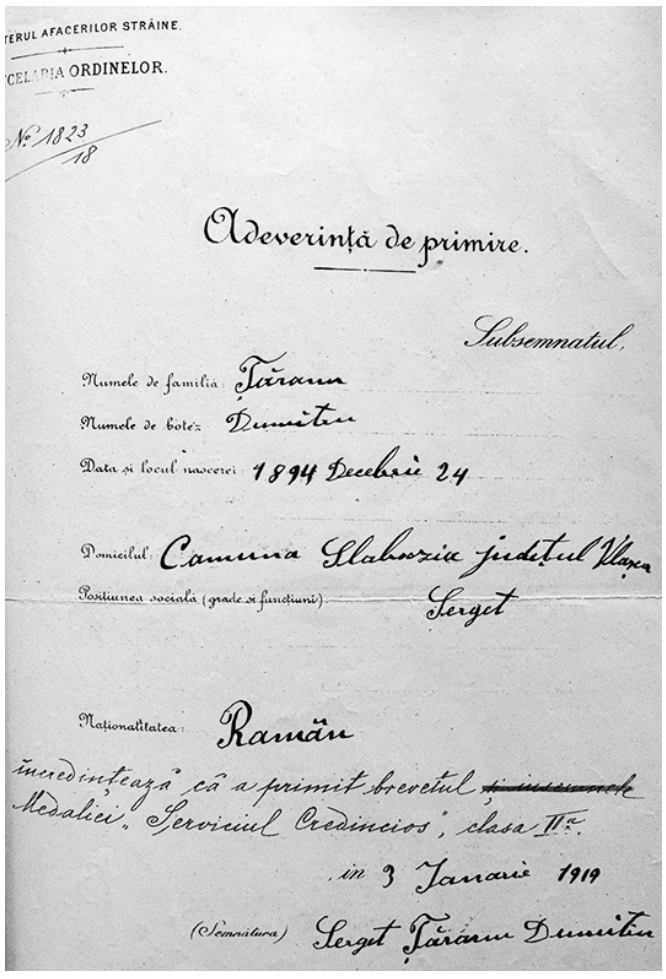
Asupra raportului Vice Președintelui Nostru de Consiliu, Ministru al Afacerilor Străine și Cancelar al Ordinelor sub №: 3722,

Am decretat și decretăm:

Art. 1.– Conferim medalia „Serviciul Credincios” clasa 1a
Subofițerului de administrație clasa I Dumitriu Ion
„ clasa 2a Pălimăreanu Iosef
Plutonierului Duță Gheorghe,
Plutonierului Sanitar Vasile M. Vasile
„ clasa 2a:
Sergentului secretar Coman Vasile,
„ „ Ionescu Iosif,
„ „ Oriviceanu Tănase,
„ Cojocaru Andrei,
„ Geambașu Gheorghe,
„ Popa Ion,
„ Ionescu Vasile,
„ Petrica Nicolae,
„ Boldici Ioan,
„ Dumitrescu Gheorghe,
„ Dică Preda,

Dela Depozitul Central de Echipament

Decretul regal nr. 1823 din 18 iulie 1918 (prima pagină). Sursa Arhivele Naționale Istorice Centrale



TERUL AFACERILOR STRĂINE.
CELARIA ORDINELOR.
№ 1823
18

Adeverință de primire.

Subsemnatul,
Numele de familie: Țăranu
Numele de botez: Dumitru
Data și locul nașterei: 1894 Decembre 24
Domiciliul: Comuna Slobozia județul Vlașca
Poziținea socială (grade și funcțiuni): Sergent
Naționalitatea: Român
încredințează că a primit brevetul ~~de~~ Medaliei „Serviciul Credincios”, clasa II-a.
în 3 Ianuarie 1919
(Semnătura) Sergt Țăranu Dumitru

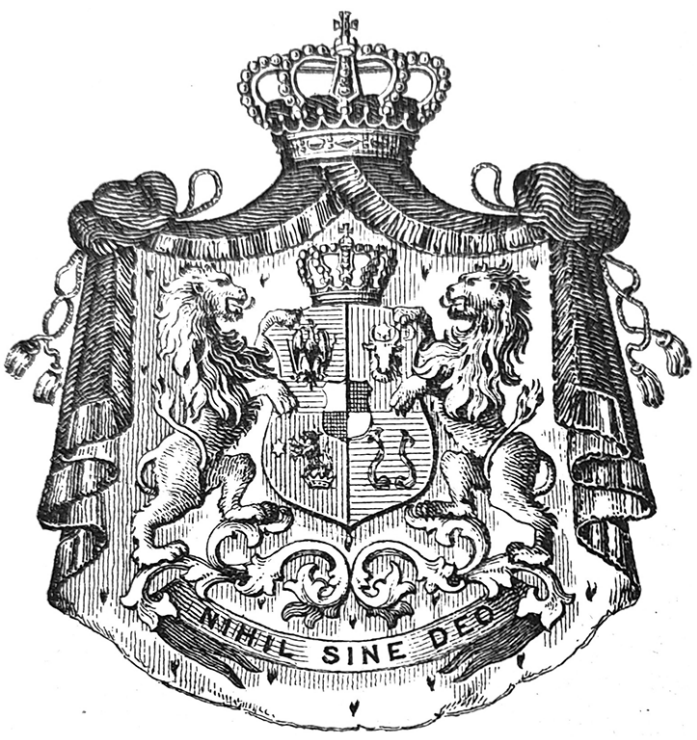
Adeverința lui Țăranul Dumitru de primire a brevetului Medalia Serviciul Credincios clasa a II-a, semnată în 3 ianuarie 1918. Sursa Arhivele Naționale Istorice Centrale



Medalia Serviciul Credincios clasa a II-a, model 1878 (avers). Sursa Muzeul Național de Istorie a României



Medalia Serviciul Credincios clasa a II-a, model 1878 (revers). Sursa Muzeul Național de Istorie a României



Steaua României de la 1872 (având metalele și culorile redate prin coduri convenționale. Sursa Arhivele Naționale Istorice Centrale

Mersul Târgului... de Carte Gaudeamus 2022

Ștefan CRUDU



Ștefan Crudu, Ana Blandiana , Luminița Cornea



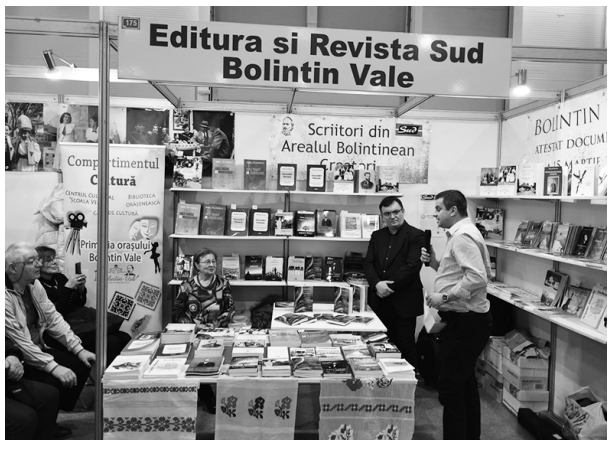
Dl. G. Apostoiu își prezintă cartea. Participă: Dan Florică, Nicolae Constantin, Ștefan Crudu, Luminița Cornea, Florentin Popescu, Milica Dan, Constanța Cristescu...



Lansare de carte Alexandra Firiță: Raluca Tudor, Victoria Milescu, Vasile Grigore, Florentin Popescu, Vasile Răvescu



La standul Editurii Sud: Raluca Tudor, Alexandru Ghiță-Sașa, Ion Machidon, Alexandru Cazacu, Alexandra Firiță, Marian Grigore



Alexandru Cazacu vorbește despre cartea lansată de Gabriel Dragnea

După trei ani de restricții pandemice, respectiv din 2019, Târgul de Carte Gaudeamus a fost așteptat cu deosebit interes de toate editurile din România ca beneficiare ale expunerii directe de produse specifice: cărți de ficțiune și de specialitate, albume, monografii și biografii de interes, cărți pentru copii etc. Și-au găsit locul și edituri specializate (silvicultură, universitare, minorități naționale...), dar și cele reprezentând cărțile marilor muzee naționale, medicale... Mai mari sau mai mici toate au sperat să fie remarcate. În cele cinci zile ale Târgului (7-11 decembrie 2022) au avut loc sute de lansări de cărți. Menționăm că taxa de metru pătrat de stand a crescut destul de mult, fiind prohibitivă multor doritori de participare.

Editura Sud a ales să participe și la această a XXIX-a ediție a târgului organizat de Radio România. Acest lucru a necesitat o pregătire din timp, începând cu formalitățile impuse și plata taxei, dar și mobilizarea efectivă a grupului organizatoric. Amenajarea standului s-a făcut pe 6 decembrie, constând în transportul de cărți și diverse materiale și amenajare. Afară și în hala imensă era frig. Deplasare dificilă, ceață și burniță, eforturi care este bine să fie știute.

Prima zi: miercuri, 7 decembrie 2022

La deschiderea oficială a Târgului de Carte Gaudeamus, Ediția 2022, ce a avut loc la ora 12, poeta Ana Blandiana, președinta de onoare a Târgului, remarcă ideea minunată a celor de la Radio de a organiza un Târg de Carte, un târg fără interese materiale pentru Radio – singurul interes este să se citească cărțile.

Întâlnirile dintre cititor și scriitor reprezintă momentul suprem al dragostei, este momentul când se descoperă unii pe alții. La târguri se descoperă că poeții nu sunt morți, că, deși toți marii poeți sunt morți, există și scriitori în viață. „Pentru mine a fost o întâlnire existențială atunci când eu, ca cititor, am văzut un scriitor", a mărturisit Ana Blandiana. Mai mult, domnia sa mărturisește o amintire – când a văzut Târgul de Carte de la Frankfurt, cel mai mare, probabil... și-a zis: „Doamne, dacă există atâtea cărți, eu de ce să mai scriu una ?"

Ana Blandiana, una dintre imaginile esențiale ale libertății pe care le aveam în 1990, speră ca la actualul târg de carte să se refacă îngrămădeala care era la rafturi înainte de pandemie, să fie un târg ca cele care erau înainte de pandemie, oamenii să fie fericiți cumpărând o carte dragă sufletului lor. Lectura este o cale spre fericire ! Ana Blandiana a mers întotdeauna în școli pentru a convinge elevii cât de mare fericire este să citești, cât de mare fericire este lectura, să intri într-o carte ca într-o apă adâncă pe marginea căreia îți lași viața ca pe o haină. Să ne bucurăm !

„Îmi amintesc când am citit prima oară *Frații Karamazov*, pe parcursul unei vacanțe. Atunci când mă chema mama și mă obliga să merg la masă, aveam sentimentul că ies dintr-o lumină puternică și că realitatea e mai puțin reală decât viața din carte. Aceasta este fericirea ! Asta e bucuria ! Să ne bucurăm !", a mărturisit Ana Blandiana în cuvântul său de deschidere a Târgului Gaudeamus, Ediția 2022.

Domnia sa a insistat, în discursul rostit, asupra bucuriei lecturii, în timp ce reprezentantul Ministrului Culturii (n-are importanță cine a fost) a menționat faptul că Ministerul Culturii are „datorie doar administrativă". Oare, chiar așa să fie ?

Atmosfera la Târg nu a fost mult deosebită de alte ediții mulțumită oamenilor dăruiți cărții, mulțumită editurilor participante, mulțumită vizitatorilor. Poate ar fi dat un alt suflu întregului eveniment existența unei țări invitate, cu ambasada respectivă (ca în alte dăți)... etc.

În primele două zile, lume mai puțină, apoi, mai multă, ca sâmbăta să fie ziua de vârf. Curiozitatea a fost mare. Am văzut mulți oameni răsfoind cărți, citind, participând la lansări, discutând cu autorii, cumpărând cărți... Să ne bucurăm !

În această zi inaugurală, la prima oră, dimineața devreme, mai înainte de sosirea vizitatorilor, ne-am ocupat de finalizarea aranjării cărților pe rafturi. Marile edituri au fonduri și nu se zgârcesc la completări „fashion".

Primul vizitator a fost domnul Dan Gâju, iar primul cumpărător domnul Nicolae Scurtu. S-a hotărât ca prezentarea cărților să se facă la stand și s-a dovedit o idee bună.

Prima lansare: „Neînfricații – călător prin țara mea". Au prezentat autorii, respectiv Elena și Corneliu State, profesori. Cartea prezintă trei expediții „Cutezătorii" efectuate de elevii din Stoenești-Palanca între anii 1978 și 1982.

La ora 15.30 s-a lansat volumul intitulat „Caietele revistei Sud", nr. 6 pe 2022, care conține lucrările participanților la Concursul Național de creație literară „Dimitrie Bolintineanu". Prezentarea a fost făcută de redactorul șef al revistei *Sud*, Vasile Grigore.

Autoarea eseului câștigător, „Jocul de-a jocul de-a vacanța", Mirela Maiana Mladin, ne-a povestit despre tema aleasă și cum s-a hotărât să participe la concurs. Au mai luat cuvântul Ștefan Crudu și Luminița Cornea care au apreciat valoarea eseului câștigător. În continuare, directorul editurii Sud a prezentat activitatea revistei și editurii în timpul pandemiei.

Ziua a doua: joi, 8 decembrie 2022

De la ora 9, ora deschiderii, au apărut primii vizitatori, nostalgicii lecturii scrise sosiți ca să evite aglomerația de după prânz. Vizitatori și participanți recunoscuți din public: Florentin Popescu, Alexandra Firiță (sosită special din Italia), Nicolae Constantinescu, Luminița Cornea, Marian Grigore, Gabriela Păsărin, Vilia Banța, Geo Călugăru, Gheorghe Țiclete, familia Milica și Florică Dan – inclusiv copiii și nepoții, Victoria Milescu, Ghiță Sașa și alții.

La ora 16 a început primul eveniment la standul orașului Bolintin Vale și al Editurii Sud, respectiv lansarea cărții d-lui George Apostoiu, „Dimitrie Bolintineanu, un pelerin romantic valah", Editura Sud, 2022.

Autorul și-a prezentat motivele care l-au convins să scrie acest eseu, respectiv personalitatea multivalentă a scriitorului și revoluționarului de la 1848, jurnalistului, omului politic care a realizat instituții de educație și cultură (școli, facultatea de Litere) și nu în ultimul rând calitatea sa umană, fiind apropiat și prieten până la sacrificiu cu Alexandru Ioan Cuza. A deplâns faptul, că nu mai este studiat deloc și nu este prezent în manualele școlare actuale. Merită așadar să fie în continuare sub lupa cercetătorilor. Anul 2022, anul comemorativ Dimitrie Bolintineanu, 150 de ani de la moarte, 19 august 1872.

Prezentarea autorului și a cărții s-a făcut de Vasile Grigore. Doamna Luminița Cornea (de departe cea mai activă persoană prezentă la stand) a făcut aprecieri elogioase despre eseurile cuprinse în carte și în special semnificația titlurilor, fericit, inteligent și sugestiv alese. A identificat și modestia autorului față de valoarea textului, cu totul inedit. Domnul Ștefan Crudu a remarcat, cu subînțeles, atitudinea conducătorilor de azi ai Culturii, „politicieni fără cultură" după comportamentul față de Târgul Gaudeamus, reprezentați doar de funcționari de nivel inferior.

Cartea va rămâne în topul celor mai importante care au apărut în anul 2022 la Editura Sud.

În continuare, a avut loc a doua lansare a zilei, respectiv cartea domnului Cornel C. Cristescu, „Farmecul amintirilor – povestiri din Bolintin și Crevedia", apărută la Editura Sud în anul 2022.

Autorul și-a prezentat *in extenso* motivația scrierii acestei cărți „de pandemie" ca o mărturisire de credință față de familia sa, față de „eroii" comunei Crevedia, personalități locale și evenimente remarcabile din Marele Război, ca și despre anii petrecuți ca elev al liceului (Școala Medie Mixtă pe atunci) din Bolintin Vale, unde și-a format pregătirea teoretică ce i-a permis mai târziu să ajungă la performanțe profesionale deosebite. Este unul dintre mulții absolvenți de valoare ai liceului bolintinean cu care ne mândrim.

I-a comentat și apreciat performanța scriitoricească d-na Milica Dan, profesoară de matematică, colegă de liceu cu autorul.

În continuare, poetul bolintinean Dan Florică și-a prezentat ultimele cărți de poezie scrise în pandemie. Domnul Florentin Popescu a apreciat efortul creativ, laborios și neobosit al poetului, recomandând o prezentare șoc, originală, care s-ar preta la un spectacol de excepție pe măsura valorii literare.

La final, participanții s-au delectat cu câteva produse tradiționale bolintinene: covrigi, vin de buturugă, tărie de soi și bună dispoziție.

Ziua a treia: vineri 9 decembrie 2022

Din nou vreme cu ploaie rece. Am ajuns, ca și ieri, într-o oră și patruzeci de minute. Noapte scurtă (plecare zilnică la ora 6.30 și sosire la Bolintin după ora 21).

Vasile Grigore, șofer „pentru ocazie", deja cunoaște gropile din asfaltul de pe B-dul Ion Mihalache. Azi am primit revista *Sud*, numărul pe decembrie. S-a alăturat echipei organizatoare Alexandru Cazacu. A sosit și domnul Stan V. Cristea de la Alexandria, ca și dl. Emil Păunescu de la Giurgiu, însoțit de colegii Gelu Brâncoveanu (Muzeul Județean de Istorie „Teohari Antonescu"), Mihai Ionuț (Biblioteca Județeană „I.A. Bassarabescu"), Iulia Răbâncă (muzeograf). De asemenea, istoricul și prof. univ. Ștefan Păun cu soția, Petra, Irinuca Gâju, Vili Pârvănescu, G. Apostoiu, Vasile Szolga, Vasile Răvescu, Ioana și Doina Fruntelată, Ana Scânteie,

(continuare în pag. 29)

(urmare din pagina 28)

Sabin Elena, Mugurel Firiță, Marian Grigore, Ninel Popescu cu soția, Raluca Tudor, Milica Dan, Alexandra Firiță și mulți alții.

La ora 15.30 a avut loc lansarea volumului al doilea al valoroasei cărți „Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni”, semnată de Nicolae Scurtu.

După cuvântul autorului, d-l G. Apostoiu prezintă cartea subliniind metoda de cercetare, stilul de abordare și faptul că repune scriitori uitați în circuitul literar.

Distinsul cercetător și istoric literar Stan V. Cristea îl numește pe autor „arheolog al timpului”: „Este o istorie literară abordată cu instrumente fine de arheolog. Cărțile sale sunt pline de informații literare unice.”

Alte opinii au exprimat:

Emil Păunescu: „un scormonitor în arhive, anticariate și biblioteci vechi. Cetățean de onoare al orașului Bolintin Vale. Nu scrie doar despre scriitori giurgiuveni ci și de mulți alți intelectuali din sudul țării.”

Ștefan Păun: „elogiu acestui mare intelectual”.

Florentin Popescu: „domnul Scurtu are și mult umor. Deține arhive unice pe care nici marile biblioteci nu le au.”

Luminița Cornea accentuează calitățile sale de scriitor, istoric și critic literar, dar și de mare colecționar. Apreciază totodată colaborarea cu revista *Sud*.

A doua lansare a zilei a aparținut Alexandrei Firiță cu volumul „Rochia de hârtie”.

Al. Ghiță Sașa o prezintă elogios, pe merit. Alexandru Cazacu apreciază altitudinea tot mai înaltă pe care a atins-o de când visează, dansând cu cuvintele.

Alexandra Firiță își prezintă devenirea ca poetă în Bolintinul natal. Emoționată, recită în română, apoi în italiană.

Emoții vizibile și în public. Ce să-ți mai dorești ?

A treia lansare, la ora 16.30: Vili Pârvănescu, „Hai Unirea ! Hai Petrolul ! Hai la fotbal Bolintin !”.

Vasile Grigore prezintă cartea subliniind faptul că echipele de fotbal din acea epocă (anii ’70 – ’80) jucau pentru performanță, nu pentru bani. Mai toți erau studenți sau absolvenți de facultate. Cartea este bogat ilustrată cu fotografii din arhiva autorului și a avut mare succes în Bolintin.

A fost o zi plină de evenimente deosebit de interesante, ce a avut un final pe măsură, surprinzător, și anume vizita Prea Sfințitului Episcop al Giurgiului, Ambrozie, care ne-a binecuvântat standul și ne-a oferit calendare și alte obiecte bisericești. Îi mulțumim și-i mărturisim credința și respectul nostru îndatoritor.

Ziua a patra: sâmbătă, 10 decembrie 2022

Drum bun și liber. Timp de deplasare 36 de minute. Așa da ! Am ajuns prea devreme și am așteptat până la ora opt deschiderea ușilor pentru expozanți. Încă de la ora deschiderii pentru vizitatori (9 dimineața), a început aglomerația care s-a transformat treptat într-un furnicar uman zgomotos. Un adevărat turn Babel.

La standul editurii Sud la fel, adunare populară. Timpul a trecut pe nesimțite.

La ora 13 prima lansare: Gabriel Dragnea, „Însemnări din Sud. Referințe lirice și ipostaze culturale”.

După prezentarea făcută de autor (redactor șef adjunct al revistei *Sud*) au cuvântat printre alții:

Victoria Milescu a subliniat că acesta readuce la viață scriitori mai puțin cunoscuți, dar valoroși, care trebuie valorificați creator de criticii literari.

Alexandru Cazacu apreciază faptul că această carte este o cronografie culturală a orașului Bolintin Vale, conținând cronici de întâmpinare apărute în *Sud*, dar și alte texte.

Ghiță Sașa își exprimă admirația sa față de omul Gabriel Dragnea, dăruit literaturii ca poet și jurnalist.

Luminița Cornea ni-l prezintă ca autor înzestrat, cu talent nativ, de poet, care-și spune cuvântul la fel de bine în versuri și în proză.

Conform cu programul zilei, a urmat a doua lansare de carte și ea proaspăt ieșită de sub „teasc”, respectiv „Virgil Cioflec – Contribuții biobibliografice”, având ca autoare pe Luminița Cornea, membră a Uniunii Scriitorilor din România.

A fost prezentată de Vasile Grigore, cel care îi cunoaște osârdia și aplecarea specială spre personajul Virgil Cioflec, a cărui familie a fost legată de comuna Mârșa, județul Giurgiu, unde a avut o casă și o moșie.

Autoarea prezintă familia Cioflec (originară din satul Araci, județul Covasna), vorbește despre editura „Remus Cioflec” și lămurește gradul de rudenie între membrii familiei Cioflec. În special se ocupă de Virgil Cioflec, binefăcător al multor scriitori și pictori mari ai vremii sale. Amintește și de romanul său „Mălurenii” a cărui acțiune are loc în satul Mârșa unde aveau moșii și unii din boierii bolintineni. Totodată critic de artă și colecționar, a înființat prin donație pinacoteca din Cluj. Mare filantrop, susținător al culturii românești, din păcate va sfârși dramatic. Am remarcat în public pe Octavia Cornea și pe Gabriela Gârnacea, membră a Uniunii Scriitorilor Filiala Brașov.

Programul a continuat la cel mai înalt nivel cu cea mai nouă carte, apărută doar de două zile la editura Sud, respectiv „Scrinul alb” de Titus Vîjeu, colaborator permanent al revistei *Sud* și cetățean de onoare al orașului Bolintin Vale.

Prezentarea a fost făcută tot de Vasile Grigore care a supranumit cartea „o călătorie prin Europa culturală”. În fața standului nostru era o aglomerație cum nu am prea văzut până acum. Autorul, vizibil emoționat, a mărturisit de ce s-a apropiat de revista *Sud* pe care o prețuiește în mod deosebit. Excepțională povestea despre descoperirea manuscriselor dintr-un scrin uitat mult timp nedeschis și care au constituit substanța acestei minunate cărți cu care editura Sud se mândrește pe bună dreptate.

Dl Titus Vîjeu este cel care vede ceea ce nu văd cei mai mulți dintre noi. După mine, un titlu corect ar fi fost și „sipetul cu comori” al unui numismat al scrisului de suflet, sensibil și totodată un excelent chirurg care disecă în profunzime și cu delicatețe sufletul uman.

Fără dubii, a fost ziua cea mare pentru noi, bolintinenii. Am uitat de oboseală. Târgul fremăta de lume de toate vârstele, numeroase lansări de carte, în general la editurile mari. La standul nostru a fost o fericită excepție ca număr de auditori, pe când la multe altele erau prezenți maxim 7-8 persoane, inclusiv autorii. O mare de oameni blocând intervalele a fost în apropiere, la cafeneaua Gheorghe Florescu.

Au început și ieftinirile, mulți caută gratuități. La noi nu se pot face. Și așa prețurile afișate nu acoperă prețul de cost. Să fie sănătoși. Noi oferim gratuit doar covrigi și un pahar cu vin.

Ziua a cincea: duminică, 11 decembrie 2022

Deși ultima zi, a fost la fel de plină de lansări și prezentări de cărți apărute la editura Sud. Prima aparține d-lui Emil Păunescu, „Fals tratat de muzeologie”, lucrare în două volume. Despre autor și cărțile sale, d-l Nicolae Scurtu a spus că este un muzeolog spiritual care a lăsat mărturii trăite în specialitatea pe care a slujit-o cu deosebită competență. A ajuns și la cele mai înalte funcții în domeniu la Giurgiu, a pus în valoare personalități remarcabile ale orașului și județului. Un cărturar de marcă și un exemplu în domeniul său.

Autorul și-a prezentat pe larg cărțile și pe dumnealui însuși ca un promotor al culturii locale și naționale.

A doua lansare a fost una de poezii aparținând Ruxandrei Dragomir, „Rime pentru Garofița”. A fost prezentată de d-l Scurtu Nicolae la superlativ. E mult, e puțin ? Atât cât este se cheamă debut. Al unei mame cu patru copii. Nu știu de când scrie poezii, dar și-a arătat curajul doar la Bolintin, unde a locuit un timp.

Ultimul eveniment la târg, ca un corolar al activității culturale bolintinene, l-a constituit-o sărbătorirea doamnei Victoria Milescu, Cetățean de onoare a orașului Bolintin Vale, poetă prolifică, membră a U.S.R., apreciată național și internațional, cu numeroase premii literare, se numără printre cei mai vechi colaboratori ai revistei *Sud*.

Gabriel Dragnea a prezentat „poetul și magistrul”, Victoria Milescu. Alte elogii au fost aduse de Corneliu C. Cristescu, iar Vasile Răvescu a supranumit-o „campioană literară”. Nicolae Scurtu a evidențiat prolificitatea, dar și calitatea lirică a poeziei sale. A crezut în arta scrisului și a trăit la maxim poezia.

D-na Victoria Milescu, copleșită de emoții a reușit să-și definească crezul vieții sale: „N-aș vrea să dau minciunii niciun gând. Marea mea iubire rămâne poezia. Iar poezia reprezintă un sacrificiu permanent, dar care, în final izbăvește !”

Frumoase cuvinte care ne-au convins că și efortul nostru colectiv, al orașului Bolintin Vale, al editurii Sud și Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu nu a fost în zadar. Dovadă toată această avalanșă de lansări, care de care mai interesante.

Timp de cinci zile au poposit la standul Bolintinului din Vale și editurii Sud scriitori, poeți, jurnaliști, prieteni și colaboratori ai revistei *Sud*. Dar și sute de oameni simpli care au fost sincer impresionați de ceea ce au văzut, auzit și chiar gustat. Este cea mai reconfortantă mulțumire pentru noi, cei care ne-am străduit să organizăm acest eveniment.

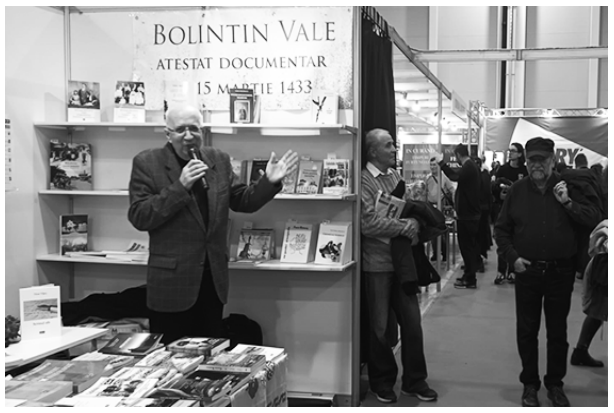
A câștigat în final Bolintinul din Vale.



Activitate intensă la stand sub direcția lui Ștefan Crudu și Constantina Chiva; asistă Alexandru Cazacu și Vasile Grigore



Prof. Nicolae Scurtu prezintă volumul d-lui Emil Păunescu



Dl. Titus Vîjeu vorbește despre „Scrinul alb”



Victoria Milescu, Gabriel Dragnea și... „Însemnări din Sud”



Lansarea volumului „Cercetări literare” semnat de Nicolae Scurtu. La cuvânt prof. univ. Ștefan Păun, iar între participanți Ioana Ruxandra Fruntelată, Raluca Tudor, Vasile Grigore, G. Apostoiu, Florentin Popescu...



Ștefan Crudu

Mersul târgului

30.10.2022: *Galben cu franjuri*

Frunze îngălbenite acoperă ramurile pomilor cu mii de fustițe cu margini franjurate. În acest moment al toamnei totul este galben: păduri, livezi, câmpuri, dar părul de Bolintin îi întrece pe toți. Temperaturile ridicate peste normalul acestei perioade au forțat îngălbenirea frunzelor și ne-am trezit acum câteva zile cu acest miracol coloristic, vizibil peste tot în jur. Nu va ține mult căci dacă va bate vântul se vor dezlipi, căzând pe pământ. Frumos spectacol, dar seceta se menține și îngrijorează pe fermieri. Orzul, semănat mai devreme, este veștejit, iar grâul a răsărit cu greutate. Din cer nicio speranță de ploi care erau acum necesare. Oamenii însă se bucură de aceste călduri pentru că fac economie la combustibili și energie electrică pentru încălzire. Prețurile la benzină și motorină cresc continuu încât faci „gălbinare" când scoți banii să achiți nota. Ieri, un cetățean care cumpărase un pachet de țigări și o sticlă cu bere de un litru, a plătit exact 28,30 lei. Adică cat 11 kg de cartofi pe care i-ar fi luat din târg. Dar, să revenim la această zi de târg. Foarte cald și noaptea (9 grade C), senin (lună nouă) și liniște. De azi am trecut la ora de iarnă și am fost (unii) puțin derutați. Mi-am propus să vin spre final, neavând vreo comandă specială. Așadar, de voie printre tarabe la ora 11, pe nou. Am împărțit pere la trei prieteni din târg (respectiv celor de la varză, cherestea și legume diverse), producători cunoscuți, nu samsari. Prețuri aproape neschimbate, legume din stoc (s-au cules toate de pe câmp), multe în plase (posibil burlănite), încă sortimente foarte diverse. Roșii de import cu 8 lei/kg. La final, cele mai mici cu 6 lei/kg, dar am găsit și cu 12 lei/kg, foarte mari. Dovleci de copt și plăcintari cu 2 lei/kg, ca la Lunguleț. Hreanul (din import), 30 lei/kg, exagerat de scump. Varza (1,5 lei/kg, 1,8 lei/kg și 2 lei/kg la prima oră) s-a vândut bine. Gutui, categoria a II-a (adică atinse de moniliozăvizibil), 4 lei/kg, dar cele bune 7 lei/kg. Mere extrem de diverse, 4-5 lei/kg. Unele, atrăgătoare prin culoare, meritau banii. Perele (zise dulci de Voinești), 8 lei/kg iar cele de Bolintin erau doar la porți cu 5 sau 6 lei/kg (numai la prietenul Petrică Poetu'). Carne de oaie și vită la vedere, iar la grătare destui mușterii. În fine, azi au sosit și puieții de pomi fructiferi. La un nene, 15 lei bucata, oricare soi, dar la ginerele lui Gabi din Ogrezeni (i-a rămas numele) 20 lei/buc. Părul galben, de Bolintin, zis Matache sau păr gutui, 40 lei/buc. Cu totul exagerat, dar am luat, să-l fac cadou. Să fiu pomenit. Amin.

6.11.2022: *Covorașe biodegradabile*

Am intrat în ultima lună calendaristică a toamnei și vremea încă este foarte călduroasă, cu temperaturi cu zece grade peste media normală. Este bine, că facem economie la încălzit, dar seceta pedologică s-a accentuat, mai ales la noi în sud. De ieri de la ora 15 a început să bată vântul care a contribuit la căderea masivă a frunzelor îngălbenite. Într-o săptămână doar, copacii s-au lepădat de podoabele crengilor. Știu ele ceva. Ciorile se hrănesc de zor cu boabele rămase pe porumbiști. Din cauza pământului uscat fermierii amână arăturile de toamnă. Orzul este veșted, grâul a răsărit pe ici pe colo din lipsa ploilor (ultima acum două luni). Târgul a fost animat și astăzi. Legume și fructe din belșug. Încă se mai cumpără varză pentru murat (1,5-2 lei/kg). Cea mică, pentru păsări, 1 leu/kg. Cartofii s-au vândut masiv cu 2,5 lei/kg. Ieftină conopida: 3 până la 2 lei/kg spre final. Vinete plimbate, cu 3 lei/kg, nu prezentau încredere. Ardei gras, capia și gogoșar mai arătos 8 lei/kg. La fel roșiile de import și castraveții, tot cu 8 lei/kg. Producătorii aveau ardei și la plase cu 15 lei, iar la final cu 10 lei plasa, ca de plecare. Mici, dar copți și buni pentru ciorbe și sosuri. Praz 5 lei/leg., 10 lei/kg. Spanac verde tot cu 10 lei/kg. Merele bune 4-5 lei/kg iar la final 3 lei/kg. Perele galbene 5 lei/kg iar cele mai mari chiar 8 lei/kg. Verdeață cât cuprinde la legătură. Păstăi de fasole lată, 8 lei/kg. Și încă diverse legume de import în special. Vraja cu „românești" nu prea mai ține. Brânzeturi destule, rămase nevândute pe tarabe. În piața centrală, orice legume sau fructe cu 2 lei/kg mai mult ca în târg. Și aici, laptele dulce s-a făcut 12 lei un bidon de 2 l. Începe să scadă producția. Mi-e dor de pește proaspăt, dar nu apare, ca altădată, la vânzare. S-ar găsi pe la Mihăilești, dar benzina costă (luna trecută benzina a săltat iar, treptat, la 7,52 lei/litru). Asta era alaltăieri, azi nu știu. În fine, grație târgului ne amăgim că încă e bine. Dovadă că mi-am permis să cumpăr de la „fiare" o ulcică veche din lemn, autentică, cu 10 lei (cerea 20). Gheșefturi de lux în vremuri de rahat. Mă iertați, dar mă-nțelegeți ce vreau să spun. Cumpărați-vă curele cu găuri multe ca să le strângeți bine în iarna ce vine. Unii speră să taie măcar coada porcului. Trebuie să ne înarmăm de zor și să cumpărăm urgent arme second hand cu bani mulți: de la mine, de la tine. D-aia zic că este BINE ! ? ! Cheltuieli nesăbuite care nu ne vor ține nici de cald și nici de foame. La buna vedere, F-16.

13.11.2022: *S-a dus vara cu iubitu' / Vine iarna cu zgârcitu' !*

Așa mi-a spus vineri Măriuca, simțind răcoarea dimineții, sosită brusc, odată cu ploaia mult așteptată. Binevenită ca să spele totul de praful adunat și ca să ajute orzul și grâul aflate în mare suferință. A fost prima ploaie de toamnă, prognozată fără greș de data aceasta. Fermierii mulțumesc cerului că s-a îndurat și le-a redat speranțele. Până seara s-a oprit și ieri am avut iarăși o zi caldă și senină. S-a menținut până azi când, deși a „căzut" bruma și a fost destul de frig, nu a putut afecta deloc desfășurarea târgului. Lume destulă care s-a perindat rapid printre tarabe, făcându-și cumpărăturile după nevoi. Și astăzi s-a vândut bine varza pentru murat (2 lei/kg), cartofii (2,5-3 lei/kg), ceapa uscată (4 lei/kg) dar și varza roșie (3-4 lei/kg), conopida (2,5-3,5 lei/kg). Fructe selectate pe dimensiuni: 3-4-5 lei/kg. Perele 7-8 lei/kg, mari și frumoase. Cele de Bolintin s-au terminat. Vinetele, obosite, nu au prezentat interes. Destule alte legume și fructe din import. Chiar și prune cu 4 lei/kg, ca pentru adio. Struguri din Moldova 6-7-8 lei/kg. Morcovi 2,5-3 lei/kg, nespălați. Prazul românesc, 5 lei/legătură, căutat și el. Destule zarzavaturi, verzi, proaspete. Spanac la 3 lei/legătură în final. Încă ardei gogoșar și capia (8 lei/kg) iar cel gras tot 8 lei/kg. Ceapă și usturoi verde din solar, ca și salată proaspătă, 3 lei/buc. Dacă adăugăm cereale, furaje, cherestea și lactate, avem oglinda ofertei zilei: bogată, diversă și la prețuri acceptabile încă. Cei cu puieți de pomi fructiferi nu au avut clienți. Pământul este uscat, greu de săpat. Primăria a folosit mini-excavatorul pentru gropile unde au plantat pomi și plante ornamentale pe str. Republicii. Am reușit să fotografiez doi puradei care, cu sprijinul tatălui lor ce lucrează ca măturător la A.D.P., au reușit să obțină o pradă babană de legume și fructe diverse de la vânzători (calitate proastă). I-am fotografiat când evaluau „recolta" și erau fericiți. Pe bune. Unii, mai amărâți, se bucură și pentru puțin. Vai de ei, dar și de noi, că adunăm din gunoi. Pentru că, orice cumpărăm ieftin, sunt mărfuri de proastă calitate, indiferent din ce „mari magazine" ar fi. De aceea târgul reprezintă o alternativă conștientizată, în speranța că ceea ce cumpărăm este obținut cu mai puține îngrășăminte și tratamente chimice. Cu alte cuvinte, mai „bio". Că nu este chiar așa, e o altă poveste. „Minte-mă, dar frumos !", „De la țară", „De la bunica" etc. Sună bine și poate, pentru unii, convingător.

20.11.2022: *S-a cam dus pomana toamnei*

Ne obișnuisem cu o toamnă caldă timp de două luni. A fost bine pentru că, pe lângă o economie de combustibil, în solarii zarzavaturile și legumele au avut condiții de dezvoltare și, drept urmare, a existat producție marfă destulă și de calitate. Implicit și prețurile au fost rezonabile, menținându-se la niveluri relativ constante. Toată lumea mulțumită. De ieri însă vremea s-a schimbat radical. S-a răcit brusc și a început să plouă, obligându-ne să stăm în case. Cu toate acestea, târgul a „lucrat", vânzătorii și clienții s-au prezentat la acest „El Dorado" vegetal ca de obicei. Puțin mai grăbiți însă. Aceleași mărfuri pe „tarabe" (adică asfalt), dar mai scumpe la multe produse. Doar varza a rămas la 1,5 lei/kg (cea furajeră 1 leu/kg). Cartofii, la plase de 10 sau 20 kilograme, cu 2,5 lei/kg. Câțiva au forțat la 3 lei/kg (de Covasna). Ardeii de orice fel, 8 lei/kg, încă arătoși. Cei tricolori și mai mici, în plase de 3 sau 5 kg, cu 3 lei/kg (doar pentru ciorbe sau supe). Morcovii spălați 4 lei/kg, ceapa zisă românească 4 lei/kg, iar cea ovoidă 3,5 lei/kg. La ora 11 ploaia s-a intensificat și deja scăzuse prețul cu 1 leu/kg la multe produse și mulți vânzători. În concluzie, până acum au fost condiții prielnice pentru producția autohtonă de legume și zarzavaturi. În viitor vom consuma din stocuri (proprii mai puține), iar prețurile vor crește în „trend" cu toate produsele alimentare. În târg tot vom găsi ceva de care avem sau nu nevoie. Azi, de exemplu, prima achiziție a fost un joc de copii (al proverbelor) pentru nepoți, neplanificat. Cu doar 10 lei am un cadou frumos pentru Sf. Nicolae. Salata, la final, ofertă de lichidare 5 lei / 3 bucăți mari. Ceapa și usturoiul verde, bine dezvoltat, 2 lei/leg, iar la final, 3 la 5 lei. Conopida, de la 4 și 3 lei/kg la doar 2 lei. Cadouri de la ploaia care s-a întețit bine și a alungat lumea. Aveam mare nevoie așa că, să nu ne supărăm. În piața centrală, ieri, prețurile erau cu 1 sau chiar 2 lei mai mari la aceleași mărfuri cu deosebirea că nu erau producători niciunul. Și în plus ei nu mai scad prețurile ca azi în târg, producătorii. Am părăsit „locul faptei" pe la ora 13 după ce mi-am scris minireportajul. M-am udat binișor, ca și mulți alții. E timpul să ne retragem în case, lângă sobe, să ne uscăm. Dacă avem sobe, dar nu și lemne, să apelăm la mila statului care amăgește iar poporul cu pomeni diverse (lemne, vouchere pentru acoperirea inflației etc.). Să-i mai credem ? Ne încălzește cu ceva ? Mie mi-e frig chiar azi.

N. B. În săptămâna care a trecut am observat creșterea continuă a prețului benzinei. De asemenea, la marile magazine prețul cărnii și al preparatelor a urcat rapid, la unele sortimente chiar s-a dublat peste noapte. La fel la lactate și alte produse de strictă necesitate. Viitorul nu sună deloc bine.

27.11.2022: *Raid cu lista lui Raed*

Deși, fiind sfârșit de toamnă, te poți aștepta la orice din partea vremii, de data asta am fost derutați de prognozele meteo. Luni, până spre prânz, ploaia a continuat cu reprize de aversă, cu tunete și fulgere (!). În circa 24 ore s-au adunat peste 40 litri/mp. Au urmat zile cu burnițe sporadice, ceață și temperaturi scăzute, noaptea și dimineața. La munte, zăpadă. Ieri dimineață, după o noapte cu cer senin, temperatura a scăzut sub zero grade și a înghețat apa în puierii. Azi însă, după o ceață densă, ne-am trezit cu vreme bună (2 grade C), liniște și pace. Poate și acest joc la derută, plus prognozele nesigure, au redus numărul celor dispuși să riște. În târg și pe lângă, mai multe mașini decât cumpărători (restul ale vânzătorilor). M-am hotărât să văd ce se poate găsi în târg din „lista" lui Raed Arafat, comandantul suprem al I.S.U. Acesta, de curând (parcă joi), ne-a indicat ce trebuie să avem în case în caz de lipsă (întrerupere totală) de energie electrică și alimentare cu gaze simultan. Respectiv un inventar minimal, ca să reușim să supraviețuim (! ?) în situația cea mai neagră (black-out). Chiar la intrarea pe str. Republicii trona un generator electric (1900 lei). Mai scump decât acum o săptămână, produs în China, dar numai unul (ca mostră parcă). Adică prețul unui porc de Crăciun care ar asigura unei familii necesarul de hrană consistentă în astfel de cazuri extreme. Nu l-am luat pentru că nu mi-am propus să fiu tocmai eu singurul supraviețuitor din Bolintin. Mai preferabil, neștiind exact ce poate fi după (vezi filmul „Planeta maimuțelor"), să rămână alții, mai tineri, care să perpetueze stirpea. La fiare, alături de niște cărți provenite de la o bibliotecă personală, abandonate de curând (după aspect și titluri), erau și o duzină de borcane cu fasole boabe. Ar fi mers ca rezervă neperisabilă, dar tot nu salvează multă lume. Varza, cu 1,5 lei/kg, nu mai atrage pe nimeni, deși se poate consuma ca atare, pentru supraviețuire. Nici faptul că a apărut pe o tarabă carnea proaspătă de porc foarte grasă și cu bucăți de slănină lângă ea nu a interesat (încă) cumpărătorii. Ouăle de puicuțe, 1,20 lei/buc. au rămas pe tarabe alături de brânzeturi. Lângă lapte, ouă și brânză, două găini eviscerate, mari și grase, 20 lei/kg, nu au interesat. Legume încă bune, parțial roșii, cu 7-8 lei/kg (capia, gogoșari și grași mai selectați) sau cu 10 lei/plasă de 3 kg au rămas și ele. Fructe multe, frumoase, dar nici ele nu și-au găsit clienți deși prețul a scăzut la 3 lei/kg. Desigur și struguri din Basarabia, albi sau roșii cu 7 lei/kg. Zarzavaturi cât cuprinde la toți vânzătorii, foarte convenabile. Exemplu, 3 leg./2 lei mărarul verde și proaspăt. De la nea Petrică, încă păstăi (cam neconforme) cu 8 lei/kg. Și alte diverse legume și fructe autohtone sau de import umpleau tarabele. Cartofii, cu 2,5 lei/kg, marfă neperisabilă, nu s-au vândut defel. Iar florile, ce să mai vorbim, chiar n-au interesat pe nimeni (ghivece cu „crăciunițe" mari, 15 lei/buc., ca la producătorii direcți). Nebăgați în seamă au fost și puieții de pomi fructiferi, chiar dacă acum, după ploaie, gropile se sapă ușor. Pe mine m-a tentat și am cumpărat fără ezitare un satâr din oțel japonez decălit, din arcuri auto. Cu 40 lei mi-am completat panoplia de scule pentru porcul de Crăciun. Mi-a fost garantat de meșterul specialist Robertino, care s-a recomandat a fi bulibașa țiganilor din Bogați, județul Argeș. Am reprodus întocmai ce mi-a spus. Am vrut să fac pariu cu el că pot nimeri din prima un stâlp de telegraf de alături, dar m-a rugat să nu încerc că e păcat de satâr, stâlpul fiind din beton. Un joc al târgului la care mă mai dedau câteodată. În fine, s-a constatat că Raed Arafat își răcește gura de pomană și că lumea nu-l ascultă. Azi nu a fost mare vânzare, deși a fost multă marfă, ieftină și de calitate. La final, varza s-a vândut cu un leu/kg pentru că încă mai este de recoltat datorită toamnei lungi și călduroase. Pe câmp, de ieri se ară în condiții bune. Să fie bine și să mergem la defilare, nu la război. Să punem botnițe „câinilor" războiului, iar „cobele" care ne poartă grija să vorbească-n van. Iar voi, iubiți-vă și-n post. Vă dau eu dezlegare până pe 11 decembrie inclusiv, dacă veniți la Târgul de Carte Gaudeamus, la standul editurii Sud. „Să fiți deștepți și fără frică !" Fănică.

4.12.2022: *Amprentele toamnei*

Vreme relativ bună, spre reîncălzire după răcirea bruscă și accentuată începută chiar de luni. Un târg parcă de toamnă târzie, cu legumele specifice. Flori frumoase și ieftine pentru Sf. Nicolae. Am făcut safteaua la prima oră unui producător de flori cunoscut. Prețul: 5 lei/ghiveci crizanteme splendide. Superstițios, a plimbat primii bani (de la mine) deasupra florilor, pe care tocmai le descărca. A scăpat repede de ele fiind prea ieftine. Legumele toamnei sunt încă prezente. Chiar și răsad de salată pentru solar. Orice vrei, orice poftești, mai ceva ca-n povești. Toamna bogată și-a păstrat amprenta diversității și prospețimii. Am cumpărat o mie de covrigi din cei mai buni pentru Târgul Gaudeamus pentru a trata oaspeții standului nostru. La un moment dat, deasupra târgului au trecut trei elicoptere militare care repetau pentru parada de 1 Decembrie. Sub unul era arborat tricolorul. Am avut noroc deoarece joi, 1 decembrie, s-a suspendat zborul avioanelor și elicopterelor. Motivul: o lapoviță neprevăzută în București. Atât de ușor se abandonează o luptă ? Mai ales că ni s-a spus că ne-am dotat cu arme noi, moderne, de la mama lor, de dincolo de ocean. Dar... Iar am pierdut un război (demonstrativ).

11.12.2022: *În umbra Târgului cel Mare*

În această zi s-au desfășurat simultan două târguri la care am participat succesiv. Dimineața, la ora 6:20, pe o vreme rece și ploioasă, am poposit în târgul din Bolintin țintit să cumpăr în mod obligatoriu ce aveam pe listă, în primul rând covrigi buni. Norii joși mențineau încă umbra nopții. Mulți vânzători abia își aranjau marfa. La covrigi – căutați acum pentru colind – erau deja cei ca mine, adică hotărâți ferm să cumpere pe cei mai buni (copți pe vatră), direct de la producătorul din județul Argeș (Cobia). Menționez că se mai găseau covrigi și la alți vânzători, dar nu de aceeași calitate. După covrigi am fost la mere – tot la un producător – de unde cu doar 2 lei/kg am luat 10 kg din două soiuri, calitate extra, tot pentru colindul de Crăciun (23 decembrie). Prețul mic s-a datorat vremii (încă picura), nefavorabilă deplasării. Pentru cei ca mine nu conta vremea. Am fost și la lactate și gata, căci eram grăbit să pornesc spre București cu vărul Vasile la celălalt târg, „cel Mare", de carte, „Gaudeamus", unde orașul Bolintin Vale și Editura Sud au un stand deosebit. În goană, am observat că erau multe legume, fructe, dar și carne proaspătă de porc și vită, cea mai multă pentru clienții fideli. Erau deja și flori de sezon (crăciunițe), dar și destule ornamente (coronițe) din conuri și crenguțe de brad, căutate de asemenea conjunctural. Între timp, ploaia se oprise definitiv. Dar, fiind grăbit să nu întârzii la celălalt eveniment unde am fost zilnic, am părăsit „scena" cu regret. Maurul și-a făcut datoria.

18.12.2022: *Covrigari și covrigărese*

Vreme închisă, nori joși, ceață și burniță slabă (ca de altfel toată săptămâna). Frigul a înlocuit temperaturile blânde cu care ne obișnuisem. Am pornit la ora 6:30 ca să găsesc covrigi buni, de completare pentru colind. Surpriza mare a fost că aproape toți vânzătorii aveau și covrigi pe lângă legume, în afară de patru covrigari specializați care veniseră cu dubele pline. Socoteală greșită. Cei mai mulți deja cumpăraseră în săptămânile anterioare. Puțini au rămas până în ultima clipă. De aceea s-au și ieftinit până la 15 lei un șir de o sută. Marfă de fabrică, destul de subțiri și sărați. Vor rămâne cu ei pentru viitor (neperisabili). Tot peste tot erau și coronițe de brad, mai mult sau mai puțin elaborate, cu minim 10 lei/buc. Chiar și cetina (crenguțe de brad adevărat) cu 2 lei/rămurică. Despre mere, ce să spun. Multe, foarte multe și deosebit de frumoase. Am luat cu 2 lei/kg super calitate. Nefiind mulți cumpărători la prima oră și nici speranțe prea mari să mai vină destui, prețurile s-au dezumflat imediat, la foarte multe. Legume autohtone și de import ca în plină toamnă. Brânzeturi și carne de porc „pe sub tejghea" cu care erai îmbiat cu glas scăzut. Azi nu au fost controale și nici poliție. Fără constrângeri, fie lumea mulțumită. Varza încă multă cu doar 1 leu/kg. Așa-i când se taie porcul de pe listă, mai puține sarmale facem/mâncăm. Eu l-am tăiat de-adevăratelea de ieri (230 kg, 15 lei/kg). Mare, exagerat și prea gras. Azi am luat doar boia iute pentru cârnați (5 lei paharul special, din lemn, cu fund mare și volum interior mic, amăgitor, cum se vindeau și semințele de floarea soarelui, la cornet, pe stadioane). În fine, am încheiat în grabă și ultima vizită în târg din acest an. Crăciun fericit !

8.01.2023: *La an nou, prețuri noi*

Așteptarea a luat sfârșit. Au trecut doar trei săptămâni de la ultimul târg, părându-mi însă mai lungi ca niciodată. Sărbătorile de sfârșit de an 2022 (Crăciunul și Anul Nou 2023) au căzut în zile de duminică. Dar lumea parcă se săturase de cumpărături specifice târgului, făcându-și provizii din timp. Vremea a fost deosebit de caldă pentru această perioadă, începând de la Ignat și până azi. Ioc precipitații, de orice fel. Temperaturi pozitive chiar și noaptea, iar de Bobotează, vineri, a fost cea mai caldă zi din ultimii 60 de ani, spuneau azi meteorologii. Anomalii climatice cu efecte încă necunoscute îndeajuns. În fine, cum am spus, azi

(continuare în pag. 31)

(urmare din pagina 30)

nu existau inconveniente pentru desfășurarea târgului. Am ajuns mai târziu (ora 9:15) fără speranțe c-aș putea găsi loc de parcare convenabil pentru ce mi-am propus să cumpăr. Eroare însă. Puțină lume, deși existau vânzători destui. Cei care plecau aveau cantități mici în sacoșe așa că am găsit absolut tot ce-mi propusesem. Singura surpriză au fost prețurile care erau ceva mai mari ca ultima dată. Astfel, brânza dulce s-a scumpit cu 3 lei/kg (35 lei), cartofii oscilau între 2,8 și 3 lei/kg și doar la câțiva producători rămăseseră la 2,5 lei/kg. Morcovii 4 lei/kg, iar ceapa uscată, zisă românească, 5 lei/kg. Cea ovală și mare, 4,5 lei/kg. Și alte legume aveau prețuri crescute (repet, nu chiar mult). Fructele neschimbate ca preț, de la 2 lei/kg la 4 și chiar 5 lei/kg merele. Puține zarzavaturi și verdețuri proaspete. Vânzătorii erau dezumflați, unii nu cred că și-au scos nici taxa de expunere (tot pe asfalt). Polițiștii și jandarmii erau pe „ring”. Chiar și Gigi pantofarul era prezent, de decor. Varza crudă 1 leu/kg (furaj pentru păsări). Un balot de paie 15 lei/buc. (față de 10 lei anterior). Doar doi spoitori cu fiare și „tablăuri”, ba chiar și ceva cărți. Cerealele și-au păstrat prețul. Oricum, s-au tăiat porcii, iar păsările s-au rărit de boală sau/și vulpi. Nici la cherestea nu era cerere, chiar dacă venise o singură mașină. O surpriză plăcută pentru mine a fost aceea că am văzut flori la ghivece, respectiv panseluțe înflorite, cu 2 lei/buc. Mi-au făcut oferta de 3 la 5 lei. Am cumpărat și le-am făcut (au zis ei) safteaua. Nu cred că altcineva s-a încumetat să mai cumpere. Nu e momentul lor. Oricum, părerea mea este că nici oamenii nu mai au bani. Pensiile au întârziat nejustificat de mult, s-a cheltuit exagerat de sărbători, viața e scumpă. O altă surpriză a acestei zile frumoase, ca de primăvară, a fost că pe câmp am văzut o turmă de oi și capre. Pe bune (vorba Alexandrei, nepoțica mea). Iar în grădină, la Măriuca, încă din întâi ianuarie au răsărit ghioceii. Ei, înainte de miei, vor fi sacrificați de frigul care e posibil să vină totuși, odată cu iarna care întârzie.

N. B. La ora 14, când oamenii își începuseră siesta de după masă, pe o uliță din Bolintin Deal un spoitor amărât (ca și calul), alături de soție, striga de zor: „fiare vechi, baterii, *tilivizoare* cumpărrr”. Sărăcia este prezentă și în acest început de an, pentru mulți români. Chiar dacă nu o vedem, ea strigă.

22.01.2023: *Despre Vasilică și Dan, calul bălan*

Dacă (să zicem) s-ar proceda „democratic” și s-ar vota starea timpului, sunt sigur că în târg n-ar mai ploua niciodată. Toți (și mai ales vânzătorii) ar dori doar vreme bună ca să aibă clienți cât mai mulți. E bine că nu se va întâmpla vreodată o astfel de ipoteză. Azi dimineață, la ora 5, a început o șarjă de ploaie torențială care a continuat, cu mici întreruperi, până seara târziu. Urmarea a fost că prea puțini s-au aventurat să mai plece de acasă, preferând alternativa mall-urilor care sunt prezente în aproape toate comunele din jur, fiind deschise până târziu în noapte. Am ajuns abia la ora 10 pentru lactate și am găsit exact ce am dorit. După care am mers la pas printre tarabe. Mărfuri multe, diverse. Legumele, aproape în întregime, erau din import. Prețuri puțin mai mari decât acum o săptămână la trufandale. Câțiva producători cu ce n-au vândut până acum din solarii (zarzavaturi în special) și cam atât. Încă varză crudă, ba chiar și conopidă proaspătă. Ridichi de lună cu 2,5 lei/leg. sau salată, 5 lei/buc., dar nu din solarii proprii, erau scumpe, mai ales că ploua și s-ar fi impus scăderea prețului. Fructe multe, ieftine și de bună calitate. Arpagic cu 12 lei/kg, ca și usturoi vărsat sau la funie (5 lei) meritau a fi cumpărate. Cineva adusese chiar și urzici. Ce să mai zici ? Vremea de până acum numai de iarnă nu a fost. Miercuri și joi, în sud la noi, au fost temperaturi de peste 20 de grade (joi, maxim istoric la București, respectiv 22,4 grade). Nopțile calde (3-4 grade) și zilele călduroase, încă de la debutul anului au „amețit” unele plante. Ghioceii au înflorit în toate grădinile, iar alunul meu și-a lungit la maxim mâțișorii. Mi-e milă de el când vor veni temperaturile scăzute, așa cum s-a prognozat azi. Adio producție de alune și în acest an. În fine, vom trăi și vom vedea. Sau nu vom (mai) vedea destule. Adaptarea înseamnă și extincția unora, plante, păsări și animale. Într-o ladă, doi pești uriași, pescuiți ieri, se arătau privirilor. Cântăreau cca. 10 kg fiecare, dar la prețul cerut (30 lei/kg) nu au găsit decât curioși. Mi-am amintit că la sfârșitul anului nu am mai văzut prin metrouri pe Vasilică, mielul cu noroc. S-a interzis de către poliția animalelor, considerându-se ca purtare abuzivă. Aștept primăvara când vor ieși turmele la păscut (evident, în zona de munte). La noi, nimeni nu mai crește oi și nici vaci. Mai sunt câțiva cai în *cartier*. Printre ei, Dan, un cal alb (dar nu imaculat, necunoscând țesala). Stăpânul lui, Niculae, îl îngrijește însă bine ca să străbată satele din jur pentru fier vechi. Dovada: cantitatea de bălegar pe care-o împrăștie și pe străzile orașului nostru curat de nu se poate. Tolerăm că nu găsim soluții de compromis între salubritate și interese electorale. Deocamdată, prietenul Niculae mi-a descărcat o căruță cu bălegar în grădină ca îngrășământ natural greu de găsit și de aceea, cam scump. De la el am aflat că are o nepoată botezată Șanela. M-am gândit la celebrul nr. 5, al lui Coco Chanel. Mira-m-aș dacă pe mama copilei nu o cheamă Coca. Oricum, și bălegarul de Bolintin are parfumul lui, unic, puternic și bărbătesc. Și în plus și calități afrodiziace. Altfel cum s-ar explica puzderia de puradei din *cartier* ! ?

Concursul Național de Creație Literară „Dimitrie Bolintineanu” Ediția a XXXII-a, octombrie 2023, Bolintin Vale

Revista „Sud”, Centrul Cultural „Școala Veche” Bolintin Vale, Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu și Editura Sud organizează, cu sprijinul Consiliului Local și al Primăriei orașului Bolintin Vale, ediția a XXXII-a a Concursului Național de Creație Literară „Dimitrie Bolintineanu”, octombrie 2023, Bolintin Vale, județul Giurgiu.

Concursul își propune sprijinirea creatorilor de literatură din România și diaspora, care nu sunt membri ai Uniunii Scriitorilor, precum și mai buna cunoaștere a vieții și operelor scriitorilor originari din zona de sud a țării noastre.

Ediția 2023 a Concursului Național de Creație Literară „Dimitrie Bolintineanu” va avea o singură secțiune: eseu despre opera unui scriitor originar din sudul României.

Creatorii vor intra în concurs cu câte un eseu inedit redactat în Microsoft Word, de cel mult 12 pagini A4, cu literă Times New Roman de 12 (37.800 caractere fără spații).

Lucrările vor fi trimise până la data de 31 august 2023 pe e-mail la adresa revistasud@yahoo.com, cu precizarea „pentru concurs”, însoțite obligatoriu de un CV, o fotografie a autorului și un număr de telefon. Materialul primit va fi anonimizat și trimis spre evaluare lectorilor din comitetul de organizare, care vor face preselecția și vor decide ce materiale se califică pentru concurs. Materialele acceptate vor fi prezentate juriului spre evaluare.

Din juriu vor face parte personalități din instituții de învățământ superior și cultură, membri ai Uniunii Scriitorilor, specialiști din instituțiile organizatoare.

Laureaților ediției li se vor acorda diplome și premii:

Marele Premiu „Dimitrie Bolintineanu” – 1000 lei.

Premiul „Neagu Udroiu” – 800 lei.

Premiul „Nicolae Dan Fruntelată” (pentru cel mai bun eseu aparținând unui student sau masterand) – 800 lei.

Lucrările selecționate pentru concurs vor fi publicate într-un volum colectiv la Editura Sud, fiecare dintre autorii participanți la festivitatea de premiere urmând să primească câte două exemplare (gratuit).

Câștigătorii vor fi anunțați până la data de 30 septembrie 2023 pentru a participa la festivitatea de premiere ce va avea loc în cursul lunii octombrie a.c. la Bolintin Vale.

Participarea câștigătorilor la festivitate este obligatorie, altfel premiile în bani ce urmau să revină absenților vor fi redistribuite sau anulate de către organizatori. De asemenea, obligativitatea participării la festivitatea de premiere se aplică și pentru primirea celor două exemplare gratuite din volumul colectiv și a diplomelor de participare.

Cheltuielile de deplasare a concurenților la Bolintin Vale vor fi suportate personal.

Organizatorii vor asigura transportul juriului și laureaților de la București la Bolintin Vale și retur.

Relații la telefoanele:

0726179367 – Gabriel Dragnea – Redactor șef adjunct

0720350555 – Ștefan Crudu – Secretar general de redacție

Reviste primite la redacție

Caietele de la Araci, anul X, nr. 2 (18), decembrie 2022, publicație semestrială de literatură a Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni. Redactor șef Luminița Cornea; secretar de redacție Nicolae Scurtu.

Actualitatea literară, anul XII; nr. 121, noiembrie-decembrie 2022, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de AL LUGOJPRESS cu sprijinul sponsorilor și al SIP Timiș. Director Nicolae Silade; Redactor șef Remus V. Giorgioni.

Bucureștiul literar și artistic, anul XII, nr. 11-12 (134-135), noiembrie-decembrie 2022. Director Coman Șova; Redactor șef Florentin Popescu.

Caligraf, anul XXII, nr. 247, decembrie 2022, revistă editată de Centrul Cultural Teleorman. Redactor șef Florea Burtan; Secretar general de redacție Stan V. Cristea.

Apostrof, anul XXXIII, nr. 11 (390), 2022, revistă a Uniunii Scriitorilor din România publicată cu sprijinul Ministerului Culturii și Identității Naționale. Redactor șef Marta Petreu.

Scrisul românesc, anul XX, nr. 11 (231), 2022; nr. 12 (232), 2022, revistă de cultură fondată la Craiova, publicată de Fundația-Editura Scrisul Românesc. Director Florea Firan.

Litere, anul XXIII, nr. 11-12 (272-273), noiembrie-decembrie 2022, revistă lunară de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni editată cu sprijinul Consiliului Local Municipal și al Primăriei Municipiului Târgoviște. Director Tudor Cristea; redactor șef Mihai Stan; secretar de redacție Mihail Florin Stan.

Mozaicul, anul XXV, nr. 10 (288), 2022; nr. 11-12 (289-290), 2022, revistă de cultură editată de AIUS Printed. Director Nicolae Marinescu; redactor șef Petrișor Militaru; secretar de redacție Maria Dinu.

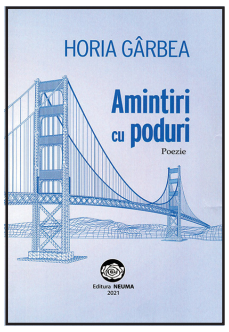
Bucovina literară, anul XXXIII, nr. 10-11-12 (380-381-382), octombrie-noiembrie-decembrie 2022, publicație întemeiată la Cernăuți, în 1942; revistă publicată cu sprijinul financiar al Consiliului Județean Suceava. Redactor șef Alexandru Ovidiu Vintilă.

Contrast literar, nr. 4 (6), 2022, revistă de cultură. Director Cornel Păunescu; senior editor Eugen Cristea; redactor șef George Tei; redactor șef adjunct Andra Duminică.

Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la sediul redacției și de la Biblioteca orășenească.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

Biblioteca SUD-ului



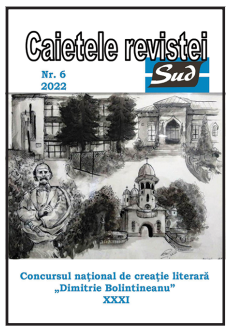
Horia Gârbea, ***Amintiri cu poduri***, Apahida, Editura Neuma, 2021. *nu am văzut niciodată/ colosul din rhodos/ dar știu că el a existat/ mii de oameni/ știu despre/ colosul din rodhos/ deși nu l-au văzut niciodată// s-au scris cărți/ despre colosul din rhodos/ s-au făcut filme/ și milioane de simulacre/ din argint, piatră și tinichea/ e cu neputință/ să nu afli cîndva/ despre colosul din rhodos// am fost în portul din rhodos/ la 23 de secole/ după ce colosul căzuse în mare/ și toată lumea/ vorbea numai despre/ colosul din rhodos...*



Titus Vîjeu, ***Scrinul alb***, Bolintin Vale, Editura Sud, 2022. *De mulți, foarte mulți ani, n-am mai primit o scrisoare. Nici eu n-am scris în acest timp vreuna. Vremurile s-au schimbat amețitor și multe din frumoasele obiceiuri („bunele practici", cum se spune acum) au rămas amintiri. Noul imperiu al Internetului ne-a colonizat sufletul, ne-a supus comunicării reci și impersonale, telefonul mobil cu toate aplicațiile sale ne-a transformat în anexe ale unui dreptunghi cu ecran și milioane de active conexiuni care nu știm de se opresc pe pământ ori în iad. Ceea ce părea la un moment dat „l'insoutenable légèrité de l'être", cum ar fi zis Milan Kundera, a devenit o povară diabolică pe lângă care „moara lui Călifar" (ca să pomenesc un alt titlu celebru, de data asta al părintelui Galaction) se arată o blândă luare în posesie a omenescului de forțe oculte și nemiloase.*



Gabriel Dragnea, ***Însemnări din Sud. Referințe lirice și ipostaze culturale***, Bolintin Vale, Editura Sud, 2022. *SUD-ul nu este doar un punct cardinal, ci un spațiu al permanentelor căutări. Fotografiile însele devin portavocea oamenilor imortalizați în alb și negru, cărți și documente desprăfuite devin repere pentru o mai bună înțelegere a lumii. În competiția sublinierii elementelor care contează, într-un mediu informațional vast, divers și bulversant, Sudul a înțeles că este nevoie de o recalibrare a energiilor, a intențiilor pentru a evidenția particularul, specificul, nota de originalitate a fiecăruia dintre actorii culturali ai zonei și nu numai...*



Caietele revistei Sud, Bolintin Vale, Editura Sud, 2022. *Ediția 2022 a Concursului Național de Creație Literară „Dimitrie Bolintineanu" s-a desfășurat sub deviza „Viața și opera scriitorilor din Sud" și a avut o singură secțiune: eseu despre opera unui scriitor din zona de sud a României. În urma preselecției materialelor trimise, au fost acceptate în concurs lucrările semnate de: Gabriel Andrei, Mircea Băduț, Ozana Bălăbuc, Gelu Ciocan, Viorica Crețu, Diana Gluck, Mirela Maiana Mladin, Agripina Penea, Corina Potcovaru, Alina Rădulescu, Narcisa Rotaru. Volumul de față găzduiește cele unsprezece materialele acceptate în concurs.*



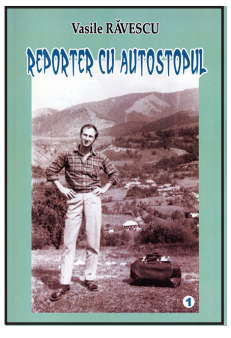
Nicolae Scurtu, ***Cercetări literare: scriitori și publiciști giurgiuveni***, vol. 2, Bolintin Vale, Editura Sud. 2022. *Mănunchiul de contribuții de istorie literară pe care îl public, acum, este rezultatul unor ani de cercetări în arhive și biblioteci, unde am identificat mărturii despre „oamenii acestor locuri", așa de frumoși, de cuminți și de talentați. Mărturiile și informațiile despre acești scriitori contribuie, esențial, la completarea portretului total. Ignorate, de istoria literară de până acum, aceste epistole, rapoarte, testamente, cuvântări, articole și cronici literare uitate, necrotexte, autografe și iconografie, din cea mai diversă, întregesc fericit itinerarul creatorilor din sud sau a acelora care au avut tangențe cu acest perimetru spiritual.*



Ruxandra Dragomir, ***Rime pentru Garofița***, Bolintin Vale, Editura Sud, 2022. *Iubita noastră, scumpă Garofiță,/ a anunțat că se va face pictoriță;/ la grădi' spune că a învățat/ să facă-n acuarelă fluturi, flori/ și cerul înstelat.// Efortul, inutil a spune, căci se știe,/ nu a constat în exersarea strictă pe hârtie./ Cum vă imaginați c-ar fi putut aceasta să redea/ de-a-ntregul măiestria sa ? !*



Monahia dr. Benedicta Moldovan (coord.), ***Mănăstirea Strâmbu-Găiseni – studii și cercetări***, vol. 1, Bolintin Vale, Editura Sud, 2022. *Mănăstirea Strâmbu-Găiseni este o mănăstire mai puțin cunoscută, cu toate că apariția ei în peisajul mănăstirilor Țării Românești pare a fi legată de perioada domniei Sfântului Voievod Neagoe Basarab (1512-1521). Hrisovul din 15 noiembrie 1605 ni-l prezintă pe vornicul Drăghici din Florești, fiul marelui logofăt Vintilă Florescu, drept ctitor al mănăstirii, iar istorisirile transmise de-a lungul timpului în cadrul familiei Florescu ne spun că jupânul Drăghici, pe atunci paharnic și sfetnic apropiat al domnitorului Neagoe Basarab, participând la festivitățile prilejuite de sfințirea bisericii de la Curtea de Argeș, se întoarce la conacul de la Florești foarte impresionat de tot ce a văzut, și se decide să construiască, urmând exemplul domnitorului, un lăcaș cu rol de necropolă unde să se îngroape el și tot neamul său.*



Vasile Răvescu, ***Reporter cu autostopul***, 3. vol., București, Editura Rawex Coms, 2022. *„Ajuns un fel de «ultimul mohican» al gazetăriei practicate «ca la carte», după ce marea generație de reporteri, reprezentată între alții, nu prea mulți la număr, de Ioan Grigorescu, Ilie Purcaru sau Paul Anghel a intrat în istoria presei, cel care semnează volumele de față «dă seamă» și el, vorba cronicarului, nu numai de fapte și izbânzi în domeniu, ci și de viziunea asupra câtorva decenii în care țara noastră însăși s-a aflat într-o efervescență constructivă și creatoare cum nu cred că va mai fi vreodată."* (Florentin Popescu)

Editura Sud din Bolintin Vale
publică volume de literatură, istorie și artă ale autorilor din sudul țării, care tratează despre arealul bolintinean ori subiectele din această zonă.
Consilier editorial: Gabriel Dragnea.
E-mail: editurasud@gmail.com
Telefon editură: 0726179367

2019
Alexandru Ghiță-Sașa, *Sonete lângă somnul tău... și alte stihuri*
Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni*, vol. 1
Milica Dan, *Școală veche, școală nouă la Bolintin Vale*
Victoria Milescu, *Cronicile Sudului*
Gabriel Dragnea, *Altharul lui Cronos*
2020
Vasile Grigore, *Constantin Șt. Bolintineanu – Portretul unui ctitor*
Alexandru Cazacu, *O cameră single*
Vasile Grigore (coord.), Ștefan Crudu, Marian Grigore, *Despre oameni și ziduri. Cronicari ai arealului bolintinean*
Stanca Gianina Mehedințu, *Localitatea mea și obiceiurile ei. Auxiliar didactic*
Stanca Gianina Mehedințu, *Norme de ortografie și punctuație în limba română contemporană. Auxiliar didactic*
Niculae Stoica, *De la Miliție la Poliție*
Florică Dan, *Bea omule, răcoarea mea*
Corneliu C. Cristescu, *Poeziile inimii*
Corneliu State, *Viața, Credința, Familia*
2021
Constantin Colonaș, Florin Colonaș, *Omul cu ochi albaștri*
Gheorghița Ghiță, *Ghid orientativ – titularizare, definitivat, gradul II: educație fizică și sport – învățământ preuniversitar: teste rezolvate, sisteme de acționare, referate de specialitate*
Corneliu State, *Din arhivele unei școli*
Nicolae Dan Fruntelată, *Jurnal sudist*
Constantin Bărbuță, *Confesiuni din viață și de la catedră*
Titus Vîjeu, *Cărțile Sudului*
Nicolae Scurtu, *Cărți cu autografe în biblioteca lui Nichifor Crainic*
Florentin Popescu, *Autori și cărți din bibliotecile Sudului*
Emil Păunescu, *Fals tratat de muzeologie*, vol. 1
Luminița Cornea, *Virgil Cioflec – Contribuții biobibliografice*
2022
Emil Păunescu, *Fals tratat de muzeologie*, vol. 2
G. Apostoiu, *Dimitrie Bolintineanu – un pelerin romantic valah*
Vili Pârvănescu, *Hai Unirea ! Hai Petrolul ! Hai la fotbal Bolintin !*
Corneliu State, Elena State, *Neînfricații – călător prin țara mea*
Corneliu C. Cristescu, *Farmecul amintirilor – povestiri din Bolintin și Crevedia*
Caietele revistei Sud
Alexandra Firiță, *Rochia de hârtie*
Gabriel Dragnea, *Însemnări din Sud. Referințe lirice și ipostaze culturale*
Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni*, vol. 1
Ruxandra Dragomir, *Rime pentru Garofița*
Titus Vîjeu, *Scrinul alb*
Monahia dr. Benedicta Moldovan (coord.), *Mănăstirea Strâmbu-Găiseni – studii și cercetări*, vol. 1

Sud
Director fondator: Constantin Carbarău
Seniori editori: Ion Andreiță, Ioana Ruxandra Fruntelată, Victoria Milescu, Florentin Popescu, Nicolae Scurtu
Redactor șef: Vasile Grigore
Redactor șef adjunct: Gabriel Dragnea
Secretar general de redacție: Ștefan Crudu
Colectiv de redacție: Alexandru Cazacu, Constanța Crudu, Alexandra Firiță, Marian Grigore, Gianina Mehedințu, Ciprian Necșuțu
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, jud. Giurgiu
tel.: 0720350555
revistasud@yahoo.com

ISSN 1224-7367
PREȚ 10 lei

RAWEXCOMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209

Tipar: Venus Printing Solutions, Iași

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea.
Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.